
MAAJID NAWAZ
CONFESIUNILE UNUI FOST ISLAMIST

CORINT
ISTORIE

Colecție coordonată de LAVINIA BETEA

MAAJID NAWAZ

CONFESIUNILE UNUI FOST ISLAMIST

Traducere din limba engleză de Sorin Șerb Prefață
de Ion Duvac

CORINT
BOOKS

— 2017

MAAJID NAWAZ s-a născut în 1977, în Southend (Marea Britanie), din părinți de origine pakistaneză. A fost membru al grupării islamiste Hizb ut-Tahrir, fiind arestat în Egipt, în decembrie 2001, unde a rămas încarcerat până în 2006. În timpul procesului, Amnesty International îi atribuie calitatea de „prizonier de conștiință”. După ce iese din închisoare și părăsește Hizb ut-Tahrir, înființează organizația „Quilliam”, dedicată, printre altele, combaterii extremismului. A candidat pentru Partidul Liberal-Democrat în alegerile parlamentare din 2013 și 2015. A absolvit Școala Superioară de Studii Orientale și Africane a Universității din Londra, secția de limbă arabă și drept, și deține un masterat în teorie politică la London School of Economics. Colaborează cu publicații precum *The Daily Beast*, *Jewish News*, *London Times*, *New York Times* și *Wall Street Journal*. Este realizator la postul de radio LBC. Este coautor al lucrării *Islam and the Future of Tolerance* (2015).

Redactare: Dan Criste

Tehnoredactare computerizată: Cristina Gvinda
Design copertă: Dan Mihalache

Ilustrație copertă: Foști luptători talibani predând armele în fața reprezentanților Guvernului Republicii Islamice Afghanistan, în timpul unei ceremonii desfășurate în provincia Ghor, în 2012. (Sursa: U.S. Departament of Defense photograph by Lt. j. g. Joe Painter.)

MAAJID NAWAZ

Radical: My Journey Out Of Islamist Extremism To a Democratic Awakening e 2013, by Maajid Nawaz All rights reserved.

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin GRUPULUI EDITORIAL CORINT.

ISBN: 978 - 606 - 793 - 214-O

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Nawaz, Maajid

Confesiunile unui fost islamist / Maajid Nawaz; trad. de Sorin Șerb; pref. de Ion Duvac.

— București: Corint Books, 2017 ISBN 978 - 606 - 793 - 214-O

I. Șerb, Sorin (trad.)

II. Duvac, Ioan (pref.) 297

32

Prefață

O filă de istorie personală, care ajută la conturarea unei imagini obiective asupra situației terorismului de azi – astfel am putea defini prezenta carte într-un mod foarte succint. Scrisă sub forma unei povești de viață, cu situații tensionate, dificile, care iau o nouă întorsătură, de fiecare dată, dar și cu momente fericite și emoționante, devine o lectură atractivă pentru orice fel de public, indiferent de vârstă, origini sau convingeri. Cu atât mai mult am putea-o încadra în bibliografia celor care studiază fenomenul terorist contemporan sau islamismul extrem. Prin naturalitatea și descrierea amănunțită a faptelor, prin recunoașterea situațiilor traumatizante și a greșelilor făcute, autorul ne oferă ocazia de a înțelege mai bine ce se petrece în mintea unui tânăr musulman, care se dezvoltă într-o lume total străină, în felul acesta, prin intermediul unei astfel de incursiuni, să o numim călătorie psihologică, putem să vedem mai clar contextul în care se produc anumite evenimente și ce repercusiuni au acestea asupra indivizilor implicați.

Procesul de etichetare a celor din jurul nostru, căruia îi cădem pradă atât de ușor uneori, nu reprezintă doar o dovadă de superficialitate, ci și o condamnare a celui

---

etichetat de a deveni una cu eticheta sa. Atunci când ne hotărâm să considerăm într-un anume fel pe cineva, pornind de la general la individual, nu facem decât să-l depersonalizăm pe respectivul om, negându-i propriile trăiri și sentimente. Astfel individul devine mulțimea în care a fost inclus, toți cei din jur ajungând să-și adapteze comportamentul la eticheta atribuită, reușind astfel să-l facă, chiar și pe cel în cauză, să-și modifice atitudinea conform noului „statut” Prin urmare, acțiunea care începe, mai repede sau mai târziu, ajunge să aibă și o reacțiune. Mai mult decât atât, marginalizarea unei anumite categorii pe considerente rasiale nu face decât să coaguleze respectiva comunitate și să stimuleze în ea dorința de a lupta, de a riposta, de a-și impune respectul. Dacă adulții dau uneori dovadă de mai multă rațiune, ajutați fiind de experiențele prin care au trecut, pentru copii, aceste purtări sunt o adevărată modelare comportamentală în cel mai negativ sens posibil. În ei, impulsurile sunt mult mai vii, iar nivelul dezvoltării cognitive nu poate înțelege „de ce eu”. De ce li se întâmplă lor, cu ce au greșit, de ce foștii prieteni devin dușmani, de ce lumea se uită ciudat la ei și îi consideră într-un anume fel?

Următorul pas, după marginalizare și excludere socială, este cel de radicalizare. Așadar abuzatorii devin la rândul lor abuzatori. Limitarea drepturilor, oprobiul public, umilințele și violențele dau naștere dorinței de răzbunare, care îi face să devină asemenea celor care i-au traumatizat, fără să își dea seama. Adevărindu-se astfel proverbul „cine seamănă vânt culege furtună”. Tot astfel s-a întâmplat și în cazul de față, unde, dintr-un copil emotiv și politicos, ajungem să întâlnim un adolescent rebel, însetat de luptă și mânat de obsesia de a-și face singur dreptate într-o lume în care nimeni nu i-o oferă. Desigur că adolescentul rebel, cizelat prin educație își va îndrepta atenția către un grup care să-i împărtășească valorile, generând astfel o adevărată mișcare socială.

Lumea pe care o oferă astfel de grupări devine foarte volatilă, iar granița dintre legal și ilegal se subțiază, ea

---

fiind pusă la mare încercare în momentele în care se percepe orice amenințare care poate periclita statutul dobândit și valorile asumate de membrii acestora. Degenerarea devine iminentă, iar viața celor implicați se poate schimba în moduri negândite și, în cel mai rău caz, se poate pierde. Puțini sunt cei care, după o perioadă foarte tumultuoasă, în timpul detenției, pot să reflecteze și să accepte că, de fapt, ceea ce au susținut avea un scop bun, dar o cauză greșită. Se întâmplă totuși în acest caz; autorul, după îndelungate torturi, ajunge să înțeleagă faptul că ceea ce el voia să înfăptuiască are la bază același principiu, lipsirea de libertate a celorlalți. Începe astfel un proces de conștiință, o frământare morală, din care, prin prisma ajutorului primit tocmai de la cei la care nu se aștepta, trage concluzia că soluția pentru o lume mai bună nu este extremismul, ci moderația.

Asistăm la o nouă schimbare majoră a paradigmei de viață a autorului, care, în ciuda tuturor greutăților, decide să continue lupta, dar de data aceasta pentru adevărata cauză. Există de asemenea consecințe semnificative pentru decizia luată, fiind pus în postura de a-i pierde din nou pe cei apropiați, dar scopul îi oferă resursele necesare pentru a continua. Observăm cum comportamentul uman trece prin diferite schimbări, în funcție de mediul în care se găsește. Prin urmare, ideile, idealurile pot fi uneori înțelese sau susținute greșit, ca urmare a contextului sociocultural, însă atâta vreme cât se păstrează dorința vie de înțelegere (în sensul de cunoaștere), există și evoluția, progresul, îmbunătățirea.

Multe persoane care îmbrățișează o doctrină refuză să mai privească spre altceva, considerând că ceea ce ele au ajuns să cunoască reprezintă adevărul suprem, iar restul este de prisos.

Această opacitate, carapacea în care aleg să trăiască, îi face refractari și chiar violenți în fața unor noi posibilități. Probabil că mâna care se întinde să mângâie, atunci când se așteaptă ca ea să bată, de fapt, o intervenție de tip paradoxal, este cea care, în astfel de

---

circumstanțe, reușește să insufle încredere și să redea speranța.

Autorul își păstrează modestia fără a încerca să impresioneze pe cititori, oferind sfaturi sau recomandări, iar tocmai prin aceasta reușește să cucerească. Povestea de viață expusă deschis, în care își descrie parcursul cu toate neajunsurile și greșelile, reprezintă modelul în sine. Accentul este pus mai mult pe lucrurile de care autorul nu este tocmai mândru decât pe realizările avute, descoperind astfel latura umană. În cele din urmă, indiferent de culoarea pielii, ideologiile urmate sau religia adoptată, suntem toți oameni, cu sentimente, emoții și trăiri, iar uneori, pentru scopurile bune pe care le avem, ne folosim de mijloace nepotrivite.

Concluziile întregii lecturi simt lăsate la latitudinea fiecărui cititor, în funcție de experiențele, cunoștințele și interesele sale. Noi considerăm valoroasă această operă pentru suportul pe care îl oferă în conturarea unui profil psihologic al tânărului islamist, al potențialului terorist, căci doar înțelegând problemele sale și sursa declanșării, se poate interveni optim, prin metode și mijloace psihologice corespunzătoare, pentru prevenirea fenomenului terorist sau, după caz, în procesul de deradicalizare a unei persoane prinse de valul acestui flagel contemporan. Apariția acestui volum vine într-un moment potrivit, în care fenomenul radicalist este intens cercetat și, din păcate, încă viu.

Prof. asoc. dr. Ion Duvac CEO Psychological Profiler Academy

Pentru familia mea, pentru fiul meu și pentru toți prietenii mei. Și pentru cei împreună cu care am pornit o mișcare.

Cuvânt-înainte

Degetul care se mișcă scrie și, astfel scriind, merge înainte. Toată credința și înțelepciunea ta nu pot șterge nici măcar o jumătate de rând.

Omar Khayyam, *Ruba iyyat*

Aveți în față o carte despre schimbare și

---

transformare. Extraordinara poveste a vieții lui Maajid Nawaz – de la copilăria petrecută în Southend, trecând prin adolescență, când s-a implicat în violențele de stradă, și până la adoptarea islamismului – face relativ simplă înțelegerea apariției radicalismului politic și ideologic. Modul în care el descrie predispoziția spre violență pe care a avut-o în tinerețe reprezintă o lecție utilă în legătură cu ce se poate întâmpla dacă rasismului instituțional i se îngăduie să prolifereze. Autorul ne spune foarte clar cum și de ce a devenit insensibil la violență și ne demonstrează că agresivitatea rasistă reprezintă un teren fertil pentru extremismul islamist. Scrie cu multă elocvență despre indiferența sa tot mai mare și despre incapacitatea lui de a se identifica afectiv cu ceilalți; aceasta a fost experiența prin care a trecut odată convertit la ideologia radicală islamistă.

Și mai fascinantă din punctul meu de vedere este însă dovada faptului că extremiștii se pot schimba. Iată că este posibil! Maajid vorbește despre admirația față de compasiunea arătată de oamenii obișnuiți care, după arestarea sa, un proces incorect, brutalități și încarcerare în Egipt, au lăsat deoparte repulsia pe care le-o stârneau ideile sale politice, au apărut universalitatea drepturilor omului și au făcut campanie pentru eliberarea lui. În fruntea acestora s-a aflat John Cornwall, care este membru al Amnesty International. El nu doar că a determinat Amnesty International să-l considere pe Maajid un „prizonier de conștiință”, ci i-a trimis nenumărate scrisori prietenesti lui Maajid însuși.

Sunt peste măsură de emoționată să aflu despre metamorfoza suferită de Maajid după citirea acestor scrisori. Ea îmi reamintește de ce sunt mândră că lucrez pentru Amnesty International Marea Britanie, care, prin acțiunile organizate de membrii săi, a avut un rol crucial în a-l ajuta pe Maajid să-și refacă legăturile cu viața și umanitatea. În esență, drepturile omului, compasiunea și bunătatea i-au salvat omenia. Această carte este istoria izbăvitoarei sale călătorii – prin ignoranță, bigotism,

---

radicalism extremist și mai mult decât atât - spre apărarea înflăcărată a drepturilor omului și a tot ceea ce pot însemna acestea.

Kate Allen director, Amnesty International Marea Britanie

Prolog

Southend, 1992

„Slammer” (pușcărie): asta e semnătura mea când pictez în draci, când umplu străzile cu graffiti. Îl scriu fără un „m” - „Slamer” - pentru că e mai rapid așa, iar viteza contează, dacă nu vrei să fii prins de polițiști. Sunt un B-boy¹ hip-hop, mare fan Public Enemy și N.W.A.² Piese ca *Rebel Without a Pause*, *Fear of a Black Planet*, *Fuck tha Police* au versuri profunde. Am un costum pe cinste, cu pantaloni bufanți de catifea cord, cu pense la spate și adidași trăsnet. Sunt tuns zero pe părți - iar părul, când nu e prins cu o bandană roșie, stă ridicat, cu un model fain la spate. Cei din gașca mea poartă toți aceleași haine, răcnesc aceleași melodii. Ca Erick and Parrish Making Dollars³, vrem *Business*. Am cincisprezece ani și locuiesc în Southend, în Essex. Vara aceasta, ca în oricare altă vară, bâlciul este aici, în parcul de vizavi de casa mea. Când eram mic, obișnuiam să mă duc la târg cu prietenii. Pe atunci, nu ne interesau decât jocurile din parcul de distracții:

mașinuțele „bușitoare” și tot soiul de lucruri care se roteau. Și acum mă duc cu tovarășii mei, dar noaptea, nu în timpul zilei. Acum nu mă mai interesează jocurile. Mă duc să mă simt bine și să văd ce femei se mai arată pe acolo, să le văd pe talentatele locului.

Cum spunea Ice Cube, *azi a fost o zi bună...* sau cel puțin așa fusese până atunci. Cerul întunecat e plin de lumini încețoșate: se aud chiotele fetelor și bufniturile

---

1 Dansator de breakdance (n. tr.).

2 Formații americane de hip-hop (n. tr.).

3 Formație americană de hip-hop. Toate cele șapte albume ale acesteia apărute până în prezent conțin în titlul lor cuvântul business. Aici, acesta este folosit cu sensul de „bătaie” (n. tr.).

mașinuțelor; se simte mirosul dulce și acru în același timp de vată de zahăr și ceapă prăjită, tipic bâlciului. Pe când ne învârteam de colo-colo, ieșiți la vânătoare de gagici, apare din mulțime o figură cunoscută. Este prietenul meu Chill, pe numele lui adevărat Tsiluwa. Eu și Chill suntem apropiați. Născut în Zimbabwe, a emigrat în Marea Britanie cu câțiva ani în urmă. Vine alergând către noi prin mulțime și pot vedea pe chipul lui cât e de ușurat că ne-a găsit.

— Hai să trăiești, Chill. Ce faci, frățicule?

— E rost de cafteală, băieți! zice el.

Chill se întoarce. I-am urmărit privirea să văd dincotro și de cine fugise. Îmbrâncind oamenii din calea lor, se apropiau grăbiți câțiva flăcăi albi, în geți bomber verzi. Când au văzut că Chill are prieteni, s-au oprit. Mulțimea aflată între noi a început să se împrăstie, iar inima mea porni a bate nebunește. Șeful, Mickey, un bine-cunoscut bătauș local, ne examinează atent și execută salutul nazist cu mâna dreaptă. Camarazii lui i se alătură, înjurând și salutând ca naziștii, strigându-ne „cioroilor”, „*paki*”⁴ și spunându-ne să ne cărăm naibii de unde am venit. Mă simt bine să știu că, în situații de genul acesta, tovarășii mei sunt alături de mine. Amenințările lui Mickey sunt clare: am mai trecut prin asta și înainte, dar nu e ceva cu care să mă fi obișnuit. Mai ales când la mijloc nu sunt doar vorbe: știu din experiență că au ascunse șișuri. Dacă ne prindeau, ne făceau bucăți. Cu cât dura mai mult confruntarea, cu atât se subția mai mult mulțimea, iar aglomerația din bâlci făcuse loc unui amenințător câmp de luptă. Nu voia nimeni să se bage.

Ne despărțim. Alerg printre chioșcuri, intrând și ieșind din mulțime, alergând atât de repede, că-mi aud inima bătând cu putere, la concurență cu țipetele celor care se dau în mașinuțe. Unde e paznicul parcului de distracții când ai nevoie de el? Mă bucur că știu bine parcul, știu încotro s-o iau. Asta înseamnă că pot să scap

---

4 Cuvânt depreciativ folosit în Marea Britanie pentru cei născuți în Pakistan sau Africa de Sud (n. red.).

---

de acei skinhead și îmi dau seama ușurat că strigătele lor se aud tot mai departe pe măsură ce îmi croiesc drum către ieșire. Apoi o iau la sănătoasa pe stradă, îndreptându-mă către casă. Intru, urc în camera mea și caut sub pat, unde îl țin ascuns: cuțitul meu preferat de vânătoare. Sărind câte trei trepte deodată, trop, trop, trop, cobor și ies pe ușă înainte ca părinții mei să mă poată întreba ce și cum. Ei fac parte dintr-o generație mai îngăduitoare cu asemenea situații, dar ocupându-se de un chioșc de ziare amplasat chiar vizavi de parc, în mod cert aceasta nu este o purtare pe care s-o aprobe. Dar eu și oamenii mei gândim altfel. Nu e vremea să plecăm capul și să sperăm că rahatul ăsta va trece. E momentul să stau alături de tovarășii mei, să-i susțin. Niciun rasist nu ne va alunga de pe străzile noastre.

Gașca noastră se adună într-un loc dinainte stabilit: locul spre care ne îndreptăm când trebuie să ne despărțim în felul acesta. Ia ceva timp, însă odată ce vedem că locul este sigur, ne strângem la intersecția dintre Chalkwell Avenue și London Road.

Nu o căutăm cu lumânarea, dar cu siguranță că nici nu vom da înapoi. Nu vom ceda în fața lui Mickey și a clovnilor lui.

Odată întorși pe London Road, în urma noastră oprește deodată o furgonetă albă. Ușile din spate se deschid și coboară un grup de skinhead amenințători.

Rahat, am pus-o.

Am auzit povești despre „vânătoria de *paki*”. Povești despre grupuri de tipi care căutau victime nevinovate să le taie cu cuțitul. De data asta însă, e prima oară când eu sunt cel vânat. Am fost păcăliți. Mickey și ai lui, îmbrăcați cu gece bomber, cu toată înfățișarea lor, erau băieți de-ai locului, ca și noi. Acești skinhead sunt dintr-o ligă diferită: mătăhăloși, solizi ca niște closete de cărămidă, cu vârste de peste douăzeci de ani, înarmați până în dinți și puși pe treabă. Atunci când sar din mașină, se vede în lumina de pe stradă strălucirea unui cuțit. Unii au bate în capul cărora bătuseră cuie. Dacă ne prind...

Toți tovarășii mei gândesc ca și mine: trebuie să ne mișcăm repede. „Șișul meu!” îmi zic, auzindu-i cum fac prăpăd pe stradă. Trebuie să mă descotorosesc de cuțit! Dacă-l găsesc la mine, o să creadă că vreau să mă bat cu ei. Singura mea șansă e să le dovedesc că n-am nimic la mine, să-mi încerc norocul, poate mă lasă în pace. Intru repede pe o ulicioară, mă ciucesc și ascund cuțitul în spatele unei tufe. Apoi ies și o iau la fugă, panicat pentru o clipă fiindcă nu știu încotro s-o iau, dar – *la naiba* – sunt înconjurat. Sunt cinci-șase dintr-ăstia, venind din toate părțile. Cuțite, boxuri, bâte. Salută iar ca Hitler și înjură de mama focului: *Paki nenorociți, plecați dracului de unde ați venit!*

Mă simt tot mai înfricoșat, copleșit de adrenalină. Privirea acestor țipi nu poate însemna decât un lucru: ei știu că acum nu mai am pe unde să fug, și eu la fel. Asta e, „*așa-i când e să se-ntâmple*”. Am avut femeile mele, am cântat melodiile preferate, m-am distrat. Acum, cred că pur și simplu o s-o *mierlesc*...

*

Egipt, 2002

Sunt dus la locul martirajului meu, *shahadahi* sunt legat și am ochii acoperiți cu niște cârpe jechoase, înghesuit între alte ființe înspăimântate și nenorocite, transpirând sub soarele nemilos al deșertului. Arșiță și sare. Arșiță și sare. Doar asta simt în gură. Mirosul acru, puturos al fricii este puternic în spatele dubei în care ne aflăm. Duhnește din transpirația celor cu care mă înghesui, și sunt sigur că și eu eman același miros. Cineva din dreapta mea murmură ceva ininteligibil: se roagă, se smiorcăie sau este pur și simplu confuz. Ceilalți tac, dar după respirația lor greoaie, neregulată, îmi dau seama că așteaptă, așteaptă să vadă ce soartă li s-a pregătit.

Au trecut, pare-se, patru ore de când m-am deșteptat, poate cinci. Nu am cum să știu cu siguranță. Mistuitoarea căldură ar putea însemna că suntem la Cairo, dar, repet, am putea fi oriunde în Egipt. *Allahu alam* – doar Dumnezeu știe. Poate că, în cele din urmă, îmi vor trage un glonț în

---

ceafă. Se știe că securitatea statului, numită Aman al-Dawla, duce oameni cu autobuzul în deșert, unde exact asta face. Ce binecuvântare ar fi! Repede și ușor. Abia aş avea timp să citesc mărturisirea mea de credință, *Kalimatain*, înainte de a da colțul. Da, Coranul, trebuie să-mi amintesc Coranul. Capitolul *Ya-Seen* mă va liniști cu siguranță. Încerc să-mi amintesc cuvintele cu toată concentrarea de care sunt capabil, însă nimic nu străpunge ceața grea, aproape asfixiantă din mintea mea.

Apoi aud cu plăcere când un recrutar din poliție, un *shaweesh*, ne scoate din dubă și ne împinge pe niște trepte pe care nu le putem vedea: al-Gihaz. Aparatul. Sediul central al Aman al-Dawla, cunoscut în tot Egiptul din ceea ce se zvonea despre întunecoasele sale celule subterane. Mulți au ieșit de acolo nebuni, incapabili să spună ce li s-a întâmplat, alții nu au mai ieșit deloc.

Aici mi-am pierdut numele. Acum sunt doar un număr. Patruzeci și doi - *imain wa arbaeen* - asta este ce trebuie să țin minte, la acesta trebuie să răspund mereu când sunt strigat. *Imain wa arbaeen, imain wa arbaeen, imain wa arba een*. Nimic altceva nu este sigur. Nu știu dacă voi coborî aceste trepte fără să cad, nu știu când voi fi bătut. Am fost lipsit de orice apărare; faptul că sunt legat la ochi mă face să nu văd ce urmează. Îmi încordez trupul anticipând loviturile: este epuizant, dar e tot ce pot face. Mușchii abdomenului și cefei mă dor de atât efort.

Se schimbă aerul, ceea ce-mi spune că am fost dus la subsol. Spațiul începe să se strâmteze; simt zidurile umede și invizibile tot mai aproape. Împins de-a lungul unui coridor, miasma mă izbește ca un pumn în stomac; e duhoarea excrementelor umane lăsate să dospească prea mult. Străpunge agonia și oboseala, lăsându-mă fără respirație și implorând pe mutește un răgaz. Simt mișcare din ambele părți, viermuiala neliniștită a trupurilor încarcerate. Celule aglomerate la dreapta și la stânga mea.

Nefiind pic de loc, am fost aruncat peste cei care zăceau deja pe pardoseala murdară; suntem ca niște piese umane de domino. Simt că strivesc sub mine un trup

---

străin. *Ya akhi* – fratele meu, iartă-mă pentru că te apăs cu greutatea mea. Vreau să vorbesc, dar ni s-a ordonat să păstrăm tăcere deplină, altminteri vom fi reduși la tăcere. Ceas de ceas, noi trupuri sunt aruncate lângă mine. În lumea însingurată a celui legat la ochi, nu am cum distinge un cadavru viu de altul.

Așa începe lungul priveghi de la al-Gihaz. Fără odihnă, fără comunicare, fără mișcare. Tremurând și asudând între extreme termice bine chibzuite, trebuie să fim gata să răspundem în fiecare oră la apel, când se strigă numerele care ni s-au dat. *Imain wa arbaeen, imain wa arbaeen, imain wa arba een*. Nu trebuie să uit. A nu răspunde sau a adormi înseamnă un bocanc dat cu sete în plină figură.

În momentele de luciditate, îmi amintesc că nimeni nu știe unde sunt, nici soția și copilul pe care i-am lăsat în urmă plângând după mine în toiul nopții, nici părinții care nu mai aveau liniște de când hotărâsem să mă mut în Egipt. Mi se pune un nod în gât de frică în timp ce încerc să-mi recapăt stăpânirea de sine. Allah, fii îndurător. *Hasbi Allah wa ni mal wakeel* – tu ești de ajuns, ești cel mai bun apărător. Încă de când m-am dedicat reîntemeierii Califatului, am petrecut ani știind că acest moment va sosi. Faraonii nu au fost nicicând înfrânți fără sânge și sacrificiu, iar cei drepți au plătit mereu un preț greu pentru a ieși învingători. Dar ajută-mă, Doamne, să trec prin încercarea aceasta, că sunt speriat și singur. *Ya-Seen, wal Qur an il-Hakim...*

Zile, nopți, nu mai pot face deosebire. Dar îmi dau seama cutremurându-mă atunci când se termină apelul și începe „ancheta”. Un frate de pe un culoar apropiat – primise numărul unu – este ridicat brusc în picioare.

Raqam wahid!

Împleticindu-se în mijlocul protestelor înăbușite, el își croiește drum printre șirurile de prizonieri până într-o cameră aflată la capătul coridorului. Ușa rămâne deschisă ca un soi de avertisment pentru noi, ceilalți. Țipete. Lovituri surde. Rugăminți. Apoi, un sunet care mi-a întors

---

stomacul pe dos. Pătrunzătorul, inconfundabilul pâraie al curentului electric, urmat de un țipăt care-ți îngheață sângele în vine.

A'uzu billah - caut adăpost la Domnul! E greu de imaginat impactul pe care-l are un urlet de durere până nu-l auzi cu urechile tale. Un cor de șoapte inundă coridorul atunci când frații mei încep să se roage cu glas scăzut. Știm cu toții că numerele noastre vor fi strigate în scurtă vreme. Gândește! îmi spun. Recită Coranul! Dar buzele îmi tremură, gâtul îmi este uscat, iar mintea este buimăcită de epuizare și teamă.

Se aud câțiva pași când fratele nostru este adus înapoi în celulă. Trupul său fără vlagă este aruncat lângă un perete, producând o bufnitură oribilă, semn că totul se încheiase. Și apoi:

Raqam imain!

Urmează numărul doi. Cu timpul, amenințările, țipetele gardianului și vaietele fraților anonimi se contopesc într-un nesfârșit torent de urlete. Cu o regularitate brutală, sunt strigate numere tot mai apropiate de al meu - din ce în ce mai apropiate.

Imain wa arba een, imain wa arba een, imain wa arba een.

Nu trebuie să uit.

*

Texas, 2011

Primăvara face loc verii în Dallas, și simt deja că este prea cald. Gulerul hainei îmi roade gâtul când privesc afară din mașina care m-a luat de la hotel; împrejurimile devin tot mai impunătoare pe măsură ce ne apropiem de destinație. Lucru deloc surprinzător de altfel, dată fiind destinația.

La Dallas s-a deschis de puțină vreme Centrul Prezidențial pentru Democrație, iar conferința la care tocmai am luat cuvântul face parte din festivitatea de inaugurare. Am fost invitat să vorbesc despre rolul mijloacelor on-line de socializare în recente revolte din Orientul Mijlociu - protestele de masă care au aprins

---

regiunea și au scuturat jugul tiraniei și represiei vechi de decenii. Evident, restul lumii urmărește desfășurarea evenimentelor cu mare atenție. Din grupul meu de vorbitori a făcut parte Oscar Morales, prieten și coleg activist. Oscar este considerat responsabil de organizarea celei mai mari demonstrații care a avut loc vreodată împotriva terorismului - 12 milioane de persoane au răspuns popularei sale campanii on-line, ieșind în stradă pentru a protesta împotriva grupării teroriste columbiene FARC. Împreună, eu și Oscar ne-am adresat unui auditoriu format din activiști globali, vorbindu-le despre modul în care platformele on-line pot fi exploatate pentru a mobiliza și a da apă la moară mass-mediei tradiționale. Fantastic. Cu doi ani în urmă nici nu auzisem de Twitter. Acum îmi foloseam contul pentru a oferi informații despre interviurile date întruna la televiziune cu privire la revolta populară din Egipt.

Odată încheiate aceste formalități, merg la masa dată de sponsorul evenimentului. Am ajuns la o clădire mare, impunătoare, iar la ușă am fost întâmpinat de un majordom care mi-a spus că oaspeții „vor avea o ținută lejeră” - cu alte cuvinte, ne vom da jos haina și cravata. Stânjenit de renunțarea la haină, am trecut de ușile de la patio către o peluză uriașă, desăvârșit întreținută, unde toți oaspeții vorbeau unii cu alții și unde se servea bufetul.

Indiferent cât de atrăgător ar fi mirosul unui grătar texan, și mai interesanți sunt oaspeții prezenți la această întâlnire. Îl zăresc pe fostul consilier pe probleme de securitate națională Stephen Hadley tăifăsuind într-un colț cu fostul secretar de stat Condoleezza Rice. Pe când făceam coadă să-mi pun o porție de friptură, vine la mine un bărbat care se prezintă drept Michael Meece, șef de cabinet al unui fost președinte. El îmi spune că sunt invitat să mă alătur gazdei la masa lui. Urmându-l pe Meece, mă trezesc alături de figuri familiare:

Stephanie Rudat, activistă americană și organizatoare de campanii, diverși activiști revoluționari egipteni și sirieni. În fine, poftindu-mă să iau loc pe un

---

scaun gol de lângă el, gazda: fostul președinte al Statelor Unite, George W. Bush.

Multe îmi trec prin minte privind acest chip atât de cunoscut, însă îmi păstrez expresia indiferentă. Strâng mâna pe care mi-o întinde și mă așez. Iau masa cu Bush: e ceva cu totul neașteptat. Îmi revin în minte frânturi de apariții televizate, prezența sa publică, caricaturile, toate îmi fulgeră prin fața ochilor când îmi amintesc de „Războiul său împotriva Terorismului”, războiul lui împotriva mea.

La masă era deja o discuție în desfășurare și am devenit atent pentru a-mi dau seama despre ce este vorba. Bush ascultă cu atenție fiecare persoană, întrerupându-i adesea pe interlocutori pentru a le pune întrebări și a cere lămuriri. Se dezbate viitorul Egiptului; egiptenii susțin cu înfocare necesitatea judecării rapide a dictatorului detronat, Hosni Mubarak. În viziunea lor, procesul și înțemnițarea lui vor vesti un nou început pentru Egipt.

Îmi pare rău, dar eu sunt de altă părere și simt că trebuie să le spun celor de față ce mă îngrijorează. Încerc să le explic de ce concentrarea obsesivă pe „justiție” ar putea fi în detrimentul intereselor pe termen lung ale Egiptului.

— Este nevoie în primul rând de adoptarea unei constituții, urmată de alegeri, după care se poate ajunge și la judecarea lui Mubarak. Dacă Egiptul nu reușește să adopte la început o constituție, primul partid care va câștiga alegerile o va crea după propria imagine. Justiția nu poate fi arbitrară, ea trebuie să se bazeze pe lege.

Nu spun asta într-un mod dezinteresat, ci dintr-un punct de vedere profund personal; suspendarea drepturilor constituționale ca urmare a asasinării președintelui Sadat în 1981 mi-a influențat viața într-un mod pe care încă nu pot să-l înțeleg. Am aflat ce înseamnă cu adevărat starea de necesitate și ignorarea libertăților individuale. Am văzut de ce este capabil regimul Mubarak: frica paralizantă, umilințele de fiecare zi, tortura...

— Stop, mă întrerupe deodată Bush, care și-a

îndreptat acum întreaga atenție asupra mea. Cum definești tortura?

Bush îmi cere să dau o definiție a torturii? Îmi dau seama pe dată că interesul său nu este pur academic – în timpul mandatului său, dezbateră în legătură cu ce este și ce nu este tortura a fost o componentă vitală a „Războiului împotriva Terorismului”. În 2002, Biroul de consultanță juridică al lui Bush a scris un memoriu celebru având ca temă „tortura cu apă pe scândură”, o tehnică de interogare care presupune simularea înecului, prizonierului turnându-i-se apă peste fața acoperită cu celofan. Autorii memoriului ajungeau la cunoscuta și foarte controversata concluzie că aceasta nu este un act de tortură, ci o tehnică de interogare „îmbunătățită”, devenind astfel admisibilă din punctul de vedere al legilor americane.

De unde să încep? Să spun oare ce cred despre aspectul exagerat de militarizat al „Războiului împotriva Terorismului” și cât a costat omenirea din punctul de vedere al încălcării drepturilor omului, dând apă la moară teroriștilor și aducând mari prejudicii țărilor vizate? Să aduc în discuție Irakul? Am vorbit în mod public despre aceste chestiuni, însă cum ai putea răspunde când cel care conduce „Războiul împotriva Terorismului” îți cere opinia la un grătar, în curtea casei sale.

M-am hotărât să abordez frontal problema.

— Cum definesc tortura? Ce credeți despre electrocutare?

Mă uit la Bush, așteptând să fiu întrebat despre tortura cu apă pe scândură. El, în schimb, dă din cap aprobator și recunoaște pe un ton serios:

— Da, electrocutarea *este* tortură. Apoi, fluturând din mână, mă îndeamnă: Spune mai departe, te rog.

Partea întâi B-BOY

În atenția tuturor pasagerilor; nu alergați pe peron sau în stație. Mai ales dacă aveți în spate un rucsac, purtați o haină largă sau nu păreți din partea locului.

Graffâți anonim apărut în metroul londonez după ce poliția l-a ucis, cu șapte gloanțe trase în cap, pe Jean

---

Charles de Menezes, un brazilian nevinovat, în stația Stockwell, pe 22 iulie 2005

Capitolul 1

Mai există un Gujrat, în Pakistan

M-am născut la finele anilor 1970, pe când hip-hop-ul făcea primele mișcări la New York. Pasionații de *breakdance* din Bronx au început totul, impunând cele dintâi figuri de dans. Afrika Bambaataa era acolo. De asemenea, Sugarhill Gang, care a folosit teme ale formației Chic și a captat atenția tuturor cu *Rapper's Delight*. Mai erau cei de la Grandmaster Flash și Furious Five; cei de la Melle Mei au dat glas furiei lor în *The Message*. Doisprezece ani mai târziu, mi-am găsit inspirația în acest peisaj, mi-am descoperit vocea în ritmurile sale. Până atunci, am crescut izolat de partea cealaltă a Atlanticului, ani de ucenicie care oglindeau însăși dezvoltarea timpurie a hip-hop-ului.

Chiar și așa, propriile mele începuturi nu puteau fi mai diferite de cele ale hip-hop-ului. Locul nașterii mele a fost Southend, un oraș de coastă din Essex. În Marea Britanie a anilor 1980, Essex era în pas cu vremurile: apelul populist al lui Thatcher la reducerea impozitelor și la posibilitatea de a cumpăra locuințele sociale, naționalismul strident și etosul individualist se regăseau în întreaga țară.

Nimeni nu a rezumat mai bine toate acestea ca Norman Tebbit, reprezentantul în parlament al circumscripției Chingford și președinte al Partidului Tory, care le-a spus șomerilor să-și ia bicicletele și să-și caute de muncă și a cărui marionetă din spectacolul *Spitting Image* era îmbrăcată ca un skinhead.

Southend-ul copilăriei mele nu era defel ca New York-ul – nu era și nici azi nu este un loc al diversității etnice. Populația sa, care se ridică azi la 160.000 de locuitori, este în proporție de 96% albă. În anii adolescenței mele, procentul era chiar mai ridicat. Acum sunt în oraș comunități de kosovari, albanezi și imigranți din Indiile Occidentale, însă acum treizeci de ani nu

---

existau est-europeni, iar principalele comunități de imigranți din Indiile Occidentale erau în Pitsea și Basildon. În Southend erau foarte puține familii de asiatici – practic câteva sute de persoane, nu mai mult de O, 1% din populație. Pe atunci, dacă vedeai pe cineva din Pakistan, India sau Bangladesh în Southend, i-ai fi cunoscut de regulă părinții, ai fi știut unde a fost anul trecut în vacanță și care este ultimul scandal produs în familie.

Faptul de a crește într-o asemenea comunitate minoritară nu se putea să nu aibă un efect asupra ta. Era cu totul altfel decât dacă creșteai într-o mare comunitate de pakistanezi, în East Ham sau Bradford. Acest lucru ne-a obligat să ne integrăm în marea societate, prin urmare am crescut simțindu-mă mult mai pregătit să accept diferențele culturale.

Era posibil ca Maajid din Bradford să nu-și știe locul într-un mediu dominat de albi. Chiar și azi, sunt etnici din Bangladesh în Tower Hamlets care au fost crescuți vorbind bengali ca prima lor limbă și care, în ciuda faptului că au fost crescuți în Marea Britanie, nu și-au făcut prieteni printre albi.

Cu alte cuvinte, asemenea comunități sunt suficient de mari pentru ca oamenii să-și ducă toată viața acolo și să nu trebuiască să se aventureze în afara acestora. Rezultatul este că, pentru mulți dintre cei crescuți într-un oraș ca Bradford sau Tower Hamlets, singurul lor contact cu copiii albi are loc atunci când se bat cu aceștia. Și singura dată când vin în contact cu femeile albe este când flirtează cu ele în speranța că vor avea o mică aventură de-o noapte. Această situație are un efect nefast asupra modului în care fiecare comunitate o percepe pe cealaltă. Este o situație proastă pentru ambele părți.

Dar să nu mă grăbesc prea tare. Trebuie să vă explic mai întâi cum a ajuns, la urma urmei, familia mea în Southend. Ai mei sunt originari din Gujrat. A nu se confunda cu Gujarat din India, care dă numele mult mai proeminentei comunități gujarati din Marea Britanie. Mai există un Gujrat, în Pakistan. Este vorba despre un district

---

și un oraș din provincia Punjab, în nord-vestul țării, către granița cu Cașmir. Este aproape de Islamabad, dar la cât sunt de proaste drumurile, trebuie să mergi două ore și jumătate cu mașina până în capitală, și este la fel de departe de Lahore. Gujrat se află pe malurile râului Chenab. Se spune că familia mea s-a stabilit acolo în secolul al VIII-lea, venind cu armatele arabe ale lui Muhammad bin Qasim⁵.

Gujrat este un oraș care exercită o influență disproporționată asupra politicii pakistaneze. Liderii din regiune au avut mereu

O mare influență asupra armatei, iar orașul a dat prim-miniștri și puternice facțiuni politice. Gujrat e renumit de asemenea datorită gangsterilor organizați în clanuri, sau *biraadari*⁶, și femeilor frumoase. Folclorul plasează vechea și tragică poveste de dragoste *Sohni Mahiwal* în Gujrat. Se spune că Sohni, cuvântul punjabi pentru „frumoasă”, s-a înecat în râul Chenab pe când încerca disperată să ajungă la Mahiwal, iubitul ei, cu care

I se interzisese să se vadă. Orbit de frumusețea ei, Mahiwal sare s-o salveze și se îneacă alături de iubita lui. Această istorie a stat la originea a nenumărate poeme, picturi, cântece și chiar a doua filme produse la Bollywood. Una dintre legendele familiei mele spune că *Nana Abu* al meu, adică bunicul din partea mamei, și-ar fi petrecut copilăria în timpul administrației britanice ca tovarăș foarte apropiat al unui doctor englez, director al unui spital din orașul Jalalpur, situat în districtul Gujrat. Acest englez locuia în spital cu familia sa. Ajungând să aibă o relație foarte apropiată cu tatăl lui *Nana Abu*, doctorul îi invita deseori acolo pe el și familia lui la masă, de sărbători și în vacanță. (Din câte se pare, clădirea spitalului e încă în picioare în Jalalpur, în toată

---

5 General omeiad (695-715), a cucerit regiunile Sindh și Multan, situate de-a lungul Indului, deschizând poarta altor cuceriri musulmane în peninsula indiană (n. tr.).

6 Frăție, comunitate restrânsă, organizată cumva ca o castă (fără a fi una) (n. tr.).

---

splendoarea sa imperială.) în copilărie, *Nana Abu*, pe numele său Ghulam-Nabi, sau slujitorul Profetului, era profund fascinat de doctorul englez. Fiind foarte impresionat de cultura, educația și generozitatea sa; *Nana Abu* a hotărât că, atunci când se va căsători și va avea copii, îi va face medici ca să conducă un spital ca acesta. Avea să fie visul său călăuzitor.

Însă, la acea vreme, *Nana Abu* nu avea acces imediat la învățământul medical. Prin urmare, cu inima grea, intră în armata administrației britanice cu speranța că, astfel, își va putea împlini visul. Pe lângă rutina obișnuită din armată, a urmat diverse cursuri în afara programului. A devenit repede contabil și a fost pus să gestioneze rezervele de alimente ale acesteia. Totul părea a merge cum trebuie, iar visul său era încă realizabil, astfel că *Nana Abu* se căsătorii. *Nani Ammi* a mea era o femeie frumoasă din Gujrat, pe nume Suraya, care înseamnă „constelație”. Proaspăt căsătorit și plin de speranțe, *Nana Abu* a luat-o pe *Nani Ammi* într-o călătorie prin India până la Lucknow, petrecând astfel luna de miere. Însă chiar în acea săptămână, s-a întâmplat ceva care avea să schimbe cursul istoriei: împărțirea.

Era anul 1947, când s-a decis crearea a doua țări: India, care urma să aibă o majoritate hindusă, și Pakistan – pe atunci Pakistanul Occidental și cel Oriental (azi Bangladesh) – în care majoritatea avea să fie musulmană. Astfel, foarte mulți oameni au trebuit să-și părăsească locuințele și să se mute dincolo de noua frontieră: hindușii în India și musulmanii în Pakistan. A fost un adevărat iad. Marele exod uman s-a desfășurat chiar sub ochii bunicilor mei, în timp ce-și petreceau luna de miere în India. Cuprinși de panică, s-au grăbit să prindă un tren care să-i ducă înapoi, în Gujrat, ajuns deodată în partea pakistaneză a Punjabului împărțit. Era însă prea târziu. Violența gloatei și asasinatelor în masă săvârșite de toate părțile implicate în acest divorț geopolitic au vizat în special trenurile. Hoarde însetate de sânge, dornice să se răzbune, urcau în vagoane și-i ucideau fără deosebire pe toți cei care se

---

îndreptau către Pakistan. Trenurile ajungeau unul după altul în gările din Pakistan cu toți pasagerii morți. Erau trenuri-fantomă.

Nana Abu se afla într-un asemenea tren-fantomă. Bandele de atacatori decuplaseră niște vagoane. Cel din față, în care se aflau *Nani Ammi* și toate celelalte femei, a fost separat și s-a pierdut în depărtare. Partea din spate a trenului, unde se aflau *Nana Abu* și ceilalți bărbați, a fost capturată de atacatori, iar bărbații urmau a fi masacrați. Prin ceea ce nu se poate considera decât bunătatea lui Allah, *Nana Abu* a scăpat cumva din măcelul care a urmat. În acel haos, căutându-și disperat mireasa, într-o vreme în care nu se putea circula atât de ușor ca azi, *Nana Abu* a alergat din peron în peron, uitându-se după soția lui și ferindu-se de gloatele turbate. A dat de ea așteptându-l înfrigurată în altă gară. Împreună, traumatizați, cei doi tineri proaspăt căsătoriți părăsiră India, devenită acum o țară străină, întorcându-se în Pakistan, devenită acum o țară nouă.

După împărțire, lucrurile s-au schimbat foarte repede pentru *Nana Abu*. Crescut într-o Indie imită, multiethnică, în care coexistau nenumărate credințe, bunicul meu și-a pierdut mulți dintre prietenii din copilărie. Cei care aparțineau acum credinței „greșite” fuseseră forțați să emigreze în India, alții plecaseră în Anglia. Tulburat de amintirea masacrului la care fusese martor în trenul-fantomă și pierzând atât de mulți prieteni, începu să fie cuprins de neliniște. Ani mai târziu, în 1965, s-a decis să facă o călătorie în Anglia pentru a-și căuta prietenii de mult pierduți și a reînnoa relația cu civilizația britanică. Era încă stăpânit de visul de a construi un spital în Gujrat și plănuia ca fiii lui să devină medici și să-l ajute să-și împlinească visul.

Sistemul britanic de învățământ era considerat fără egal, iar *Nana Abu* dorea ca fiii lui să aibă această șansă. Dacă aveai privilegiul să-i vizitezi casa în acele zile de început, deseori îl puteai surprinde spunându-le copiilor: „Nu fiți străini față de bunătatea și cumsecădenia altora.

Pietatea, adevărul și bunătatea trebuie să ni le însușim, indiferent de unde ar veni”.

Astfel că profită de dreptul de a trăi în Marea Britanie. Imigrația, în acel moment, pur și simplu nu era o problemă, în cele din urmă, au ajuns sau am ajuns în Southend: un oraș de coastă, unde nu aveam rude, nu se găseau nici magazine de carne *halal*⁷, nici moschei și nici comunitate musulmană. Le-a revenit lui *Nana Abu* și prietenilor lui misiunea de a crea aceste lucruri. Au înființat prima moschee din oraș și au organizat în cimitirul orășenesc un spațiu pentru înmormântarea musulmanilor. Datorită educației, comportamentului plăcut și firii sale meditative, *Nana Abu* a devenit repede unul dintre liderii comunității, păstrând legătura cu parlamentarul care reprezenta orașul și fiind extrem de respectat.

Nana Abu era un musulman care ținea la tradiție, ceea ce pe atunci însemna că era conservator, dar în niciun caz extremist sau fundamentalist. Se aștepta, de pildă, ca odraslele lui să accepte căsătoriile aranjate și dorea ca ele să se căsătorească cu alți musulmani. În trecut, Pakistanul, ca majoritatea țărilor din Asia de Sud, nu pusese accentul pe dogmă. Acest fapt se datorează modului în care s-a împământenit misticismul în subcontinentul indian. Bunicul meu a fost un exemplu de om cu asemenea mentalitate, fiind liberal în tinerețe și tot mai religios pe măsură ce a îmbătrânit. Acesta este – era – felul de a fi al pakistanezilor. Spun „era” din cauza extremismului tot mai pronunțat al tinerilor pakistanezi de azi.

Mama mea a fost a treia din nouă copii și avea cam nouă ani când familia s-a mutat în Southend. Și-au început noua viață într-o locuință închiriată, stând acolo două-trei luni, apoi și-au cumpărat propria casă. În ciuda faptului că în țara lui fusese contabil, *Nana Abu* a descoperit că, în Anglia, calificările nu-i erau recunoscute cu ușurință. Ferm, îmboldit în continuare de ideea spitalului la care visa, și-a susținut familia angajându-se ca șofer de

---

7 Pe care musulmanii au voie s-o consume (n. red.).

---

autobuz, insuflându-le copiilor dorința de a studia, de a munci din greu și de a se autodepăși. Era stereotipul imigrantului harnic, hotărât să le ofere copiilor săi cele mai bune condiții și să se asigure că aceștia profită din plin de ele.

Drept urmare copiii săi au excelat la școală. Au început cu unele dintre cele mai proaste școli, însă au ajuns la liceu și apoi la universitate. Din acea generație, fiecare membru al familiei mele este fie inginer, fie doctor, în afara fetelor care, asemenea mamei mele, au fost date în căsătorie înainte de a putea merge la universitate. *Nana Abu*, în ciuda concepției sale progresiste, a crezut mai departe în căsătoriile aranjate pentru ficele sale. Cele două surori mai mici ale mamei, Shaba și Shaz, sunt astăzi căsătorite cu bărbați albi, dar dacă ar mai fi trăit, el ar fi făcut tot posibilul ca aceste mariaje să nu aibă loc.

Într-o bună zi, pe când saream într-un pat pe care nu aveam voie să mă așez, mama a intrat în cameră cu lacrimile și roinduo-i pe obraji. M-am gândit că e supărată fiindcă sar în pat.

— Stai jos, *beta*, fiul meu, vreau să-ți spun ceva, dar trebuie să stai ca să auzi ce vreau să-ți spun.

— Ce e, Ma, de ce plângi? Ce am făcut? am întrebat-o eu.

— Nu, nu, ascultă-mă, trebuie să ascuți. Azi... azi, s-a prăpădit *Nana Abu* al tău. S-a dus la cer, înțelegi ce înseamnă asta?

Înainte de a fi putut construi iubitul său spital, *Nana Abu* s-a prăbușit și a murit în urma unui dublu atac cerebral. Avea doar cincizeci și opt de ani. Aveam nouă ani pe atunci și încă îmi amintesc cât de mult am plâns în ziua aceea.

Dacă lucrurile trăite de *Nana Abu* au fost neobișnuite, la fel, dar într-un mod deosebit, au fost și cele trăite de mama, frații și surorile ei. Mulți dintre ei se născuseră și crescuseră în Marea Britanie. Mama mea, în special, a fost mereu foarte liberală și progresistă în comportament. Părinții multor pakistanezi din Marea

---

Britanie fuseseră crescuți în Pakistan și apoi emigraseră. De aceea era un fapt neobișnuit să am o mamă care fusese crescută în Anglia, vorbind cu accent britanic. Aceasta însemna că experiența ei era similară cu a mea. Am crescut spunându-i *Baji* – o formulă de adresare către o soră mai mare – și nu era deloc greu să comunicăm cu ea. Asta până când am devenit interesat de islamismul politic: aproape instantaneu, ea a devenit reprezentanta tuturor acelor tendințe liberale și occidentale împotriva cărora începusem să militez. Despre cum se poate petrece o asemenea înstrăinare va fi vorba în continuare.

Una dintre căile pe care mama mea – alintată de toți ca Abi – le alesese spre a-și lumina copiii era literatura. M-a încurajat mereu să citesc de la o vârstă fragedă și am multe amintiri despre cărțile pe care le citeam pe-atunci. Roald Dahl era preferatul meu: *Charlie și fabrica de ciocolată*, *James și piersica uriașă*, *George și miraculosul său medicament* și așa mai departe. L-am citit și pe C.S. Lewis, deși nu mi-am dat câtuși de puțin seama de conotațiile religioase ale *Cronicilor din Narnia* decât mult mai târziu. Îmi plăceau de asemenea toate cărțuliile din seria „Fighting Fantasy”, *The Warlock of Firetop Mountain* și așa mai departe, unde, după ce citeai o pagină, trebuia să alegi ce doreai să se întâmple după aceea. Ideea că-mi pot crea propria poveste m-a atras dintotdeauna.

Toate acestea sunt cumva diferite de vechea tradiție a povestitorilor pakistanezi. Deși literatura pakistaneză modernă trece acum printr-o perioadă înfloritoare, vechea tradiție avea un caracter oral și, în ceea ce mă privește, cea mai clară imagine despre ea mi-am făcut-o prin intermediul lui *Tai Ammi*, soția fratelui tatălui meu. Când ne vizita, ne spunea povești, de pildă *Ali Baba și cei patruzeci de hoți*, însă poveștile erau în urdu și ni le spunea seara, înainte de culcare. Ne plăcea să le auzim, mie și fratelui meu, Osman, pentru că era ceva magic în modul în care ni le spunea, în inflexiunea vocii și în emoția din spatele fiecărei vorbe. În loc să ne adoarmă, poveștile ne stimulau imaginația, făcându-ne să vedem cu ochii

---

minții covoarele zburătoare și duhurile din lămpile fermecate sau djinni. Nu i-am spus niciodată lui *Tai Ammi* că poveștile ei mai degrabă ne trezeau decât să ne ajute să adormim. Tradiția orală presupune un simț artistic deosebit, are legătură cu un mod de a istorisi deopotrivă șocant și plin de suspans. *Tai Ammi* era foarte pricepută la așa ceva. Este felul în care își creștea copiii o mamă pakistaneză. Stăteam la marginea patului așteptând continuarea povestirii.

Dar oricât de minunată ar fi această tradiție a povestitului, nu e neapărat necesar ca ea să-i încurajeze pe copii să pună mâna pe carte și să citească ei înșiși. Chiar și azi, cititul în Pakistan nu este atât de răspândit pe cât ar trebui să fie. Ce expresiv ar putea fi un copil dacă părinții săi ar combina cele două metode, cea veche cu cea nouă! Cred că exact această combinație este cea care m-a ajutat să nu-mi pierd dorința pătimașă de a trăi, chiar și în cele mai grele momente.

Una dintre cărțile care au pus la încercare liberalismul mamei mele și propriile mele opinii atât de schimbătoare în adolescență a fost *Versetele satanice*, a lui Salman Rushdie. Când a fost publicată, în 1988, a produs un uriaș val de furie în rândul musulmanilor din toată lumea. Modul în care-l prezenta pe profetul Mahomed, pacea fie cu el, a fost considerat blasfemator, iar autorul a fost forțat să se ascundă după ce ayatollahul Khomeini a emis de acum infama sa *fatwa*. Consecventă spiritului ei foarte independent, Abi a cumpărat cartea și a citit-o pentru a-și forma propria opinie.

În acel moment, credința mea că ea o luase pe o pantă greșită n-a mai avut nevoie de confirmare. Reacția lui Abi a fost una tipic liberală: „Să scrie el cartea lui. Dacă nu-ți place, mergi și scrie propria ta carte în care să-l contesti”. Așa era Abi.

Celălalt personaj remarcabil din familia mea este tatăl meu, căruia toți îi spun afectuos Mo. De la o vârstă fragedă, a crescut cu o groază de responsabilități pe cap. Atât tatăl său, cât și fratele mai mare au murit pe când era

---

adolescent, devenind astfel capul familiei încă dinainte de a se fi căsătorit. În Pakistan, pe vremuri, când un bărbat murea, soția lui se întorcea la familia părinților ei. Pentru că nu exista asistență socială, numai rudele de sânge o mai puteau ajuta. Însă tatăl meu a dorit să facă lucrurile altminteri. A rugat-o pe *Tai Ammi*, văduva fratelui său, să stea cu el ca să le poată crește pe cele două nepoate orfane, Nargis și Farrah, ca pe propriile fice. De aceea, *Tai Ammi*, care a rămas o *Sohni* în Punjab, nu a trebuit să se recăsătorească doar din interes. Până astăzi, adică după patruzeci de ani, *Tai Ammi* a rămas văduvă din dragoste pentru răposatul ei soț.

Tatăl meu a început să lucreze pentru marina pakistaneză și a ajuns inginer electrician. Din nefericire, a contractat tuberculoză și a fost pensionat pe motive medicale. La început, marina i-a plătit tratamentul, dorind ca el să se întoarcă la muncă. Totuși tratamentul convențional nu a avut niciun efect, și cei din marină și-au pierdut nădejdea. Tata s-a dus atunci să fie consultat de un *hakeem* – specialist în ierburi, cunoscător al unor străvechi leacuri naturale – care i-a dat niște prafuri. În mod curios, acestea au avut efect acolo unde medicamentele moderne au dat greș. De aceea, cred că datorez viața mea unui vraci obscur, care a murit probabil de multă vreme undeva, în Țara celor Cinci Râuri.

Tatăl meu nu s-a întors în marină, ci a început să lucreze ca inginer electrician: a pus bazele multor proiecte în domeniul electricității în Islamabad, actuala capitală a Pakistanului. A pus de asemenea baze politice; de la el am moștenit mândria sfidătoare care mă caracterizează. Făcea o lucrare pentru Dawood Group – un grup industrial important din Pakistan. Compania avea o enormă influență politică, iar sindicatele erau interzise. Pe atunci, muncitorii pakistanezi, amețiți de socialismul sovietic, au început să devină conștienți de puterea pe care o au dacă sunt organizați. Nemulțumit de condițiile de muncă și știind că angajatorii lor nu le vor acorda drepturi decât dacă-i vor forța, tatăl meu a creat primul sindicat din domeniul în

---

care profesa.

Dawood a încercat să-l desființeze. Tatăl meu și neexperimentata lui organizație au fost aduși în fața justiției. A fost o adevărată luptă între David și Goliat, iar victoria finală a tatălui meu a avut, la acea vreme, un impact uriaș. Grupul Dawood a fost obligat să permită sindicatului să funcționeze. Fără îndoială că syndicatele moderne s-au transformat în chiar fiarele cu care se luptaseră la început, cu greve care țin publicul, care i-a susținut la început, ostatic al pretențiilor tot mai mari ale sindicaliştilor. Cu toate acestea nu poate fi negat rolul jucat inițial de syndicate în îmbunătățirea condițiilor pentru muncitori, mai ales în țări ca Pakistan.

Apoi, tatăl meu s-a căsătorit cu Abi. A fost o căsătorie aranjată, când el avea treizeci și patru de ani, iar Abi doar optsprezece. El s-a mutat în Marea Britanie și, ajutat de experiența sa ca inginer, s-a angajat la compania Oasis Oii din Libia, unde a lucrat până la pensie și unde avea să mergem mai târziu să-l vizităm.

Prin acest capriciu al sorții, am aflat de tirania lui Gaddafi cu mult înainte s-o știe toată lumea. Primele mele amintiri despre tulburările din Libia sunt de la sfârșitul anilor 1980. L-am întrebat pe tata de ce numele companiei lui se schimbase din Oasis în *Waha*. Colonelul Gaddafi, mi-a explicat tata, naționalizase compania și-i alungase pe toți occidentalii ca răzbunare pentru loviturile aeriene ale americanilor, care-i omorâseră fiul. „Dar tu de ce mai ești încă aici?” l-am întrebat eu cu naivitate.

„Pentru că libienilor le plac pakistanezii”, m-a asigurat el. Nu am înțeles ce a vrut să spună. Ca expatriat, era plătit foarte bine pentru munca sa și, în consecință, ne-am mutat până la urmă într-o casă mare, cu șase dormitoare. De ce nu-l considera Gaddafi britanic și pe el? Ce nu știam la ora aceea era că, în 1974, Gaddafi fusese în Lahore pentru a susține public dreptul Pakistanului de a crea arme atomice. În schimb, Pakistanul a dat principalului stadion din Lahore numele lui Gaddafi. Nu aveam pe atunci nici cea mai mică idee că acest demers

---

îmi va afecta atât de profund existența. Dar să nu anticipez.

Tatăl meu se angajase în companie pentru că-i plăcea petrolul. Era pe vremea când se difuza serialul american *Dallas*, cu

J.R. și Bobby Ewing. Tuturor ne plăcea să ne uităm la *Dallas*; de fapt, și azi mă mai trezesc uneori fredonând antrenanta melodie a genericului. Tipic pentru fermecătorii și mondenii pakistanezi ai vremurilor sale, tatăl meu nu s-a ferit să epateze cu modul lui de-a fi. Purta o pălărie Stetson, cizme de cowboy, o centură lată din piele, cu numele său ștanțat la spate și un ceas scump de aur, încrustat cu diamante: azi ați numi toate acestea accesorii ostentative. Ca orice copil, nu am stat să apreciez gustul pentru modă al tatălui meu, însă i-am moștenit aplecarea către un stil personal.

Celălalt efect important al slujbei tatălui meu asupra creșterii mele a fost acela că eu am avut un soi de copilărie polarizată. Tatăl meu petrecea o lună în Libia și apoi venea pentru trei-patru săptămâni acasă. Când era plecat, Abi era stăpâna și viziunea ei mai liberală se impunea în casa noastră. Când se întorcea tata, se aplicau reguli mai stricte, mai tradiționale. Acest fapt a creat un conflict între părinții mei – mai degrabă unul de educație și o diferență generațională decât ceva mai personal.

Din punct de vedere social, tatăl meu era liberal, însă crescut în respectul valorilor familiei tradiționale. Abi era o frumusețe, extrem de independentă și nonconformistă, mereu prima care dansa la nunți și ultima care se așeza la masă.

Munca era cel mai important lucru pentru tata, însă politica era modul în care socializa cu prietenii săi acasă. Era un mod de a aborda lucrurile tipic pakistanezilor și musulmanilor. Atitudinea sa față de problemele presante ale momentului era un fel de „blestem pe casa lor și-a ta”⁸: era extrem de pornit împotriva colonialismului, dar trăind

---

8 A plague on both your houses, replică a lui Mercutio din piesa lui William Shakespeare „Romeo și Julieta”, actul al III-lea, scena I (n. tr.).

și lucrând sub Gaddafi, era și împotriva dictatorilor arabi. Important este că, spre deosebire de mulți adepți ai „vechii” stângi europene, nu îi simpatiza pe tiranii arabi doar pentru că se împotriveau imperialismului occidental. Cunoștea prea bine trecutul de torționar al lui Gaddafi, cu mult înainte ca acesta să ajungă să fie cunoscut în Occident: era pe deplin conștient de ura pe care o nutreau libienii obișnuiți față de liderul lor.

La un moment dat, am mers la Tripoli cu ocazia unei sărbători în familie. Era către sfârșitul anilor 1980, după atacurile aeriene, dar nu știam defel ce însemnau acestea. Viața devenise cu certitudine mult mai complicată pentru tatăl meu, mai ales după incidentul de la Lockerbie, când avionul care efectua cursa 103 a companiei Pan Am a fost aruncat în aer deasupra orașelului scoțian. Guvernul britanic a început să-i acorde atenție - pe atunci nu călătoreau prea mulți oameni din Marea Britanie în Libia pentru a munci. Era oprit și interogat pe aeroport la venire și la plecare. I s-a cerut chiar să se folosească de serviciul lui pentru a furniza informații despre libieni, dar el a refuzat politicos.

Îmi este greu să mă refer la *Nana Abu*, la Abi și la tatăl meu fără să mă gândesc cât de mult m-a influențat fiecare dintre ei. Deși au caractere extrem de diferite, ce-i unește este modul în care au mers contra curentului: *Nana Abu* părăsind Pakistanul care abia își proclamase independența și ducându-se în Southend ca să-și urmeze visul, principiile liberale ale lui Abi sfidându-le pe cele ale comunității ei, iar tatăl meu luptându-se cu o mare corporație pentru a întemeia primul sindicat al acesteia. Lăsând la o parte celelalte trăsături pe care am avut, poate, norocul să le moștenesc de la ei, acest instinct de a contesta statu-quo-ul mi se pare cea mai semnificativă influență a lor.

Capitolul 2

Jocul ăsta nu e pentru paki

Prima dată când am întâlnit rasismul și am devenit pe deplin conștient de existența lui a fost în jurul vârstei

---

de opt ani. Luam masa la școala mea elementară, Earl's Hall, și, ca de obicei, stăteam la coadă cu tava ca să iau mâncarea de la doamna care ne servea. În acea zi, în meniu erau cârnați. Acum, știam că nu trebuie să iau cârnați. N-aveam idei de ce, dar eram conștient că tatăl meu nu ar fi vrut să mănânc așa ceva. Când eu și fratele meu, Osman, am început școala, tata și-a dat seama că mâncarea servită la masă ar putea fi o problemă. Astfel, pentru a evita ca acest fapt să devină un subiect de discordie, ne-a spus: „Mâncați ce vreți, chiar dacă nu este *halal*. Cel mai important este să evitați să mâncați carne de porc. Așa că fără cârnați”.

Bucătăreasa mi-a pus mâncarea în farfurie.

— Ce sunt aceștia? am întrebat-o eu.

— Cârnați, mi-a răspuns ea.

— Îmi pare rău, am spus eu politico, înapoiindu-i farfuria. Nu am voie să mănânc așa ceva. Pe atunci eram încă un băiețel foarte timid.

— Cum adică nu ai voie să mănânci? ripostă bucătăreasa.

— Nu... nu am voie să mănânc cârnați, am repetat eu neliniștit, dar fără a ceda. Tata mi-a spus că nu am voie cârnați.

— De ce, Doamne iartă-mă, nu ai voie?

— Nu știu, i-am răspuns tremurând. Știu doar că nu am voie să mănânc cârnați.

În acel moment, îmi amintesc că eram foarte speriat, nu doar fiindcă eram un puști care înfrunta un adult, ci și pentru că nu știam de ce nu aveam voie să mănânc cârnați. Nu știam de fapt ce erau cârnații, însă tata a insistat atât să nu-i mănânc, încât mă gândeam că aș putea avea cine știe ce reacție alergică dacă i-aș mânca. Simțeam deja că toți din cantină începuseră să se holbeze la mine.

— Ia nu mai fi așa mofturos! strigă doamna, împingându-mi farfuria. Țsta e prânzul tău, așa că o să-l mănânci.

Bucătăreasa m-a urmărit. A ieșit din spatele tejghelei, venind la locul unde stăteam eu și a insistat să

---

mănânc cârnații în fața ei. Am început să plâng. Îi simțeam pe toți privindu-mă de parcă aș fi fost cine știe ce ciudățenie. Eram complet derutat și nu știam ce să fac.

— Ce puștan mofturos, se rățoi ea din nou. O să *mănânci* cârnații.

Punându-mi-se literalmente un nod în gât de frică, prins între autoritatea părintească și cea școlară, m-am supus amenințării imediate și am pus o bucată de cânat în gură. În acel moment, frica s-a răzbunat împingând afară dumaticatul blestemat, împreună cu tot ce mai aveam în stomac. Am vomitat peste farfuria cu mâncare. Pentru că plângeam în continuare, atitudinea bucătăresei se schimbă.

— O, Doamne Dumnezeu, spuse ea. Ești *alergic* la cârnați. D-asta nu-i poți mânca.

Am dat din cap, încercând s-o contrazic, însă ea era convinsă.

— Trebuia să-mi spui, continuă ea. Trebuia să-mi spui că ai o alergie. Și m-a însoțit la cabinetul medical, unde, în ciuda protestelor mele, mi-am petrecut restul după-amiezii stând în pat, ca să nu mi se mai facă rău, până când a venit Abi să mă ia după ore.

Astăzi, tot acest incident pare cumva dintr-o altă lume, ceea ce arată probabil cât de mult s-au schimbat lucrurile în ultimii douăzeci-treizeci de ani. În prezent, nicio școală din Marea Britanie nu ar îndrăzni să facă asta unui copil. Nu cred că bucătăreasa era rasistă în mod deliberat cred că era bine intenționată, la modul „pune mâna și mănâncă verdeața din supă”, atitudine de o crasă ignoranță culturală, care spune multe despre mentalitatea acelei perioade. Nici măcar nu i-a trecut prin minte că refuzul meu de a consuma carne de porc ar putea avea un motiv religios.

Acesta nu a fost de fapt prima mea confruntare cu o asemenea atitudine. La început, eu și fratele meu am mers la cea mai apropiată școală primară, care era catolică, Școala „Sfânta Elena”. Aici nu și-a pus nimeni problema să respecte diferențele religioase, nu s-a gândit nimeni că nu

---

ar trebui să participăm la slujba de dimineață sau la intonarea zilnică a imnelor religioase. Un moment de cotitură a fost când l-am întrebat pe tata de ce trebuie să mâncăm toți bucăți de hârtie. Tatăl meu a fost la fel de nedumerit ca mine; până când a priceput că micile discuri de hârtie despre care vorbeam erau azima luată în timpul împărțășaniei. Din nou, nu cred că această nepăsare era intenționat provocatoare, dar aparenta lipsă de sensibilitate, dat fiind mai ales mediul religios, este de-a dreptul șocantă. Eu și fratele am fost transferați după aceea la altă școală.

La Earl's Hall, aproape toți erau albi: în afara noastră, singurul copil care nu era alb era un sikh pe nume Satnam. În primii ani, dacă las la o parte incidentul cu cârnații, am fost, în general, foarte fericit. Eram foarte bun la activitățile artistice.

În școală se organiza anual un concurs artistic, la care am luat premiul întâi câțiva ani la rând. Îmi amintesc îndeosebi de o pictură făcută la unsprezece ani, când am copiat o fotografie a unui băiat așezat pe un butoi de metal, care scria cu limba scoasă. Pictura mea a fost imprimată apoi în sepia pentru o expoziție școlară, ceea ce m-a făcut extrem de mândru. Am jucat în piese școlare, inclusiv într-una despre niște refugiați din al Doilea Război Mondial. Chiar am fost prieten, într-un mod foarte inocent, cu o fetiță pe care o chema Sarah. Cel mai îndrăzneț lucru pe care l-am făcut a fost să ne ținem de mână și cred că am sărutat-o odată pe obraz. Îi făceam vizite acasă, iar familia ei era mereu incredibil de primitoare. Mai apoi, în prima zi de gimnaziu, m-am despărțit de Sarah spunându-i că „sunt foarte multe fete noi dintre care pot să aleg”. Aveam unsprezece ani. Ea a plâns, iar eu m-am simțit foarte vinovat, crezând că minunații ei părinți mă vor urî din acel moment. Cu toate acestea am părăsit-o.

Probabil pentru că am reușit să-mi fac mulți prieteni, am devenit prea „proeminent” pentru unii copii. Încercările mamei mele de a ne integra în cultura britanică părușeră cât se poate de firești până acum. M-am înscris în

---

Cub Scouts⁹, de pildă, și chiar mi-a plăcut. Pe la vreo zece sau unsprezece ani însă, atmosfera din școala primară Earls Hall s-a schimbat dintr-odată. Aproape peste noapte, culoarea pielii mele a început să mă definească față de prietenii care văzuseră înainte în mine doar un băiat fericit, prietenos și sociabil.

Când un copil iese în lume, nu-și vede propriul chip, ci doar pe al celor din jur. Adesea, copiilor le este foarte ușor să-și imagineze că nici ceilalți nu-și văd chipurile. Perioada de la mijlocul anilor 1980 mi-a schimbat pentru totdeauna această optică. Îngrijorarea provocată de SIDA a căpătat proporții tot mai mari în imaginarul colectiv. În ciuda filmelor educative ale guvernului legate de această boală, apariția ei a dat naștere la tot soiul de zvonuri și acuzații în legătură cu originea ei. Într-o zi, un flăcău mătăhălos pe nume Tony, cu care eram prieten de ani buni, se luă deodată de mine.

— Tu ești de vină pentru SIDA, mi-a spus el. Cei care au produs boala asta sunt oameni ca tine.

Pe atunci, circulau povești conform cărora boala ar proveni din Africa. Nu că eu aș fi fost african, dar nu eram alb și, după mintea băiatului ăstuia, nici nu trebuia mai mult. Pentru prima dată de la incidentul cu bucătăreasa, am simțit că toți ochii s-au îndreptat către mine. Copiii începuseră să șoșotească despre mine pe la spate. Se temeau să mă atingă.

— Voi ăștia faceți sex cu maimuțele, a continuat el. Așa a apărut SIDA.

Acuzațiile ar fi putut fi comice dacă n-ar fi fost furia din ochii lui.

— Prostii, am zis eu.

— Ba e adevărat, rânji băiatul batjocoritor. Așa mi-a zis tata.

Am încercat să mă înțeleg cu el: era un băiat care-mi fusese prieten, cu care mă jucasem fără probleme până mai ieri. Dar el nu a acceptat niciun argument.

— Tata mi-a spus că nu mai am voie să vorbesc cu

---

9 Program de cercetășie pentru copii între șapte și 12 ani (n. tr.).

---

tine de acum înainte. Și acum dispari, tunde-o și să nu mai vorbești altă dată cu mine.

Nu după multă vreme, un alt prieten, Patrick, juca fotbal în pauza de prânz. Am încercat să intru și eu.

— Pot să joc și eu? am întrebat. De obicei, dacă voiai să intri pe teren și ceilalți jucau deja, te băgau într-o echipă sau alta, depinde care dintre ele mai avea nevoie de jucători. De astă dată, ceream să intru pe teren și nimeni nu mă băga în seamă. Așa că am mers la Patrick, care era unul dintre căpitanii de echipă, și l-am întrebat ce se întâmplă. El s-a întors dintr-odată și m-a lovit cu sete în burtă în fața tuturor. Pumnul venit din senin m-a lăsat completamente fără aer. M-am ghemuit de durere, incapabil să respir. Neputința de a-mi trage suflarea m-a încremenit, pentru că nu mai simțisem așa ceva înainte.

— Jocul ăsta nu e pentru *paki*! a strigat el. Să nu mai ceri vreodată să joci. Și s-a întors la echipa lui. M-a lăsat perplex, trăgând cu greu aer în plămâni și ținându-mă de grilajul de protecție pentru a nu cădea la pământ. După ce mi-am recăpătat suflul, m-am uitat în jur și am văzut că sunt cu adevărat singur. Prietenii mei jucau cu toții fotbal. Nu atât durerea, cât acest sentiment de singurătate deplină mi-a adus lacrimi în ochi. Străduindu-mă din răputeri să-mi înghit lacrimile, am decis pe loc că, atunci când mă voi face mare, nu voi mai fi singur niciodată.

Mai mult ca orice altceva, acest incident a distrus inocența copilăriei mele. Stând acolo, pe terenul de fotbal, cu lacrimile curgându-mi pe obraji, mi-am zis că viața este ca o cursă cu obstacole și că trebuie să te lupți ca să ajungi în frunte și să rămâi acolo. Orice copil crescut în Marea Britanie a cunoscut puterea și atracția culturii fotbalistice britanice. Un copil este deseori judecat în funcție de cât de bine joacă fotbal și, în scurtă vreme, se naște o ierarhie socială bazată pe talentul pentru acest joc. După acel incident, nu am mai participat niciodată la partidele de fotbal. Puștii din primară nu mă lăsau. Când am ajuns la gimnaziu, eram jenat că nu pot juca, aveam mereu în minte refuzul celorlalți și nici măcar nu mai căutam să intru în

---

joc.

Trebuia să muncesc de două ori mai mult pentru a avansa în cursa cu obstacole, fără avantajul de a juca fotbal.

Răspunsul părinților mei a fost să întorc și celălalt obraz. Generațiile de dinainte erau stăpânite de sentimentul că nu au dreptul să riposteze pentru că erau musafiri, adică imigranți.

„Și ce dacă îți spun *pakiv* îmi ziceau ei. „Spune-le că ești *paki* și că ești mândru de asta, și apoi vezi-ți de treabă”.

Acest sfat era derutant pentru un copil, desigur. Copiii au la acea vârstă un foarte puternic instinct ai dreptății: în cazul acesta, era ceva în mod evident nedrept; cu toate acestea mi se spunea să accept lucrurile ca atare. Chiar dacă poreclele și acuzele erau inacceptabile, oare se aștepta cineva să înghit într-adevăr insultele și să-mi văd de treabă?

Faptul că culoarea pielii mele nu fusese o problemă în primii ani de școală ne spune de unde provine rasismul: este o chestiune culturală, o problemă societală și familială, pe care copiii o acceptă pe măsură ce devin tot mai conștienți de lumea în care trăiesc. Dar, în vreme ce generația mea a început prin a adopta aceeași atitudine ca aceea a părinților noștri, se putea sesiza o diferență extrem de semnificativă între cei care se maturizau la sfârșitul anilor 1980 și cei de dinainte. Era vorba despre nivelul de violență cu care ne confruntam. Iar violența naște violență.

Ce se schimbase, mai ales în locuri ca Southend, era ascensiunea renăscutei culturi skinhead. Southend a fost mereu o zonă de coastă asociată cu îngrozitoarele lupte între *mods*¹⁰ și rockeri. Luptele dintre bandele de skinhead

---

10 De la modernists („moderniști”, în engl.), subcultură a tinerilor britanici apărută la sfârșitul anilor 1950. Adepții ei purtau costume croite la comandă, ascultau muzică soul, ska și R&B și se deplasau cu scutere (n. tr.).

și *mods*, pe de o parte, și cele de Teddy Boys¹¹ și rockeri, pe de altă parte, erau obișnuite, ca și fascinanta apariție a motoretelor și scuterelor cu care mergeau aceștia. Cultura skinhead a fost o ramificație a subculturii *hard mods*. Destul de interesant este faptul că, inițial, aceasta avusese un caracter transcultural: o vreme, adepții ei au fost pasionați de muzica reggae și au fost interesați de cultura din Indiile Occidentale. Dar după separare, unii skinhead au adoptat o linie rasistă agresivă, a exclusivismului alb. La mijlocul anilor 1980, acești skinhead rasiști și violenți preluaseră controlul și dominau cluburile de fotbal. Evoluția acestei mișcări este descrisă foarte bine în filmul lui Shane Meadows *This is England*, care ar trebui să fie un avertisment în legătură cu Liga Engleză a Apărării, noul curent de dreapta din Marea Britanie, care se bazează pe jocul de fotbal.

Scindarea mișcării skinhead s-a petrecut în paralel cu ascensiunea Frontului Național (FN). Acesta era un partid de extremă dreapta care susținea adoptarea unei politici rasiste de repatriere și care a cunoscut o creștere a popularității similară celei cunoscute de Partidul Național Britanic (PNB), de extremă dreapta, care îi va lua locul după două decenii. Era o perioadă dificilă; în acele zile, dacă vedeam drapelul Marii Britanii sau steagul Angliei fluturând la o fereastră, ne gândeam înfricoșați că proprietarul era membru al PNB sau al FN. Acum pare absurd, însă acele steaguri fuseseră aproape monopolizate de extrema dreaptă. La începutul lui 1992, Charlie Sergeant, condamnat ulterior pentru crimă, a plecat din PNB și a creat o extrem de violentă organizație paramilitară neonazistă numită Combat 18 sau Ci8. Numele de C18 vine de la faptul că inițialele lui Adolf Hitler sunt prima și a opta literă din alfabet. A fost unul

---

11 Subcultură apărută în Londra, la începutul anilor 1950, caracterizată printr-o vestimentație de inspirație edwardiană și asociată rock and roll-ului. Inițial, adepții ei erau cunoscuți sub numele de „Cosh Boys”, însă jurnaliștii au preferat forma prescurtată a lui Edward, Teddy (n. tr.).

---

dintre grupurile legate fără doar și poate de ascensiunea huliganismului din fotbal în acele vremuri - ei susțineau într-un mod gălăgios și violent echipa Angliei, modificând rezultatele meciurilor prin eliminarea oricărui gol dat pentru Anglia de jucătorii de culoare. Numărând printre membrii săi militari activi și având încheiate alianțe cu organizații paramilitare loialiste din Irlanda de Nord, C18 era considerat o organizație armată periculoasă.

Din cauza poveștii cu bandele de *mods* și rockeri, Southend era un loc în care cizmele cu carâmb înalt ale skinhead tropăiau cu oarece autoritate. Gecile bomber verzi deveniseră însemnul lor vizibil, o uniformă a urii. Iar ura se pornise fără doar și poate în marș. Rasismul nepremeditat din anii de școală primară a căpătat brusc dimensiuni mai pronunțate și mai sinistre. După cum aveam să aflu mai târziu într-un mod foarte dureros, C18 crease celule active în Southend. Prin urmare nu era de mirare că acei copii au început să creadă că „fotbalul nu este un joc pentru *paki*”. Nu mai puteam urma, ca generațiile anterioare, calea compromisului: nu mai era o opțiune să întorci celălalt obraz. Era momentul fie să ne retragem din societate, să nu mai ieșim pe străzi și să ne ferim să fim văzuți, fie să ne împotrivim acestor derbedei cu demnitate și onoare.

Capitolul 3

Doctorul care a spus „la naiba cu poliția”.

Dintre toți ai mei, unchiul Nasir, fratele lui Abi, a fost cel care m-a inițiat în hip-hop. La începutul anilor 1990, era medic generalist în Newcastle. Nasir a ajuns să se căsătorească cu o rudă a noastră, nu foarte apropiată, verișoara mea din partea tatălui, Farrah, fiica lui *Tai Ammi*, care ne spunea minunatele povești înainte de culcare. Nasir este un om blând, extrem de inteligent și perspicace; era unchiul meu preferat. Căsătoria lui cu Farrah, pe care o consider sora mea, a făcut ca ei să devină acele rude speciale pe care îmi face plăcere să le vizitez, copiii lor, Raheem, Alia și Habiba, fiind cei mai apropiați verișori ai mei.

Cu manierele, îmbrăcămintea, cariera și exprimarea lui îngrijită, Nasir este opusul acelei culturi a străzii în care aveam să eșuez în cele din urmă. Dar ceea ce impresiona foarte mult la el era compasiunea față de cei mai puțin norocoși. Îmi amintesc cum se ducea mereu în cele mai periculoase locuințe sociale și vorbea cu golani de pe stradă, care altminteri furau mașini și căutau motive de harță. L-am întrebat odată de ce făcea asta și el mi-a spus: „Cabinetul meu medical se află aici; majoritatea pacienților provin din cartierul ăsta. Dacă eu nu vorbesc cu ei, atunci cine o va face?”

L-am îndrăgit și mai mult după ce mi-a spus aceste lucruri, la fel și tinerii aceia, altminteri foarte periculoși. Mașina lui nu a fost furată niciodată, iar eu am învățat o lecție prețioasă.

În vara lui 1989 am fost în vizită la Newcastle, iar Nasir s-a gândit să ne pună pe mine și pe Osman să ascultăm un gen de muzică cum nu mai ascultaserăm până atunci. Cu o licărire șmecherească în ochi, a pus o melodie care se numea *Fuck tha Police* a formației N.W.A., Niggaz With Attitude, apoi a dat volumul la maximum. În 1988, N.W.A. scosese pe piață *Straight Outta Compton*, albumul lor de debut, cu care Ice Cube, Dr. Dre, Eazy-E, DJ Yella și MC Ren au pus bazele a ceea ce avea să fie cunoscut mai târziu drept *gangsta rap*. Punându-ne să ascultăm această melodie rap fără a-și da seama probabil ce stârnișe, doctorul Nasir și-a ajutat cei doi tineri nepoți să-și descopere talentul muzical.

Fuck tha Police este în aceeași măsură o declarație și o melodie. Este acuzatoare la adresa polițiștilor pentru că-i tratează pe negri ca pe niște gunoarie, vânându-i și considerând cu nonșalanță că oricine are o mașină și ceva bani trebuie să fie traficant de droguri. Îi critică pentru prejudecățile și violența lor, iar N.W.A. promite să se răzbune, imaginându-și clipa în care „vom lua gâtul unui carabu sau doi”. Toate acestea sunt strigate de diverși rapperi pe un ton agresiv, cu o pasiune care-l prinde pe ascultător, iar ritmul tobei este cu neputință de ignorat,

---

asemenea clocotului de furie din Compton, unul dintre cele mai periculoase ghetouri ale orașului Los Angeles. Ascultați-i, este o lecție de istorie.

Melodia pur și simplu m-a făcut praf. Nu am mai fost același. Am adoptat imediat atitudinea și încrederea pe care mi le-a inspirat. Nu era vocea cuiva care întoarce și celălalt obraz: era vocea unor inși care încep să vorbească și spun că nu se vor întinde pur și simplu la pământ, așteptând s-o încaseze. Ei spuneau „voi ne tratați așa, iar noi suntem gata să ripostăm”.

Unchiul meu era din generația mamei, care fusese învățată să cedeze și să se retragă atunci când apărea o confruntare. Atracția acestui doctor pentru N.W.A. și faptul că o împărtășea cu mine spuneau foarte multe: probabil că dădea astfel frâu liber frustrărilor acumulate de-a lungul vieții. Putea să pună *Fuck tha Police* și, chiar acum, ca medic respectat, își putea regăsi forța în poziția exprimată de formație. Pentru mine, atitudinea N.W.A. avea conotații mai practice: spre deosebire de unchiul meu, pe care serviciul nu-l pune în asemenea situații, eu aveam în față anii adolescenței. Experiențele rasiste din școala primară mă speriaseră și gândul că trebuie să accept în anii care urmau același tratament era înfricoșător. Ascultând N.W.A., am priceput că nu e obligatoriu. Alții ripostau, și așa puteam să fac și eu.

Faptul că versurile cântecelor de rap iritau pe toată lumea mă făcea să îndrăgesc și mai mult aceste trupe. Indignarea oamenilor la auzul obscenităților mă făcea să consider formațiile ca fiind ceva deosebit. Îmi amintesc că ascultam *Fuck tha Police* în mașină, la casetofon, și părinții mei erau complet șocați.

„Ce naiba e asta?” m-a întrebat tata, în timp ce Eazy-E cânta despre „cățelele” care îi ofereau servicii sexuale, iar tata încerca să se concentreze asupra conducerii mașinii. Muzica nouă este adesea populară tocmai pentru faptul că generațiile de dinainte o găsesc șocantă; cam așa stăteau lucrurile și acum. Aceasta era muzica „noastră”, neînțeleasă de ceilalți. De astă dată însă, l-am scutit pe

---

tata de rușine și am deschis radioul.

Cei mai mulți auzeau doar o grămadă de urlate și obscenități: ei credeau că muzica atrage pentru că este șocantă. Nimic mai greșit. Acești rapperi aveau școala vieții, erau inteligenți, știau ce să spună; versurile lor exprimau experiența lor de tineri negri într-un fel nemaiîntâlnit în mass-media. Era o perioadă când încă se aruncau coji de banană în jucătorii negri la meciurile de fotbal, când Nelson Mandela nu ieșise din închisoare, când bătaia primită de Rodney King de la polițiștii din Los Angeles¹² era pe punctul de a genera unde de șoc în întreaga lume. Sentimentul privării de drepturi, al faptului că nu te puteai baza pe ajutorul statului, era foarte real.

Îmi plăceau cei de la N.W.A. pentru atitudinea lor și pentru modul în care își arătau dezaprobarea față de societate. Mi-a plăcut și când Ice Cube și-a început cariera de solist și a scos *Ameri KKKas Most Wanted*. Era multă politică în acel album – încă din titlu se făcea referință la Ku Klux Klan. Albumul începe cu un negru condamnat la moarte, care urmează să fie executat pe scaunul electric; întrebare dacă vrea să spună ceva înainte de execuție, deținutul răspunde:

„Mda, am câteva cuvinte de final... să vă ia dracu' pe toți!” Apoi se aude ritmul peste sunetele electrocutării. Intensă, provocatoare melodie! Am început să fiu interesat de tot ce se putea numi vechea școală de hip-hop – Grandmaster Flash, Run-D.M.C., Eric B. & Rakim – și cu toate că am găsit multe melodii extraordinare, cum ar fi *The Message*, și vedete de primă mână, cum ar fi The Sugarhill Gang, multe dintre ele sunau mai sec în comparație cu producții mai noi, ca albumele lui Ice Cube. Sunetul lui era mai puternic, mai plin, cu o percuție mai pregnantă și cu bași mai consistenți, care explodau într-un

---

12 Muncitor afroamerican care, în 1991, a condus sub influența alcoolului, depășind viteza legală. S-a împotrivit arestării și a fost bătut de poliști. Filmul arestării lui a provocat, în aprilie 1992, proteste în Los Angeles, cu zeci de morți, mii de răniți și miliarde de dolari daune (n. tr.).

---

mod fără egal din boxele stereo.

Ciudat este că, până în acea vară, eu și Osman ne luam la harță, cum fac mai toți frații în copilărie, din te miri ce. Între noi doi nu era decât un an și jumătate diferență și, chiar dacă el era cel mai mare, îmi plăcea să cred că eu eram cel mai șmecher. Acest lucru a dus la o relație în care eu mă puteam folosi de agerimea mea împotriva forței lui. De multe ori, am ajuns la conflicte, iar părinții au fost nevoiți să intervină. Dar după ce Nasir ne-a vrăjit cu muzica rap, am descoperit o cauză comună, un țel comun. Era ca și cum am fi ajuns, dintr-odată, de aceeași parte a baricadei, luptând împotriva tuturor. Ciondănelile noastre au luat sfârșit și am început să ascultăm aceeași muzică, să mergem la aceleași petreceri și să avem aceiași prieteni. De la a nu putea tolera compania celui alt, am început să simțim că formăm o echipă și că împărtășim același ideal. Idealul nostru era revolta împotriva statu-quo-ului.

Dacă unchiul meu este cel care m-a inițiat în muzica trupei N.W.A., cel care mi-a dat să ascult prima dată Public Enemy a fost Osman. *Rebel Without a Pause*¹³ a fost prima melodie a lor pe care am ascultat-o și o țin minte și acum. Ascultam o trupă care avea nu doar atitudine, ci și viziunea politică să și-o impună. Găseai mereu o filosofie bine chibzuită în versurile lui Chuck D sau ale lui Profesor Griff – era o trupă care folosea extrase din Malcolm X, ducând mesajul naționalist al negrilor în dormitoarele adolescenților. Profesor Griff avea echipa lui de pază, numită SIW – Salvatorii Primei Lumi (*Saviours of the First World*) – și era interesat de organizația Națiunea Islamului. Erau neînfricați.

Nu mi-a plăcut prea mult primul album al trupei Public Enemy, *Yo! Bum Rush the Show*, pentru că ritmul nu avea aceeași calitate; nu mi-a plăcut nici când, mult mai târziu, a început să sufere influențe heavy metal. Între timp însă, cu cât ascultam mai mult albumele, cu atât mă

---

13 Titlul face aluzie la filmul *Rebel Without a Cause* (1955), cu James Dean și Natalie Wood în rolurile principale (n. tr.).

---

influențau mai mult textele și înțelesurile acestora. Înainte nu auzisem de indivizi ca Malcolm X. Acum eram obsedat să aflu totul despre el.

M-a impresionat și faptul că Profesor Griff era un susținător al islamului. Considerându-mă agnostic, nu am fost niciodată o persoană religioasă: în adolescență, n-a fost o problemă prea gravă. Puținele ocazii în care m-am dus la moschee au fost un dezastru. Imamul nu vorbea în engleză și își transmitea mesajul cu ajutorul unei cârje. Le-am spus părinților mei că nu mă mai duc, pentru că obișnuia să-i lovească pe copii, astfel că nu m-au mai luat cu ei altă dată.

Interesul dovedit de Profesor Griff făcea ca o tradiție pe care o consideram demodată să pară vie și interesantă. Nu era singurul: în 1993, Brand Nubian a folosit chemarea musulmană la rugăciune „Allahu akbar” ca laitmotiv al unuia dintre cântecele de pe al doilea album, *în God We Trust*. Mi-a plăcut la nebunie. Habar nu aveam pe atunci că mulți dintre acești rapperi negri naționaliști aparțineau unor secte rasiste islamiste din SUA, cum ar fi Națiunea Islamului și Five Percenters. Ce conta era că girul dat de rapperii care aveau experiența străzii mă determina să-mi reevaluez identitatea. Credința pe care o moștenisem nu mai era acum o religie țărănească înapoiată, de care să mă rușinez sau din pricina căreia să-mi cer scuze. Căpătase noi semnificații, ca formă de rezistență și autoafirmare a unei identități provocatoare. Consecința a fost că rata de convertire a negrilor la această religie a explodat. Chiar și membrii nou-apărutei trupe britanice de hip-hop Cash Crew au ajuns să se convertească. Dintr-odată, era grozav să fii musulman.

În acel septembrie 1989, m-am înscris la Liceul „Cecil Jones”, chiar pe când hip-hop-ul prindea viață. Dacă rap-ul a fost forma, hip-hop-ul a fost cultura. Mica intervenție a doctorului Nasir nu putea pica mai bine. Am părăsit școala primară cu gândul de a nu mai lăsa pe nimeni să se ia de mine. Aici, la „Cecil Jones”, mi-am schimbat stilul vestimentar. Purtam o uniformă lăbărțată,

---

cu puloverul legat la brâu. Mi-am schimbat și frizura, tunzându-mă „numărul unu” în lateralele capului și lăsând părul să crească lung în creștet, iar în urechea stângă mi-am pus cercl. Pe atunci, conform uzanțelor din Essex, în dreapta își puneau cercl homosexualii.

În prima mea zi de liceu, la unsprezece ani, îmi amintesc că mă umflam în pene cu bună știință, de parcă eram cineva cu care nu voiai să te pui. De fapt, eram atât de transportat, încât s-a găsit unul care mi-a cerut să-i dovedesc cât de tare sunt și care a fost aproape să mă snopească în bătaie. Pe terenul de joacă al școlii funcționează un sistem de ierarhizare foarte crud, iar cei mai „duri” băieți sunt cunoscuți. Se stabilește foarte repede și ferm o scară socială, copiii străduindu-se să câștige o poziție încă din primele săptămâni ale anului școlar. Am înțeles degrabă că nu era suficient să mă dau mare. Trebuia să-mi fac prietenii potriviți, „gașca” potrivită. Am început să-i caut de îndată.

Faptul că, în anul meu, eram unul dintre primii inițiați în hip-hop mi-a făcut efortul de a constitui o gașcă mai ușor decât mă așteptam. Băieții albi se înghesuiau să stea de vorbă cu mine, nu doar despre muzica rap, ci despre tot ce însemna hip-hop. Hip-hop-ul a reușit să compenseze din plin absența mea de pe terenul de fotbal. Culoarea pielii mele a devenit dintr-odată ceva cu care puștii voiau să fie asociați. Foarte repede, Aron și Martyn, adică cei mai duri țipi din anul nostru, au devenit prietenii mei cei mai apropiați, iar eu aveam să le fiu îndrumător, învățându-i cum se poartă un B-boy sau cineva care adoptă stilul de viață hip-hop.

Aceasta m-a pus instantaneu în legătură cu toți băieții simpatizați din anii mai mari. În anul meu, nu erau băieți negri, ci doar alți doi pakistanezi, unul fiind verișorul meu Faisal. Cu un an mai mare era însă un băiat pe nume Michael; toți îi spuneam Moe. Era britanic de origine kenyană și avea în anul lui un grup de prieteni, din care făcea parte și fratele mai mare al lui Faisal, Yasser. Cu încă un an mai mare era un băiat pe nume Mark, care era din

---

Indiile Occidentale, la fel de respectat și prieten cu Osman. În acele zile de început, formam o comunitate restrânsă, iar hip-hop-ul reprezenta modul nostru de viață. Aveam o vestimentație specifică, folosind un anumit argou și ne tundeam foarte scurt pe părți, uneori cu modele, lăsând părul din creștetul capului să crească mare. Credeam că am descoperit „siguranța” acolo unde alții au dat greș, iar legăturile dintre noi, întemeiate pe muzică, s-au întărit rapid.

S-a zvonit repede că avem relații cu tipii din Londra. Dacă te puneai cu noi, puteam să chemăm câteva matahale din marele oraș. Am înțeles de îndată avantajele acestor exagerări, dar pe atunci nu doream decât să supraviețuim. Datorită acestor legături cu Londra, faptului că îi cunoșteam pe durii din ultimii doi ani de liceu și că aveam propria mea gașcă, în „Cecil Jones” nimeni nu îndrăzneam să se mai pună cu mine. Băiețelul care se smiorcăia pe terenul de joacă al școlii pentru că nu fusese lăsat să joace fotbal dispăruse pe vecie.

Aproape că aveam gardă de corp. Aron și Martyn mă admirau pentru cunoștințele legate de hip-hop, vestimentația, stilul și sonoritățile specifice acestuia. Drept urmare mi-au devenit loiali, mai ales cel mai masiv dintre ei, Martyn, căruia noi îi spuneam Sav. Dacă cineva îmi spunea vreo mitocănie, Sav era gata să sară în apărarea mea. N-am uitat însă niciodată cum e să fii călcat în picioare, așa că, de multe ori, i-am oprit pe cei mai buni tovarăși ai mei să devină prea brutali cu alți copii. Dar nu am intervenit mereu. Uneori, în mintea mea de copil de doisprezece ani, îmi spuneam că acei copii „o merită”, de pildă dacă spuneau ceva rasist. În asemenea cazuri nu interveneam, considerând că sentimentul de nedreptate trăit pe terenul de fotbal justifica un asemenea comportament.

M-am apropiat foarte mult mai ales de Sav. Locuia pe atunci chiar vizavi de școală, cu bunica lui, și rămâneam adesea peste noapte la el. Ne distram mult împreună, ascultând melodii hip-hop relaxante în camera lui până la

---

primele ore ale dimineții. De fapt, chiar într-una dintre aceste nopți, când eram acasă la Sav, pe la vârsta de paisprezece ani, am aflat o veste extraordinară. Tata a sunat, iar bunica lui Sav mi-a spus să vin jos, să vorbesc la telefon. Neștiind de ce suna tata atât de devreme dimineța, am coborât destul de îngrijorat.

— Felicitări, *beta*, ai o surioară!

Sărind de bucurie într-un picior, am zbughit-o afară, însoțit de loialul meu Sav, care, urcând cu mine în autobuz, m-a însoțit până la Spitalul Municipal Southend pentru a face cunoștință cu Sorraiya a doua, o constelație și un adevărat ghemotoc de bucurie.

N-am fost niciodată omul care să facă lucrurile pe jumătate, iar când am fost atras de hip-hop, l-am adoptat fără rezerve: nu doar muzica, ci și înfățișarea, îmbrăcămintea, totul. Purtam ceea ce noi numeam costume „Click” sau „Extreme”, denumite astfel după firmele care le produceau.

Un costum era format dintr-o geacă și pantaloni asortați, pantalonii fiind cât se poate de largi, cam ca șalvării duhului din lampa fermecată a lui Aladdin, prinși jos în ceea ce numeam „pense”. Hanoracul era la fel de larg și avea glugă. În picioare purtam adidași, dintr-aceia masivi, cu talpă groasă, asortați. Totul era să porți mărcile care trebuie, așa că am mers la Londra să cumpărăm echipamentul de la magazinele de specialitate din Brixton și Camden.

În școala primară, câștigasem premii pentru creațiile mele artistice. Acum îmi foloseam talentele pentru a scrie graffiti. Am ales „Slamer” ca semnătură. Mergeam prin cartier cu prietenii, făceam *tagging* și *bombing* - *tagging* este atunci când îți scrii numele, iar *bombing*, în acei ani de început, era când acopereai un zid cu semnăturile tale. Foloseam niște markere mari, permanente, cu vârful gros cât degetul mare. Pentru ca cerneala să nu se usuce, trebuia să scuturi markerele, și oriunde aveam ocazia, mângăleam toate zidurile cu ele. Alături de semnătura mea, scriam și alte cuvinte și texte - „luptă cu puterea”,

---

chestii de genul ăsta. Desenam și *bode*: mici personaje ciudate, care semănau cu rațele și pe care le puneam lângă desen. Făceam și „piese”, care erau de fapt schițe de graffiti realizate pe hârtie, pe care le puteam folosi ca șablon pentru un desen mai mare făcut cu sprayul. Eu nu am folosit însă sprayul aproape niciodată, încercând această tehnică doar de două ori.

În Southend era o zonă pe care poliția o lăsase în mod explicit pentru graffiti, denumită „Curtea”, un cvartal degradat, abandonat, cu speranța că, dacă puteam să mâzgălim aici, nu vom mai desena graffiti în altă parte. Mulți copii pierdeau vremea pe aici drogându-se, și aici am început eu să fac graffiti. Destul de repede, am avansat în stradă, pentru că acolo opera ta era vizibilă. Aveam mereu markerul cu mine și, dacă vedeam un zid care-mi plăcea și nu se zărea nimeni, îmi puneam semnătura pe el.

Când mergeam la „bombing”, plănuiam lucrurile ceva mai atent: câțiva dintre noi alegeam un anumit loc și, la un moment dat, acopeream toată zona cu semnăturile noastre. Toată joaca asta de-a șoarecele și pisica cu poliția intensifica emoția pe care mi-o dădea acest lucru. Am fost alergat de câteva ori de polițiști, însă mereu am reușit să scap de ei în ultima clipă. Am fost suficient de inteligent să nu fiu prins niciodată și să nu mă apuc să desenez cu sprayul. Era o operațiune mult mai complexă: să pictezi cu sprayul un zid de pe strada principală însemna să acoperi o suprafață de cinci ori mai mare, iar pentru a face asta trebuia să stai acolo timp de aproximativ o oră. Tocmai de aceea, riscul de a fi prins era mult mai mare, iar dacă te prindeau, nu te cruțau deloc.

Graffiti este o cultură în care, dacă ești un nimeni, toți îți vor spune imediat acest lucru. Semnul respectului pentru un creator de graffiti este cât de mult rămân „opera” și semnătura lui pe un zid. Din pur respect, ceilalți artiști nu vor picta peste ceea ce ei consideră că este valoros, iar toți cei care pictează peste ar fi bine să fie pregătiți pentru o bătaie zdravănă. Oricum, dacă opera ta nu este bună sau dacă ești considerat un amator, vei

---

descoperi nu peste multă vreme scris „jalnic” peste ea. Persoana care ți-a făcut acest lucru își va lăsa propria semnătură alături ca o provocare directă. Singura modalitate de a regla conturile este să dovedești că te pricepi.

Repet, în zilele de dinainte ca hip-hop-ul să devină o modă, iar artiști ca Banksy să fie apreciați, aceasta era producția tipică a contraculturii. Nimeni nu știa, în afara prietenilor mei și a mea, cine este „Slamer”; cu toate acestea tipul era prezent peste tot, cu numele mângălit pe toate zidurile din Southend. Era actul nostru de provocare la adresa polițiștilor și a ordinii publice: le sfidam autoritatea, iar ei nu puteau face nimic în legătură cu asta. Era atuul nostru, era ceea ce ne dădea credibilitate printre cunoscuți și o modalitate de a riposta.

Pe lângă graffâti, am început să dansez pe melodii de rap, inclusiv în cluburile de noapte. Pe atunci, hip-hop-ul britanic era abia la început. Trupe ca London Posse, Silva Bullet, Gunshot, Blade, Hijack și Hardnoise vor lansa viitoarele superstaruri ale rap-ului britanic și vor contribui la apariția mai multor subgenuri, cum ar fi Grime. Preferam să fac rap pe melodii hip-hop britanice, care erau mai rapide și mai violente. Mergeam la evenimente dedicate tinerilor sub optsprezece ani în cluburi amplasate pe faleză. Săream de colo colo pe melodiile trupelor Onyx și House of Pain, apoi urcam pe scenă pentru o variație lirică pe o piesă instrumentală. Numele meu de rapper era „Black Magic”. Puștii albi nu prea știau ce să facă și, în ciuda strădaniei lor, nu reușeau defel să se miște pe ritmurile acestea noi și ciudate, așa că ne urmăreau pe noi ca să-și dea seama ce trebuie să facă.

Odată, am câștigat un concurs de dans într-unul dintre aceste cluburi. Premiul a fost o consolă Sega Mega Drive, abia apărută pe piață, ultimul răcnet în domeniul jocurilor electronice. Dacă aș încerca acum acele mișcări de dans, probabil că mi-aș frânge spinarea! Săream foarte sus și aterizam în genunchi pe podeaua de lemn a ringului de dans - adevărată nebunie. Din acea poziție, mă

învârteam de câteva ori, apoi saream în picioare. Nu eram la fel de bun la dans și cântat ca la graffâti, dar mă ajuta faptul că puțini știau ce trebuie făcut.

Comunitatea noastră de B-boy începuse să crească; cunoșteam țipi pe stradă și închegam legături doar pentru că le plăceau aceleași lucruri ca și nouă. Parcă am fi știut instantaneu cum să ne înțelegem unii cu alții. În felul acesta am cunoscut persoane ca Marc, Chill sau Tsiluwa. Marc era un băiat alb și un rapper grozav. Una dintre abilitățile sale extraordinare era să improvizeze, iar priceperea lui l-a ajutat să se împrietenească cu cine trebuie. Chill se mutase recent din Zimbabwe și mergea în direcția greșită într-o noapte în care s-a petrecut un incident rasist peste măsură de violent, un prieten fiind lovit cu ciocanul în cap – așa preferau să atace rasiștii din Essex. L-am văzut pe Chill mergând în direcția de unde fugiserăm noi, i-am spus ce se întâmplase și i-am cerut să stea cu noi dacă voia să fie în siguranță. Asta a creat pe dată o relație frățească între noi; am făcut împreună o grămadă de năzbâții.

La un moment dat, eu și Chill, amândoi de cincisprezece ani, am vrut să vedem dacă putem intra într-un club pentru majori. Dacă s-ar fi uitat cineva la noi, la constituția noastră și la faptul că n-aveam încă barbă, și-ar fi dat seama cu certitudine că eram mult mai tineri. Ca să intrăm, ne-am tăiat ceva păr din cap și ni l-am lipit de bărbie. Am râs cu poftă de înfățișarea noastră caraghioasă – Chill, care avea păr de african, arăta de parcă ar fi avut o bucată de Velero prinsă de bărbie – dar ne-am pus blazerele, ne-am așezat la coadă și am reușit să intrăm. Ne-am dus direct la toaletă și ne-am spălat pe față. După aceea, pentru că mai fuseserăm acolo, gorilele de la ușă ne-au lăsat să intrăm de fiecare dată.

Toate acestea – muzica, hainele, frizurile, graffiti, dansul, mersul la club, rap-ul, modul de viață hip-hop – făceau ca niciunul dintre noi nu aibă probleme cu fetele. Erau mereu pe lângă noi, ca niște fane înfocate, fete albe din clasa mijlocie, care aveau de hip-hop și voiau să fie

---

parte a fenomenului.

Era o vreme în care relațiile mixte ajunseseră să fie în vogă, mai ales dinspre partea feminină: multe fete, mai ales de la școlile la care vedeai numai eleve frumoase, doreau să aibă o relație mixtă. Ne spuneau cât de drăgălași sunt copiii proveniți din părinți de rase diferite. Discuțiile de genul ăsta ne făceau să râdem, dar aveam nevoie de atenția lor și am avut diverse legături cu femei din Essex. Ne interesa doar să ne distrăm și eram încântați la culme de un sunet, de o identitate despre care puteam afirma în cele din urmă că este a noastră.

Capitolul 4

Matt, străinul înjunghiat în locul meu în vreme ce viața mea în școală devenea tot mai tihnită, în afara liceului, situația degenera. Deși generația mea auzise și devenise interesată de muzica negrilor, generațiile mai în vârstă nu erau nici impresionate de hip-hop și nici nu se simțeau amenințate de cultura asociată acestuia. Era o generație dominată încă de mentalitatea tatălui care îi băgase în cap băiatului aflat în școala primară toate prostiile despre SIDA. De aceste grupuri mai vârstnice, extrem de agresive de tineri albi trebuia să ne ferim noi.

Astfel, atunci când ieșeam în oraș, trebuia să ne asigurăm că nu suntem singuri. Trebuia să fim în grupuri de cinci, șase sau chiar șapte băieți ca să fim mai siguri. Grupul nostru era format în cea mai mare măsură din rapperi nealbi și, pe măsură ce ne lăsam absorbiți de cultura hip-hop, mulți dintre prietenii noștri albi începuseră să se îndepărteze de noi. O făceau fie pentru că se temeau de bătaie, fie pentru că nu se simțeau în largul lor. Dar Sav, cel mai mare tip din școala mea, mi-a rămas fidel tot timpul și era pregătit să-mi țină partea până la capăt. L-am văzut lovit în cap cu bare de fier, ridicându-se, scuturându-și hainele și mergând mai departe. Un om mai rezistent ca Sav e greu să găsești. De fapt, el încă face pe

DJ-ul la evenimente hip-hop și are o colecție de discuri care i-ar face pe mulți invidioși. Dar restul cercului nostru s-a restrâns în cele din urmă la câțiva indivizi din

---

Indiile Occidentale și Pakistan. După cum am spus, eram uniți de amenințarea cu care ne confruntam cu toții când a apărut, la începutul anilor 1990, mișcarea Combat 18. Iar tipul care avea legături în Combat 18 era Mickey.

Oriunde și oricând ne vedeau Mickey și cei din gașca lui, își scoteau cuțitele și ne vânau ca pe niște animale.

Cum puteam să-i înfruntăm pe acei băieți care erau cu mult mai mari ca noi și înarmați până în dinți! Ajunsesem ca, de la paisprezece ani, să iau cu mine un cuțit oricând ieșeam în oraș. Așa au stat lucrurile ani la rând. Îl cumpărasem într-o excursie cu școala în Lake District – una dintre vacanțele cu peripeții, în care cobori în rapel de pe stânci, mergi cu canoa, faci lucruri de felul acesta. Pe atunci, puteai cumpăra, copil fiind, un cuțit fără să ți se pună vreo întrebare. O nebunie. Era un cuțit mare, de vânatoare; o lamă de cincisprezece centimetri, un mâner perfect și o teacă pe care o puteai prinde la spate. Îl puteai ascunde foarte ușor – odată am stat într-o celulă a poliției fără ca ei să știe că-l aveam ascuns sub cămașă.

Ce-mi plăcea mai mult și mai mult la acest cuțit era că, în corpul lamei principale, se afla ascuns un al doilea cuțit. Pe acesta îl prindeam cu un șnur de încheietura mâinii, astfel că, dacă îmi scăpa din mână cuțitul mai mare, îl aveam pe al doilea la îndemână.

Am cumpărat cuțitul pentru a mă apăra pur și simplu, nu pentru a-mi face probleme. Am exersat cu el, ca să fiu sigur că-l puteam scoate repede, că-l puteam desprinde și folosi într-o clipă – când un moment de ezitare poate face diferența între a fi înjunghiat și a-ți pune pe fugă atacatorul. Îl ascuțeam mereu, mă asiguram că lama era în perfectă stare și am învățat cum să-l țin în cazul unei lupte. Nu aveam nicio ezitare să-l folosesc, dar, din fericire și grație mai degrabă norocului decât judecății mele, nu a trebuit s-o fac niciodată. Pe atunci aveam mai mare încredere în lama cuțitului decât în Dumnezeu și am creat astfel cu acel obiect un fel de legătură perversă. Mă uitam la el din când în când, îmi treceam degetul de-a lungul lamei și mă întrebam dacă m-ar putea salva cu

---

adevărat sau m-ar putea duce la moarte. Îl păstrez și azi într-un sertar de lână patul meu pentru a-mi aminti de acele timpuri grele. Încă nu știu sigur dacă îl iubesc sau îl urăsc.

Când am spus mai devreme că situația mea era foarte diferită de a părinților mei, la aceasta mă refeream. Înainte, dacă erai amenințat, totul se rezolva cu pumnii, poate o lovitură cu piciorul ici și colo – nu era plăcut, dar nu era o amenințare la fel de mare cu o rană gravă. Totul s-a schimbat odată cu apariția skinhead și a găștii Combat 18: dacă înainte erau excepția, cuțitele au devenit, în scurtă vreme, regula. Preferau să atace cu ciocanele sau cu șurubelnițele, dar aveau cu ei și bâte și cuțite de măcelărie. Începuse un fel de cursă locală a înarmării și toată lumea se înarma ca să facă față celorlalți. Deodată, toți cei din Essex aveau arme, lucru care nu se putea spune despre gangsterii din urmă cu cincisprezece ani. Buni prieteni de-ai mei au fost răniți grav – lui Moe, de exemplu, i-au spart capul cu un ciocan și a avut noroc să supraviețuiască. Aceasta era în Southend situația cu care se confruntau adolescenții care nu erau albi și motivul pentru care aveam cuțite asupra noastră. Eram urmăriți de CI8 chiar pe străzile noastre doar de dragul amuzamentului; aveau chiar un nume pentru asta: „vânătoare de paki”. Prietenii erau înjunghiați, loviți cu ciocanul și cu bâtele la nimereală, doar din cauza culorii pielii. Vă provoc să convingeți un adolescent că nu are dreptul să se apere în asemenea circumstanțe. Dacă înarmarea putea descuraja asemenea atacuri, atunci, în ciuda riscurilor implicate, merita al dracului de mult să faci.

Este momentul să închei povestea despre cele întâmplate în parcul de distracții, când Chill a venit alergând la noi ca să-l ajutăm și am sfârșit înconjurat de skinhead. Dacă vă mai amintiți, copleșit de numărul adversarilor, am aruncat cuțitul într-o încercare disperată de a-i convinge că nu eram periculos. Pe cine încercam să păcălesc? Pentru cei din CI8, doar culoarea pielii mele era

---

o ticăloșie suficient de mare! Înconjurat în cele din urmă de ei, spumegând de turbare, cu ochii în care li se putea citi setea de sânge, am știut că mi-a sunat ceasul. Bărbații aceștia veniseră din iad, în duba lor albă, ca să-l măcelărească pe pakistanezul ăsta de cincisprezece ani. Acceptarea morții îți dă o senzație stranie; ea poate fi înțeleasă pe deplin doar de cei care nu au altă variantă decât disperarea. Mintea vrea din răspuț să consoleze inima, spunându-i: „Este în regulă, când vei muri, nu vei mai simți nicio durere”.

Și, de fapt, asta îmi și doream, să facă ce voiau fără să mă chinuie prea mult. Dar nu am murit. De fapt, s-a întâmplat ceva cu totul ieșit din comun. A fost și rămâne un lucru mai degrabă fantastic. Un trecător, un alb respectabil cu înfățișare de om studios, a văzut situația nenorocită în care mă aflu și s-a băgat între mine și skinhead. În ciuda panicii, cred că a reușit să-mi spună că se numește Matt. Nu sunt sigur de asta, dar simt nevoia să-l umanizez, așa că am să-i spun oricum Matt.

— Nu te îngrijora, spuse Matt. Sunt alături de tine.

Iar eu mă gândeam: „Ce naiba? Cine ești dumneata?” Cu toate acestea i-am mulțumit cu prudență.

Matt nu părea defel un bătauș. Poate că era unul dintre ei, sub acoperire, încercând să-mi adoarmă vigilența, inducându-mi un fals sentiment de siguranță. Poate că era înarmat și el în secret, gata să bage frica în ei. „Poate că, până la urmă, nu am să mor aici”, am început eu să mă gândesc. Poate că individul ăsta e un fel de Bruce Lee, se va bate cu toți și vom ieși amândoi din mijlocul gloatei. De ce s-ar fi băgat între niște indivizi care aveau cuțite?

Amintirea a ceea ce s-a întâmplat după aceea încă îmi umple ochii de lacrimi. Matt s-a întors către atacatori. „Băieți! Băieți!” spuse el, făcându-i să privească în jur surprinși. Fiind alb și reușind să se apropie de cercul care mă înconjură, ei, presupuseseră că era de partea lor. Pentru că cine ar fi fost într-atât de nebun să se pună în calea ciocanelor, bătărilor și cuțitelor pentru a apăra un

---

necunoscut pakistanez de cincisprezece ani?

— Haide, lăsați-o baltă, da? spuse el încercând să detensioneze situația. Lăsați copilul în pace.

Atacatorii se uitară la Matt. Intervenția lui păru să-i înfurie și mai tare.

— E un nenorocit *ât paki!* mârâi unul la el. Iar tu ești un prieten nenorocit al pakistanezilor!

— Băieți, spuse Matt, puțin mai nervos de astă dată, însă încercând din nou să medieze conflictul. Haideți, să nu facem o prostie. E doar un copil, da?

Ceea ce-l făcea să creadă că poate liniști lucrurile cu duhul blândeții se datora probabil faptului că nu aparținea lumii noastre. Probabil că, acolo de unde venea el, o solicitare bine intenționată și o explicație rostită cu blândețe ar fi fost suficiente pentru a rezolva orice situație. Dar lucrurile nu mergeau așa în universul meu. Pentru că se apropiau în continuare din toate părțile, știam că nu-l vor băga în seamă și mă vor înjunghia oricum.

„Mulțumesc, Matt, am gândit eu, cel puțin ai încercat, amice”. Lucru onorabil pentru o persoană pe care n-o cunoști. Astfel că mă pregăteam de moarte.

Ce s-a petrecut după aceea mă va obseda până în ultima clipă a vieții. Cu o groază subită, amestecată cu un pervers sentiment de ușurare, am văzut cum atacatorii și-au îndreptat atenția spre Matt. Au sărit pe el ca niște hiene înfometate, înfigându-și cuțitele în pieptul lui, lovindu-l în cap cu bâtele și boxurile.

— Nenorocitul! urlau ei.

În tot acest timp, pakistanezul a rămas neatins. Matt își ridicase în sus mâinile, tot mai jupuite, apărându-și capul cu toată puterea de care era capabil și prăbușindu-se sub brutalitatea atacului lor criminal.

Cuprins de rușine, am înțeles pe dată că Matt nu era Bruce Lee. Matt nu avea o armă. Matt nu avea un plan. El făcuse pentru mine ceea ce eu nu reușeam să fac acum pentru el. Mă apăraseră și fusese bătut măr, în vreme ce eu am fost forțat să privesc. Știam că, dacă-i săream în ajutor, probabil că muream. Sentimentul onoarei îmi cerea să

---

lupt. La dracu', asta era lupta mea, nu a lui!

Însă pragmatismul m-a trezit din visare: ce rezolvam, doar eram un băiat dezarmat! Tot ce puteam realiza băgându-mă în această luptă era să mor alături de Matt. Astfel că, rușinat pe vecie, am privit înlemnit cum derbedeii din C18 îl zdrobeau cu bâtele, îl înjunghiau și-l loveau în cap în vreme ce el zăcea pe jos. Și niciun pumn, nicio lovitură nu era îndreptată către mine. În depărtare, răsunau sirenele poliției. Mulțumesc lui Dumnezeu că, în fine, sărea cineva în ajutor! Veniți, salvați-ne!

Derbedeii din C18 au auzit și ei sirenele și, privind încântați victima, o luară la sănătoasa fără a-mi mai da atenție. Parcă nici nu existam. Uitându-mă la Matt, culcat la pământ, însângerat și cu oasele rupte, m-am simțit de parcă nici n-aș fi meritat să exist. Cei din C18 nici nu se atinseseră de mine, în vreme ce un străin alb sângera abundant după ce luase bătaie în locul *meu*.

În vreme ce poliția și ambulanța se apropiau, în mod miraculos, Matt s-a ridicat de jos clătinându-se și a pornit în direcția în care o luaseră cei din C18, strigând sfidător la ei. Ca și cum ar fi spus: „Iată-mă, încă sunt în picioare. Nu m-ați învins!”

Am aflat mai târziu că, pe lângă multele răni de cuțit, îi perforaseră și plămânii. Cu toate acestea el a găsit puterea să le arate pumnul și să strige după ei până când, epuizat, s-a prăbușit din nou la pământ. Paramedicii, care sosiseră deja la fața locului, l-au înconjurat, depunând eforturi disperate să-i salveze viața.

Între timp, poliștii erau într-o mare încurcătură. Se uitau la albul scăldat în sânge de pe jos, auzeau la distanță urletele găștii ucigăse și au hotărât că rapperul pakistanez de cincisprezece ani, îmbrăcat în haine hip-hop, era cel care trebuia interogat, încă eram țintuit locului, picioarele mele refuzând să se miște, când poliția a transmis prin radio codul meu de identificare. Pentru o clipă, m-am întrebat cum reușeau ei mereu să mă încadreze în clasa IC 2.3, codul poliției potrivit căruia eu eram jumătate alb mediteranean și jumătate affocaraibian.

— Nu, nu vorbiți cu cine trebuie, încercam eu să le spun.

— N-o să te mai întreb a doua oară, insistă polițistul. Vreau să-mi spui ce-i făcea gașca ta acestui om.

Am ieșit din starea de uluială și m-am repezit la polițist, strigând cât mă ținea gura și înjurându-l:

— De ce mă iei *pe mine* la întrebări, porc împutit? Uite-i acolo pe tipii care l-au înjunghiat! Îi poți *auzi* cum râd, îi poți *vedea*, de *ce* nu mergi să-i arestezi înainte s-o ia la picior?

— Dacă nu te liniștești, te arestez, a fost răspunsul polițistului.

Așa că m-am stăpânit. Grija mea principală era să-i conving pe polițiști să-i aresteze pe tipii care-i făcuseră asta lui Matt. Am suportat interogatoriul în speranța că acest lucru le va face munca mai ușoară. Dar n-a fost așa. În cele din urmă, polițistul a văzut că sunt nevinovat, dar atacatorii plecaseră de multă vreme cu duba lor albă, iar ambulanța îl transporta pe Matt la spital.

Confuz, lipsit de apărare, singur și mânios, m-au părăsit chiar acolo, în mijlocul străzii. Privind înapoi și încolo, m-am întrebat dacă nu cumva apăruse un înger care îmi salvase viața. Oare Matt exista cu adevărat sau fusese trimis de Dumnezeu să mă apere? Cumva mă așteptam ca atacatorii să se întoarcă să-și termine treaba. După ce că nu luptasem umăr la umăr cu Matt, credeam acum că meritam așa ceva. Nu fusesem înarmat, dar nici el nu fusese. Da, eram uriaș pentru un băiat de cincisprezece ani, în vreme ce Matt fusese în inferioritate, însă asta nu-l oprise. Din prima zi de liceu, mă considerasem mereu drept un tip viteaz, însă acum mi-era extrem de rușine de mine. M-am trezit că mă întorc, inconștient, să-mi recuperez cuțitul atât de prosteste ascuns. Dacă nu l-aș fi aruncat, poate că l-aș fi putut ajuta.

Nu am avut ocazia să-i mulțumesc lui Matt că a intervenit. Știu că nu a murit, pentru că, altminteri, știrea ar fi fost pe prima pagină a ziarelor locale, însă nu-i știam numele de familie sau cum să dau de el. A intrat pur și

---

simplicu în viața mea, a fost înjunghiat în locul meu și apoi a dispărut din nou.

Vinovăția pe care o simțeam m-a îndepărtat și mai mult de prietenii mei albi și am devenit un adversar și mai înverșunat al sistemului din cauza intervenției de mântuială a poliției.

Această reacție a polițiștilor era destul de normală pentru acea perioadă. Nu avem încredere în ei nici cât negru sub unghie. „Să-i ia naiba”, cum ne învățase N.W.A. Felul în care-i priveam era egalat doar de aparenta lor ură față de noi. Deseori se striga la mine *paki!* din dubele albe ale poliției, cărora le spuneam „ambulante”. Acești ani au coincis cu scurta viață a unui negru tânăr și promițător pe nume Stephen Lawrence. În 1993, la un an după atacul împotriva lui Matt, Stephen Lawrence a fost omorât prin înjunghiere pe o stradă din South London de o gașcă de rasiști asemănătoare. A trebuit să mai treacă o generație, adică optsprezece ani, și a fost nevoie de curajul prietenului său Duwayne Brooks, martor la crimă, pentru ca, în cele din urmă, ucigașii să ajungă în fața justiției. Îmi amintesc că eram extrem de întristat citind reportaje despre asasinarea lui Stephen Lawrence. Eram Duwayne Brooks, băiatul care scăpase. Puteam foarte ușor să fiu eu cel care zăcea mort pe străzile din Essex cu numai un an înainte. M-am gândit o clipă dacă nu cumva aceiași indivizi, Gary Dobson, David Norris, îl înjunghiaseră și pe Matt.

Un lucru știu cu certitudine: nu aveam nevoie de raportul Macpherson, ancheta oficială în legătură cu erorile judiciare din dosarul asasinării lui Stephen Lawrence, pentru a afla că poliția era „rasistă din punct de vedere instituțional”. Noi sufeream zilnic din cauza acestui rasism.

În acest moment, grupul nostru de B-boys era constituit aproape în exclusivitate ca un grup etnic și îi includea pe toți cei care se aflau în situații similare din alte locuri din Essex, cum ar fi Pitsea și Basildon. Pentru că între noi nu era o diferență decât de un an și jumătate, eu

---

și Osman am început să contopim grupurile noastre de prieteni. Din gașca mea, adică echipa mai tânără, făceau parte Chill, Moe și André din Southend, Ricky, Paul, Ade și Yusuf din Pitsea. Fratele mai mare al lui Ricky, Rowan, era căpetenia găștii celor mai mari. Rowan mergea cu Will și Aaron, iar Osman li se alătura când putea.

Rowan era bine-cunoscut în tot Essex-ul. Era periculos și lumea știa asta. Legătura noastră de prietenie era extrem de strânsă, întărită de pasiunea comună pentru hip-hop, de chefurile nebunești pe care le trăgeam și de faptul că ne apăram unul pe celălalt în confruntările sângeroase cu rasiștii. Îi consideram pe cei din banda celor mai mici, gașca mea adică, ca pe niște adevărați frați și credeam că nimic nu ne poate despărți. Mulți dintre cei care făceau parte din grupul mare erau afrocaraieni, dar Osman și cu mine am adus și câțiva sud-asiatici, cum ar fi pe verișorul nostru, Yasser, și prietenul nostru din Bangladesh, Ronnie.

Într-o seară, am ieșit în oraș târziu, cu Osman și Ronnie, ca să jucăm biliard. Mai devreme, ca mulți alți băieți de șaisprezece ani, Osman se jucase cu o armă cu bile de plastic; noi îi ziceam *BB gun*. Jucându-se în văzul tuturor, nu s-a gândit o clipă că ar trebui să se ferească. Nu uitați că, în acele zile, terorismul era asociat mai ales cu Tulburările din Irlanda de Nord. Însă cineva a văzut la un moment dat ce făcea Osman și, fără ca acesta să știe, a sunat la poliție, convingându-i că se pregătea de un jaf armat. Poliția a luat acuzația în serios și a pus la cale o operațiune de supraveghere pe durata întregii zile. Astfel că, mai târziu, atunci când m-am întâlnit cu Osman și Ron, eram urmăriți în secret de o mulțime de polițiști înarmați. Am terminat de jucat biliard pe la două dimineața și ne-am suit în mașina lui Ron ca să mergem acasă. Ca de obicei, bașii puternici ai melodiilor rap făceau să se cutremure caroseria mașinii hârbuite a lui Ron.

— E ciudat, băieți, făceam eu mișto de pe bancheta din spate. Bănuiesc că totuși porcii pot zbura! Mă refeream la elicopterele de poliție care se învâртеau

---

deasupra noastră.

— Cineva e în rahat până peste cap, se hlizea Ron. Cred că se uită după niște pești mari.

— Da, nenică, cineva nu va dormi prea mult la noapte, hohoteam și eu.

— Uite! Aterizează, strigă Osman în vreme ce mașinile de poliție ne depășiră în trombă cu sirenele pornite.

Dar noi am fost cei surprinși!

Dintr-odată, mașinile de poliție opriră de-a latul străzii, blocându-ne drumul. Au apărut apoi din spate alte mașini care ne împiedicau să scăpăm. Ron a apăsat brusc frânele.

— Ce naiba? murmură el neîncrezător, în vreme ce polițiștii înarmați cu pistoale-mitraliere apărură de peste tot, înconjurând mașina.

— Oprește mașina!

— Nu mișca mâinile, nu mișca mâinile!

— Nu te mișca! Să nu te miști!

Am înghețat toți. Situația nu mai părea cătuși de puțin amuzantă. În vreme ce proiectorul elicopterului ne lumina, polițiștii înarmați au venit alergând la ușile mașinii și-i traseră afară pe Ron și pe Osman, deși aceștia aveau încă centurile de siguranță prinse, și îi aruncară la pământ, imobilizându-i. Pe când mă uitam la polițistul care ținea un pistol la capul fratelui meu, mintea mea era din nou obsedată de detalii tangențiale. Mașina se mișca încet înainte. Ciudat, din ce cauză se petrecea asta?

— Frâna! mi-am spus eu. Bravo, Ron, ai uitat să tragi frâna de mână!

Chiar atunci o mână m-a înșfăcat de guler și m-a ridicat de pe banchetă, aruncându-mă la pământ cu o bufnitură violentă. Acolo, un alt pistol era îndreptat spre mine. Desigur, pe Ron îl dusesese mintea să nu se întindă să tragă frâna de mână; polițiștii și-ar fi imaginat că se întinde după armă, și ar fi fost împușcat și ucis probabil.

Toate acestea mi se păreau fără sens. Nu fusesem cu Osman în timpul zilei și nu aveam de unde să știu că se

---

jucase cu arma lui de plastic. Dar nu era timp să mă gândesc la asta și, cu siguranță, nu era timp de pus întrebări.

— Sunteți arestați, mi-a strigat în ureche polițistul, pentru tentativă de atac armat.

— Oh, ce...? Creierul meu refuza să priceapă.

— Cu alte cuvinte, băiete, ești arestat. Bagă-l în dubă.

Aveam cincisprezece ani. Nu aveam dosar la poliție. Ne-au aruncat în celule peste noapte, în timp ce au analizat „dovada”. Pentru că aveam mai puțin de șaisprezece ani, a trebuit s-o trezească pe Abi la trei dimineața și să-i spună la telefon că fiii ei fuseseră arestați, suspecți de jaf armat. Nebunie. Dimineața, după toate cele, i-au înapoiat pistolul cu bile într-o pungă de plastic lui Osman și ne-au dat drumul. Pe drumul către ieșire, furios din cauză că mi s-a făcut dosar, m-am decis să pun o ultimă întrebare:

— Am greșit cu ceva?

— Nu, nu ați făcut nimic greșit. A fost o neînțelegere. Iertare. Și asta a fost.

Acest amestec de incompetență și prostie polițienească m-a făcut să-i urăsc, temându-mă în același timp de puterea lor. Singura dată când am încercat să cooperez cu poliția mi-a dăunat profund. Am fost să identific un suspect care înjunghiasse un prieten al meu. L-am arătat pe suspect, dar ei l-au lăsat să plece, pare-se din pricina unei „erori procedurale”. Colac peste pupăză, acum fusesem deconspirat ca persoana care făcuse identificarea. Am pierdut socoteala de câte ori am fost atacați cu cuțitul de rasiști, mulți dintre prietenii mei fiind înjunghiați, însă rareori poliția reușea să aresteze și, chiar mai rar, să pună sub acuzare pe cineva. Bandele rasiste se laudau mereu cu „contactele” pe care le aveau în poliție. Habar n-am dacă este adevărat, însă ideea de bază este că nu eram protejați. Și pentru că nu eram nicicum încurajați să ne schimbăm deviza, continuam s-o cântăm cât puteam noi de tare: „La naiba cu poliția”.

Faptul că nu aveam încredere în poliție ca să ne protejeze însemna că trebuia să ne bizuim pe propria protecție, pe care am găsit-o la membrii găștii noastre și ripostând. Pe măsură ce am devenit mai numeroși și încrederea noastră a crescut, gradul de violență căreia trebuia să-i facem față a devenit și el tot mai mare.

Atacam rapid, cum făcusem pe faleză, când bilele de snooker zburau ca niște ghiulele pe deasupra capetelor, sau când un alt prieten alb, Dan, a fost înjunghiat, ori când, la Autogara Centrală din Southend, Aaron a fost înjunghiat, iar Rowan s-a bătut cu doi bărbați înarmați cu cuțite de kebab, folosindu-se doar de o cârjă „împrumutată” de la o pensionară care aștepta autobuzul. După ce bărbații l-au înjunghiat pe Aaron și au fugit, Rowan i-a dat înapoi politicos cârja speriatei pensionare. Unul dintre noi a folosit odată o umbrelă cu vârf metalic pentru a se apăra, străpungând un skinhead, fan al echipei Miliwall, care venise de la Londra și s-a gândit să meargă în sus și în jos pe străzile orașului zbierând: „Îi urâm pe *pakir* A sfârșit pe caldarâm cu craniul fracturat. A mai fost o zi când Ricky, Paul, Chill și cu mine am fost alungați din Ockendon de un grup de albi care scandau că nu vor în cartierul lor cioroi care să le fure femeile. Întreaga noastră echipă s-a întors săptămâna următoare în trei mașini pentru a „face țandări” casa șefului bandei de acolo. Învățam să ripostăm și ni se ducea buhul.

Într-o zi, s-a întâmplat să dau peste nimeni altul decât Patrick. Era același Patrick care, la unsprezece ani, mă pocnise cu sete în burtă pentru că îndrăznisem să-l rog să mă lase să joc fotbal. Acel gest l-a schimbat definitiv pe băiețandru care eram, m-a făcut să văd culoarea pielii acolo unde înainte vedeam oameni. Părea că trecuse o veșnicie de când fusesem elev la Earl's Hall.

Mergeam pe strada principală îmbrăcat de sus până jos ca un rapper: aveam o bandană roșie, șapca mea de baseball Redskins – pentru că aveau ca logo pieile roșii – costumul meu „Click” și adidași mari. Și atunci l-am zărit. Nu putusem uita pumnul primit. În momentul în care m-a

---

văzut venind, s-a întors în direcția opusă. Din modul în care a reacționat, mi-am putut da seama că își amintise și el ce făcuse. Aceasta a aprins furia care mocnea în mine și raara dus direct la el. De astă dată nu eram cu prietenii din gașcă; îi părăsisem undeva în apropiere. Eram doar eu și Patrick. Aveam cuțitul în teacă la spate, ca de obicei. Patrick, cu toată atitudinea obraznică din școala primară, nu era un băiat al străzii așa cum devenisem eu. M-a văzut, m-a privit în ochi și a început să se umilească.

— Te rog, nu mă lovi. Maajid, te rog, nu mă lovi.

Nu spusese încă nimic și puștiul mă implora să nu-i fac ceva.

— Îmi pare rău, continuă el, începând să plângă. Îmi pare rău, numai nu mă lovi... Era de-a dreptul ciudat, parcă se micșora chiar în fața mea.

Spusele lui Patrick din urmă cu câțiva ani nu se potriveau cu cele de-acum. În mare măsură, datorită reputației noastre de B-boys, nu mai era acceptabil să fii rasist în modul în care arătase rasismul fie și doar cu câțiva ani înainte. Văzându-mă în acea după-amiază, era clar că Patrick știa asta. Mingea sărise înapoi și raportul de forțe se schimbaseră. Eu am înțeles asta, el a înțeles asta și, în mod ciudat, era suficient pentru mine. În ciuda violențelor în care eram implicat, am avut mereu o justificare pentru aceasta în mintea mea de adolescent; era în întregime o formă de autoapărare. Nu am hărțuit și nici nu am căutat motiv de harță cu o persoană fără apărare, neînarmată și nu voiam să încep acum.

— Ești un prost! am strigat la el. Dispari dracului din fața mea.

Patrick mă privi surprins, pentru că auzise de noi. S-a întors și a spălat puțină. Nu era nevoie să-l atac: a fost suficient să-i văd reacția când m-a zărit. M-am simțit mândru de mine însumi, încântat că nu am devenit la fel de ticălos ca ei, rasiștii. Dar mai era ceva în toate acestea: un sentiment de satisfacție și de reabilitare. Eram pe calea cea bună.

Incidentul care pornise spirala abuzurilor la care

---

fusesem supus se încheiasse în cele din urmă. Câștigasem.

Capitolul 5

Rucsacul verde fără bombe

Dacă nu ai simțit frica și neajutorarea pe care le provoacă rasismul violent și organizat, e greu să înțelegi. Corpul tău în întregime, din cauza culorii pielii, este o țintă în mișcare. Și nu poți lăsa pielea deoparte sau să pretinzi că nu există. În orice clipă, huliganii înarmați cu ciocane te pot folosi ca țintă. În asemenea situații extreme, autoapărarea trebuie să fie un drept sacru; cu filosofia lui „întoarce și celălalt obraz” te alegi cu țeasta spartă. Trist este însă că, de regulă, autoapărarea duce la prelungirea spiralei violenței.

Când l-am văzut pe unchiul meu din Newcastle punându-mă să ascult *Fuck iha Police* al trupei N.W.A., mi-am dat seama că resentimentele și furia nu dispar pur și simplu – ele rămân, clocotind în adâncul sufletului. Pe termen lung, nu e o stare în care societatea să funcționeze, iar diferitele grupuri etnice să coopereze. Nu spun că felul meu de copil adult de a înfrunta situația era răspunsul, însă era *un* răspuns. Pe atunci, părea să fie singura opțiune de care dispuneam. Fără susținerea poliției sau a societății în ansamblu, părea că aceasta este cea mai bună reacție – să ne împotrivim și să ne luptăm cu rasiștii, în speranța că ne vor lăsa în pace. Acest punct de vedere are un soi de logică brutală, dar, repet, nu rezolvă esența problemei. Este un fel de mentalitate tipică Războiului Rece, în care este menținută o pace instabilă, pentru că fiecare știe ce daune îi poate produce cealaltă parte.

De atunci, doi factori au modificat acest peisaj. Primul este modul în care s-a schimbat atitudinea societății față de rasism: s-a mers de la acceptarea lui până la transformarea lui în tabu. Stereotipurile rasiste de la televiziune, unde apăreau oameni cu fețele vopsite în negru, genul ăsta de lucruri pe care mi le amintesc din adolescență, au dispărut în mare măsură astăzi. Personajul Golliwog¹⁴, care apare pe borcanele de gem de la

---

14 Personaj de ficțiune care apare în cărțile pentru copii ale lui

---

Robertson, este un alt exemplu bun. Este un lucru neînsemnat, și mulți oameni nu i-ar da niciodată mare importanță. Se prea poate ca această păpușă neagră ca tăciunile să aibă o semnificație mai puțin sinistă decât atunci când a fost creată, la sfârșitul secolului al XIX-lea, însă pe vremea când eram noi adolescenți, i se spunea în mod peiorativ *wog* („negrotei”), iar foarte populara reprezentare a Golliwogilor din *Noddy*, ciclul de cărți pentru copii scrise de Enid Blyton, ca niște răutăcioși hoți de mașini, a fost o imagine care a prins la public. Acest element de identificare a fost înlăturat de Robertson la finalul secolului. Acest fapt ne arată că societatea merge înainte, astfel că nu ar mai avea sens ca emblema să revină pe borcanul cu gem.

Asasinarea lui Stephen Lawrence și, mai apoi, raportul Macpherson despre comportamentul poliției metropolitane au fost niște pietre de hotar. Am vorbit despre asasinarea lui Lawrence mai devreme, când descriam atmosfera în care am crescut Violențele care au dus la moartea lui îi se puteau întâmpla multora dintre noi. Aaron la autogară, Moe atacat cu un ciocan, Dan tăiat la braț când își apăra fața, Matt – încă simt uimit că, în timpul maturizării mele, niciun asemenea incident în care am fost implicat nu a dus la moartea vreunuia dintre noi.

Oricât de cutremurătoare a fost moartea lui Lawrence, cel mai mult ne-a afectat *lipsa* de reacție a poliției. Faptul că nimeni nu a fost condamnat a transmis un puternic semnal către comunitățile minoritare. Părea fie că poliția nu se sinchisea, fie că eră incompetentă, fie și una, și alta. Acesta este motivul pentru care raportul Macpherson rămâne un moment atât de semnificativ din punctul de vedere al culturii. Cele două cuvinte – „rasism instituțional” – au avut probabil un impact mai mare asupra relațiilor din această țară decât nenumăratele cărți

---

Florence Kate Upton de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Mai apoi, păpușă de cârpă reprezentând un băiat negru, cu părul vâlvoi și buze de clovn. A cunoscut o mare popularitate în Marea Britanie și Australia prin anii 1970 (n. tr.).

---

pe acest subiect. Nu era vorba doar de câteva mere putrede sau de un polițist descreierat, era vorba despre ceva mai degrabă caracteristic culturii generale care trebuia să se schimbe.

Ca să fiu sincer, poliția chiar s-a schimbat. Nu a fost o schimbare peste noapte - schimbările culturale nu se petrec astfel - dar atitudinea generală a poliției s-a îmbunătățit fără îndoială față de comportamentul de acum douăzeci de ani. Desigur, au mai rămas multe de făcut, după cum a dovedit incidentul în care nevinovatul Jean Charles de Menezes a fost împușcat la metrou, însă polițiștii nu mai strigă „paki” din dubele lor. Aceasta se întâmplă și pentru că poliția nu mai este exclusiv albă. Chiar unul dintre vechii mei prieteni de familie de origine pakistaneză, Atât, este acum polițist în Essex. E straniu, îmi amintesc că mă jucam cu Atât și surioara lui, Saima. Mergeam și sunam la ușile oamenilor, apoi fugeam. Cred, de asemenea, că este semnificativă și condamnarea în cele din urmă a celor doi asasini ai lui Lawrence în 2012. Să continui ancheta, să descoperi noi probe și, în cele din urmă, să-i bagi în pușcărie pe Norris și Dobson pentru crimă, toate acestea dovedesc o schimbare de atitudine.

Mai sunt însă multe lucruri de făcut. Și, pe lângă progresul înregistrat în chestiunile rasiale, pânđește în umbră o altă formă de politică identitară, care, în cele din urmă, va ieși la suprafață, dovedindu-se chiar o provocare și mai extremistă. Mulți tineri britanici de credință musulmană erau de origine sud-asiatică, fiind născuți și crescuți în aglomerate ghetouri britanice în care populația este de o singură etnie. Este vorba despre locuri ca Tower Hamlets, pentru etnicii din Bangladesh, și Bradford, pentru pakistanezii din Mirpur. Deși s-au înregistrat tensiuni cu comunitățile nemusulmane din aceste zone, o parte a problemei era lipsa de contact cu „celălalt”. Când rasa a început să nu mai conteze, iar comunitățile afrocarabiene au fost în cele din urmă acceptate grație muzicii și culturii pop, în aceste ghetouri au început să se mute, alungați de război, musulmanii nord-africani, arabi

---

și somalezi. O nouă generație de tineri născuți în cenușa conflictelor a descoperit de îndată că împărtășește o singură identitate: islamul.

Mulți musulmani născuți în Marea Britanie pur și simplu nu se consideră parte a dezbaterei rasiale dominante în societate. Cumva, afacerea Rushdie a contribuit la această schimbare. Comunitățile au adoptat o poziție mult mai izolaționistă, o politică de autoexcludere. Pentru mulți, modul în care se identificau ei înșiși era în schimbare. Astfel că, în loc să-și spună asiatici britanici, cum făceau părinții mei, această generație se definește azi aproape exclusiv ca fiind musulmană. Ei consideră că loialitatea față de comunitatea islamică globală, *ummah*, îi împiedică să spună despre ei înșiși că sunt parte a țării în care s-au născut.

Era suficient să te uiți la modul în care s-au schimbat obiceiurile matrimoniale pentru a vedea cum s-a instalat această autosegregare. În adolescența mea, nunțile asiatice la care mergeam erau amestecate, atât din punct de vedere etnic, cât și rebgios. Erau, de asemenea, amestecate din punctul de vedere al genului, iar dansul era ceva obișnuit. Încet, încet, nunțile musulmane s-au transformat dintr-o sărbătoare într-o sobră ceremonie religioasă, fără amestecul între genuri și, bineînțeles, fără dans. O societate separată printr-o perdea și adesea controlată de bărbați frustrați, care divizau familii întregi pe baza diferenței de sex simbolizează modul în care cultura s-a schimbat.

Ce a produs această schimbare este un amestec de discriminare reciprocă și suspiciune în țară, precum și o tot mai mare conștientizare a evenimentelor petrecute în alte țări. Bosnia a fost, în mod special, crucială, producând o schimbare de identitate printre musulmanii britanici, la fel și afacerea Salman Rushdie. În Bosnia, musulmanii europeni albi, blonzi și cu ochi albaștri erau masacrați doar pentru că erau musulmani. Efectul avea să fie exact invers. Ca reacție la aceste atrocități, musulmanii din Europa au început să-și reafirme tot mai mult identitatea

---

religioasă. Era un mecanism natural de apărare. El a exacerbat însă autosegregarea și a intensificat schimbarea până la autoidentificarea noastră ca musulmani *din punct de vedere politic*.

În conflict au intervenit grupările care propovăduiau islamul politizat, islamiștii. Niciun alt fenomen nu a contribuit mai mult ca islamiștii la ascensiunea politicilor identitare musulmane. Provenind din Orientul Mijlociu și Asia de Sud postcolonială, aceste grupări au înțeles de îndată că o ideologie cu mult mai eficientă decât socialismul arab ar fi una care să exploateze, nu să slăbească sentimentele islamice ale populației. Grupările islamiste s-au răspândit rapid și s-au înmulțit, ajungând în Europa odată cu arabii care cereau azil și cu imigranții sud-asiatici.

În anii de mijloc ai existenței mele, am crezut cu pasiune în această politică. Dar nu a durat mult. În esență, ce este important acum este să știm că ascensiunea grupărilor islamiste a fost un factor-cheie în deturnarea musulmanilor de la identitatea lor națională către una aproape exclusiv religioasă. Mi-a luat o vreme să găsesc răspunsuri la multe dintre aceste provocări presante puse de problemele identitare în societatea noastră globalizată. La început, izolarea într-o identitate de grup poate fi un instrument util în campaniile de eliminare a discriminărilor legale și instituționale. Totuși, dincolo de dimensiunea legală, vine un moment în care înlăturarea diviziunilor de clasă, economice și culturale poate fi obținută doar prin creșterea integrării reciproce și participarea la viața socială. În loc de integrare reciprocă însă, am fost martorii unei treceri de la colectivismul etnic, în care doar o persoană cu piele măslinie se presupune că ar fi capabilă să reprezinte persoanele cu piele măslinie și așa mai departe, la colectivismul religios, în care doar un musulman se presupune că e capabil să reprezinte alți musulmani. Un colectivism adânc înrădăcinat și propovăduitorii săi, care au abuzat de intențiile originare ale multiculturalismului, nu au produs altceva decât o

---

divizare și o balcanizare a societăților occidentale și nu numai. Aici suntem acum în această problemă. Dar pe atunci aveam de străbătut o cale lungă până să ajung la aceste concluzii. În primul rând, trebuie să vă explic cum am devenit islamist.

Eram în parc cu gașca mea. Osman era cu mine, la fel și un prieten pe nume Nas. Numele adevărat al lui Nas era Christian Nathaniel – era grec, fiind format într-un mediu grec ortodox. Îi plăcea aceeași muzică, iar faptul că pielea lui avea un aspect mediteranean era suficient ca skinhead să-l considere un *paki* – dacă prejudecățile lor nu ar fi avut efecte atât de devastatoare, viziunea lor asupra lumii ar fi fost de un comic absolut. Influențat de atmosfera acelei perioade, Nas se convertise la islam și își schimbase prenumele din Christian în Nasir.

Am fost din nou reperați de Mickey și gașca lui; erau vreo șase indivizi. Aveau bâte de baseball și, nu încapero nicio îndoială, niște cuțite uriașe. Ne-au luat cu totul prin surprindere, așa că am fugit care încotro. În cele din urmă, după ce ne-am înarmat cum trebuie la mine acasă, am ieșit din nou în căutarea restului găștii noastre și ne-am îndreptat către locul de întâlnire, care era la colțul străzii, peste drum de casa noastră. Osman, Nas și cu mine am fost singurii care s-au întors; probabil că ceilalți o luaseră pe alte căi.

Apoi, nu știu dacă a fost noroc ori au fost informați, l-am văzut pe Mickey și întreaga sa gașcă îndreptându-se către noi. Eram cu totul depășiți ca număr. Pe marginea drumului erau niște stâlpișori pe care ei au început să-i lovească cu bâtele, ca un fel de strigăt de luptă rostit în vreme ce se năpusteau asupra noastră. Însă eram pe-atunci căliți în lupte. De astă dată, în ciuda faptului că eram depășiți numeric, am rămas neclintiți. Era chiar lângă casa noastră; puteam vedea ușa de la intrare: dacă nu avem dreptul să mergem pe aici, atunci pe unde puteam să mergem? Aveam cuțitul prins la spate, ca de obicei. Osman avea un rucsac verde în spinare.

Confruntarea a continuat și, în ciuda faptului că ne

întreceau ca număr, Mickey începu să pară agitat. Eram doar trei, însă refuzam să cedăm și asta-l făcea să se îndoiască de sine. Apoi, spre surprinderea noastră, Mickey a făcut un pas înainte și a cerut să negociem. Pentru un moment, Osman și cu mine ne-am holbat unul la altul nedumeriți. Mickey nu ne mai adresase până atunci vreun cuvânt. Indiferent cât de irațională îi era ura, a început dintr-odată să rostească propoziții raționale! Ne-a trebuit ceva să ne obișnuim să-l vedem pe Mickey altfel decât ca pe un drac venit din infern, fluturând cuțitul în aer fără a ști alt cuvânt decât *paki*. Odată ce ne-am revenit, Osman i-a spus lui Mickey că trebuie să traverseze. Făcu și el la fel și-l așteptă pe Mickey. Strigătul de război al bâtelor de baseball scăzuse în intensitate și Mickey, cu figura îngrijorată, trecu strada să-l întâlnească pe fratele meu. Au urmat câteva minute tensionate. Fratele meu și Mickey erau adânciți în discuție. Nas și cu mine ne uitam când la ei, când la camarazii lui Mickey; camarazii lui Mickey se holbau la noi, făcându-ne să întoarcem privirea. Eram cu toții pregătiți de orice, cu mâinile strânse pe bâtele de baseball sau cu degetele gata să scoată cuțitele din teacă, în cazul în care lucrurile se precipitau.

După vreo zece minute, am observat că discuția se terminase. Mickey și fratele meu traversau din nou strada. Au ajuns la mijlocul distanței dintre cele două grupuri și și-au dat mâna. Nebunie curată! M-am uitat neîncrezător cum Mickey se întoarce la prietenii săi și le spune să se retragă.

— Gata, băieți, le-a spus el. Păștia îi lăsăm în pace.

— Ei? l-am întrebat pe Osman. Ce i-ai spus?

Osman mi-a aruncat o privire încrezătoare:

— I-am spus că noi suntem musulmani și că nu ne e frică de moarte. Că suntem ca teroriștii ăia palestinieni pe care i-a văzut la televizor aruncând în aer avioane. Suntem atentatori sinucigași. Am fost învățați să facem bombe și că am una la mine în rucsac. Dacă încerci măcar să faci o mișcare, declanșez bomba. Crede-mă, nu-mi pasă. Dacă trebuie să murim noi ca să muriți și voi, atunci asta vom

---

face.

— Drace! Și Mickey ce-a spus? l-am întrebat eu.

— M-a crezut când i-am spus că se pune cu cine nu trebuie.

Bluful lui Osman a exploatat rasismul lui Mickey, nu încapă nicio îndoială. Poate că Mickey a văzut sau n-a văzut știrile, dar cunoștea literatura de propagandă a găștii Combat

18. În ea, musulmanii erau prezentați ca teroriști și se sugera că, dacă li se dă cea mai mică ocazie, devin toți asasini. Faptul că Osman a spus că are o bombă în rucsac și că avem legături cu atentatorii sinucigași a confirmat toate prejudecățile pe care Mickey le avea despre noi.

— Dacă ne-am teme de moarte, i-a spus Osman lui Mickey, am fugi din calea ta. De ce stăm însă aici când suntem complet depășiți de oamenii tăi? Pentru că putem să chemăm întăriri și să luptăm până la moarte.

Să chemi întăriri, iată limbajul pe care Mickey îl înțelegea. Este exact ce făcuse el înainte, astfel că și-a imaginat că puteam s-o facem și noi. Dacă s-ar fi obosit să aibă simț critic față de propaganda rasistă pe care o înghițise, Mickey ar fi putut vedea ce se ascunde sub toate acestea. Dar el era tipul care-l considera pe grecul Nas un *paki*. În lumea lui strâmbă, asemenea afirmații aveau sens.

Negocierea dintre Osman și Mickey a pus capăt confruntărilor cu rasiștii lui Mickey. Mickey decisese că eram prea periculoși, că aveam relații la care puteam să recurgem și a încheiat în schimb armistițiul cu noi. În vreme ce Mickey le explica tovarășilor săi de ce a dat înapoi, în mintea mea își căuta mai departe răspunsul o întrebare. Exact cum făcusem în secția de poliție, am decis că trebuie să-l întreb ceva pentru a înțelege.

— Hei, pot să te întreb ceva? am zis eu.

— Întrebă, răspunse Mickey. Am văzut pentru prima dată la el o altă privire. Veninul dispăruse. Acum vedeam în căutătura lui precauție și un fior de teamă.

— Vreau să știu de ce ai pornit toate astea, am spus eu. Atunci, în parc, când îl alergai pe Chill. Se pare că-i

---

știi numele. Ce s-a întâmplat?

Mickey a făcut o pauză, pentru prima dată puțin cam nesigur pe sine. Dar răspunsul lui a fost de-a dreptul penibil:

— Ne-am săturat ca niște indivizi ca voi să ne fure femeile. L-am văzut pe amicul tău, Chill, cum atrăgea toate fetele alea albe și nu am mai suportat.

Era ridicol! Factorul care declanșase primul atac fusese pur și simplu demodată gelozie, cu ceva nuanțe rasiste. Mickey văzuse modul în care hip-hop-ul le atrăgea pe fete și cât de mult își doreau acestea să facă parte din peisaj.

Cacealmaua reușită a lui Osman m-a afectat mai mult decât orice eveniment de până atunci. Am înțeles pentru prima dată cât de zadarnic este să te încrezi în oameni. Indiferent câtă siguranță mi-ar da persoane ca Rowan, de pildă, mai mult nu se poate face. Rowan era solid ca o stâncă și-i datoram atâtea, dar nu putea fi mereu în preajma mea. Și câtă vreme cuțitele pe care le aveam la noi ofereau o protecție limitată, ele nu făceau decât să agraveze situația, fără a soluționa problema esențială. Acea problemă este, pur și simplu, respectul. Atunci când l-am întrebat pe Mickey de ce i-a cășunat pe noi, el s-a uitat la mine și mi-a vorbit altfel. Nu se mai uita disprețuitor. Era, de fapt, speriat. Iar acest sentiment era dat de noua și agresiva identitate pe care o adoptase Osman. Islamismul. A făcut ceea ce ani de lupte nu au putut face. A câștigat războiul psihologic și ne-a înfrânt inamicul. Pentru prima dată, am zărit scânteia puterii sale, faptul că era capabil să-mi schimbe atitudinea într-o clipită. Osman, care până atunci fusese un islamist devotat, tot făcea caz de asta cam de un an, însă nu l-am luat defel în serios. Încă eram un B-boy: asta era cultura mea și regula pentru a depăși obstacolele din cursa numită „viață”.

Violențele la care am fost supus, discriminarea poliției, conștientizarea conflictelor din străinătate, cum ar fi cel din Bosnia, m-au făcut, fără îndoială, foarte sensibil

---

la mesajul islamist. Căutam disperat răspunsuri. Dar, în vreme ce toate acestea formau cadrul esențial în care se desfășura viața mea, ceea ce m-a făcut să iau decizia de a duce lucrurile mai departe au fost acea după-amiază din parc și frica din ochii lui Mickey.

Acum, aici, cu un adversar înfrânt și în retragere, am înțeles în fine despre ce vorbea fratele meu. Mi-am dat seama că islamismul mi-ar putea aduce respectul după care tânjeam încă din școala primară. Hip-hop-ul mă ajutase foarte mult; mi-a adus noi prieteni, dar nu era suficient pentru a-i înfrânge pe inamicii noștri. Nu fusese suficient pentru a-mi da curajul să-l ajut pe Matt. Cu toate acestea, aici, azi, deși cu mult depășiți numeric, am rezistat alături de Osman și am câștigat pentru că l-am invocat pe Allah. Pe scurt, islamismul a făcut ceea ce hip-hop-ul nu putea să facă. Era viu, pulsa în inima oamenilor și era pregătit să sacrifice orice pentru a recâștiga demnitatea pierdută. Nu-l interesa să cânte „Fuck tha Police”. Islamismul striga de pe cel mai înalt pisc de munte „să vă ia naiba pe toți”! Iar eu îmi doream o doză din acel curaj.

Capitolul 6

Când a căzut moscheea Babri din India

Este important de înțeles prin ce diferă islamismul de islam. Islamul este o religie, iar *Sharī'ah* poate fi comparată cu legile talmudice sau canonice. Ca religie, islamul cunoaște toate schismele doctrinare, metodologice, juridice și devoționale ale oricărei alte credințe. În problemele doctrinare, există dispute vechi, de la care provin cele două confesiuni majore, a sunniților și a šiitilor, fiecare dând naștere la nenumărate secte în interiorul lor. În disputele lor metodologice, teoreticienii legalisti și tradiționaliștii au dezbătut dacă abordarea textelor sfinte se făcea cel mai bine cu ajutorul raționamentului sistematizat sau prin tradiție orală. Din diferențele juridice au apărut principalele școli de drept. Devoțional vorbind, au existat mereu musulmani nepracticanți, tradiționaliști, fundamentalisti și extremiști. Ideologia islamismului

---

înlocuiește toate aceste neînțelegeri religioase și le influențează pe multe dintre ele din punct de vedere politic. Simplu spus, islamismul este dorința de a impune societății ca lege orice interpretare dată islamului, înțeles astfel, islamismul este nu o altă schismă religioasă, ci o ideologie prin care se încearcă dezvoltarea unui sistem politic coerent care să cuprindă toate schismele, fără a fi necesar să le elimine. În vreme ce controversele din interiorul islamului au legătură cu modul în care o persoană abordează religia, islamismul încearcă să se ocupe de modul în care o persoană abordează societatea.

Ca proiect politic, islamismul a fost inspirat de ascensiunea fascismului european. Similar modelelor ideologice europene, islamismul nu este scutit de propriile schisme. Unele grupări doreau să introducă „sistemul islamic”, care să funcționeze în paralel cu cel existent; aceștia erau islamiști politici, ca Frăția Musulmană. Alții erau mai revoluționari, dorindu-și să răstoarne starea actuală.

Pentru cei neexperimentați, asemenea grupări islamiste par „moderate” pentru că se ridică deasupra disputelor sectare și tind să nu fie fundamentaliste în chestiunile devoționale, concentrându-se mai mult pe politică. Dar dacă îl înțelegem în cheia prezentată mai sus, se poate vedea că, deși extremismul și fundamentalismul religios pot reprezenta provocări sociale, islamismul este cel care aspiră de fapt la adevărata putere. Ca și fasciștii lui Mussolini, care erau de asemenea progresiști din punct de vedere social, aspectul totalitar al islamismului este cel care stârnește cel mai mult îngrijorarea. Mult mai târziu, islamismul i-a influențat și pe fundamentaliștii religioși. Acest lucru a determinat apariția unei ramuri militante, jihadismul, și a unor grupări ca al-Qaeda. Așadar jihadismul este fuziunea religiei literaliste cu politica islamistă.

Periplul meu islamist m-a determinat să mă alătur unui grup revoluționar numit Hizb al-Tahrir (HT). Poziționat între islamiștii politici și cei militanți, HT își

---

propune să unifice toate țările în care musulmanii sunt majoritari pentru a forma un „stat islamic”, numit califat sau *khilafah* în arabă. Ei speră să obțină puterea printr-o lovitură militară și încearcă să le impună celorlalți propria lor versiune a islamului. Acest periplu a început în 1992, când Osman, care mergea pe strada principală din Southend, a primit o foaie volantă. Pentru că în Southend erau atât de mulți albi, era normal să ne oprim să vorbim cu orice persoană cu tenul măsliniu pe care o întâlneam. Cel care i-a dat foaia volantă era un bărbat pe nume Nasim Ghani, un musulman britanic originar din Bangladesh, care, ca și noi, crescuse în Southend și studia medicina la Londra. Era o persoană cu care nu era greu să comunici: era inteligentă și vorbea clar. Am fost impresionați, la vârsta noastră, de cincisprezece – șaisprezece ani, că studia medicina. Trebuia să fii deștept foc și foarte hotărât să faci asta.

Foaia volantă pe care Nasim i-a dat-o lui Osman era despre moscheea Babri din orașul Ayodhya, situat în nordul Indiei. Moscheea a fost construită de primul împărat mogul Babar în 1528 și fusese mereu un focar de tensiune între hinduși și musulmani. Hindușii credeau că acolo se născuse zeul Rama. Primele violențe la moschee au fost înregistrate în anii 1850, iar în 1984 hindușii au început o campanie de „eliberare” a locului și înlocuire a moscheii cu un templu dedicat zeului Rama. Când un tribunal a decis ca moscheea să fie protejată, credincioșii hinduși s-au hotărât să ia problema în propriile mâini. O mulțime de 200.000 de oameni a rupt cordonul din jurul moscheii și a dărâmat-o, unii cu ciocane, alții cu mâinile goale. Martorii oculari spun că forțele suplimentare de poliție trimise să protejeze moscheea s-au retras în loc să intervină.

Episodul respectiv a declanșat unele dintre cele mai mari violențe pe care le văzuse India în ultimele decenii: au murit peste două mii de oameni în revoltele care au urmat.

„Oribilii hinduși masacrează musulmani” era titlul

---

destul de agresiv al foii volante. Încă îmi amintesc acel titlu. Foaia respectivă mi-a schimbat destinul într-un mod probabil de neimaginat de către anonimul ei autor. Paginile ei dezvăluiau comportamentul extremiștilor hinduși în ceea ce era un episod șocant și profund răscolitor. Pe atunci, Osman, îmboldit de țipi ca Profesor Griff de la Public Enemy, începuse să fie interesat de politică. A urmărit „Intifada” împotriva ocupației israeliene din Fâșia Gaza și Cisiordania și rolul jucat de Organizația pentru Eliberarea Palestinei a lui Yasser Arafat. Această luptă pentru eliberare a palestinienilor și riposta zdrobitoare a israelienilor, înfăptuită cu acordul tacit al americanilor, au fost multă vreme o rană deschisă în relațiile internaționale. În contextul poveștii mele, dar și al multor altora, a fost fără doar și poate un factor care a justificat discursul islamist al victimizării. Conflictul și nepăsarea occidentalilor față de acesta au părut o greșeală evidentă. Era ușor să te identifici cu mișcarea de rezistență. Aceasta confirma ceea ce trăiam noi pe străzile din Southend: musulmanii erau cei care încasau mereu, iar statului nici că-i păsa. Era încă un element care deturna identitatea mea de britanic sau pakistanez către autodefinirea mea ca musulman *politic*.

Intifada se declanșase în 1987, astfel că, la începutul anilor 1990, nu mai era defel o noutate. Ca și obișnuitele atacuri rasiste, informațiile despre Gaza și Cisiordania transmise la emisiunile de știri erau doar o parte a stării de fapt: așa stăteau lucrurile. Ceea ce i-a atras atenția lui Osman a fost Primul Război din Golf, din 1991, când Saddam Hussein a invadat Kuweitul, iar forțele Națiunilor Unite l-au izgonit de acolo. Saddam Hussein, altminteri un tiran sălbatic, era un apărător al cauzei palestinienilor și faptul că provoca Israelul (amenințând să lanseze rachete Scud împotriva orașelor israeliene) a făcut ca subiectul să rămână de actualitate în programele de știri și a atras atenția lui Osman.

Incidentul cu moscheea Babri din India era însă altceva. Atacul direct și distrugerea unui loc străvechi de

---

rugăciune al musulmanilor au fost resimțite ca un șoc extraordinar. Numărul persoanelor ucise în violențele care au urmat a fost îngrozitor de mare. Aceasta n-a făcut decât să dea consistență mesajului pe care Nasim cu foaia lui și Hizb al-Tahrir, în general, îl susțineau. Southend, Gaza, Bosnia, Irak, India: oriunde mergeai în lume, povestea era aceeași – musulmanii erau fără apărare, erau atacați, iar acum era momentul să facem ceva în această privință. La urma urmei, noi nu credeam că trebuia să întoarcem și celălalt obraz.

Nasim era tot ceea ce imamul de la moscheea din Southend nu era. Iată un om tânăr, deștept, cu o gândire limpede, împlinit, care nici măcar nu avea barbă. Studia și trăia în Londra, ceea ce pentru noi, cei care supraviețuim la marginea Essex-ului, părea un stil de viață strălucitor, palpitant. Când i-a dat acea foaie lui Osman, a fost pur și simplu persoana potrivită, la locul potrivit, la momentul potrivit. Osman era deschis la un asemenea mesaj, iar când Nasim i-a sugerat să se întâlnească, să discute mai pe îndelete ideile din foaia volantă, Osman a acceptat.

Merită să menționez aici că Nasim a dovedit că nu este un pamfletar oarecare. Era, de fapt, pe punctul de a deveni șeful organizației HT din Marea Britanie și fondator al sucursalei din Bangladesh. Ca unul care a participat la fondarea unor mișcări și a întâlnit numeroși lideri politici de toate calibrele, pot să vă spun că Nasim era vinul dintre cei mai devotați recrutori pe care i-am întâlnit în viața mea. Nu este neapărat chipeș, nici de o inteligență deosebită, nici bine îmbrăcat, nici foarte evlavios și nici extraordinar de articulat în exprimare, dar combină toate aceste trăsături în proporțiile necesare, ceea ce-l face să fie un lider de nădejde, sigur și prietenos. Rareori am întâlnit pe cineva atât de priceput să spună lucrul potrivit la momentul potrivit, pentru a convinge o persoană să-l urmeze. Nu e un om care să conducă prin simpla forță a personalității sale sau prin autoritarism. Este pragmatic mai degrabă decât dogmatic. Un tip obișnuit, dar extraordinar de bun, dacă are vreun sens ce spun.

Nasim va juca un rol extrem de important în viața mea. În anii care au urmat, pe măsură ce s-a ridicat în ierarhia organizației, eu am devenit un fel de protejat al lui. Pare, privind înapoi, o remarcabilă coincidență că avea același trecut ca mine. Probabil că, în parte, este ceea ce ne-a legat. Dacă Nasim nu ar fi fost într-o pauză la universitate și nu s-ar fi decis să distribuie foi volante în Southend, atunci probabil că viața mea ar fi luat-o pe un alt făgaș. Însă el l-a oprit pe Osman, au început să vorbească și astfel s-a înfiripat prima legătură cu noua etapă a vieții mele.

Osman începu să meargă cu Nasim la discuții și cercurile de studiu ale acestuia. În scurtă vreme, a devenit o altă persoană. Tot ce făceam împreună înainte - mersul în cluburi, agățatul femeilor - era blestemat pentru el. La început, mi s-a părut că a luat-o razna.

„Ce-ai pățit, omule?” îl întrebam. Îl ironizam și râdeam de el, dar, spre surprinderea mea, el accepta supus toate acestea. A încetat să mai iasă cu grupul nostru de prieteni, le-a spus fetelor să înceteze să mai sune la noi și să-l caute. În general, s-a retras pur și simplu.

Pe cât de mult m-a surprins pe mine schimbarea lui Osman, pe atât de mult l-a bucurat pe tatăl meu. De mulți ani, cei ai casei simțeau că eu și fratele meu eram mai mult de partea mamei, profitând de vederile sale mai liberale. Pentru prima dată, unul dintre fiii tatălui meu începuse să fie profund interesat de islam. În acel moment, tatăl meu nu înțelegea ce înseamnă cu adevărat islamismul. Ce vedea el era că fiul său este interesat de religie și se poartă mai degrabă ca un musulman tradiționalist, așa cum dorise dintotdeauna să devenim. Aproba și încuraja această transformare, iar acest fapt a dus, inevitabil, la o schimbare de atmosferă în casă: raportul de forțe, așa cum era, începuse să se modifice. Puteai să vezi asta în reacția lui Abi. Nu știa ce atitudine să aibă sau cum să răspundă la criticile pe care le aducea Osman obiceiurilor ei. Mai târziu, când m-am alăturat și eu, ea a devenit și mai izolată.

Pe-atunci, părerea mea despre *practicarea* islamului se baza încă pe experiența căpătată în copilărie, când vizitam moscheea. Convertirea lui Osman nu a părut doar un lucru complet neașteptat, ci și un pas înapoi. Să te întorci la așa ceva, să respingi fetele și distracțiile pur și simplu era fără sens.

Cu toate acestea Osman era mai mult decât perseverent, încercând să mă facă să mă alătur și eu. În acel an, a încercat să-i convingă pe prietenii pe care el îi considera mai receptivi, Moe, Nas și cu mine. În cele din urmă, ne-am convertit cu toții. Deși inițial am respins ceea ce spunea el, nu se simțea că-și pierde încrederea în sine atunci când vorbea. În vreme ce el a continuat să-mi vorbească despre toate acestea, am înțeles unul dintre principiile islamismului pe care multă lume nu reușește să-l priceapă. Modul în care vorbea Osman nu era în felul acela tradițional, religios al imamului care agita cârja în aer; el vorbea despre politică, despre evenimente care se petreceau chiar atunci. E un aspect esențial pentru a înțelege ce este islamismul: nu este o mișcare religioasă cu implicații politice, este o mișcare politică cu implicații religioase.

Osman își învățase bine lecția primită la cercurile de studiu. Nu încapă nicio îndoială că a avut un bun profesor în Nasim. Acesta a reușit să-i expună teoriile într-un discurs simplu și coerent, pe care Osman l-a asimilat din plin. Ca parte a celor învățate în Hizb al-Tahrir, putea jongla cu răspunsurile și contraargumentele, așa că orice întrebare aș fi avut, el putea să-mi dea răspunsul pe dată. Combinația dintre această abilitate și convingerile sale intime era impresionantă.

Nasim știa că Osman și cu mine ne împotriveam deja în mare măsură sistemului. Știa că ce trebuia să facă era să ne canalizeze energiile de la hip-hop și problemele rasiale la ceva mult mai serios, cu implicații mult mai largi. Și avea exact argumentul necesar pentru a atinge acest scop: discursul islamist. Acesta era o otravă puternică. După cum deseori este cazul cu argumentele folosite

---

pentru convingerea cuiva, acesta conținea și ceva adevăr. Nasim argumenta că suferințele prin care am trecut în Southend, atacurile organizației Combat 18 și discriminarea pe care am simțit-o din partea poliției nu erau incidente izolate, ci parte a unei imagini mai mari. Era mai mare decât Southend, depășea Ockendon și restul Essex-ului. Și ne furam căciula singuri dacă ne imaginam că este doar o problemă rasială. Da, rasa era un factor, dar și dacă rezolvam acest aspect, societatea occidentală nu va fi niciodată împăcată cu existența noastră. Chiar dacă ai putea deveni cu mult mai alb decât musulmanii din Bosnia, uite ce se întâmplă acolo, în vreme ce restul Europei stă deoparte și privește. Și, continuă el, uită-te la frații noștri din Palestina, la Cașmir sau la musulmanii uciși pentru că au apărat moscheea Babri din India. De ce toate conflictele și războaiele implică uciderea musulmanilor?

Sunteți într-atât de orbi, încât socotiți că toate acestea sunt o coincidență? Sunteți la fel de superficiali ca rasiștii să credeți că este numai o chestiune legată de culoarea pielii? Adevărul este că asistăm la un efort internațional menit să-i pună pe musulmani cu botul pe labe. Au intervenit în Kuweit pentru petrol, cu toate acestea stau deoparte și se uită cum musulmanii simt uciși în Bosnia pentru că, ăsta e adevărul, nu-și pot permite o putere musulmană în inima Europei. Și dacă nu-i pot tolera pe albi bosniaci, ce vă face să credeți că vă vor accepta vreodată pe voi? Am decăzut din starea de superputere mondială, de califat islamic, în starea de minoritate asuprită, înjunghiată pe străzile din Essex și am ajuns atât de jos, că nici măcar nu mai știm să identificăm problema.

Prima dată când Nasim a pomenit conceptul de *khilafah*, nici măcar nu l-am băgat în seamă. Tocmai acest fapt a slujit argumentului său.

„De ce crezi că n-ai auzit niciodată despre califat? mă întrebă el. Pentru că Occidentul este cel care a scris cărțile de istorie și a decis ce să predea în școală, chiar și pe pământul musulmanilor, acolo unde au lăsat în urmă concepțiile lor coloniale. În versiunea «oficială» a

---

evenimentelor, ultimul bastion al califatului se numea «Imperiul Otoman»; adică nu-i pomeneau numele său real. Acest califat s-a situat de partea Germaniei împotriva britanicilor în Primul Război Mondial, de aceea ei nu vor să afli istoria lui. Ei te învață că Imperiul Turc a fost cel care s-a destrămat, pentru că asta vor să crezi – ei nu vor să știi care a fost adevăratul califat. Oare Califatul Otoman s-ar fi dat vreodată la o parte și ar fi permis ca musulmanii bosniaci să fie măcelăriți? Musulmanii au stat uniți și protejați de această entitate înainte de 1924. Occidentalii nu vor ca asta să se întâmple din nou și de aceea se străduiesc să blocheze reunificarea musulmanilor”.

Această logică a dus la poziția cumva curioasă a Hizb al-Tahrir, care a susținut invazia lui Saddam Hussein în Kuweit în timpul Primului Război din Golf. A susținut-o pentru că se încadra perfect în discursul ei justificativ privind unificarea musulmanilor sub un singur drapel. Acest discurs explica și de ce interveniseră americanii – nu pentru că voiau să apere principiul suveranității naționale, ci pentru că voiau să blocheze apariția unei asemenea formațiuni. Nu înseamnă că membrii HT erau susținători ai lui Saddam Hussein: primii martiri ai HT au fost uciși de Saddam în 1964 pentru că se opuneau cu tărie socialismului arab, ideologiei baas. Dar dacă Saddam ar fi condus două țări, atunci ar fi fost un tiran mai puțin pe care grupul să trebuiască să-l răstoarne de la putere.

Reacția occidentală, alungarea lui Saddam și întărirea integrității teritoriale a Kuweitului, nu era altceva, după cum susținea Nasim, decât o reinstaurare a imperialismului din trecut. Britanicii și francezii au sfâșiat Occidentul Mijlociu, anticipând prăbușirea Califatului Otoman: au fost țări ale căror frontiere au fost trasate cu rigla la întrunirea Sykes-Picot din 1916. Privește unghiul drept care separă Egiptul și Sudanul: e aceea o graniță naturală, istorică? Acestea sunt anacronismele Imperiului, încă vizibile pe hărțile de azi. Kuweitul și Irakul erau entități artificiale. Atunci când Occidentul a intervenit pentru a menține aceste granițe, a făcut-o pentru a-și

---

întări propriul statut colonial, nu pe-al nostru.

Orientul Mijlociu era în întregime, conform HT, un produs al acestui colonialism. Chiar și guvernul Arabiei Saudite, în aparență un regim musulman profund conservator, era un regim-marionetă imperialist, care le vindea petrol americanilor și le permitea să aibă acolo baze militare. Arabia Saudită fusese de fapt creată ca recompensă pentru casa Saud, pentru revolta acesteia împotriva califatului. În toată regiunea, la putere erau agenți ai Occidentului, torturându-i pe adevărații musulmani pentru a-i ține departe de putere: conducători ca Mubarak în Egipt, șahul Iranului înainte de căderea lui în 1979, chiar și Saddam Hussein fuseseră beneficiari ai sprijinului occidental vreme de mulți ani. Occidentul vorbea despre democrație și pompa milioane de dolari pentru a-i susține pe acești dictatori brutali, împiedicând astfel adevărata forță, islamul, să vină la putere. HT considera că niciunul dintre aceste regimuri nu era legitim: autoritatea lor politică se baza pe aceea a stăpânilor lor neocoloniaști de azi.

Aveam șaisprezece ani când am început să aud toate acestea. Când ai o asemenea vârstă, deja mânios și lipsit de drepturi civile, ești foarte sensibil la absolutizări. Această globalizare a revendicărilor noastre a fost identificată mai apoi de multă lume cu elocventul discurs justificativ islamist. Acesta va cutremura sufletele a mii de tineri musulmani din toată lumea, ducând la crearea unor grupuri care vor comite multe atrocități în numele său. Pe atunci, înainte chiar ca al-Qaeda să fi fost întemeiată, totul îmi părea extrem de plauzibil. Nu aveam cunoștințele politice să mă întorc și să pun sub semnul întrebării ceea ce mi se spunea. În plus, nu aveam încredere că autoritățile îmi vor spune vreodată adevărul. Puteam vedea cu câtă pasiune își expune Osman noua poziție, simțind în spusele lui justificările meșteșugite ale lui Nasim. Puteam simți cât de asemănătoare sunt cu propriile mele experiențe: puteam mirosi aproape atmosfera străzilor. Și, ținând cont de ce percepeam eu, cu mintea mea tânără,

---

din lumea înconjurătoare, părea credibil.

Pentru început, am rămas la ceea ce știam: la hip-hop și la mesajele nonconformiste pe care le transmiteau versurile melodiilor. Cu toate acestea, chiar și aici, lucrurile se schimbaseră, în cazul Public Enemy, au fost mereu două voci în competiție pentru microfon. Grupul era în primul rând trupa lui Chuck D – credința lui înflăcărată în puterea negrilor, în actualizarea concepțiilor lui Martin Luther King și Malcolm X pentru o nouă generație, a dat mesajului transmis de Public Enemy o autoritate neștirbită. La fel de important pentru mesajul trupei era însă Profesor Griff. Acesta era membru al Națiunii Islamului: nu bea, nu fuma și avea propriul grup de „soldați ai primei lumi”, echipați în uniforme militare, care veneau cu imitații de mitraliere pe scenă. Viziunea politică a lui Griff era mai radicală și mai controversată. El a dat un interviu pentru *Washington Post* în care susținea că „evreii sunt răi... [și răspunzători pentru] cele mai multe rele care se petrec pe glob”. A întrebat dacă era „o coincidență că evreii (jews) conduc afacerile cu bijuterii (jewellery)”. Drept reacție, trupa l-a concediat pe Griff, acuzându-l de antisemitism. Pentru un fan al formației, ca mine, scindarea trupei a fost șocantă. Public Enemy mi-a dat viziunea politică: acum, schismele distrugteau unitatea acestui grup. Astfel că, dacă hip-hop-ul îmi dăduse cândva putere și identitate, impactul a fost slăbit într-o oarecare măsură de această confuzie. Mă confruntam acum cu o scindare asemănătoare celei care se instaurase acasă între Osman și mine și încercam cu disperare să descopăr pe ce cale s-o apuc.

Cu toate acestea ultima întâlnire cu Mickey a fost hotărâtoare. Demonstrația de forță la care participasem în Ockendon părea dintr-odată doar un eveniment local. Tăria dovedită de convingerea și atitudinea politică a fratelui meu a părut extrem de elocventă. Am întrezărit o parte din efectul pe care l-a avut în cazul reacției lui Mickey. Puteam doar să-mi imaginez ce impact ar fi avut dacă s-ar fi repetat la scară globală. Faptul că fratele meu a reușit cu

---

un rucsac verde acolo unde toate luptele cu cuțitul și demonstrațiile mele de forță eșuaseră mi-a dat de gândit. Îmi mai amintesc un lucru. În vreme ce, înainte, pe nelipsitul lui rucsac scria cu markerul PLO, acum dispăruse PLO și era scris numele unei grupări pe atunci necunoscute mie: Hamas.

— Ce înseamnă asta? am întrebat eu cu naivitate.

— Uită de trădătorii din Organizația pentru Eliberarea Palestinei, mi-a spus el, nu sunt islamici. Țsta e Hamas, Mișcarea *Islamică* de Rezistență. Viitorul aparține Hamas.

A, mișto, gândii eu, ăștia i-ar plăcea lui Profesor Griff.

Așa am fost de acord să merg cu el la cercurile de studiu, să văd cu ce se ocupa Hizb al-Tahrir.

Capitolul 7

O țară în care feții sunt scoși cu sabia din pânțele

Cercurile de studiu ale organizației Hizb al-Tahrir se țineau acasă la oameni. Eram cinci-șase persoane, așezate în cerc, iar vorbitorul stătea în mijlocul nostru. Nasim sau altcineva vorbea cam o oră pe o temă anume și apoi răspundea la întrebări. Discursul era mai degrabă politic decât teologic, vorbitorul făcând ocazionale referiri la islam pentru a-și susține punctul de vedere. Discuțiile aveau o metologie anume, o structură pe care am continuat s-o utilizez eficient până în ziua de azi: mereu trebuie să distrugi înainte să construiești. Cei din HT erau foarte buni la anihilarea prejudecăților adânc înrădăcinate, distrugându-le până nu mai rămânea nimic din ele, pentru ca, mai apoi, să construiască un nou ansamblu de puncte de referință. Se spunea deseori că, dacă încerci să construiești pe conceptele pervertite existente, într-o bună zi, ideile tale se vor prăbuși ca un castel de cărți de joc. Ca urmare cercurile de studiu se concentrău pe critica absolută a unor idei ca libertate, drepturile omului și democrație. Fiecare critică aborda un unghi intelectual, politic și religios. Aceste discuții semănau cu o purificare profundă și totală. Atât era de mare disprețul lui Nasim pentru societatea occidentală, încât era clar că țara în care

---

se născuse nu era parte a identității sale. Adevărul este că el se definea la polul opus.

Nu era nicio legătură între aceste grupuri de studiu și moscheea locală. De fapt, separarea dintre cele două lua forme și mai evidente: grupurile de studiu îi criticau mereu pe cei din tagma religioasă. Acest dispreț se baza pe fragmente de istorie, cu un sâmbure de adevăr disproportionat scos în evidență. În timpul administrației britanice, exista o teorie care circula în unele cercuri musulmane, conform căreia cea mai bună cale de a-și promova propria cauză era să-i îmbuneze pe conducătorii coloniali. Hindușii erau majoritari și se spunea că, dacă ar conduce India, s-ar folosi de puterea lor pentru a oprima comunitatea musulmană. De aceea, cea mai bună cale de a-i proteja pe musulmani era să-i păstreze pe britanici la putere - un compromis între permisiunea de a se ruga, a posti și a practica ritualurile, pe de o parte, și necesitatea de a se supune unei puteri străine, pe de altă parte.

Islamiștii au folosit această poziție, adoptată de unii clerici din India, ca dovadă împotriva tuturor clericilor. Rătăciseră calea și transformaseră islamul în creștinism, o credință prea blândă pentru a avea efect asupra vieții oamenilor sau control asupra societății. Repet, există ceva adevăr în aceste afirmații. Liderii religioși musulmani se lăsaseră, într-adevăr, copleșiți de modernitate, erau mulțumiți din punct de vedere politic și îngrozitor de rupți de realitate. Ei erau cei care trimiteau imami în moscheile britanice să ne educe, deși aceștia nici nu știau engleza. În loc să admire evlavia musulmanilor care își practicau în liniște credința, islamiștii îi discreditați pentru că nu contestau statul neocolonialist în care trăiau sau „occidentalizarea” produsă de acesta. Moștenirea seculară islamică, puternică din punct de vedere istoric printre musulmanii tradiționaliști, era calul de bătaie al islamiștilor. Nu conta că unii dintre cei mai înfocați susținători ai acestui secularism nu erau democrați, ci despoți arabi. Prin urmare islamiștii erau cei care trebuiau să elibereze pământurile și mințile musulmanilor,

---

arătându-le ce impact pretinde islamul că are asupra vieții, societății și guvernării, răsturnându-i de la putere pe acești despoți, repudiind Occidentul și redându-le identitatea prin impunerea adevăratului sistem de conducere pentru musulmani, *khilafah*. Moștenirea seculară musulmană, luată complet prin surprindere și pe jumătate adormită, s-a prăbușit.

De aceea, întâlnirile puneau mai degrabă accentul pe politică decât pe teologie. De primă importanță era discursul justificativ de ansamblu al islamismului: erau alese fapte istorice și puncte de vedere teologice care să-l susțină, în loc să se înceapă cu informațiile existente și să se formuleze o teorie pe baza acestora. Astfel că informațiile și poveștile alese nu erau niciodată minciuni sau neadevăruri, dar rareori erau adevărul în întregime. Se sublinia elementul care susținea povestea; elementele care complica lucrurile erau ignorate. Acest lucru era valabil atât pentru istorie, cât și pentru teologie: unde era relevantă o referire la Allah, aceasta era menționată.

Nu a fost însă nicio ședință despre modul în care să te rogi. Nu s-a ținut nicio ședință despre cum să postești. Nu a existat nicio ședință despre cum să citim Coranul. Am învățat singuri cum să ne rugăm și ne rugam pentru că se considera că e important să continuăm ritualul și pentru că era o parte a ideologiei în ansamblu. Dar era în mare măsură doar o parte a unei scheme mai cuprinzătoare: islamismul este o teorie totală, care cuprinde atât problemele politicii, economiei și societății, cât și pe cele spirituale personale. Pentru islamiști, credința era un dat – politica și alte probleme erau în centrul atenției.

Vorbitorul aducea la fiecare întrunire un prospect, de obicei o foaie de hârtie A4, împărțită în două coloane, cu un titlu deasupra. Acela urma să fie subiectul ședinței din ziua respectivă, o idee simplă pe care grupul trebuia s-o asimileze.

La unul dintre primele cercuri de studiu la care am fost, prospectul era intitulat „Născut să fiu măsliniu”. Ideea de bază era că nuanța pielii este irelevantă și că nu

---

contau decât ideile și interpretarea evenimentelor. Faptul că un om are pielea măslinie nu-l transformă în fratele tău: oameni care au aceeași culoare a pielii ca a ta ți-ar putea fi dușmani de moarte. Ce contează este dacă ești sau nu musulman: prin musulman, ei înțelegeau islamist, adică un musulman „adevărat” în viziunea lor. Linia de hotar nu era trasată între etnicitate și naționalitate: ea izola islamul de restul. Aceasta presupunea o recalibrare a identității, pentru a începe să te definești ca musulman împotriva restului lumii.

Acest prospect de ședință anume mi-a rămas în minte pentru că pune la îndoială principiile care stăteau la baza identității mele de adolescent. Grupul meu de prieteni provenenea aproape fără excepție din comunitățile minoritare din Southend. Ne-au solidarizat amenințările cu care ne confruntam și interesul pe care-l împărtășeam pentru hip-hop și cultura neagră. Mi se spunea acum că acele lucruri care-mi dădeau putere erau total irelevante. Era cam mult de acceptat dintr-odată; la urma urmei, rasismul din cauza căruia suferisem era parte a drumului meu spre aderarea la HT. Era o schimbare importantă de direcție să nu mai gândesc în termeni legați de apartenența rasială, ci conform ecuației „musulmani contra restul lumii”.

Aveam foarte puțini prieteni pakistanezi. Cei mai mulți dintre prietenii mei fuseseră englezi albi nemusulmani și apoi, când rasismul și-a făcut apariția, am avut prieteni din Indiile Occidentale. Nu m-am simțit cu adevărat legat de Pakistan sau de Marea Britanie; știam de asemenea că nu am nicio legătură cu Indiile Occidentale. Cine eram așadar era o întrebare fără răspuns, o stare ideală pentru a fi recrutat de o organizație islamistă. Ea a reușit să-mi ofere o identitate care înainte îmi lipsea.

Cercurile de studiu erau suplimentate cu materiale video, iar cele mai îngrozitoare erau filmele despre conflictul din Iugoslavia și tratamentul îngrozitor aplicat musulmanilor bosniaci de armata sârbă. Din nou, este important să vă aduc aminte că toate acestea se petreceau

---

Înainte ca internetul să preia controlul: tehnologia nu atinsese încă gradul de răspândire a imaginilor video cu care suntem obișnuiți azi. Pe atunci, casetele video erau de bază: se făceau copii și se organizau întâlniri ca să ne uităm la aceste filme. Erau materiale care nu apăreau de regulă în mass-media, lucruri șocante, îngrozitoare, în special pentru un băiat necopt, de șaisprezece ani.

Înregistrările ajungeau la noi prin cetățenii britanici care mergeau să lupte în Bosnia. Musulmanii britanici se duceau ca civili, se antrenau în tabere finanțate de saudiți, luptau în Bosnia și reveneau pentru a recruta și mai mulți soldați. Era o vreme când, dacă voiai să treci granița pentru a lupta, era puțin probabil să fii oprit și interogat, câtă vreme nu luptai împotriva alor tăi. Cumva, Bosnia nu diferea de Afghanistan: în ambele cazuri, saudiții finanțau instruirea și acțiunile militare. Existau tabere de antrenament în toată Bosnia și o mulțime de moschei construite de saudiți, al căror obiectiv era cu siguranță sprijinirea renașterii religioase a țării. Diferența majoră față de Afghanistan era apropierea. Era un război care se petrecea în Europa continentală, un conflict care era la mai puțin de trei ore de zbor distanță. Când acești luptători s-au întors în

Marea Britanie, au fost întâmpinați ca niște eroi: cu bărbile lor uriașe și vorbind despre islam, păreau că sunt propriii noștri Che Guevara.

Casetele video conțineau materiale tulburătoare, dezgustătoare. Tăvi cu ceea ce părea a fi organele genitale tăiate de sârbi de la bărbații bosniaci. Femei însărcinate, cu burțile spintecate și cu copiii smulși din uter de vii. Vedeai femeia moartă pe podea cu copilul zăcând lângă ea, cu cordonul ombilical încă atașat, și spintecătura făcută pe burta ei de sus în jos. Erau apoi filmări din timpul luptelor, în care eroi erau luptătorii musulmani apărându-se de sârbi. Filmul era montat cu pricepere, ținând cont de tehnologia limitată. Unele imagini erau cam șterse, dar fuseseră editate în mod profesionist, transmițând un mesaj puternic. Ezit să folosesc cuvântul „propagandă”, pentru

---

că acesta are implicații negative, însă, în esență, asta erau filmele cu pricina. Se desfășura un genocid, iar crimele îngrozitoare comise erau folosite pentru a susține efortul de recrutare islamistă în toată Europa. Și acesta dădea rezultate.

Aceste materiale mi-au arătat două lucruri în particular.

În primul rând, au dat temei discursului justificativ rostit de Nasim în timpul seminarului „Născut să fiu măsliniu”. Aceia erau niște oameni a căror moarte nu avea nimic de-a face cu tenul lor. Faptul că erau musulmani era cel mai important aspect, dovadă faptul că toți oamenii aceia erau albi. În al doilea rând, faptul că Marea Britanie și alte guverne occidentale nu făceau nimic în legătură cu asta a confirmat ideea că ele închideau ochii la grozăviile din politica mondială. Când erau atacați musulmani și nu era vorba despre petrol, Occidentul nu dădea semne că intenționează să se implice. Și de ce ar fi făcut-o? Aceia erau de-ai noștri, nu de-ai lor, iată motivul pentru care aveam nevoie de *khilafah*.

Teribilele evenimente în desfășurare au fost un motiv perfect de recrutare pentru islamiști. Acești oameni erau uciși pur și simplu pentru că erau musulmani. Mai rău, pentru că nu simt musulmani cu o înțelegere „corespunzătoare”, ei nu vor înțelege nici măcar de ce li se întâmplă toate astea. Dar islamismul oferă o explicație convingătoare; de aceea se petrecea această schimbare a viziunii identitare atât în Bosnia, cât și în restul Europei. Dintr-o anumită perspectivă, puteai susține că, așa cum problemele Pakistanului cu islamismul violent (jihadismul) au apărut dinspre Afghanistan, jihadismul european s-a născut prin intermediul Bosniei.

Prima vizionare a acelor filme a fost o experiență șocantă, traumatizantă. Eram atât de înfuriat de ceea ce văzusem, încât am vrut imediat să plec să lupt eu însumi în Bosnia. Voiam să iau arma în mână și să-i apăr pe bosniaci. Îmi amintesc că Nasim m-a luat deoparte și mi-a ținut un lung discurs, cerându-mi să mă calmez. Mi-a spus să

încetez să mai fiu sentimental, să gândesc lucrurile dintr-o perspectivă rațională. Nu contează ce faci, nu contează câți oameni se duc acolo, scenariul nu se va schimba pe termen lung. Asta nu se petrece doar în Bosnia, se petrece peste tot. Au fost aprinse focuri peste tot. Poți lua o găleată să încerci să stingi unul sau poți face un pas înapoi pentru a vedea cauza principală a acestei situații. Dacă am avea un *khilafah*, armatele noastre ar putea opri asemenea atrocități. Acesta era mesajul Hizb al-Tahrir: aveam nevoie să acționăm eficient pentru a controla modul de a gândi al ofițerilor superiori din țările majoritar musulmane, pentru a întemeia în cele din urmă un stat. A te alătura pur și simplu luptei însemna încă un soldat pierdut pentru cauză. Ar putea salva una-două persoane acolo, dar nu ar schimba nimic în ultimă instanță.

Pentru HT, aceste filme au fost, neîndoios, un convingător instrument de recrutare. Organizam vizionări pentru toată lumea și, în vreme ce stăteau acolo uluiți de ceea ce văzuseră, le spuneam că își iroseau viața în vreme ce se desfășura măcelul acesta. „Ce faci cu viața ta?” îi întrebam noi. Cum puteți fi satisfăcuți de voi înșivă mergând vineri sau sâmbătă seara să vă distrați și să mâncați un kebab, când se petrec toate acestea în preajma voastră? Filmul și discursul care urma aveau mereu același efect de radicalizare. Jumătate dintre spectatori voiau să devină pe loc membri ai HT: însă erau alții, ca mine, care voiau să se implice direct în lupte.

Provocarea căreia trebuia să-i facem față, așa cum făcuse Nasim în cazul meu, era să-i determinăm pe acești oameni să nu meargă la luptă. Nu am reușit întotdeauna. Omar Sheikh, de pildă, student la London School of Economics, a participat la o conferință organizată cu ajutorul HT în cadrul universității sale. Tema conferinței a fost situația din Bosnia. Conducătorul HT de la acea vreme, Omar Bakri Fostok – care-și spunea Mohammad pe atunci – a fost unul dintre vorbitori la această conferință. Jurnalul lui Omar Sheikh ne spune cât de mult l-a entuziasmat conferința, dar că aceasta nu a mers suficient

---

de departe. HT i-a oferit o strălucitoare analiză a situației, dar nu a venit cu nicio soluție. Răspunsul a fost, pentru el, jihadismul. Sheikh a plecat în străinătate și, la ora la care scriu, zace încă într-o închisoare pakistaneză, acuzat de asasinarea jurnalistului american Daniel Pearl.

Din punctul de vedere al ascensiunii islamismului, războiul din Bosnia a fost crucial pentru răspândirea acestuia peste tot în Europa. Din aceasta se poate vedea cum s-a răspândit islamismul în Orientul Mijlociu și Asia. Musulmanii europeni radicalizați de evenimentele din Bosnia, egiptenii radicalizați de evenimentele din Palestina, pakistanezii radicalizați de evenimentele din Afghanistan - peste tot dăm de același scenariu: nedreptăți, crize identitare, recrutori charismatici și discursuri justificative convingătoare. Nu e un mare efort de imaginație să te vezi în aceeași situație.

Pentru mine, faptul că guvernele occidentale au amânat adoptarea unei decizii în privința Bosniei rezona puternic cu propriile mele experiențe din Essex și cu imobilismul pe care l-am observat la polițiști. Deci așa stau lucrurile, m-am gândit eu. Depindea de musulmani să-și apere propria comunitate. Astăzi, privind în urmă și ținând seama de ce s-a întâmplat după 11 septembrie, de faptul că intervenția occidentală a fost atât de frecventă, uităm că, la începutul anilor 1990, lumea era cu totul altfel. Era un peisaj internațional în transformare după sfârșitul Războiului Rece, când toate deciziile erau luate ținând cont de eventuala reacție a sovieticilor. La începutul anilor 1990, lumea se întreba dacă intervenția din motive umanitare pe teritoriul unui stat era justificată - Rwanda și Somalia erau câteva exemple. Situația din Bosnia provoca Occidentul cu tot soiul de întrebări incomode: cum ar reacționa rușii la implicarea țărilor vestice? Era acesta un conflict intern al Iugoslaviei? Cu ce difereau încercările Bosniei de a părăsi Iugoslavia de cele ale Ceceniei, care încerca să facă același lucru în Federația Rusă?

Rezultatul a fost paralizia Occidentului față de situația din Bosnia. Statele Unite, sub președinția lui Bill

---

Clinton, nu voiau să se implice și considerau criza o problemă strict europeană. Reacția britanică, respectiv a lui John Major și a ministrului de externe Douglas Hurd, a fost ezitantă. Dacă Occidentul ar fi fost mai activ, dacă ar fi intervenit mai repede și mai dur, așa cum au făcut-o Tony Blair și NATO în Kosovo, situația ar fi fost diferită, nu doar pentru Bosnia, ci probabil și pentru răspândirea islamismului și pentru HT.

În Bosnia, noul guvern a fost lăsat să se descurce singur cu ascensiunea islamismului. Noul președinte cunoștea istoria și cultura țării sale. Știa că moștenirea musulmană avea origini sufiste, otomane, nu saudito-salafiste, literaliste. Guvernul bosniac a început să-i alunge pe jihadiștii care veniseră să lupte acolo. Își dăduse seama de amenințarea din interior și de posibilitatea unui nou Afghanistan dacă nu acționa atunci. Însă în vreme ce Bosnia a avut succes în acest proces, influența luptei sale a dăinuit mult mai mult.

Care era soluția preconizată de Hizb al-Tahrir ca răspuns la toată nedreptatea cu care se confrunta populația musulmană din lume? Răspunsul era crearea unui *khilafah*, a unui suprastat musulman care să înlăture toate actualele granițe naționale. În *khilafah*, versiunea HT a islamului urma să fie filosofia de guvernare. Apostatăii, adulterii și minoritățile considerate respingătoare, homosexualii de pildă, vor fi condamnați la moarte. Criminalității i se va răspunde cu o justiție dură, hoților li se vor tăia mâinile. Drepturi precum cel la libera exprimare vor fi restrânse, pentru că „legea lui Dumnezeu” trebuie să fie mai presus de toate.

Surprinzător pentru unii este cât de ușor a fost să-mi schimb felul de a gândi și de a adopta această nouă viziune politică. Simțeam că am descoperit ceea ce mă lega de cultura hip-hop, însă aceasta a dispărut fără mari eforturi. De ce s-a întâmplat asta? Parte din explicație vine din situația mea particulară și din modul în care am fost crescut. Mesajul islamismului era făcut parcă pentru cineva ca mine, având o perpetuă curiozitate intelectuală

și fiind crescut într-un mediu occidental. Nu aveam susținerea familiei sau pregătirea religioasă ca să contrabalanseze ceea ce-mi spunea Nasim. Modul în care HT analiza lucrurile era, culmea ironiei, o interpretare modernă, europeană, sociopolitică a religiei. Este modul în care am fost educat la școală, astfel că am înțeles raționamentul chiar de la început.

În al doilea rând, era vorba despre Nasim, un tip charismatic din punct de vedere intelectual. Autoritatea și încrederea cu care vorbea despre atâtea lucruri m-au impresionat peste toate la o vârstă la care puteam fi lesne influențat. Iar subiectele despre care vorbea erau în legătură directă cu viața mea, ceva ce tatăl meu și imamul erau incapabili să facă. Știa multă politică, filosofie, teologie, toate problemele pe care trupe ca Public Enemy le ridicaseră, dar pe care el era capabil să le ducă mai departe și să le extrapoleze. Modul în care asocia aceste chestiuni atât de diferite stârnea în mine ceva care semăna foarte mult cu o beție intelectuală. Părea revoluționar și chiar asta era: un om care pleda pentru o revoluție.

În al treilea rând, hip-hop-ul începea să-și piardă tenta politică. Ce mă entuziasmase la început fusese dimensiunea politică adusă pe scenă de trupe ca Public Enemy și N.W.A. Public Enemy a continuat fără Profesor Griffi (iar următorul lor album, *Fear of a Black Planet*, a fost la fel de necruțător), dar episodul antisemit le-a știrbit popularitatea și zilele lor bune erau de domeniul trecutului. Avangarda hip-hop-ului devenea tot mai mult *gangsta rap*: noile vedete erau tipi ca Cypress Hill, iar mesajele lor fundamentale erau în mai mică măsură potrivnice autorității și aveau legătură mai mult cu drogurile, violența și femeile. Chuck D povestea că, la unul dintre spectacolele de început, un fan PE a văzut un fluturaș publicitar cu Malcolm X și a întrebat: „Cine este tipul ăsta, Malcolm al zecelea?” Noua generație de fani hip-hop puneau același tip de întrebări.

Felul în care se schimba hip-hop-ul confirma ceea ce-mi spunea Nasim în cadrul cercului de studiu. Mi s-a spus

---

că m-am identificat cu muzica lor pentru că am trecut prin experiențe similare de rasism și discriminare. „Însă Chuck D nu este musulman. Flavor Flav nu este musulman. Ice Cube nu este musulman. Ei nu știu soluția problemelor la care fac referire în cântecele lor pentru că mesajul pur și simplu nu a ajuns la ei”. Aici intră în scenă Hizb al-Tahrir și islamismul. Astfel, a părut perfect normal ca hip-hop-ul s-o ia într-o direcție și gândirea mea într-alta. Am încetat să ascult muzică și am început să ascult în schimb de Hizb al-Tahrir.

Partea a doua ISLAMIST

A trăi înseamnă a te război cu trolii din inimă și suflet. A scrie înseamnă a te judeca pe tine însuși.

Henrik Ibsen, Peer Gynt

Capitolul 8

Preluare islamistă

La șaisprezece ani, recrutat pentru cauza HT și zelos ca orice nou-convertit, voiam să mă mut la Londra, să fiu în miezul acțiunii. Terminând gimnaziul, le-am spus părinților că vreau să urmez Barking Collège din Londra pentru a deveni specialist în design. Am reușit să-i conving că nu există colegiu în Southend care să aibă o asemenea specializare, astfel că părinții mei au acceptat. Pe atunci, nu știau nimic despre convingerile mele islamiste. Tatăl meu, mai ales, vedea în mine doar un fiu care renunțase la excesele de rapper de mai înainte și părea să adopte stilul de viață al unui musulman muncitor, păstrător al tradiției. Și astfel m-am putut muta din casa părintească pentru a studia.

Desigur, cursul de design era doar un paravan. HT era mult mai extins în capitală decât în Southend și simțeam o nevoie disperată să fac parte din organizație. Pe atunci, Nasim era însărcinat cu activitățile HT din estul Londrei și, cu ajutorul lui, am primit o cameră într-un apartament în care stăteau și alți activiști, în Chesterford Road, nr. 69, zona Manor Park din estul Londrei. Această locuință era cunoscută sub numele de casa *da wah* (a misiunii), un apartament în care se planifica activitatea HT

și care era ocupat doar de susținătorii acestei organizații. De acum eram un *dans* - ucenic - al HT, stadiul premergător acceptării ca membru. Aceasta însemna că mă angajam să frecventez evenimentele HT și să iau parte la activitățile oficiale. Colegii mei de apartament, cu toții ucenici HT, fuseseră recrutați la universitate.

Printre ei se afla un student pe nume Saleem, fost culturist, prietenos cu toată lumea. Mai era Sohail, student din Milton Keynes, în al doilea an la Universitatea Guildhall. Era extrem de amuzant. Un altul era Yaseen, un tip inteligent, care a abandonat mai apoi HT și a devenit profesor. Mai era Ali, care apărea când și când pe acolo și pe care-l respectam pentru că devenise deja membru. Un alt locatar era Nas, prietenul meu grec din Southend; el se convertise, apoi se mutase la Londra cu mine și era susținător al HT.

Era un apartament studentesc cum scrie la carte, cu toată dezordinea cunoscută, dar era extraordinar să fii acolo, în miezul acțiunii, înconjurat de „frați”. Îmi plăcea. Încă de la început, casa era folosită pentru activitățile HT. Mergeam să punem fluturași, autocolante și afișe, răspândeam foile volante și broșurile organizației sau făceam propagandă vorbind cu oamenii. Petreceam nopți la rând decupând cutii pentru a ne face placarde pe care lipeam afișe, le găuream și treceam prin găuri sfori ca să le legăm. Apoi încărcăm marfa în mașina cuiva și făceam o incursiune în zonă, legând placardele de toți stâlpii. Pe la apartament treceau oameni din toată capitala. Părăsind atmosfera de orașel provincial a Southendului, unde aveam sentimentul că sunt parte a unei minorități neînsemnate, mă simțeam acum conectat la o minoritate mult mai mare, o rețea londoneză înfloritoare, plină de idei.

Acest mediu a grăbit aderarea mea la HT. Înainte, mergeam la cercurile de studiu o dată pe săptămână. Acum locuiam împreună cu alți activiști și vorbeam despre cauza noastră în fiecare zi. Pentru prima dată, aveam sentimentul real că mișcarea noastră era un fenomen național și global. Se făceau recrutări în toate

---

universitățile importante: Oxford și Cambridge, Exeter, Durham, peste tot. Ne extindeam rapid. Anii 1990 au fost la Londra deceniul islamismului. Se alăturau mișcările femei și bărbați deopotrivă și, după cum ni se spunea, undeva se afla probabil viitoarea noastră parteneră de viață, așteptând să ne cunoască. Toate acestea creaseră o senzație de învăluire totală – această mișcare va determina modul în care mi se va desfășura viața.

Mai era și faptul că locuiam pentru prima oară la Londra. Poate că East Ham nu este chiar atât de departe de Southend, dar mie mi se părea a fi o lume diferită. Comunitatea pestriță din East Ham făcea ca rasismul să nu mai fie o preocupare. Iar ascensiunea islamismului și a jihadismului însemna pentru prima dată că nu e bine să te joci cu musulmanii. Știind toate acestea, puteam să merg fără teamă pe stradă.

Când am ajuns, Nasim și-a desemnat un protejat, pe Ed Husain, să mă ajute să mă instalez. Ed, un înflăcărat *dans* al HT, studia la Colegiul Newham. Am devenit repede foarte apropiați. Înainte de începutul anului școlar, Ed m-a întrebat la ce colegiu mă înscriesem. La Colegiul Barking, i-am spus eu.

— N-ai de ce să te duci la Barking, *ya akhi*, fratele meu, la Colegiul Newham se petrece toată acțiunea. Eu sunt în campusul din East Ham al Colegiului Newham. Acolo stau toți musulmanii și ăla e locul unde putem pune împreună lucrurile în mișcare cu adevărat.

L-am însoțit în campusul din East Ham și am fost copleșit de numărul musulmanilor aflați acolo. Astfel că m-am mutat de la Barking la Newham și de la cursul de design am ajuns să urmez cursuri „A levels”¹⁵. Nu le-am spus chiar atunci părinților – dacă ar fi aflat că făceam așa ceva, nu ar fi văzut niciun motiv pentru ca eu să nu urmez acele cursuri în Southend ca Osman. Când au aflat, era însă prea târziu să mai schimbe ceva. Nu erau foarte fericiți, dar mi-au acceptat motivele – sau, cel puțin, pe

---

15 Studii finalizate cu o diplomă de absolvire, ultima etapă a obținerii certificatului necesar studiilor universitare (n. tr.).

---

acelea oferite de mine. Dacă faci carte, mi-au spus ei, ăsta e cel mai importat lucru. I-am asigurat că făceam.

Adevărul e că eram la Newham ca să-l cuceresc pentru HT. În loc să studiez, făceam campanie și recrutări, și din această pricină, saream adesea peste cursuri. Îndată ce m-am instalat la Newham, potențialul de recrutare al locului mi-a devenit evident. Newham era un colegiu mare, cu două campusuri – unul în East Ham, altul în West Ham – cu mii de studenți și mulți musulmani.

Ed Husain, care era în ultimul an, trebuia să predea ștafeta altcuiva, iar eu eram înlocuitorul perfect. Ed era genul studios; la șaptesprezece ani, se ducea la cursuri îmbrăcat la patru ace. Era un bun vorbitor în public și mult mai credincios decât fusesem sau voi fi eu vreodată. Îmi plăcea devotamentul lui religios, mă ajuta să temperez partea mea mai sălbatică și am legat o prietenie profundă și durabilă. Am mers la el acasă și i-am cunoscut părinții. Îmi amintesc că luam cina în perioada Ramadanului cu membrii familiei lui. A devenit în scurtă vreme evident că puteam forma, eu și Ed, o echipă eficientă. Conduceam un grup de patru fideli susținători ai HT: Sarffaz și Mustafa, două matahale, oameni de încredere; Shehzad, un tip sociabil, care cunoștea o groază de oameni, și Rehan, numit în mod hazliu de adversarii noștri „Mr Bean” din pricina staturii sale și a predispoziției de a părea exagerat de pedant. Puteam cere ajutor de la colegiile învecinate. Un asemenea colegiu era Redbridge. Acolo, un mărunțel, dar energic ucenic al HT, numit Abdur Rahman, făcea, la rândul-i, ceea ce făceam noi la Newham. Ne împărtășeam cu regularitate ideile și foloseam aceleași resurse.

Când s-a ivit ocazia de a deveni lider al Uniunii Studenților (US), Ed mi-a sugerat că ar trebui să candidez pentru acest post și că grupul nostru ar trebui să aibă o singură listă de candidați. Campania pentru președinția US este edificatoare din mai multe motive. Primul era acela că doream să candidăm, și asta pentru că voiam să devenim gruparea musulmană dominantă din colegiul nostru. Atunci când am devenit membru, Societatea

---

Islamică (ISoc) de la Newham era dominată de saudiți-salafiști, sau literalști. În vremurile acelea, înainte de fuziunea unor grupări salafiste și islamiste, salafiștii urau HT și toate ideile pe care le susțineam. În Marea Britanie, toate activitățile salafiste erau coordonate de o grupare numită JIMAS. Știam că oamenii din JIMAS sunt rivalii noștri. Ei ne detestau mai mult decât pe nemusulmani pentru că, după părerea lor, mesajul nostru deforma credința islamică. Filosofia salafistă era cu mult mai religioasă decât mesajul HT: în modul lor de a gândi nu exista niciun element politic. Ei ne respingeau opiniile pentru că nu erau suficient de religioase, în vreme ce noi îi detestam pentru că justificau din punct de vedere religios acțiunile regelui saudit și ale altor conducători despotici.

Salafiștii controlau ISoc din colegiu și asta însemna, implicit, că aveau controlul și asupra rugăciunilor de vineri. Datorită acestui fapt, puteau aduce mulți oameni la evenimentele lor și asta îi ajutase să-și perpetueze controlul.

Înainte de a merge la Newham, HT nu fusese niciodată cu adevărat în poziția de a periclita această hegemonie. Cu toate acestea acum ne simțeam suficient de încrezători pentru a ne încerca puterile. Dacă puteam deveni președintele Uniunii Studenților, puteam controla finanțarea unor organizații ca ISoc. Puteam așadar, dintr-o singură lovitură, să le reduc banii și influența, chiar să găesc o modalitate de a deturna banii către HT și către obiectivele noastre.

Am propus candidați pentru toate funcțiile de conducere ale Uniunii Studenților. Salafiștii au fost complet luați prin surprindere de tactica noastră și au fost cu totul debusolați în acea campanie electorală. Eram mai pricepuți la oameni și aveam o conștiință culturală mai înaltă. Eu aveam antecedentele mele de rapper: spre deosebire de mine, salafiștii purtau tradiționalele veșminte arabe și se străduiau să fie evlavioși. Noi ascultam muzică și purtam blugi, iar ei nu știau cum să contracareze acest lucru: își dădeau seama că toate acestea ne făceau

---

populari, dar le considerau niște blasfemii. Mesajul salafiștilor pune accentul pe puritate. Manifestul lor vorbea despre cum să stai la rugăciune, despre cum să postești și despre beneficiile izolării de lumea înconjurătoare. Punctul lor de pornire era reprezentat de textele sfinte, în vreme ce ai nostru era lumea reală. Vorbeam despre Afghanistan și Bosnia într-un fel care făcea ca mesajul nostru să pară relevant, în vreme ce ai lor părea pur și simplu rupt de realitate.

Am atras cu deosebire votul fetelor musulmane, parte pentru că eram considerați niște tineri la modă și parte din cauza atitudinii salafiste față de femei. Salafiștii criticau femeile pentru că nu purtau batic, la care noi replicam: „Credeți că femeia bosniacă purta batic atunci când a fost violată? De ce ar face-o asta mai puțin sora voastră?” Aveam o susținătoare a HT care a candidat pentru postul de șefa a organizației de femei. Nu purta batic, iar noi, din interes, am acceptat, dacă putea câștiga astfel alegerile. Ne-am asigurat voturile fetelor fără nicio problemă.

În principiu, eram mult mai agresivi în argumentație. Nasim ne învățase cum să ripostăm atacurilor oponentilor noștri. Învățam răspunsurile la întrebările lor și apoi răspundeam la acuzațiile pe care ni le aduceau. Este extrem de eficient când ești în fața unui auditoriu, în timpul unei dezbateri. Te face puternic și dă coerență idelilor tale. Salafiștii nu prea aveau răspuns: singura lor armă era să recurgă la puritatea lor religioasă, argument care nu rezona cu viețile celor mai mulți dintre noi. Câțiva ani mai târziu, desigur, situația se va schimba: salafismul și islamismul vor fuziona formând jihadismul, care și-a făcut simțită prezența din momentul ascensiunii al-Qaeda. Însă mai trebuia să treacă timp până atunci. Alegerile s-au încheiat cu un succes fulminant. Nu doar că eu am devenit președintele studenților: toți ceilalți candidați au câștigat la rândul lor. Peste noapte, i-am depășit complet pe salafiștii din JIMA ȘI ISoc. Eram acum cei mai importanți studenți din campus, cu o autoritate care o întrecea pe cea a ISoc, reprezentându-i pe studenți în fața administrației și

---

controlând fondurile studențești. În același timp, am pus pe picioare Societatea pentru Dezbateri, organizând evenimente și invitând vorbitori din alte părți. Pe hârtie, susțineam că am fost inspirați de Gladstone, Disraeli și dezbaterile parlamentare. Am reușit să înșelăm administrația, care ne-a permis astfel să înființăm o organizație de fațadă a HT. Astfel de acțiuni de preluare a controlului se petreceau în toate campusurile din Marea Britanie; islamismul era clar în ascensiune.

Capitolul 9

12.000 de musulmani strigând „khilafah” pe Wembley Arena

Salafiștii din ISoc nu erau singurii care nu reușeau să ne facă față. Era valabil și în cazul autorităților colegiului, care au fost prinse cu garda jos.

Responsabil cu problemele studențești era un tip pe nume Dave Gomer. El era interfața dintre autoritățile colegiului și studenți. Un tip prietenos, afabil și bine intenționat. Viziunea lui politică data dintr-o epocă anterioară, perioadă în care protestele studențești însemnau greve, ocuparea sălilor de curs sau a sediului Uniunii Studenților. Pentru cineva din generația lui Dave, protestul studențesc nu reprezenta altceva decât „niște copii comportându-se ca niște copii” și partea sănătoasă a educației politice a fiecăruia. După cum vă puteți imagina, ne-am mișcat mult mai repede decât acest om.

Spre deosebire de protestele din anii 1960, folosind ca acoperire religia și multiculturalismul, am început să întrebuițăm un vocabular cu totul necunoscut. Am formulat cu bună știință revendicări politice îmbrăcate într-o haină religioasă și multiculturalistă și am etichetat în mod deliberat orice obiecție la cererile noastre drept rasism și bigotism. Mai rău, am făcut aceste lucruri chiar acelei generații care simpatizase cu socialiștii în tinerețe, oameni mult mai sensibili la acuzele de rasism, inși ajunși acum, la mijlocul carierei lor profesionale, în posturi din administrație, persoane ca Dave Gomer. Nu e de mirare atunci că autoritățile nu erau pregătite pentru

---

confruntarea cu religia politizată ca agitație ideologică și erau acuzate de rasism dacă încercau să ne oprească.

Ideologia cea mai apropiată de planurile noastre era, în mod curios, comunismul. Războiul Rece a fost o luptă nu doar între două superputeri militare și statele lor satelit, ci și între două sisteme ideologice concurente. Occidentul considera comunismul ca fiind o amenințare directă la adresa modului său de viață - Uniunea Sovietică era deopotrivă o amenințare fizică și una existențială. Este motivul pentru care erau cu toții atât de preocupați de „comuniștii ascunși sub pat” și așa se explică vânătoarea de vrăjitoare din anii 1950. Campania împotriva comunismului a continuat până la sfârșitul Războiului Rece, Ronald Reagan numind URSS „imperiul răului” în limbajul inspirat de „Războiul stelelor” din acea epocă.

Islamismul pretindea nu mai puțin decât o reformă din temelii a societății. Însă, pentru că era îmbrăcat în haine religioase, nimeni nu prea știa ce să facă cu el și erau cu toții preocupați să nu ofenseze pe cineva. Domnea confuzia și nu știau dacă să definească activismul nostru drept identitate culturală, ideologie sau credință. Colac peste pupăză, islamismul a trecut printr-un deceniu în care a fost adoptat deopotrivă și de curente de stânga, și de cele de dreapta. Liberalii de stânga au adoptat mișcarea ca parte a sensibilității multiculturale: a le spune oamenilor să nu-și mai practice credința era o formă de imperialism specifică anilor 1990, reminiscență colonială vecină cu rasismul. În schimb, eram acceptați ca o nouă generație de tineri politizați, cu atitudine anticolonialistă. În mod curios, dreapta ne-a adoptat și ea, pentru că mujahedinii afghani fuseseră cei care, susținuți de CIA, luptaseră împotriva Uniunii Sovietice. Să nu uităm că acestea se petreceau când filme hollywoodiene ca *Rambo 3* al lui Stalone îi prezentau pe mujahedinii afghani ca pe niște eroi.

De fapt, singurii care vorbeau împotriva HT în această etapă erau oameni ca Jeremy Newmark - care face parte acum din Consiliul de Coordonare a Organizațiilor

---

Evreiești - și Peter Tatchell, activist pentru drepturile homosexualilor. Era o propagandă fantastică pentru discursul justificativ islamist: opoziția susținătorilor proisraelieni și ai homosexualilor nu făcea decât potențeze mesajul pe care încercam să-l transmitem musulmanilor. Pe atunci, Tatchell era cumva un contestatar singuratic al HT, nimeni nu-l asculta, dar trebuie să-i recunoaștem omului meritele. „Cei mai periculoși dintre fundamentalistii islamici sunt cei din Hizb al-Tahrir”, scria el pe atunci. „Hizb al-Tahrir este activ în special în campusurile colegiilor din Londra și Manchester... acolo este un nucleu dur de fundamentalisti fanatici... Mulți [...] cred că toți musulmanii vor merge în rai dacă vor uide pentru Allah”. Opiniile și avertismentele lui au fost ignorate, iar noi râdeam de prostia oamenilor. De fapt, ca președinte al Uniunii Studenților din Newham, îmi amintesc că eu și Ed am primit la un moment dat un dosar de presă de la Uniunea Studenților Evrei, care avertiza toate uniunile în legătură cu activitățile din campus ale HT. Ei planificaseră o zi de informare și de conștientizare a pericolului. În calitate de reprezentanți ai Uniunii Studenților din Colegiul Newham, am decis să participăm. În acea zi am aflat tot ce intenționează să facă pentru a ne contracara și apoi ne-am întors la Newham pentru a folosi această strategie împotriva lor.

Autoritățile ar fi trebuit să adopte o abordare diferită. Imaginați-vă ce s-ar fi întâmplat dacă în campus ar fi fost în ascensiune organizația de extremă dreapta a Partidului Național Britanic (PNB). Să presupunem că ar fi fost rasismul, și nu islamismul cel care se răspândea în rândul studenților și că PNB ar fi decis să participe la alegerile pentru Uniunea Studenților. Dacă s-ar fi întâmplat acest lucru și s-ar fi impus PNB, colegiul ar fi acționat de îndată. Ar fi înțeles cu certitudine necesitatea unei soluții, măcar și pentru a-și apăra propria reputație și din grijă pentru impactul asupra admiterilor. Ar fi invocat regulamentele colegiului care interzic discursurile de incitare la ură, spunând că PNB este un grup politic extern, care încearcă

---

să pună stăpânire pe colegiu și, probabil, ascensiunea lor ar fi oprită. Dar din pricina elementului religios din mesajul nostru și a dorinței autorităților de a nu ne jigni sensibilitatea religioasă, am fost lăsați în pace.

Faptul că am câștigat în mod zdrobitor alegerile studentești a fost considerat doar un crâmpei dintr-un tablou mai mare. Cu câteva luni înainte, HT a ținut o conferință pe Wembley Arena, unde a fost mare înghesuială. Am fost unul dintre cei 12.000 de participanți din toată lumea. A fost o privescătoare uluitoare și un impuls uriaș dat credinței mele în cauza HT. Îmi amintesc și azi strigătele mulțimii înfierbântate, toți cei 12.000 de participanți scandând *Allahu akbar*, „mare e Dumnezeu”! Îmi amintesc și azi cum bubuiau cu picioarele, zguduind sala. În fine, presa mondială a devenit atentă. Era imposibil să pleci de acolo fără să te gândești că eram în plin avânt spre o schimbare istorică.

Câștigarea președinției Uniunii Studenților a părut o continuare a acestui avânt. Newham era primul colegiu în care HT reușise să preia controlul uniunii studenților, ceea ce însemna că intrasem în vizorul liderilor HT. Așa l-am convins pe liderul de atunci din Marea Britanie, Omar Bakri Muhammad, să vină să vorbească la colegiu, iar acest lucru a devenit un motiv de mândrie în plus pentru mine.

Omar Bakri Muhammad era un sirian care beneficia de azil politic în Marea Britanie; în acele zile, era un personaj de-a dreptul charismatic. Sub conducerea lui Omar Bakri, HT s-a extins în toată Marea Britanie. Acest lucru nu ar fi fost posibil fără echipa lui de adepți influenți și pricepuți la vorbă. Cel mai remarcabil dintre ei era Farid Kasim, un fost socialist care s-a convertit la islam când a aderat la HT. Intellectual cu o exprimare convingătoare, Kasim era în fruntea operațiunii de atragere a studențimii în HT și se folosea de tacticile socialiste pentru aceasta. Mai erau doctorul Abdul Wajid, Burhan Hanif și cei trei frați Khan. Sub conducerea lui Omar Bakri, aceștia s-au concentrat cu succes asupra universităților și au ajutat

---

într-atât organizația, încât aceasta a putut strânge 12.000 de susținători pentru conferința internațională de pe Wembley.

Oricum, pe lângă faptul că efectivele sale erau tot mai numeroase, secția britanică a HT cunoștea și o creștere continuă în notorietate, ceea ce a alarmat *qiyadah* (conducerea mondială a HT). Fondată la Ierusalim în 1953, HT avea filiale în aproape toate țările din lume. Singurul lor obiectiv era să se folosească de prezența globală a acestora pentru reîntemeierea califatului într-o țară majoritar musulmană. Oricum, HT din Marea Britanie direcționase lupta grupării împotriva societății britanice. Sub conducerea lui Omar Bakri, membrii ei au scris texte în care descriau cum vor pune călcâiul pe gâtul sistemului politic și cum vor pune steagul islamic pe Downing Street. Alte texte erau fățiș antisemite. Aceste tactici erau provocatoare și au început să facă gruparea vizibilă. Celor din *qiyadah* nu le plăcea această strategie: ei voiau să se folosească de Marea Britanie ca de o bază pentru colectarea de fonduri, pentru recrutări, relatări de presă și acoperire diplomatică. Nu voiau ca aripa britanică a organizației să clatine această ambarcațiune foarte atent echilibrată și aducătoare de bani.

În Newham, în loc să fim discreți, am continuat să ieșim în evidență. Pe lângă faptul că aveam controlul Uniunii Studenților și al finanțelor organizației, aveam și controlul străzilor. În East Ham acționa o bandă pakistaneză, bine cunoscută la nivel local. Toți locuitorii zonei aveau știință de acești tipi și că nu trebuia să se pună cu ei. Spre încântarea noastră, unul dintre foștii oameni de bază s-a hotărât să adere la HT. Acest fapt ne-a făcut să fim respectați pe violentele străzi din East End și puteam intra în orice club de tineret sau la orice adunare, știind că suntem protejați.

În colegiu, campaniile noastre au devenit tot mai provocatoare și greu de ignorat. Am pus mai multe afișe care înfățișau imaginea unei femei musulmane purtând vâl și având un AK-47 lângă ea. Imaginea reprezenta o femeie

---

din garda revoluționară iraniană. Nu că am fi fost fani ai Iranului šiit, însă fotografia slujea de minune punctului de vedere pe care voiam să-l facem cunoscut. Titlul afișului, anunțând un seminar pe care-l găzduiam, era „Femei din Occident, acoperiți-vă sau tăceți” și l-am pus peste tot. Cum vă puteți imagina, a declanșat o reacție deopotrivă din partea studenților și a profesorilor. A fost prima dată când oamenii au început să se plângă de Uniunea Studenților și am fost chemați să stăm de vorbă cu Dave Gomer. Nu aveam nicio remușcare și ne-am susținut poziția până la capăt.

— Tot ce cer este ca oamenii să ne lase în pace, am susținut eu cumva ipocrit. Așa considerăm noi că ar trebui să se îmbrace femeile: dacă nu vrei să te îmbraci așa, asta e decizia ta, dar nu critica alte femei că o fac, din acest motiv scrie *tăceți!*

Aceasta era atmosfera când am aranjat ca Omar Bakri Muhammad să vină să le vorbească studenților. Voiam să facem o bună impresie conducerii și am petrecut întreaga săptămână dinainte creând vâlvă în jurul vizitei sale. În ziua conferinței, sala gema de oameni: toți voiau să-l vadă și să audă ce avea de spus, inclusiv salafiștii. Și-au făcut apariția cu intenția să-l întrerupă, dar Omar Bakri le-a răsturnat planurile cu obișnuitul lui fler. Iată pe cineva cu barbă, care vorbea arabă și avea autoritatea teologică pentru că studiasse *shariah* (jurisprudența islamică) la Universitatea din Damasc. Dovedind că putem discuta nu doar în termeni politici, dar și în termeni religioși, am început să-i eclipsăm pe salafiști, iar această conferință a fost, în ceea ce ne privește, o lovitură extrem de reușită.

Apariția lui Omar Bakri se petrecea în condițiile în care tensiunea era tot mai ridicată în colegiu. Conflictul dintre HT și salafiști era doar una dintre bătăliile dezlănțuite în campus. Mult mai serioase, într-un fel, erau tensiunile rasiale apărute între studenții pakistanezi și cei africani. Multă vreme, studenții africani au fost forța dominantă, amenințătoare a colegiului. Ei îi intimidau pe studenții pakistanezi și erau responsabili pentru un val de

---

tâlharii. Le cereau studenților să le dea banii și se luau la bătaie pentru femei. Făceau toate acestea știind că e puțin probabil ca studenții pakistanezi să riposteze.

M-am văzut pe mine însumi în acești studenți pakistanezi, tânărul luat la pumni și lovit în burtă. Călit în luptă, am înțeles instinctiv că lucrul de care aveau nevoie acești studenți era o cauză. Dacă aveau un motiv să se împotrivească acestor bătăuși, rolurile aveau să se schimbe. Grupul african din colegiu era mai mic decât cel pakistanez, dar nucleul activ al primului era mai mare.

Astfel că mi-am asumat sarcina să schimb situația și să-i coordonez pe studenții pakistanezi pentru a deveni o forță de care să se țină seama. Fiind africani nemusulmani, adversarilor noștri le lipsea arma mea secretă, islamul. Am știut de îndată ce i-ar putea inspira pe pakistanezi; trebuia să recreez momentul rucsacului dintre Osman și Mickey chiar aici, în colegiu. Trebuia să le injectez febra sovinișmului musulman. Și astfel, pe neașteptate, intram în cantina studenților, ne suiam pe masă și ne adresam tuturor studenților. Îi provocam ostentativ pe africanii nemusulmani în fața tuturor. Să îndrăznească ei să se pună cu puterea islamului. Îi avertizam că mânia lui Allah e mare dacă se pun cu musulmanii. Eram depășiți numeric în timpul acestor incursiuni; noi eram de regulă doi sau trei. Cu toate acestea îi priveam în ochi fără să clipim, fiind cuprinși parcă de un foc și cu un fel de convingere care ne însuflețea. Studenții africani nu știau ce să facă. Încrederea noastră insolentă îi deruta și nu puteau decât să stea cu gura căscată, privind cum îi umileam. Discursul nostru era o combinație deliberată de mesaj specific HT și autoapărare: să-i entuziasmăm pe studenți cu discursul justificativ al HT și să le stârnim interesul pentru activitățile grupului în același timp.

Îi inspiram pe studenți cu povești despre jihad, asigurându-i de ajutor prin intermediul rețelelor noastre, dar mai mult ca orice, conduceam prin propriul exemplu. În mijlocul acestor confruntări, care continuau deseori în curtea colegiului, ne lansam dintr-odată în rugăciuni

---

coordonate, chiar în spațiu deschis, în fața adversarilor noștri. Și, după ce ne rugam, ne ridicam din nou și strigam *Allahu akbar* la unison, cât puteam de tare, ca un strigăt de luptă. Studenții africani aveau cu toții cuțite; unii dintre ei erau înarmați cu macete. Dar după toate cele prin care trecusem în Southend, acest tip de armă nu mă impresiona defel. Până atunci, mă învățisem ani de zile peste tot cu cuțitul prins la spate. Era o a doua natură pentru mine. Eram atât de insensibil la amenințarea cu violența, că puteam să-i înfrunt pe studenții africani fără să stau să mă gândesc. Plin de convingerile mele islamiste și de încrederea dată de victoria mea electorală, am agitat și mai mult această atmosferă tensionată. Spectacolul nostru de neînfricat zel religios i-a electrizat pe tinerii pakistanezi și i-a făcut să-și asume condiția de musulmani. Dar era doar o chestiune de timp până avea s-o pățească cineva.

Capitolul 10

Sluga Celui-ce-Silește

Viziunea Hizb al-Tahrir asupra violenței era că acei membri care-i atacă pe alții sunt de condamnat, însă că e acceptabil să te aperi. Această politică nu era asumată de toți membrii grupului; unii din latura mai intelectuală considerau că e mai bine să nu porți arme. Ei afirmau că armele stricau imaginea grupului și creau posibilitatea ca oamenii să tragă concluzia că suntem teroriști. Nepurtând niciun fel de armă, susțineau ei, distincția dintre HT și jihadiști ar fi fost mai evidentă. Pentru cei dintre noi care se confruntau cu grupuri precum cel al studenților africani, toate aceste opinii păreau mai degrabă teoretice. În termeni practici, trebuia să ne putem apăra, astfel că i-am încurajat pe studenții pakistanezi din colegiu „să se apere” cu mai multă agresivitate. Africanii au înțeles în scurtă vreme că se petrecuse o schimbare importantă – pentru prima dată, lucrurile nu mai mergeau după cum voiau ei, dar încă habar n-aveau ce trebuie să facă.

Într-una din zile, pe când se întâmplau toate acestea, s-a apropiat de mine un student pe care nu-l cunoșteam.

— Frate Maajid, mi-a spus el, e cineva în campus

---

care întreabă de tine. Se tot plimbă pe acolo încercând să afle unde ești.

— Cum arată?

— Este înalt, îmi spuse studentul. Un negru foarte înalt.

Am început să mă alarmez. Individul ăsta e probabil prieten cu africanii, m-am gândit eu. L-au chemat să-i ajute să mă pună la punct. Asta e, m-am gândit eu, era momentul. Tot ce am deprins la Essex m-a pregătit să dau ochii cu asemenea pericole, astfel că am pornit prin colegiu căutându-l pe individul ăsta. Voiam să fiu eu cel care-l găsea, nu altminteri. În cele din urmă, l-am găsit. Nu puteai să nu-l vezi, era exact cum îmi spusese studentul: un negru lungan, de douăzeci și ceva de ani, mai înalt cu două capete ca mine. Cu inima bătându-mi cu putere, m-am dus direct la tip, gata de orice.

— Ai întrebat de mine?

— *Assalaamu alaykum, akhi*> tu ești fratele Maajid? s-a întors el cu un surâs larg și îmbrățișându-mă călduros. Am simțit aroma uleiurilor parfumate tradiționale, numite „attar”, preferatele Profetului nostru, *alayhi salam* (pacea fie cu el), și vândute în librăriile islamice de azi.

În cele din urmă, s-a dovedit că lunganul era un musulman jihadist din sudul Londrei, pe nume Saeed Nur. Saeed venise să-și ofere „sprijinul” de-acum bine cunoscuților „frați din HT” de la Colegiul Newham.

— Frate Maajid - mereu mi s-a adresat în felul acesta politicoș - am auzit ce muncă extraordinară faceți voi aici, frații mei, și am venit să vă ofer ajutorul meu. Nimeni nu te va deranja câtă vreme sunt eu pe-aici, asta e promisiunea mea *insha Allah* - facă-se voia Domnului.

Saeed Nur provenea dintr-o zonă în care jihadismul câștiga tot mai mult teren, adică din Brixton, pe atunci unul dintre cartierele cele mai dure ale Londrei. El întruchipa combinația dintre literalismul religios și islamism despre care am vorbit mai devreme. Și cu toate că nu eram jihadist, eram liniștit că mi-a oferit ajutorul: mă încredeam în capacitatea mea de a-l converti în timp la

---

cauza noastră. Saeed a devenit de fapt bodyguardul meu: promitea că va aduce „cincizeci de oameni înarmați” din Brixton dacă aveam nevoie, deși lui însuși nu-i lipseau armele. La prima întâlnire, a băgat mâna sub haina lui de piele și a scos o sabie:

— Asta e Abdul Jabbar, zise el.

În tradiția islamică, *Jabbar* este unul dintre cele nouăzeci și nouă de nume ale lui Allah: se traduce prin „Cel-ce-Silește”. Dacă pui Abdul în față, ai sensul numelui: Sluga Celui-ce-Silește. Acesta este numele pe care l-a ales Saeed pentru sabia sa.

— Am auzit că ai pe-aici, prin colegiu, ceva probleme cu niște *kuffar* – necredincioși. Le hărțuiesc pe surorile noastre? mă întrebă Saeed, părând sincer tulburat de gândul ăsta. Așadar, oricând ai nevoie de ajutor, continuă el, făcând sabia să alunece înapoi în teacă, dă-mi doar un telefon, *akhi*. Voi veni aici *fac sabeelillah* – în calea lui Allah – și voi rezolva lucrurile pentru tine. Mi-a dat apoi numărul lui de telefon scris pe o foaie de hârtie și, îmbrățișându-mă din nou, își ceru permisiunea să plece, folosind, ironia sortii, cuvintele *assalaamu alaykum* – pacea fie cu tine.

Prima dată când a venit, Saeed a părut un dar de la Allah. Iată cineva care se ivește parcă din neant și-mi oferă necondiționat ajutorul. *Seerah* – viața Profetului nostru, *alayhi salam* – pare o ilustrare a acestui ajutor providențial. Tradiția islamică relatează cum i-a fost acordat Profetului un *nussra* (sprijin) asemănător prin convertirea unchiului său, războinicul Hamza, la islam. Stabilind analogii între apariția lui Saeed și Hamza, ne-am întărit credința că urmam calea cea dreaptă. Faptul că Saeed era negru era perfect: el confirma teza pe care o susțineam în fața pakistanezilor, că aceasta nu era o problemă rasială. Linia despărțitoare era între musulmani și restul lumii. Că erau musulmanii albi din Bosnia, musulmanii negri ca Saeed sau musulmanii pakistanezi, religia (*decree*) noastră era cea care ne dădea identitatea și ne unea.

Când Saeed a mai venit în campus, a cerut cu hotărâre să-i vadă pe africani. I i-am arătat, și el s-a dus acolo să le vorbească. Dacă modul în care le-am înfruntat gașca i-a surprins, atunci vederea acestei matahale negre alături de mine i-a șocat și mai tare. Îl avertizasem deja pe Saeed că aveau cuțite, dar cu Abdul Jabbar ascuns sub haină și cu Allah de partea lui, nu era defel îngrijorat. A mers chiar în mijlocul grupului lor, în fața unei încăperi comune, pline de studenți care se holbau la el și i-a amenințat, cu vocea lui bubuitoare, că-i culcă la pământ pe toți.

— Voi, *kuffar* mizerabili! Credeți că sunteți răi? Pot aduce cincizeci de oameni înarmați cât ai clipi! urlă el. Noi iubim moartea mai mult decât voi viața. Veniți, toți, veniți să vă dau ceva moarte dacă îndrăzniți!

Și încă nesatisfăcut de intimidarea fizică produsă, merse din om în om, întrebându-l pe fiecare dacă se simte suficient de încrezător să-l provoace la luptă. Niciunul nu îl înfruntă.

— Bun, spuse Saeed, dacă nu sunteți suficient de bărbați să vă puneți cu mine, stați departe de frații mei!

Și asta a fost - musulmanii de la Colegiul Newham au trăit și ei scena rucsacului. Aceasta nu era o confruntare personală. Au văzut-o cu toții și vestea s-a răspândit imediat. Aproape că vedeai cum își făcea efectul asupra comunității de studenți. Știau acum că Saeed le va sări în ajutor dacă lucrurile o luau razna. De asemenea, au văzut că, deși nu aveam înfățișarea amenințătoare a lui Saeed, îi provocasem pe africani și scăpasem nevătămat Aceste incidente s-au petrecut de-a lungul mai multor luni, timp în care întreaga atmosferă din colegiu s-a schimbat. Saeed venea în vizită regulat și se plimba nestânjenit prin campus. Paza, trebuie să spun, era mai degrabă inexistentă.

Administrația nu a comentat niciodată faptul că un bărbat de peste douăzeci de ani se învârtea pe-acolo și nici nu existau detectoare de metal care să avertizeze că avea o sabie ascunsă la el. Încurajați de sprijinul său, am

---

desfășurat campanii precum cea cu afișele „Acoperiți-vă sau tăceți”. Îl invitam pe Omar Bakri și pe alți hderi de seamă să ne vorbească, siguri de modul în care vor reacționa studenții. Iar studenții pakistanezi își făceau simțită prezența pentru prima dată. Proiectul nostru de islamizare a colegiului mergea conform planului.

Cu toate acestea africanii mai aveau dificultăți să se adapteze schimbării raportului de forțe. După șocul inițial produs de provocarea lor și văzând că studenții musulmani își revendică drepturile, elementele din nucleul dur au început să se regrupeze. Într-o bună zi, a avut loc o confruntare în camera comună. Ar fi fost ca multe alte confruntări de același fel dacă nu s-ar fi întâmplat ca unul din gașca africanilor, Ayotunde Obanubi, să scoată un briceag și să amenințe un student musulman. Nu a fost nimeni rănit, însă imediat toți au plecat care încotro, și destul de repede s-a răspândit vestea despre ce se întâmplase.

Eram furios la culme. Ziua următoare am făcut o demonstrație de forță. Am strâns câți musulmani am putut din curtea colegiului ca să organizăm un protest spontan. În vreme ce studenții africani stăteau acolo împietriți de frică, noi scandam *Allahu akbar!* mărșăluind în jurul careului pentru a putea fi văzuți. Ne-am rugat din nou pe aleea din fața curții colegiului, pe deplin încredințat că africanii nu vor îndrăzni să ne atace în timp ce ne rugam. Pentru noi, rugăciunea devenise un instrument de propagandă și o metodă de intimidare, nu o liniștitoare experiență spirituală, cum ar fi trebuit să fie. Și atunci apărui el. Nu știu cine l-a chemat pe Saeed, el le dăduse tuturor numărul său de telefon, însă știa de incidentul din camera comună, iar ochii săi erau roșii de furie. Dacă aș fi fost mai prevăzător sau mi-ar fi părut, mi-aș fi dat seama cât de însetat de sânge este doar privindu-i fața.

Atmosfera s-a umplut de haos și adrenalină. Ayotunde era acolo cu gașca lui. Se uita disprețuitor cum mărșăluiam și strigam slogane. Venise pregătit. Era gata de scandal. Apoi, dintr-odată, Saeed s-a apropiat de el. Au

---

schimbat două vorbe. M-am hotărât să mă apropii de ei. Ayotunde scosese deja două cuțite de măcelărie: două cuțite mari, urâte, amenințătoare. Le flutura către Saeed. Striga la Saeed. Îl ataca pe Saeed. Eu sunt în spatele lui Saeed. Ayotunde repede cuțitele de măcelar către haina de piele a lui Saeed. Încearcă să-l înjunghie pe Saeed. Ce e de făcut? Cum să reacționez? Îmi caut cuțitul. Îl scot din teacă. Ce să fac?

Dar lucrurile au început să se domolească din nou atunci când am auzit vocea lui Saeed răsunând în toată curtea colegiului. Era de un calm absolut. Avea un control straniu, aproape hipnotic, al emoțiilor. Dacă se simțea amenințat, cu certitudine n-o arăta. În schimb, se uită la Ayotunde și, pe un ton măsurat și hotărât, spuse: „Dacă nu le pui imediat deoparte, va trebui să te omor”.

Aceste vorbe mă obsedează și în ziua de astăzi. Ayotunde nu a luat în seamă avertismentul, continuând să taie aerul cu cuțitele spre haina de piele a lui Saeed. În acea clipă am fost sigur că Ayotunde va fi rănit. Mi-am spus că este vorba despre legitimă apărare. Noi, musulmanii, suntem un popor drept, m-am gândit eu, dar nu suntem pacifiști. Nu încălcăm legile, dar dacă e vreunul care ne provoacă la bătaie, ar trebui să fie pregătit să se bată până la moarte. Saeed și-a desfăcut haina de piele și și-a scos sabia, pe Abdul Jabbar.

Apoi, cu coada ochiului, ținând încă mâna pe cuțitul meu, l-am observat pe Dave Gomer, omul de legătură cu studenții. Stătea chiar în spatele lui Ayotunde. Venise în grabă din clădire după ce început agitația. L-am văzut evaluând situația, măsurându-l din ochi pe Ayotunde, care-și flutura cuțitele, pe Saeed cu sabia lui și pe mine în spatele lui Saeed. Gomer nu-l cunoștea pe Saeed, nu prea știa de unde să-l ia pe Ayotunde, însă mă cunoștea foarte bine pe mine. M-a privit drept în ochi; a fost o aruncătură de ochi impresionantă, mai degrabă plină de dezamăgire decât de mânie. Era privirea cuiva care se simțea extrem de dezamăgit. „Am avut încredere în tine”, puteam citi în ochii lui. „Am avut încredere că vei ține totul sub control”.

De acolo unde se afla, Gomer nu avea de unde ști că-mi scosesem cuțitul din teacă, pentru că era încă ascuns în spate, sub haine. Dar eu eram acolo, și asta era suficient pentru el.

A fost unul dintre acele momente în care viața mea putea s-o ia într-o direcție sau alta. Uneori, cele mai neînsemnate decizii pot avea cele mai importante consecințe. Dar privirea lui Dave Gomer m-a pătruns cu totul. Dezamăgirea lui rece față de ceea ce făceam a diminuat clocotul adrenalinei. M-a scuturat puternic și, pentru o clipă crucială, mi-a fulgerat prin minte ceea ce eram pe punctul să fac. Am lăsat cuțitul să alunece în teacă, l-am fixat din nou și m-am retras cu totul. Nimeni nu știa ce făcusem, nimeni nu știa cât de aproape fusesem. Până azi, Dave Gomer n-a avut absolut nicio idee ce efect a avut privirea lui asupra mea. Își imaginează probabil că a dat greș la colegiul acela. Însă fără prezența lui, viața mea ar fi luat-o pe alt făgaș. Și pentru aceasta îi voi fi veșnic recunoscător.

Tristul adevăr este că, în vreme ce eu eram suficient de norocos să-l am de față pe Dave Gomer care îmi tempera comportamentul, nu era nimeni care să-l țină sub control pe Saeed. În clipa în care eu îmi strecuram cuțitul înapoi în teacă, el făcea exact contrarul cu sabia lui. Cu o mișcare rapidă, aproape mecanică, Saeed își înfipse sabia sa monstruoasă, Abdul Jabbar, Sluga Celui-ce-Silește, adânc în pieptul lui Ayotunde.

Acesta a fost semnalul. De îndată ce Saeed l-a tăiat pe Ayotunde, din toate părțile au început să se îngrămădească tinerii pakistanezi: unii aveau ciocane și cuțite, alții doar dădeau cu piciorul și cu pumnii. Era un atac sângeros și frenetic, dincolo de puterile mele de control. Ayotunde, mi-am dat seama de îndată, n-a avut nicio șansă.

Dave Gomer era suficient de rațional să nu facă nici el nimic. Dacă intervenea, putea sfârși ca directorul Philip Lawrence, care fusese ucis pe când încerca să pună capăt altei bătăi cu cuțitele în Londra. Pentru că era tot mai

---

limpede că Ayotunde nu se va ridica, toți cei implicați o luară la goană. Infern, nu alta! Erau oameni care țipau, trecători care doreau să se dea din cale, cei care aveau arme voiau să fugă înainte de venirea poliției și era sânge peste tot. Când a sosit echipajul de urgență, se instaurase încet un fel de ordine. Paramedicii s-au dus direct la Ayotunde, încercând disperați să-l resusciteze, în vreme ce trupul lui era cuprins de spasmele morții. Am stat acolo și l-am privit pe Ayotunde Obanubi murind.

Capitolul 11

Pântecul care m-a purtat

Curtea colegiului era acum o scenă a crimei, iar poliția a început de îndată să pună întrebări. Nu fusesem implicat practic în atac și mă gândeam că nu am niciun motiv să fug. Voiam să ofer poliției versiunea noastră despre cele întâmplate, să explic ce se petrecuse. Ayotunde atacase primul; adusese cuțite la o luptă cu sabia și pierduse. Saeed Nur a ripostat în legitimă apărare. Știu, suna brutal, dar pe atunci așa credeam.

Deși nu am fost arestat – pentru că evitasem în *ultima clipă* să mă implic direct – poliția a vrut să vadă dacă nu pot fi martorul acușării. Am fost prezentat unui avocat tânăr, care era un energic ucenic al HT pe atunci. Numele lui era Anjem Choudary. Povestindu-i evenimentele lui Anjem, el m-a asigurat că nu era nimic păgubitor pentru apărare în ceea ce spusese. Și, cum stăteam discutând într-un restaurant fast food, mi-l amintesc pe Anjem comentând cât de „abil” eram pentru cei șaptesprezece ani ai mei.

— Țsta va fi cândva un mare *dai* (activist), a remarcat el, întorcându-se către colegul lui.

Anjem Choudary va ajunge, peste ani, în fruntea uneia dintre cele mai cunoscute organizații salafist-jihadiste din Marea Britanie, al-Muhajiroun, care a fost până la urmă interzisă.

(Mult după aceea, Anjem a uitat complet de întâlnirile noastre, până l-am trezit brusc din uitare în timpul de acum scandalooasei noastre dezbateri găzduite de

---

Jeremy Paxman în cadrul emisiunii BBC *Newsnight*. Merită s-o căutați pe internet doar ca să vă distrați.) Revenit la Colegiul Newham, plin de sentimentul nedreptății, le-am spus din nou povestea mea polițistilor. Le-am zis că Ayotunde era înarmat cu două cuțite și că a atacat primul. Le-am spus că studenții africani îi hărțuiesc pe cei musulmani de multă vreme și că incidentul respectiv este punctul culminant al acestei stări de fapt. Opiniile mele erau atât de discordante, încât, atunci când Saeed Nur a fost arestat și acuzat de crimă, nu au fost luate în considerare la proces. Nici nu am fost chemat ca martor de către acuzare pentru că faptele, așa cum mi le aminteam eu, nu erau utile pentru a obține condamnarea. Nu am fost chemat nici de către apărare pentru că ar fi putut părea că Saeed era parte a unei conspirații islamiste, și acest fapt nu ar fi ajutat apărării lui. Am aflat după aceea că Saeed a fost condamnat la închisoare pe viață. Unul dintre studenți, Umran Qadir, care avea șaisprezece ani, a fost și el condamnat pentru că a participat la crimă. Deși ulterior s-a renunțat la acuzațiile împotriva altui student, Kazi Nurur Rahman, el a fost arestat în 2005 în urma unei operațiuni sub acoperire a poliției, când cumpăra trei pistoale-mitraliere Uzi și negocia achiziția unor rachete de luptă Sam-7 și a unor grenade propulsate de rachetă.

Când lumea a început să se disperseze, prietenii lui Ayotunde treceau pe lângă mine și-mi șopteau pe un ton amenințător că se vor răzbuna. Instinctele m-au părăsit. Știam că, pentru a evita răzbunarea indivizilor ăștora, trebuia să vadă cât de pregătiți eram să ne apărăm. Trebuia să preluăm inițiativa, și rapiditatea era totul. În noaptea aceea, au venit să mă ia câțiva membri ai fostei bande pakistaneze; reușiseră să afle unde stăteau câțiva dintre studenții africani. Am ajuns la adresa lor, am parcat afară, ținând motorul pornit și farurile aprinse. Voiam să ni se observe prezența, astfel că am așteptat până când a venit cineva la fereastră și ne-a văzut. Imediat, perdelele au fost trase, probabil de frică. Voiam să-i speriem și să

---

transmitem un mesaj – dacă nu v-ați săturat, suntem încă aici și vă mai putem da. Odată ce ne-au văzut, am demarat, satisfăcuți de treaba făcută.

Nu sunt mândru de ce am făcut. Un astfel de comportament cu siguranță nu era susținut de HT. Ce am făcut în seara aceea, cu intenția de a băga frica în sufletele unor oameni după ce prietenul lor a fost omorât, a fost probabil cel mai josnic lucru din viața mea. În ciuda a tot ceea ce s-a întâmplat după aceea, am ezitat dacă să includ acest incident în povestea mea. Calmul hipnotic al lui Saeed Nur, înspăimântătorul lui avertisment, *dacă nu le pui imediat deoparte, va trebui să te omor*, încă îmi îngheață sângele în vine acum, când scriu aceste rânduri, după șaptesprezece ani. Dar, în cele din urmă, am vrut ca oamenii să aibă o imagine veridică a stării de spirit din perioada infernală a *Londonistan-ului* și a felului în care s-a ajuns acolo. E greu să susțin azi că am mers la locuința africanilor în acea noapte ca un gest autoapărare, dar exact asta am făcut. Raționamentul meu de acum șaptesprezece ani era că studenții africani începuseră totul. Ei veniseră înarmați și l-au insultat pe Saeed Nur. Trebuia să-i înspăimântăm suficient încât să-i facem să dea înapoi. La nivelul acela sălbatic, a funcționat: acest lucru i-a oprit.

Transmit sincere condoleanțe familiei lui Ayotunde. O asemenea reacție nepăsătoare la omorârea unui om era parte integrantă din persoana în care mă transformasem. Era o desensibilizare datorată mediului violent în care crescusem. De asemenea, reacția mea era indisolubil legată de faptul că eram membru al HT. Iar tot ce sunt astăzi și toată munca pe care o fac pentru a contracara islamismul nu ar fi fost posibile dacă nu m-aș fi alăturat HT și dacă, mai târziu, nu l-aș fi părăsit.

Este foarte dificil să despart ceea ce sunt azi de toate cele prin care am trecut. Sunt conștient – după cum a demonstrat atât de clar William Golding în romanul său *împăratul muștelor* – că, în anumite circumstanțe, cei mai obișnuiți oameni sunt capabili să coboare în cele mai

---

îngrozitoare abisuri sufletești. Pot eu să fac azi campanii împotriva opiniilor expuse de HT, însă priceperea mea de a argumenta și a organiza, de a manifesta și a inspira se datorează fără îndoială pregătirii primite în cadrul acestei organizații. Dacă regret înscrierea în HT este, prin urmare, o întrebare la care mi-e greu să răspund. Ar însemna să regret ceea ce sunt azi, că regret munca pe care o fac, iar eu nu cred că este cazul. S-ar putea ca unora să nu le placă răspunsul, dar este singurul răspuns sincer pe care-l pot da. Uneori, adevărul poate fi și astfel: mai dur și mai dezagreabil, mai amar decât ar vrea oamenii să fie. Iar acesta este motivul pentru care adevărul meu continuă să mă doară în fiecare zi.

Incidentul respectiv a sporit loialitatea mea față de HT. Intervenția lui Dave Gomer părea să fie în acord cu viziunea conducerii HT conform căreia acțiunea directă nu era calea de urmat. Odată ce o iei pe calea asta, trebuie să suporti consecințele. Cu cât mă gândeam mai mult la acest lucru, cu atât îmi dădeam seama că nu ar fi trebuit să urc în mașină în seara aceea, alături de membrii bandei de pakistanezi. A fost o prostie. Filosofia HT era să provoci și să agiți lumea, atât.

Crima mi-a întărit opinia că punctul de vedere al HT era cel pe care trebuia să-l urmez.

Am ajuns la această concluzie în ciuda reacției pe care a avut-o conducerea HT față de aceste evenimente. Responsabili cu activitatea organizației la colegiu eram eu și Ed Husain. Ed nici nu a fost de față în momentul incidentului: învăța pe brânci atunci când s-a petrecut crima. De vreme ce eu am fost singurul aflat acolo, am mers să-l văd pe Omar Bakri pentru a-i explica ce se petrecuse. Am fost suficient de inteligent să nu pomenesc de membrii fostei bande, însă, în rest, i-am spus totul. În ceea ce mă privește, urmasem întocmai hotărârea grupului. Am deșteptat în toți cei de acolo fervoarea religioasă, conform instrucțiunilor lui. La urma urmei, Omar Bakri vizitase colegiul el însuși în săptămâna de dinainte și nu avusese nici cea mai mică critică în ceea ce

---

ne privește. Adevărul e că păruse încântat chiar de ceea ce realizasem.

Cu toate acestea Omar Bakri era presat de *qiyadah*. După cum am spus mai devreme, era criticat pentru că aripa britanică atrăgea atenția asupra întregii organizații. Mai mult, erau voci în organizația din Marea Britanie care îi criticau tacticile: printre acestea, cea a fizicianului Fouad Abu Mohammed. Astfel, atitudinea lui de lider provocator era atacată pe două fronturi. Acum, că avusese loc o crimă, vocile contestatare atinseseră pragul isteriei.

Chiar și așa, mă așteptam să mă susțină. Omar Bakri ascultă în tăcere tot ce am avut de spus, doar pentru ca, mai apoi, să ignore tot. A apărut și a dat interviuri în presă în care a negat orice implicare a HT în incident, a spus că organizația nu a făcut niciodată campanie în campus și l-a condamnat pe Saeed Nur pentru atac. Am fost profund întristat de asta. Deși era adevărat că HT nu fusese implicat, a-l condamna pe

Saeed Nur fără a ne condamna pe noi înșine era un pic cam mult pentru mine. Saeed venise la colegiu să ne ajute; noi eram cei care, sub călăuzirea lui Omar Bakri, agitaserăm spiritele în campus. Acum, fratele nostru era trădat din oportunism politic. Susținerea pe care o acordam HT nu s-a diminuat, însă încrederea mea în Omar Bakri s-a zdruncinat pentru totdeauna. Dacă înainte aș fi urmat necondiționat orice ordin mi-ar fi dat, simțeam acum că mă îndoiesc de sinceritatea lui.

După cum s-a dovedit, una dintre consecințele acelei crime a fost hotărârea mea de a nu-l urma pe Omar Bakri. Încercările sale de a-și consolida poziția distanțând gruparea de asasinat nu au fost suficiente, iar autoritatea lui s-a deteriorat într-atât încât, la doar câteva luni după aceea, a fost suspendat de *qiyadah*. În încercarea de a găsi o nouă nișă, Bakri s-a redefinit într-o manieră și mai extremistă, devenind salafisto-jihadist și formând un grup, astăzi interzis, al-Muhajiroun, care a devenit în cele din urmă gruparea Islam4UK, și ea interzisă. Anjem Choudary, liliputanul, dar înflăcăratul Abdur Rahman de la Redbridge

---

Collège și alți câțiva activiști proeminenți din HT l-au urmat pe Omar Bakri în nebunia lui. Doar în Marea Britanie au fost condamnați de atunci vreo doisprezece membri ai organizației al-Muhajiroun pentru fapte legate de terorism. Acest nou grup a continuat să folosească aceleași tactici agresive pe care le folosisese Omar Bakri pe când era șef al HT, cel mai cunoscut fiind protestul de la Wootton Bassett, când au fost aduse în țară trupurile neînsufleteite ale soldaților morți în Afghanistan. Acel protest a dus la crearea grupării antiislamice de extremă dreapta Liga Engleză a Apărării, condusă de Tommy Robinson, pe numele său real Stephen Lennon, organizație care a câpătat o foarte proastă reputație între timp. Este foarte interesant faptul că grupările extremiste islamiste și cele antiislamice au o relație de simbioză, alimentându-și reciproc paranoia și propaganda: extremism de dreapta, islamism, extremism de dreapta și mai radical, islamism și mai radical și așa mai departe.

Dacă Omar Bakri nu ar fi dat acele interviuri în presă, ar fi avut în continuare sprijinul meu. Când și-a fondat propria organizație, l-aș fi putut urma și eu, așa cum au făcut-o mulți membri ai HT. Dar pierzând atracția emoțională față de el, mi-a fost mai ușor să rămân cu HT și cu noua politică de evitare a agresiunii. De exemplu, s-a decis că prezentarea filmelor despre atrocitățile din Bosnia intensificau emoțiile tuturor până la cote greu de controlat: apăsarea astfel pericolul ca granița dintre islamism și jihadism să devină neclară. Noua conducerea voia să se distanțeze de orice urmă de violență: a fost emis un ordin care interzicea purtarea cuțitelor și a altor arme de autoapărare.

Din punctul de vedere al entuziasmului, eram mai apropiat de poziția lui Omar Bakri decât de cea a noii conduceri. Dar Omar Bakri nu mă susținuse, în vreme ce membrii care nu părăsiseră organizația o făcuseră. Astfel că le-am acordat o șansă. Nasim a fost extrem de important în această decizie. El avansa rapid în ierarhia HT și insistă să nu părăsesc organizația. Mai important,

---

credea versiunea mea despre evenimentele de la Newham. Asta însemna mult pentru mine și, în schimb, am rămas alături de noua conducere a grupului. Am încetat să mai port cuțitul la mine. Eram atât de obișnuit să-l am prins la spate, încât, pentru început, mi s-a părut straniu să nu mai fie acolo; aveam impresia că-mi lipsește ceva. Bănuiesc că l-aș fi putut arunca, însă am preferat să-l păstrez. A rămas în sertarul biroului până azi, pentru a-mi aduce aminte de unde am venit.

Omar Bakri nu a fost singurul care a părăsit HT: în circumstanțe cu totul diferite și din motive diferite, Ed Husain s-a decis și el să plece. Spre deosebire de mine, el nu crescuse cu atâta violență în jur. Crima l-a trezit brusc la realitate. Nu mai voia să continue și nici să mai aibă vreo legătură cu organizația după aceea. În plus, abia o cunoscuse pe Faye, o altă studentă, viitoarea lui soție. Faye a reușit să-i arate lui Ed că se poate trăi și altfel, că nu trebuia să fie atât de furios, iar Ed a urmat-o pe Faye către o formă mai blândă de islamism, înainte de a-l abandona cu totul. Am încercat din răspuțeri să-l fac pe Ed să nu plece, am mers de câteva ori la el acasă încercând să-l determin să se răzgândească, dar fără succes. Era un dialog al surzilor: eu încercam să am o discuție intelectuală, să-l conving să rămână, în vreme ce decizia lui Ed de a abandona era una emoțională. Plecarea lui Ed din grup a fost un moment dureros: deveniserăm prieteni foarte apropiați în lunile de dinainte și știam că, pur și simplu, relația noastră nu va mai fi la fel.

Schimbarea hotărâtoare a vizat calitatea mea de student. După ce lăsase situația să escaladeze, Colegiul Newham era decis acum să recupereze timpul pierdut. Hotărâtă să smulgă răul din rădăcini, școala a exmatriculat imediat întregul comitet de conducere al Uniunii Studenților. „Prezența voastră, se spunea în scrisoare, nu e favorabilă unui mediu lipsit de pericole în colegiu”. După cum vă imaginați, părinții mei și-au ieșit din fire. Din nou, salvarea mea a fost aceea că nu am fost exmatriculat pentru crimă. Nu fusesem arestat sau acuzat, așa încât

---

puteam să-i spun mamei mele că membrii consiliului de administrație al colegiului reacționau exagerat - mă dădeau afară pentru activismul meu politic.

Cu toate acestea Abi și cu mine am avut o ceartă teribilă în legătură cu ce ar trebui să fac de-acum înainte. Voiam s-o iau de la capăt într-un alt colegiu londonez: să merg mai departe ca până atunci, continuându-mi activitățile în cadrul HT. Abi însă dorea să mă întorc în Southend, unde mă putea supraveghea mai bine.

— De ce nu mergi la școala umanistă de la noi? zicea ea.

Școlile umaniste sunt școli selective și există încă în comitate ca Essex, unde sunt admiși doar acei elevi care primesc note bune pentru a putea fi educați într-un ritm intensiv, în afara sistemului secundar general.

— Ai notele necesare și te poți descurca foarte bine acolo.

Eu nu mă gândeam decât la HT și am insistat să mă întorc la

Londra. Discuția a ținut întreaga noapte. Abi spunea că nu-mi va da bani să stau în Londra. Eu îi spuneam că mă voi duce și că voi găsi bani ca să fac asta.

A fost prea mult pentru ea. Chiar dacă nu fusesem exmatriculat pentru crimă și chiar dacă nu credea asta, mama a înțeles că la colegiu se petrecuse ceva grav, care a dus la exmatricularea mea. Putea să-și dea seama că se petrecuse ceva după oamenii cu care mă înhăitisem și voia să mă țină departe de ei. Cearta a devenit tot mai aprinsă, până când, pe la patru dimineața, Abi și-a pierdut și ultima speranță, dar nu s-a oprit. Cu totul exasperată de pribeagul și încăpățânatul ei fiu, care nu voia să se întoarcă acasă, Abi a început să bocească și să se lovească peste pântec.

— Te blestem! suspina ea între loviturile pe care și le dădea în burtă. Blestemat fie pântecul care mi-a dat un asemenea fiu: un fiu care nu-și ascultă mama!

Privind-o îngrozit, mă durea fiecare lovitură pe care și-o dădea.

— Oprește-te! am rugat-o eu ținând-o cu forța de mâini și izbucnind în plâns. Nu suportam s-o văd făcând asta; era prea mult pentru mine, în ce stare o adusesem! Am încetat să mă mai cert; am acceptat să mă întorc acasă și să încerc să intru la școala umanistă. A fost cea mai bună hotărâre luată după multă vreme.

Imediat după aceea, am mers la un interviu la Liceul de Băieți Westcliff, cu directorul de atunci, domnul Baker. Implicarea mea în cultura hip-hop, pe când eram în școala secundară, a avut drept consecință faptul că nu am acordat multă atenție notelor, care abia de mă calificau pentru admitere, dar erau departe de notele pe care le obținuseră toți ceilalți elevi. Oricum, am reușit să-l conving pe domnul Baker să-mi accepte înscrierea.

— M-am maturizat mult în perioada asta de pauză, i-am explicat eu. Vreau să studiez și chiar cred c-o pot face bine.

Nu-i spuseseam domnului Baker că am fost exmatriculat de la Colegiul Newham. I-am spus în schimb că mă decisesem să întrerup studiile un an. Înainte ca totul să fie computerizat, se puteau face cu ușurință asemenea șmecherii. De fapt, abia mulți ani mai târziu, când dl Baker m-a invitat să vorbesc în fața studenților, am dezvăluit pe parcursul discursului cum mi-a permis să mă înscriu fără a-i fi spus despre crimă și exmatriculare. Studenții au izbucnit în hohote de râs aprobator, în vreme ce bietul domn Baker s-a înroșit într-atât, încât am crezut că e pe punctul să facă un atac de cord.

La HT învățasem cel puțin cum să-mi argumentez ideile. Pentru domnul Baker, felul meu de a fi, la cei șaptesprezece ani pe care-i aveam, i-a părut probabil cel al unui tânăr inteligent și încrezător. Spre ușurarea lui Abi, l-am impresionat și mi-a oferit necondiționat un loc. Efortul ei disperat de a mă obliga să rămân în Southend mi-a salvat cariera academică. Nu aș fi ajuns, fără doar și poate, la universitate dacă atunci, în primele ore ale dimineții, Abi nu s-a fi bătut peste pântecul în care mă purtase.

Un vot pentru împietrirea inimii

Liceul de Băieți Westdiff era cu totul altfel decât Colegiul Newham. Am plecat dintr-o școală secundară unde puteam număra negrii și asiaticii pe degetele unei mâini și am ajuns într-un campus londonez unde musulmanii erau cel mai mare grup de studenți. Acum revenisem la singura școală de băieți din Southend, unde, din nou, aproape toți erau albi.

Îleșeam în evidență de la început și nu doar din pricina culorii pielii. Eram singurul din anul meu care-și luase „*liber*” un an. Eram cu un an mai în vârstă ca toți ceilalți și cu mult mai multă experiență. De asemenea, aveam propria mea mașină, un Vauxhall Astra SRI, și o reputație formidabilă în oraș din perioada dinainte de aderarea la HT. Când am apărut, mulți copii știau cine sunt.

— Tu ești Maajid? *Acel* Maajid?

— Da, eu simt și m-am întors, le spuneam eu.

Datorită acestui lucru și faptului că mă aflu într-o școală umanistă, pentru prima dată în viața mea de elev, nu eram amenințat de nimic. Ceilalți elevi erau inteligenți și studioși, un pic cam cocoloșiți, dar bine intenționați. Dimpotrivă, eu păream probabil interesant și periculos. În perioada în care am aderat la HT și am fost plecat la Londra, întreaga problemă a rasismului din Southend se redusese substanțial. O generație mai tânără de B-boy, fratele mai mic al lui Moe, cel al lui Chill și alții preluaseră controlul, iar Southend nu avea să mai fie ca înainte. În cei doi ani petrecuți aici, aproape că nu am avut nicio experiență rasistă.

Această liniște mi-a acordat timpul și spațiul de care aveam nevoie pentru a mă dezvolta intelectual. Am fost mereu destul de capabil, însă înainte nu mă străduisem deloc – mă obișnuisem cu improvizațiile ca să răzbat, fără să fac prea mare efort. Acum, având sentimentul stabilității, m-am dedicat serios studiului. Am descoperit căte pot realiza dacă-mi pun mintea la lucru. Acest fapt m-a entuziasmat și m-a inspirat.

Chiar și azi mi-au rămas în minte profesorii de acolo. Profesorul meu de istorie era dr. White – își dăduse doctoratul în domeniu și chiar știa meserie. Unii erau speriați de el pentru că era exigent, însă din punct de vedere intelectual era uimitor. Combinația de disciplină și știință de carte făcuse să fie extrem de respectat în școală. Domnii Moth și Skelly, pe care i-am avut la orele de economie, erau și ei doi dascăli extraordinari. Am apreciat faptul că profesorilor mei părea să le placă sincer de mine și că mă puteam contrazice cu ei.

Domnul Moth era un tip fermecător. Era homosexual, ceea ce pe el nu-l deranja deloc, dar pentru că nu aveam ochiul format, nu mi-am dat seama de situație. La un moment dat, discutam cu niște colegi despre homosexualitate. Ajunsesem să fac glume homofobe pe față înainte să înceapă ora de economie, în spatele glumelor se afla faptul că în HT ceream moartea homosexualilor în „califatul” nostru. Domnul Moth a intrat chiar când eram în vervă și am continuat fără să-mi dau seama cât de tare-l răneam. Suflet plin de bunătate, el mi-a încurajat glumele copilărești ascunzându-se sub tablă și prefăcându-se că tremură în vreme ce clasa se prăpădea de râs. Abia după aceea, spre extrema mea stânjeneală, toată lumea mi-a spus: „Știi că e homosexual, da?”

În ciuda acestui incident, domnul Moth nu doar că a continuat să mă trateze cu respect, ci chiar m-a încurajat. Pot să spun că el a fost profesorul care m-a făcut să înțeleg pentru prima dată ce aș putea realiza din punct de vedere academic. Mă gândeam să fac o facultate de drept, pentru care, înainte de a se introduce noul sistem de notare, ar fi trebuit să iau trei note bune la examenele de nivel A. Când a venit momentul să fac cerere pentru universitate, domnul Moth m-a șocat anticipând că voi primi nota maximă la economie – ceea ce însemna că puteam merge mai departe să studiez arabă și dreptul, pentru care aveam nevoie de note mari ca să pot face cerere. Îmi amintesc că l-am întrebat neîncrezător:

— Sunteți sigur?

Iar el mi-a răspuns plin de convingere că pot s-o fac.

— Prevăd că vei ajunge foarte departe, Maajid. Vei deveni ambasador sau altceva la fel de important.

Mi-a trecut prin cap că aş putea deveni mai degrabă ambasadorul califului în Marea Britanie.

Cu toate acestea eram recunoscător că domnul Moth mă aprecia atât de mult. A fost un moment asemănător celui când Dave Gomer mi-a aruncat privirea aceea chiar înainte de crimă. Aveam sentimentul copleşitor că nu vreau să-l dezamănesc pe domnul Moth. Faptul de a prezice o notă maximă unui fost rapper care urmasese cândva o şcoală secundară obişnuită era riscant pentru domnul Moth, dar ca un mentor binevoitor şi dăruit, a dovedit că are încredere în mine, astfel că am muncit mai mult de dragul lui.

Chiar dacă mă adaptasem la Liceul Westcliff, încă nu puteam scăpa de sentimentul că sunt diferit. În programa de istorie era prevăzut şi studiul istoriei Imperiului Britanic, astfel că studiam şi India britanică. Am analizat în detaliu perioada administraţiei coloniale. Am studiat evenimente ca „Răscoala” indiană; chiar şi numele căpătat de eveniment este semnificativ. În India, evenimentul este cunoscut ca „Primul Război de Independenţă”, nu ca o răscoală, care ar implica o falsă rebeliune. În timpul unei lecţii, pe când discutam despre India şi administraţia colonială, profesorul îi întrebă pe elevi:

— Câţi dintre voi sunt mândri de imperiul nostru şi de realizările acestuia? Toţi au ridicat mâna, mai puţin eu.

— Este cineva care nu e mândru? Toţi au întors capetele când am ridicat mâna. Acel moment mi-a rămas adânc întipărit în memorie. Stăteam acolo, în clasă, gândind: „Indiferent cât de bine mă înţeleg cu oamenii aceştia, indiferent cât de mult îmi ascund convingerile, vor considera mereu că aparţin unei rase pe care ei au *civilizat-o*”. A fost suficient pentru a trece cu vederea amabilitatea pe care mi-o arătase domnul Moth şi a mă face să-i interpretez comportamentul ca pe o excepţie.

În general, deşi studiam economia, politologia şi

---

istoria, materia nu intra în contradicție cu ceea ce aflasem pe când eram în HT. Istoria Imperiului Otoman și a musulmanilor nu era în programă, astfel că aceste chestiuni nu au fost luate în discuție. La economie, studiam diferite teorii, cum ar fi cele ale lui Keynes și ale clasicilor; la politologie, analizam diferite sisteme și cum funcționează ele, toate acestea mai degrabă consolidând ce învățasem deja la HT. Chiar și când discutam pe teme ca India, caz în care apăreau diferențe firești de opinie între ceilalți elevi și mine, era în regulă. În parte, felul în care era predată istoria în școală (ca și alte materii) te obliga să analizezi argumentele pro și contra ale fiecărui punct de vedere. Astfel, faptul că eu consideram Răscoala indiană o revoltă era în regulă – important era să fi capabil să privești ambele aspecte ale conflictului înainte de a trage o concluzie.

Îmi amintesc că am avut o discuție cu profesorul meu de politologie, domnul Bergen, despre democrație și deficiențele ei. I-am argumentat că sistemul britanic a creat o situație în care, conform sistemului de vot uninominal majoritar pur, un partid care ia mai puțin de jumătate din voturi poate câștiga majoritatea locurilor în parlament. Domnul Bergen mi-a răspuns, parafrazându-l pe Winston Churchill, că democrația este cel mai rău sistem posibil de guvernare, în afara celorlalte. Am interpretat aceasta drept o victorie. Mi-am zis: „Gândești în felul ăsta doar pentru că nu știi nimic despre alternativă la democrație, despre *khilafah*”. Dar nu m-am folosit de ocazie pentru a-i vorbi despre concepțiile mele formate de HT: nu aveam de ce să-mi susțin cauza și nici nu încercam să-l recrutez, eram acolo să învăț. Voiam să ajung la universitate și să pot începe din nou recrutările. Până atunci, continuam să-mi testez și să-mi șlefuiesc argumentele.

Deși lăsasem în urmă experiența de la Newham și apartamentul din Londra, precum și toate discuțiile obișnuite cu ceilalți activiști ai HT, planul meu era încă foarte concentrat în jurul grupului. Când Omar Bakri a

---

părăsit organizația, a luat cu el nu doar tacticile cele mai agresive, ci și elementele cele mai bătaioase ale HT. Ce a rămas a fost cea mai contemplativă și mai serioasă aripă a organizației. Se pune acum accentul pe activiști care se concentrează pe studiile lor – HT nu-și dorea oameni care să fie exmatriculați sau care să-și distrugă educația. Voiau să creeze stâlpi ai societății care să creadă în ideologia noastră și care să fie de un real folos țărilor majoritar musulmane. Amintind de dorința bunicului meu de a veni în Marea Britanie pentru ca odraslele lui să profite de sistemul educațional de aici, HT scotea mereu în evidență cât de respectat era sistemul de educație britanic peste hotare. Activiștii ar fi avut acces la cele mai bune servicii dacă s-ar fi calificat în Marea Britanie și ar fi călătorit apoi să-și caute de muncă în locuri ca Egipt, Pakistan și Iordania. Ceea ce se potriveau de minune cauzei HT: ei își doreau să controleze viața intelectuală a unei națiuni, să ajungă în poziții atât de influente, încât să poată prelua controlul armatei și să provoace o lovitură de stat. Faptul că se făceau tot mai multe recrutări în universitățile britanice le dădea ocazia să-și înfăptuiască planurile.

Nasim a continuat să aibă grijă de mine și, când încă studiam pentru examenele de absolvire, am fost avansat rapid într-un grup de elită de cinci activiști, pe care ei doreau să-i facă membri cât mai repede cu putință. O seară pe săptămână, mergeam la Londra pentru *halaqah* (cerc privat de studiu). Calitatea persoanelor prezente era ridicată – eram, din nou, cel mai tânăr din grupul nostru, iar intensitatea ședințelor de studiu a avut un rol favorabil în educația mea. De exemplu, printre lucrurile studiate erau marxismul și conceptul de materialism dialectic. Amănuntele aflate erau cu mult mai avansate decât ce învățam eu la orele de politologie, astfel că, atunci când reveneam la școală, dovedeam, în multe privințe, cunoștințe și o rigoare intelectuală mai presus de ale altor studenți. Ignoranță elaborată, așa numesc azi gândurile mele de atunci influențate de HT, un fel de pseudointelectualism suficient să facă pe un adolescent să

---

se simtă superinteligent.

Dacă dedicam o seară pe săptămână ședințelor de studiu, sfârșitul de săptămână era destinat recrutărilor. Chiar dacă lucrurile scăpaseră de sub control la Newham, conducerea era impresionată cât de priceput eram să stârnesc interesul pentru cauză și să găsec activiști. Am fost selectat să fac parte dintr-o echipă care să încerce crearea unei celule HT la Universitatea Cambridge. M-am dus într-o sâmbătă dimineață și am petrecut acolo cea mai mare parte a weekendului. În echipă erau Amjad Izmeth, un student medicinist anglo-srilankez de la Barts Medical Collège, și anglo persanul Reza Pankhurst, student în informatică la King's College.

Mergeam la sala de rugăciune și la moschee și vorbeam cu studenții. Ne-am împrietenit cu ei, i-am scos la masă, am purtat discuții despre islam și, în cele din urmă, despre islamism. Era un student pe nume Arshad, care studia arabă la Cambridge și care-și manifestase deja interesul pentru HT. Ținea de noi să finalizăm procesul și să-l facem să se dedice cauzei noastre pe de-a-ntregul. În acest timp, pe lângă deplasările la Cambridge, am recrutat o celulă chiar în Southend. Comunitatea musulmană de acolo a fost plăcut surprinsă de convertirea mea și a lui Osman și mulți mă dădeau exemplu fiilor lor, iar eu am profitat din plin de asta. Am speculat acea notorietate și ne-am luat numele de „Forumul Islamic din Essex”. Printre cei recrutați era Sajid Verda. Sajid era actor, și încă unul de succes: a primit un rol în adaptarea pentru televiziune a lui *Adrian Mole* și era pe cale să înfăptuiască lucruri și mai importante până când l-am recrutat. I-am spus să renunțe la actorie și să se concentreze pe activism, iar el s-a conformat. Sfatul nostru imatur i-a distrus probabil cariera. Am recrutat de asemenea studenți de la cealaltă școală umanistă, Southend High. Deși erau musulmani la Westcliff, am luat decizia să nu fac recrutări acolo. Nu puteam risca să fiu exmatriculat din nou și i-am lăsat în pace; nici măcar nu le vorbeam.

În același timp, mă gândeam la opțiunea mea

---

universitară. Voiam să studiez arabă, iar tatăl meu voia să studiez dreptul. O singură universitate oferea o combinație a celor două și aceea era SOAS: Școala de Studii Orientale și Africane din Londra. Spre încântarea mea, am luat chiar notele anticipate de profesorii mei și mi s-a oferit un loc la SOAS. Părinții mei au fost extrem de încântați: și mai important din punctul meu de vedere, faptul că am fost admis i-a încântat pe cei din HT. Din grupul nostru de elită, eu am fost primul selectat să devin membru plin al grupului (*hizbi*). Nu a fost o ceremonie prea pompoasă: doar o întrevedere cu Nasim, care de-acum era unul dintre liderii grupului la nivel național. Am depus un jurământ de credință față de Dumnezeu și Coran, angajându-mă că mă voi supune și voi urma instrucțiunile primite de la conducătorul grupului (*amic*). Am promis că voi apăra cu orice preț credința și că voi fi pregătit să mă sacrific pentru cauză. Convins de nedreptatea celor care nu aparțin islamului (*kufri*), credeam fiecare cuvânt rostit cu sinceritatea terifiantă a unui credincios adevărat.

Capitolul 13

Romantismul luptei

Dacă mi-am imaginat că, devenind membru plin al Hizb al-Tahrir, voi fi transportat într-un sanctuar lăuntric al înțelegerii, odată ajuns acolo, am trăit un șoc. În doar câteva zile de la depunerea jurământului, am fost introdus într-o lume de lupte intestinale și sciziuni ideologice. Spunând asta, sunt politicoș: o sinteză aproape perfectă puteți vedea în filmul *Viața lui Brian* a lui Monty Python, în care Frontul Poporului Iudeu se ceartă cu Frontul Poporului din Iudeea. Aceasta totuși nu era o comedie, ci un episod real de viață, cu implicații periculoase neașteptate.

Nu era vorba doar despre dezacordurile pe teme politice din cadrul secției britanice a HT, ci și despre cele existente la nivelul conducerii globale. Conducerea se afla în mâinile lui Abdul Qadeem Zalloom; acesta era din Palestina, unde gruparea își avea originile, și se bucura de o susținere imensă acolo și printre iordanienii palestinieni.

Totuși unii dintre cei mai dogmatici și puritani membri ai grupului nu au fost încântați de modul în care conducea acesta. Una dintre multele dispute, și de aici lucrurile intră pe teritoriul *Vieții lui Brian*, avea legătură cu introducerea culorilor în publicațiile grupului. Cărțile editate de HT erau, în mod tradițional, albe, iar literele de pe copertă erau roșii: sub conducerea lui Zalloom, publicațiile grupului au început să folosească o diversitate de culori. Pentru puritani, aceasta era o impietate: ei considerau că modul în care arătau cărțile le individualizase mereu, fiind, de aceea, ușor de recunoscut în librării. Acum, ele arătau la fel ca ale celorlalți, ceea ce simboliza, după părerea lor, modul în care grupul pierdea, sub conducerea lui Zalloom, mesajul său specific.

O nouă aripă era condusă de Abu Râmi, care fusese înainte membru al comitetului de conducere. Poziția lui Râmi a găsit susținători în Europa și în Extremul Orient, în vreme ce Zalloom se bucura de susținere în Orientul Mijlociu. Marea Britanie era una dintre țările care nu știa ce aripă să susțină. Unii dintre membrii de vază, precum Farid Kasim, decisese să-l susțină pe Abu Râmi. El fusese mentorul lui Nasim, așa cum Nasim fusese pentru mine.

Toate acestea se petreceau pe când eram primit ca membru. La câteva zile după depunerea jurământului, am primit delegați din Orientul Mijlociu care au încercat să convingă HT din Marea Britanie să-i susțină pe ei. Întreaga situație semăna cu o poveste de capă și spadă.

Nimeni nu știa cu siguranță unde era conducerea globală a organizației - din rațiuni de securitate, sediile nu erau cunoscute. De asemenea, nimeni nu era complet sigur de partea cui erau delegații. Erau de partea conducerii inițiale sau a lui Abu Râmi? Se prefăceau că erau de partea cealaltă pentru a verifica reacția noastră? Era tipic pentru modul în care era condusă organizația ca nimeni să nu fie complet sigur de nimic.

Ne-am strâns vreo treizeci de membri HT din Marea Britanie în casa din sudul Londrei a unuia dintre membri,

---

și delegatul ne-a spus că trebuie să decidem pe cine susținem conform cu propria conștiință. Poate că eram cel mai tânăr din cameră, dar nu m-am putut abține să vorbesc.

— Cum îndrăzniți să veniți aici și să ne spuneți să alegem! am izbucnit eu. Știți prea bine că la conducere se ajunge prin intermediul colegiului electoral al *qiyadah*. Ar trebui să spuneți că Abu Râmi este un *nakith*, că și-a încălcat jurământul adică, și un *baghi*, un uzurpator. Nu aveți de ales decât să-i considerați uzurpatori pe el și pe toți cei asociați cu el.

Delegatul a fost luat prin surprindere de agresivitatea argumentației mele.

— Frate Maajid, întreabă el, de câtă vreme ești membru al HT?

— De două zile.

— Ei bine, spuse el pe un ton superior, eu sunt membru de cincisprezece ani.

— Puțin îmi pasă, am ripostat eu, acum și mai iritat de atitudinea lui. Adevărul, *haq*, nu se judecă după vechimea apartenenței. Ce e drept e drept, și cu asta basta.

În acel moment, deși nu ne spusese nimic în această privință, eram sigur că încerca să ne momească să ne alăturăm grupului lui Abu Râmi.

Două zile mai târziu, sosi un al doilea delegat din Orientul Mijlociu. Era algerian și venise să susțină conducerea lui Abdul Qadeem Zalloom. Pentru cei mai mulți dintre noi, tipul părea sincer și eram tentați să-l credem. Împreună cu un alt *hizbi*, Irfan, l-am dus pe algerian înapoi la hotelul unde stătea și am revenit la căminul meu studentesc, simțindu-mă mult mai relaxat în legătură cu întreaga situație.

Cu toate acestea dimineața următoare, când Irfan a mers să-l ia de la hotel, nu i-a răspuns nimeni din camera acestuia. După ce a bătut insistent, fără a i se răspunde, Irfan a convins personalul hotelului să-l lase înăuntru. L-a descoperit pe delegatul algerian zăcând mort în baie, cu

---

pantalonii căzuți în vine. Nu exista niciun semn de traumă sau glonț pe corpul său.

Nu mi s-a părut, atunci când l-am adus la hotel, cu o noapte înainte, că ar fi pe punctul să moară. În același timp, nu ducea lipsă de dușmani care să-l vrea mort, și existau metode pentru asta. Se știa, de pildă, că israelienii folosesc otrăvuri care nu pot fi depistate. Știam că, din pricina faptului că încercam să răsturnăm anumite regimuri, era foarte posibil ca agenții secreți ai acestora să opereze împotriva noastră. De asemenea, putea fi o afacere internă: Algeria era blocată într-un război civil între liderii săi militari și rebelii islamiști și jihadiști. Pe de altă parte, se zvonise că scindarea HT fusese produsă de agenți iordanieni infiltrați în rândurile noastre; alții spuneau că Abu Râmi acționa în numele spionajului iordanian, care l-a ucis pe delegat pentru că-l susținea pe Zalloom. Nu am aflat niciodată adevărul și probabil că nu-l vom afla.

Apoi muri și Abu Râmi. Din nou, a fost imposibil să aflăm cu exactitate ce s-a petrecut. Înainte de moartea lui Râmi, Zalloom scrisese încrezător tuturor filialelor HT din lume, promițând iertarea membrilor care părăsiseră organizația – se puteau întoarce într-un anumit interval de timp. Râmi a murit pe la sfârșitul acelui interval. Zalloom a scris apoi o altă scrisoare criticându-i pe Râmi și pe cei care-l urmaseră: celor care nu reveniseră în cadrul organizației înainte de moartea acestuia nu li se mai permitea să se întoarcă.

Chiar și așa, viața mea mergea înainte. Eram la SOAS, făcând ceea ce-mi doream. Eram membru plin al HT. Eram considerat drept unul dintre cei mai eficienți recrutori ai organizației. Mi se dăduse responsabilitatea de a coordona activitățile din centrul și sudul capitalei. Doi dintre elevii mei de pe-atunci erau Adam Mohamed și Imad Shoubaki, un palestinian al cărui frate murise ca martir în jihadul bosniac. Cei doi vor fi arestați în cele din urmă în 2007, pe baza legii britanice împotriva terorismului, pentru că au vrut să ia urgent lecții de pilotaj, au plătit,

---

pare-se, cu bani gheață și aveau legături cu Samir Jamaluddin, un pilot de la British Airways al cărui frate Yakoob era și el asociat cu HT. Adam, Imad și pilotul Samir au fost în cele din urmă achitați, însă Samir și-a pierdut postul de la BA, iar Adam și Imad s-au întors probabil la mișcarea islamistă.

În acești ani, am dat la un moment dat, pe treptele de la SOAS, de vechiul meu prieten Ed Husain de la Newham. Acum Ed era student la Facultatea de Istorie a Universității North London și intrase în Partidul Laburist. Ne-am salutat călduros și, în scurtă vreme, discutam despre New Labour¹⁶. Ed devenise un admirator necondiționat al lui Tony Blair.

— Cum îl poți admira pe necredinciosul ăla, pe acel *kafir* l-am întrebat eu.

— Ce e în neregulă cu el? replică Ed ușor frustrat.

— Este dușmanul lui Allah.

— Maajid, cel care spune că Tony Blair este dușmanul lui Allah este dușmanul meu.

Eram descumpănit; Ed fusese pe vremuri cel mai bun prieten al meu, un om pe care l-am îndrăgit peste poate.

— Chiar și eu, *akhP*. l-am întrebat mai degrabă tulburat. Pentru că nu pot spune altfel, Tony Blair este dușmanul meu.

— Atunci nu mai putem fi prieteni. Și, spunând aceasta, Ed Husain a ieșit din viața mea, tăind toate legăturile existente între noi. „Amice, exagerezi”, m-am gândit fără nicio umbră de ironie.

Atunci am simțit că lipsea ceva din viața mea. Acel ceva era o relație semnificativă. Avusesem porția mea de legături romantice, începând cu Sarah – fata pe care am părăsit-o în prima zi de școală secundară pentru că erau „atât de multe fete acolo”. La „Cecil Jones”, fetele ocupau mare parte din viața rapperilor și asta-mi convenea de minime. Cu toate acestea, odată ce am devenit membru al

---

¹⁶ Curent manifestat în Partidul Laburist între 1990 și 2000, cunoscut și ca blairism. Denumirea provine de la lozinca folosită de partid la congresul din 1994 (New Labour, New Life for Britain)(n. tr.).

HT, lucrurile s-au schimbat. Grupul dezaproba un asemenea comportament și voia ca susținătorii să se comporte într-un mod mai puțin promiscuu și să se concentreze asupra studiilor. HT voia să faci lucrurile corect. Dacă o fată îți stârnea interesul, trebuia să fie o chestiune serioasă pentru ca, apoi, să iei legătura cu familia ei în vederea căsătoriei. Dacă familia accepta, atunci te logodeai. Vi se permitea să vă vedeți, să vă vorbiți unul altuia, însă nu trebuia să aveți relații intime. Trebuia să fii răbdător, să aștepti să se facă aranjamentele de nuntă.

Înainte de exmatricularea mea de la Newham, am cunoscut o pakistaneză înaltă, frumoasă, care participa la unele seminarii ale mele, la vremea aceea fără a purta batic. M-am comportat cum scrie la carte și l-am pus pe prietenul meu Ed Husain să vorbească cu ea în numele meu. Fata a fost flatată, și-a exprimat interesul și chiar a început să poarte batic imediat după aceea. Am discutat și cu părinții ei, și cu ai mei, spunându-le că am vrea să ne logodim, pentru ca, mai apoi, să ne căsătorim odată ce ne terminăm studiile. Părinții noștri s-au întâlnit pentru a discuta acest subiect, însă, spre dezamăgirea mea, părinții ei s-au opus relației noastre.

S-a aflat că tatăl ei îi fixase deja logodna, împotriva voinței ei, în Pakistan. Chiar înainte să încep să studiez la universitate, ea a plecat cu părinții în Pakistan, sub pretextul că se duc în vizită la familie. Ajunși acolo, a fost măritată cu verișorul ei - o căsătorie aranjată, forțată. Fata pe care o așteptasem vreme de doi ani mi-a fost luată dintr-odată fără vreun avertisment. Am fost supărat, iar fata avea inima frântă. M-a sunat la telefon și mi-a spus că era gata să fugă cu mine. Abi, încântată de ideea că o fată ar fi putut să domolească valul de furie pe care-l vedea ridicându-se în fiul ei, se oferise să o primească și să o protejeze.

Făcând mereu pe ideologul, încercând mereu să fiu virtuos, am dezamăgit-o îngrozitor. Nu am vrut să fac nimic care ar fi fost împotriva principiilor HT sau care să

---

discrediteze organizația. Astfel că m-am purtat conform normelor și i-am spus că nu doresc să distrug familia nimănui. I-am spus că problema era acum una religioasă și că trebuie să vadă un cleric religios, un *shaikh*. Acest *shaikh*, i-am spus eu, putea să decidă cât de legitimă fusese căsătoria ei în Pakistan. El putea spune în ce măsură căsătoria era sau nu era valabilă, dat fiind că fusese încheiată prin constrângere. Dacă un *shaikh* decidea că era ilegală, atunci eram liberi să ne continuăm relația.

Shaikh-vi la care s-a dus fata era salafist. În inocența ei, nu era racordată la întreaga dezbatere religioasă: după ea, un musulman era un musulman. Îndată ce am auzit la cine s-a dus, am simțit că mi se întoarce stomacul pe dos. Știam deja care va fi răspunsul salafistului. Spre deosebire de ea, *shaikh-ul* salafist era foarte racordat la întreaga dezbatere. Știa exact cine simt, și când fata i-a explicat situația, el a sărit degrabă în apărarea părinților ei. Da, i-a spus el, căsătoria ta este într-un totu legală. Trebuie să abandonezi gândul de a avea o relație cu Maajid. Astfel că, m-am gândit eu, salafiștii s-au răzbunat în cele din urmă. Îi câștigasem pe oameni la Newham, dar ei s-au asigurat că-mi pierd sufletul. Și astfel, plin de amăgirile evlaviei și sacrificiului, mi-am luat rămas bun de la iubita mea din colegiu, incapabil să-i ofer ajutorul de care avea nevoie fără doar și poate. În sufletul meu, aveam toate motivele să spun că romantismul murise. Deși părea mai degrabă romantismul unei cauze, al unei lupte încheiate cu o victorie decisivă împotriva romantismului iubirii.

În cele din urmă, știind prin ce trec, Osman, care studia pe atunci la Queen Mary and Westfield University, mi-a spus că a întâlnit o tânără pakistaneză care, credea el, mi s-ar potrivi. Am întâlnit-o în locuri publice, de pildă la cafenea, și mi-am dat seama de îndată că era exact cum mi-o descriesese fratele meu și, probabil cel mai important dintre toate, era una dintre liderele surorilor HT din campusul ei. Numele ei era Rabia, un nume care a ajuns popular grație sfintei musulmane sufite Rabia al-Basnyya;

---

numele ei înseamnă pur și simplu „a patra”. Și după cum îi spunea numele, a patra din șapte surori, Rabia era studentă la biologie, fiind crescută la Karachi și Londra. Era o persoană agreabilă, avea o față drăguță, o voce înaltă și liniștită. Era extrem de sensibilă și loială.

Am trecut, din nou, prin procesul abordării părinților fetei în legătură cu posibilitatea căsătoriei cu fiica lor. De astă dată, primirea a fost diferită. Tatăl fetei fusese înalt funcționar la banca pakistaneză Habib și toate cele șapte fete ale lui erau susținătoare ale HT, presându-l și pe el să devină susținătorul organizației. Drept urmare a devenit tot mai credincios, ajungând să-și părăsească serviciul cu un an înainte de a primi o indemnizație de pensionare de la banca lui. Ajunsesse la concluzia că dobânda bancară poate fi considerată cămătărie, care e interzisă de islam. Și-a părăsit serviciul, refuzând indemnizația pentru pensie și a înființat, în schimb, o librărie cu cărți islamice în Shepherd's Bush. Acolo am discutat cu el despre fata lui.

De astă dată, tatăl a acceptat propunerea pe care o făceam pentru fiica sa. În fața lui se afla un tânăr inteligent, student la drept, care promitea să-i poarte de grijă fiicei lui conform tradiției islamice. Spre încântarea mea, Rabia Ahmed și cu mine ne-am logodit.

Mi-am amânat al doilea an de facultate pentru a ne căsători, ceea ce am făcut plini de idealism, în luna Ramadanului în 1999. Aveam douăzeci și unu de ani. Ne-am mutat într-un apartament cu două dormitoare în Stepney Green, în estul Londrei, acolo unde locuise mai înainte Osman. Nu a fost un început grozav – la o săptămână după ce ne-am mutat, proprietarul a revendicat apartamentul și ne-a dat afară. Am ajuns într-o cameră mizerabilă din Whitechapel, unul dintre cele mai nenorocite locuri în care am trăit vreodată. Acolo am căpătat o alergie permanentă la praf și de atunci am avut probleme cu respirația.

Nu am stat în acel loc multă vreme. Am găsit un apartament drăguț în Wembley, pe care era gata să-l ocupăm când, din nou, am fost absorbit de activitățile HT.

Rabia era pe punctul să dea ochii cu adevărata dimensiune a atracției mele pentru romantismul luptei. A fost transmis un comunicat din partea *qiyadah*, cerându-le membrilor pakistanezi din Marea Britanie să plece de îndată în Pakistan pentru a ajuta filiala de acolo. Visând la o lovitură de stat demnă de un calif, i-am spus Rabiei că doream să răspund acestei chemări.

Capitolul 14

Visând la un califat nuclear în 1999, Pakistanul a testat cu succes prima sa bombă atomică. Era acum membru al unui mic grup de țări care se puteau făli cu armele lor nucleare. Pentru cei din Hizb al - Tahrir, asta însemna că, dacă ar fi putut infiltra armata pakistaneză și ar fi provocat o lovitură de stat reușită, atunci califatul la care visau și-ar fi putut începe existența ca un stat important pe plan mondial. Peste noapte, visul nostru la un superstat musulman părea mult mai realizabil.

Dificultatea era că HT practic nu avea reprezentanți în țară. Nu a pierdut nimeni timpul pe-acolo din cauza concepției conform căreia *califatul* va apărea într-o țară vorbitoare de arabă. A doua problemă era că puținii membri ai HT care fuseseră deja acolo înregistraseră un eșec colosal în încercarea lor de a atrage recruți.

Inițial, reacția la ideea mea de a merge în Pakistan a fost negativă. Nasim s-a împotrivit din răspuțeri să plec acolo și considera că aș face mai bine să-mi continui studiile. Ca parte a cursului pe care-l urmam, trebuia să petrec un an în Egipt pentru a studia arabă, așa că ar fi fost mai bine dacă mergeam acolo. Părinții mei ezitau și ei. Le-am spus că doream să merg într-o călătorie de studii de un an pentru a-mi redescoperi rădăcinile pakistaneze. Având în memorie Pakistanul mult mai tolerant, divers și spiritual de pe vremea copilăriei ei, Abi se gândea că această călătorie mi-ar putea diminua întrucâtva fervoarea islamistă. Cu toate acestea tatăl meu a simțit că e ceva putred la mijloc. „Te voi ajuta la facultate, mi-a spus el, însă dacă mergi în Pakistan, mi-e teamă că nu te voi mai putea susține”.

De acum, avea o idee ceva mai limpede despre opțiunile mele politice și nu dorea să se asocieze cu ele.

Am ascultat sfatul lui Nasim și am acceptat inițial să-mi văd de carte. Însă a venit un al doilea comunicat de la *qiyadah*, mult mai insistent ca primul. Membrii organizației erau rugați să lase deoparte totul și să meargă de îndată în Pakistan. Această a doua scrisoare a fost decisivă pentru mine. I-am spus lui Nasim că-mi doresc cu adevărat să fac asta și, de astă dată, nu a mai încercat să mă oprească. Puțin mai târziu, mi s-a transmis aprobarea de plecare.

Pe când mă pregăteam să plec, l-am întâlnit din nou pe Reza Pankhurst, unul dintre studenții care au participat alături de mine la operațiunea de recrutare de la Universitatea Cambridge. Acum se mutase în Egipt și revenise la Londra pentru a rezolva niște treburi. I-am spus ce intenționez să fac și a devenit la rândul său obsedat de ideea să se mute în Pakistan.

Rabia și cu mine ne făceam bagajele. Rabia, ca membră a HT, putea înțelege de ce vreau să plec și m-a încurajat din plin. Tata a rămas ferm pe poziție. Mâhnit de ceea ce devenisem și, acum, foarte critic la adresa HT, a refuzat să mă ajute financiar. Mi-a spus să nu-i zic lui Abi ce intenționez cu adevărat să fac, pentru a o cruța. Astfel că nu i-am spus, și pentru că m-am înscris la Universitatea Punjab pentru un an, Abi a fost fericită să mă lase să studiez și să văd cum este cu adevărat Pakistanul. De asemenea, i-am spus că vreau ca Rabia să ne cunoască familia, ceea ce părea cumva plauzibil. Din această cauză, Abi ne-a dat niște bani fără ca tata să știe și a ținut legătura cu noi. Ajutorul venit de la o mamă preocupată să-și vindece fiul s-a dovedit neprețuit de vreme ce de la HT nu am primit niciun ban. Ne-au plătit avionul până în Pakistan, dar după aceea s-a considerat că suntem pe cont propriu.

Într-o seară, înainte de plecare, instinctul îmi spunea că mai am ceva de rezolvat. M-am gândit că e posibil să nu mă mai întorc și doream să-mi repar înainte să plec

---

greșelile făcute față de vechiul meu prieten Ed. Ne despărțiserăm cumva supărați în ziua aceea, pe treptele de la intrarea în SOAS, dar acum nu doream decât să-mi îmbrățișez de bun rămas prietenul. Astfel că am sărit în mașină, pe atunci un Nissan Micra bej, m-am repezit până în cartierul Forest Gate, târziu, într-o seară, și am bătut la ușa lui.

— Cine e acolo? întrebă cineva plictisit din spatele ușii închise.

— Eu, hm, *assalaamu alaykum*, aici e Maajid, am venit să-l văd pe Ed. Este acasă?

— Îmi pare rău, mi-e teamă că nu.

Și, astfel, m-am îndreptat către Heathrow, cu destinația Pakistan. Îmi amintesc că Osman m-a dus la aeroport și că a început să plângă atunci când mă îmbrățișa, luându-și rămas bun. El știa ce se ascundea în spatele plecării mele. „Te rog, fii atent”, îmi spuse el.

În 1999, la douăzeci și doi de ani, plin de zel islamist, am ajuns în Lahore hotărât să ajut la declanșarea unei lovituri de stat militare în Pakistan. Deși mai vizitasem țara înainte, asta se petrecuse pe când eram copil și mi-a trebuit o vreme să mă adaptez noului mediu. Pentru că Ura sterlină era mai puternică decât rupia, puteai trăi în fapt extrem de confortabil cu relativ puțini bani. Puteai avea – și oamenii chiar aveau – case uriașe, cu piscine, jacuzzi și alte utilități. Afară însă, drumul putea fi pe jumătate stricat, dacă nu doreai cumva să plătești repararea lui. Se putea de asemenea să nu ai în permanență electricitate și să trebuiască să-ți cumperi propriul generator de curent. Acestea erau semnele tipice de eșec al statului și de proastă guvernare. Pakistan era gata de revoltă.

În ciuda stereotipiilor grosiere, Pakistan este o țară cu adevărat diversă, bogată și complexă. Nu există o etnie „pakistaneză”, țara fiind mai degrabă constituită din numeroase etnii, printre care punjabi, baloch, sindhi, pashtun și kashmir și multe altele. Multe dintre aceste etnii se regăsesc și în țările vecine, motiv pentru care identitatea *pakistaneză* nu prea există. Decât să numești

---

„Pakistan” entitatea politică pe care o vezi pe hartă, este mult mai corect să vorbești despre *Pakistane*, la plural.

Țara nu are doar o profundă diversitate etnică și lingvistică, ci și uriașe diferențe politice, de clasă, culturale și gastronomice. O moștenire a împărțirii postcoloniale este faptul că provincii întregi sunt rupte în două, jumătate fiind în Pakistan, jumătate în India. Mulți pakistanezi vârstnici au încă verișori de gradul întâi dincolo de graniță, iar în Karachi s-a impus un puternic bloc politic care vrea să-i reprezinte pe *muhajir*, adică pe cei veniți din India după împărțire.

De aceea, mai presus de orice moștenire comună, ceea ce a ținut țara unită în fruntariile ei artificiale a fost visul suferindului ei fondator, Muhammad Ali Jinnah, și teama colectivă față de ce s-ar fi putut întâmpla dacă musulmanii ar fi rămas o minoritate în India. Jinnah a dorit să creeze un adăpost sigur pentru minoritatea musulmană într-o regiune dominată de hinduși. În schimb, el și-a imaginat o țară care să salveze și alte minorități deopotrivă.

În 1947, Jinnah reușise să-i păcălească aproape pe toți ceilalți câștigând independența pentru Pakistanul de Est și de Vest, dar a murit la scurt timp după ce și-a îndeplinit visul. Pierzându-și fondatorul atât de devreme, Pakistanul a rămas blocat de atunci într-un continuu sectarism etnic, intrareligios și lingvistic. Tensiunile au atins punctul maxim atunci când cei din Pakistanul de Est au reușit să câștige majoritatea locurilor din parlamentul național și au vrut să formeze guvernul. Vestul, dominat de punjabi, a refuzat să accepte rezultatele. Țara a fost lovită de dezastrul războiului civil, iar bengalezii s-au desprins de Pakistanul de Vest în 1971, formând Bangladeshul de azi.

După acest război, ideea conform căreia musulmanii se pot îngriji de ei înșiși mai bine decât hindușii părea compromisă, astfel că i-a fost lăsată armatei Pakistanului de Vest sarcina de a încuraja islamizarea Pakistanului ca motivare ideologică națională, care să dea coeziune țării cu ajutorul religiei politizate ca o nouă formă de identitate

---

națională. În 1977, generalul Zia a preluat puterea în urma unei lovituri de stat și a făcut exact acest lucru. Pakistanul nu a mai fost la fel de atunci. Desigur, oricât de bulversant ar fi pentru alții, în India sunt la fel de mulți musulmani ca în Pakistan, așa că problema identității Pakistanului tulbură națiunea până în ziua de azi. Și, în ciuda idealismului meu adolescentin de pe vremea când mergeam la Newham, când consideram că musulmanii sunt legați exclusiv prin islam și prin nimic altceva, lucrurile începeau să pară mult mai complicate la fața locului.

Ajungând în mijlocul acestei situații complicate în 1999 și crezând că avem toate răspunsurile, mi-am dat seama că va trebui să învăț cât mai repede urdu, singura limbă care poate fi înțeleasă de cei mai mulți pakistanezi, indiferent de provincia în care te afli. Nu am crescut vorbind urdu - vorbeam acasă engleza ca primă limbă - dar o auzisem în multe ocazii, astfel că eram familiarizat cu elementele ei de bază. Am fost întâmpinați de unchiul soției mele la aeroportul din Lahore. Doctorul Abdul Qayyum era un om rafinat, prietenos, bogat, dar generos. Venise de departe și era încântat să ne primească. Unchiul Qayyum era un vechi și respectabil medic stomatolog din orașul Raheem Yar Khan, localitate aflată chiar la jumătatea drumului dintre Karachi și Lahore. Pe atunci nu era membru al HT, dar era un salafist foarte credincios și avea o barbă uriașă, cărunță și un zâmbet călduros. După aderarea celor șapte nepoate la HT, unchiul Qayyum a început să analizeze cauza islamistă mai îndeaproape.

Pentru început, am stat în Lahore, la unul dintre prietenii săi, membru al Jamaat-e-Islami, un grup politic islamist din Pakistan asemănător în concepție Frăției Musulmane. Acest prieten, un om de afaceri, nu părea foarte credincios, însă insista ca soția lui să poarte *niqab* (văl de față). Am aflat mai târziu că felul său de a-și dovedi susținerea nu era prin evlavie, ci prin finanțare. Am descoperit în cele din urmă un loc unde să locuim în Lahore, un apartament la etajele superioare ale unui bloc

---

din Nishter, în cartierul Allama Iqbal. Era destul de sărăcăcios, însă recent renovat și l-am echipat cu niște ventilatoare, covoare și piese de mobilier.

Motivul pentru care fusesem trimis în Lahore era că aici își avea baza Imtiaz Malik, liderul HT din Pakistan. Nu reușise să pună organizația pe picioare, iar conducerea era de părere că avea nevoie de ajutor. Am mers de îndată să-l întâlnesc. Era mai în vârstă ca mine – către patruzeci de ani – dar nu mi-a luat mult până când respectul pentru vârsta lui a dispărut. Era un personaj cu totul neinteresant și mi-am dat imediat seama de ce nu a reușit să recruteze oameni pentru cauza noastră. Imtiaz sugera că, în ceea ce mă privește, cel mai bun plan ar fi fost să recrutez oameni în departamentul islamic al Universității Punjab din apropiere. Acest plan nu era lipsit de logică: în Marea Britanie, una dintre cele mai eficiente metode de a atrage recruți era să începi cu studenții. Universitatea Punjab era cea mai mare instituție de învățământ superior din Pakistan și faptul că eram eu însumi student ar fi putut face lucrurile mai ușoare pentru mine. Acest plan avea însă o fisură de care Imtiaz chiar ar fi trebuit să fie conștient. Universitatea era deja fief al Jamaat-e-Islami. Era vorba așadar despre niște studenți care știau ce este islamul, care studiau islamul și pe care ar fi fost dificil să-i convertești. Oricare altă secție din universitate ar fi fost mai bună decât aceea.

Cel mai bun loc de pornire era colegiul medical. Se afla de partea cealaltă a Șoselei Canalului, iar atmosfera era diferită. Am descoperit că aici veneau de ani buni studenții arabi să studieze medicina: printre aceștia erau și membri ai HT. Când am ajuns acolo, m-am intersectat cu un membru palestinian al HT care organizase aici câteva ședințe de studiu. Tocmai pleca și nu am putut să nu mă gândesc că acest tip din afara Pakistanului făcuse mai mult într-un timp mai scurt decât realizase Imtiaz în cinci ani.

În câteva săptămâni au sosit alte întăriri din Marea Britanie. A venit Irfan Wahid, care fusese supraveghetorul meu la Londra. Puțin după sosirea lui Irfan, a apărut și

---

doctorul Abdul Wajid. Abdul Wajid era unul dintre membrii HT care a coordonat efortul inițial de recrutare din universitățile britanice. Era un vorbitor experimentat și un bun recrutor. Irfan nu avea talentul oratoric al lui Abdul Wajid, dar era un organizator și administrator destul de priceput. Una peste alta, părea o echipă puternică, aproape perfectă. Eram entuziasmat de venirea lor și mi se părea că împreună putem să realizăm cu adevărat ceva.

Am discutat cu Irfan și i-am spus care e părerea mea despre Imtiaz, iar el m-a ascultat cu atenție. Însă după aceea, spre groaza mea, a mers la Imtiaz și, după cum se pare, i-a repetat toate acuzațiile pe care i le adusesem. Numi venea să cred: încercasem să-i prezint lui Irfan o imagine cât mai apropiată de realitate pentru că voiam să ajut cauza; tot ce părea să fi făcut Irfan a fost să se folosească de aceste informații pentru a se pune bine cu Imtiaz, scoțându-mă pe mine din joc.

Renunșasem la multe pentru a mă muta în Pakistan – nu-i anunșasem pe cei din SOAS că plec și, în fapt, renunșasem la absolvire. Mi-am riscat cariera, iar acum eram pus în poziția de a nu obține nimic în schimbul acestui sacrificiu. Asta durea. Dar ce m-a afectat cu adevărat a fost un lucru mult mai profund. Am fost un activist absolut devotat HT și credeam cu atâta pasiune în grupare, că aș fi făcut orice mi-ar fi spus conducerea că ar ajuta la promovarea noastră. Mi-am abandonat studiile și am plecat la doar câteva luni de la căsătorie, într-atât eram de consacrat cauzei.

Cu toate acestea acțiunile lui Irfan mi-au deschis ochii. Am observat că oamenii organizației, în loc să facă ceva pentru binele cauzei, păreau să fie mânați de instincte ordinare. Dacă înainte vedeam în Irfan un frate, de acum înainte era pentru mine un om căruia se pare că-i plăcea să facă tot soiul de jocuri pentru a avansa. Pentru un ideahst ca mine, a fost dureros să recunosc acest lucru. Privind acum retrospectiv, acela a fost sfârșitul inocenței mele politice.

Cam tot pe-atunci, în Marea Britanie, Osman s-a

---

decis că nu mai vrea să rămână în cadrul grupului. Nu a fost niciodată membru plin și a rupt în cele din urmă legăturile cu gruparea. Considera că HT îl controla prea mult și era prea inflexibilă pentru firea lui iscoditoare. Începusem să-mi însușesc în secret modul de a gândi al lui Osman și am decis să nu mă dăruiesc într-atât de mult, să păstrez mereu o parte din mine la care să nu renunț. M-aș dărui cu bucurie lui Allah, dar nu celor din HT. Procesul de gândire care duce la părăsirea unor grupuri ca HT începe îndoindu-te pentru început de cineva cu autoritate, apoi punând la îndoială tactica, apoi strategia, apoi metodologia, pentru ca, în final, să te îndoiești de însăși ideologia grupării. Dacă aș încerca să identific în timp motivele care m-au determinat în cele din urmă să părăsesc grupul, probabil că aceasta ar fi cauza dintâi, primară, nerecunoscută.

De asemenea, aceasta a fost prima dată când am lucrat îndeaproape cu Abdul Wajid, iar omul care părea de departe un recrutor atât de capabil și hotărât, de aproape mi s-a părut a fi bolnav de putere. Am început să-l consider drept unul dintre tipii mânați vizibil de dorința de a domina, credința sa intimă fiind aceea că el este cel mai capabil om dintre toți cei de față. De îndată ce am ieșit din grațiile lui Imtiaz și Irfan, Abdul Wajid spunea fără ocolișuri că mă consideră un agent secret care încearcă să producă disensiuni în sânul operațiunii organizate de HT în Pakistan. Cu certitudine, părerea lui mă speria. Siguranța cu care aparent decisese asta mă făcea să meditez cât de periculoasă este neasumarea responsabilității la nivel superior în orice organizație. Ce s-ar întâmpla dacă oamenii aceștia ar prelua puterea în țară?

Singurul lucru pe care-l puteam face era să recrutez. Strategia noastră pentru țări majoritar musulmane ca Pakistanul era una pe termen lung. Știam că, de la lovitura de stat dată de Zia în anii 1970, procesul de „islamizare” a instituțiilor pakistaneze avansase destul de mult. În acest moment, grupările islamiste, dominante în multe campusuri, controlau deja mulțimea și atrăgeau sute de

---

mii de oameni la manifestațiile lor. Elita intelectuală a țării se temea de intimidările islamiştilor și le făceau continuu concesii. Grație modului în care grupările islamiste izbuteau să confişte viziunea lui Jinnah, grație jihadului afghan și politicilor IS ȘI CIA, grație ascensiunii talibanilor, grație concesiilor istorice făcute de guvernele progresiste ale Pakistanului și, de asemenea, grație corupției și proastei guvernări, sarcina noastră de a insufla islamismul maselor din Pakistan era, în mare măsură, înfăptuită.

Oricum, știam că cele două blocuri care contau cu adevărat în lupta pentru putere din Pakistan, cele două sectoare fără de care schimbarea nu se putea petrece, erau intelectualitatea și armata. Și astfel, în loc să ne risipim eforturile încercând să construim o mișcare de masă care, în fapt, fusese deja realizată, am început să vânam reprezentanții de frunte ai clasei de mijloc și ai armatei. Aceștia formau grupul de oameni care conduceau de fapt națiunea. Dacă puneam stăpânire pe viața intelectuală a națiunii și pe forțele armate, masele s-ar fi supus bucuroase conducerii noastre.

Exista deja o echipă specială, coordonată de britanicul de origine pakistaneză Omar Khan, membru al HT, care opera în interiorul armatei, concentrându-se pe recrutarea cadeților Academiei Sandhurst. Treaba noastră era să ne ocupăm de universitățile englezești de elită, ca de pildă Universitatea de Științe ale Administrației din Lahore (USAL), locuri care, înainte vreme, fuseseră bastioane ale gândirii liberale, și am început să mergem în cafenelele de lux de pe Șoseaua Complexului Comercial și cluburile de yuppi, să vorbim în engleza noastră perfectă, cu studiile noastre la SOAS, la LSE, Imperial și Oxbridge, cu argumentele noastre deja bine șlefuite.

Nu mai văzuse nimeni țipi ca noi înainte. Eram islamişti, dar bărbieriți, tineri, bogați și flexibili, eram bine îmbrăcați, educați în Occident și, cu toate acestea, voiam întemeierea „*khilafah*”-ulw. Am explorat în doi timpi și trei mișcări aceste locuri.

Personal, m-am îndârjit și am mers să operez în două zone - intenționeam să găsesc susținători la Universitatea Punjab și să pun bazele unei organizații în Raheem Yar Khan, orașul unde locuiau rudele Rabiei. Între timp, a ajuns în Lahore un alt membru venit din Marea Britanie: Mohammed Nawaz, lector la Universitatea Sheffield. Ignorând instrucțiunile lui Imtiaz, l-am ajutat să-și găsească de lucru în cadrul Facultății de Științe Politice. Am reușit, de asemenea, să recrutez un student extrem de capabil pe nume Saleem, din cadrul grupei mele de la universitate, și l-am predat lui Nawaz pentru instruire. Saleem era hafiz, știa pe dinafară întreg Coranul și a devenit un activist foarte eficient.

În afară de Lahore, făceam adevărate incursiuni în Raheem Yar Khan. Călătoream acolo la sfârșit de săptămână și, în scurtă vreme, organizasem trei *halaqah*. Mai mult decât atât, aceste *halaqah* nu erau pline de studenți, ci de oameni mai în vârstă și mult mai influenți. Am reușit să convertesc un membru al Lashkar-e-Taiba (Lei), acum o organizație teroristă proscrisă. Era chiar și un imam de la o moschee locală salafistă care ni se alăturase. Apoi era mereu zâmbitorul unchi Qayyum, prietenosul doctor, cu uriașa lui barbă încărunită. Barba conta în Pakistan: dovedea că este un individ serios și credincios. Și era sincer cucernic, în felul acela bun, pios. Pleca de-acasă dimineața, mergea la moschee să se roage, apoi, când își închidea după-amiaza cabinetul stomatologic, putea fi văzut pe străzile orașului dând de mâncare celor săraci.

— Maajid *bhai* - fratele meu, Profetul nostru, *alayhi salam*, ne povățuiește să fim buni cu vecinii noștri. Iar vecin este orice om de pe strada ta, mi-a spus el odată. Acesta este motivul pentru care încerc să dau mâncare tuturor celor de pe strada mea, ca să primesc *sawab* - binecuvântări - de peste tot.

Pentru evlavie sa, era îndrăgit deopotrivă de familie, de prieteni și vecini, așa cum îl îndrăgeam eu însumi. Unchiul Qayyum și cu mine eram foarte apropiați. A

---

devenit pivotul a tot ceea ce făceam pentru HT în Raheem Yar Khan. I-am recrutat fiul, fratele și pe mulți dintre prietenii săi. Oamenii pe care-i recrutam aveau cu toții rădăcini în comunitățile locale: erau chiar acei factori de influență pe care HT visa să-i aducă în rândurile sale. Cu ei aveai șansa de a schimba mentalitățile.

Într-o zi, am primit un telefon de la unchiul Qayyum care era extrem de entuziasmat:

— Maajid, ascultă, *bhai*, am fost abordat de un individ al cărui nume înseamnă „cel sincer”. Acesta umbla prin zonă făcând *tableegh*, propagandă pentru cauza noastră, de vreo doisprezece ani, de unul singur și în fine ne-a găsit din nou! A auzit de munca ta de la niște tipi pe care a încercat să-i recruteze în Raheem Yar Khan și tocmai a sosit la cabinetul meu. Trebuie să vii să-l vezi, *jaldi ajau*, vino repede; e un dar de la Allah pentru cauza noastră!

Se răspândea vestea, desigur, iar celule noastre din Raheem Yar Khan se înmulțeau. Toate acestea au fost posibile, pur și simplu, făcând vizite la sfârșit de săptămână.

A ajutat, fără îndoială, și faptul că Rabia avea rude acolo: asta mi-a dat credibilitate. Rabia stătea deseori în casa unchiului Qayyum cu restul familiei în timpul săptămânii, întărind și mai mult aceste legături. Chiar și-așa, ținând cont de situația mea și de lipsa unor cunoștințe mai avansate de urdu, era o realizare importantă.

Dornic să mă asigur de continuitatea acestei munci, i-am cerut lui Abdul Wajid să vină la Raheem Yar Khan să vadă ce am realizat. La început, s-a împotrivit cu scepticism, însă când a venit în final, a fost în mod clar surprins. Poate că nu aveau încredere în mine, însă Imtiaz și ceilalți nu mai puteau să-mi nege succesul. HT a început să-mi dea bani ca să iau avionul în weekend către Raheem Yar Khan, în speranța că își va crea acolo un adevărat bastion, asemănător celui cucerit de Lashkar-e-Taiba (Lei) într-un oraș numit Muridke. Pentru mine era o răzbunare. Știam că, dintre ceilalți, niciunul nu obținuse nici măcar

---

jumătate din toate acestea și că erau forțați acum să-și înghită mândria și să aibă de-a face direct cu recruții mei.

Cu toate acestea mă gândeam la plecare. În toiul acestei campanii, Rabia a rămas însărcinată. Eram extrem de bucuros, mai ales ținând cont de tot ce se întâmpla cu HT: iată că era ceva prețios de care grupul n-o să aibă parte. Știam că dorește să nască în Marea Britanie și să-i aibă aproape pe părinții ei s-o ajute. Se apropia cbpa întoarcerii noastre. Am continuat recrutările gândindu-ne însă la întoarcerea noastră în Marea Britanie. Am scris la SOAS pentru a le explica unde mă aflam și ce făceam; era prima dată când luam legătura cu ei și nu aveam nicio idee care ar putea fi reacția lor. Spre ușurarea mea, am aflat că era posibil să-ți prelungești întreruperea studiilor la doi ani: mă puteam întoarce să-mi continui studiile ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Privind acum înapoi, Pakistanul trecea printr-o perioadă extraordinară. Era sfârșit de secol, când guvernul democrat al lui Nawaz Sharif a fost înlăturat în urma unei lovituri de stat militare, iar generalul Musharraf a preluat puterea. Într-un mod foarte straniu, acea perioadă de guvernare militară s-a potrivit de minune cu propriile mele încercări de a ajuta HT să infiltreze armata și să înlocuiască o dictatură cu alta. Când am revenit în Pakistan, aproape un deceniu mai târziu, țara era guvernată din nou în mod democratic, iar eu făceam campanie pentru a consolida cultura democratică în țară. Istoria Pakistanului o reflecta cumva pe a mea.

Este greu să nu vezi acum acea perioadă ca fiind premergătoare atacurilor de la 11 septembrie. Nimeni nu putea să prevadă ce avea să urmeze, dar simțeam cu toții puterea mișcării noastre: modul în care ideile despre islamism și jihadism se răspândeau și prindeau rădăcini. În mod clar, se părea că eram parte a unui fenomen amplu, că eram aproape să preluăm puterea. Talibanii în Afghanistan, guvernul sudanez, toate acestea păreau să fie doar începutul unui perioade de care Occidentul încă nu era conștient. În acele zile, talibanii considerau că

Pakistanul era deja un stat islamic și nu aveau nicio problemă cu țara. Îmi amintesc că m-am întâlnit cu un comandant taliban de rang înalt în Raheem Yar Khan, în efortul de a-l convinge că Pakistanul era o entitate colonială nelegitimă. Nu le-a trebuit mult talibanilor pakistanezi să adopte concepția noastră mult mai revoluționară.

Lashkar-e-Taiba (Lei), grupul responsabil pentru atacurile de la Mumbai din 2008, era altă organizație nou-apărută care, ca și HT, se străduia să câștige sprijin. Deși erau salafiști în credință și jihadiști în metodologie, din punctul de vedere al ideologiei, puține îi deosebeau de învățătura promovată de HT. De fapt, atât de asemănătoare erau unele dintre ideile noastre, încât gruparea se folosea de literatura HT în activitatea de recrutare. Pentru că toate acestea erau ceva nou, autoritățile încă nu-și dăduseră seama de amenințările pe care le reprezentau aceste grupuri.

După cum, înainte de crima de la Newham, nimeni nu a luat în serios avertizările venite din partea unora ca Peter Tatchell, la fel și autoritățile pakistaneze au făcut prea puțin pentru a opri proliferarea acestor organizații. De exemplu, în acea perioadă de început, am participat la conferința națională a Lei, *ijtima*, organizată în văzul tuturor, în orașul Muridke, care era fieful ei. Îmi amintesc că i-am zărit pe unii dintre susținătorii lui Omar Bakri, din organizația al-Muhajiroun, acum interzisă, participând și ei la conferință. Cred că l-am văzut o clipă pe înflăcăratul Abdur Rahman, pe care-l știam din tumultuoasele zile petrecute la Newham. Abdur Rahman va ajunge mai târziu să fie condamnat conform legii antiteroriste din Marea Britanie. Edificator despre cum era percepută amenințarea pe atunci este faptul că vorbitor principal la conferință a fost generalul Hamid Gul, fostul șef al ÎȘI temuta agenție pakistaneză de informații militare.

Capitolul 15

Califi în Copenhaga

Când m-am întors în Marea Britanie, părea cumva că

---

nu s-a schimbat nimic. Aveam locul meu la colegiu. Tatăl meu credea că mi-am dat seama de greșeală și mă întorsesem să-mi continui studiile, astfel că m-a întâmpinat bucuros. În ceea ce privește poziția mea în Hizb al-Tahrir, problemele pe care le avusesem cu Imtiaz au continuat. Ei au trimis un raport foarte dur către conducerea din Marea Britanie, în care spuneau despre mine că sunt probabil un „agent infiltrat” și că nu se poate avea încredere în mine. Pe atunci, Nasim plecase să înființeze filiala HT în Bangladesh, iar noul lider din Marea Britanie era un britanic de origine indiană pe nume Jalaluddin Patel. Spre deosebire de Nasim, Jalaluddin nu mă cunoștea; el nu fusese martor al metamorfozării acelui tânăr pasionat de rap, care purta bandană, cu mers neregulat, furios pe toate nedreptățile din lume, într-un recrutor islamist la scară globală. Jalaluddin fusese instruit și modelat de Abdul Wajid. Mi s-a dat un post la universitate, iar unul dintre foștii mei *danseen*, pe nume Amir, a fost numit supraveghetorul meu, punându-i-se în vedere să nu aibă încredere în mine. Nu-l invidiam pe Amir; de acum, isprăvile mele, *dawah*, erau cunoscute de toți cei din HT și iată că unul dintre foștii mei ucenici era pus în poziția stânjenitoare de a trebui să se dea drept șeful meu. Nicio problemă, mi-am spus eu, am reușit să fac asta în Pakistan și pot s-o fac și aici. Amir, spre cinstea lui, era un om inteligent, care gândea cu capul lui, și m-a tratat cu considerație. Nu i-a luat mult până să fie exclus din HT pentru atitudinea lui independentă.

S-a petrecut totuși o schimbare extrem de semnificativă în viața mea, și aceea a fost nașterea fiului meu, Ammar, nume care înseamnă „cel care va înfăptui lucruri mărețe”. I-am dat acest nume după faimosul însoțitor al Profetului, iubit și de sunniți, și de șiiți – fiu al primilor martiri ai islamului, Yasir și Sumayyah, care au fost torturați până la moarte de stăpânul de sclavi Abu Jahl, din tribul păgân Quraish, care conducea pe atunci în Meca. Fiul nostru s-a născut și el din părinți care voiau să sacrifice totul pentru cauză, ceea ce preconizam să facă și

---

el. Ammar din vechime, general al verișorului și ginerelui Profetului, Ali, preamărită să-i fie amintirea în numele lui Allah, a fost în cele din urmă ucis în primul război civil islamic, în război împotriva forțelor rebele ale lui Mu'awiya: era perioada romantică a luptei.

Rabia, ca membră a HT, m-a urmat cu zel în Pakistan când am vrut să merg acolo. Însă când am revenit în Marea Britanie și am început o nouă viață într-un apartament din Wembley, au început să apară primele fisuri în relația noastră. După cum știu toți părinții, experiența îngrijirii unui nou-născut este extrem de obositoare. Nesfârșitele nopți fără somn lasă urme chiar și asupra celor mai solide relații. Era o perioadă în care Rabia voia ca eu să mă străduiesc mai mult s-o ajut. Însă abia acum percepea cu adevărat că în relația noastră eram de fapt trei: eu, ea și ideologia noastră. Eram atât de devotat cauzei, încât și un pas dacă aș fi dat înapoi pentru a o ajuta să se descurce cu creșterea copilului nostru, aș fi simțit că dezertez de la datorie. La drept vorbind, pentru a înlătura tentația de a sta acasă prins de caldă îmbrățișare a soției mele și a fiului nostru nou-născut, m-am implicat și mai mult în campanie în această perioadă.

E mult mai ușor să în făptuiești lucruri crude, egoiste când ești orbit de ipocrizie, fie ea religioasă sau politică, l-am distrus visele acelei femei aspirând la înfăptuirea unui „*khilafah*” amăgitor. După ce i-am refuzat luna de miere, îi refuzam acum sprijinul în cea mai dificilă perioadă a vieții ei. Însă eram amândoi incredibil de tineri, abia trecuți de douăzeci de ani și încă plini de încredere de sine și certitudini ideologice. În vreme ce ea voia să se dedice mai mult vieții de familie, eu consideram că am fost mereu sincer cu ea. Știa cine sunt atunci când m-am căsătorit cu ea și ce voiam să fac cu viața mea. Dacă devin persoana care-mi ceri tu să devin, susțineam eu, atunci nici nu m-ai mai iubi de fapt. Nu ți-ai fi dorit niciodată să te măriți cu acea persoană, așa că nu-mi cere să devin acea persoană acum. Și cu aceste vorbe păraseam adesea casă, îndoindu-mă de convingerea că o simplă legătură ideologică era

---

suficientă pentru ca o căsătorie să dureze.

Activitatea mea părea mai importantă ca oricând: deși 2001 a fost momentul în care salafism-jihadismul a ieșit în evidență la nivel internațional prin atentatele de la 11 septembrie, momentul de vârf al mișcării, dacă e să ne referim la susținere și dezvoltare, s-a înregistrat cu mai bine de douăsprezece luni înainte. La drept vorbind, în 2001, acest avânt începuse să se domolească într-o oarecare măsură. Am făcut tot ce puteam pentru a profita de valul de interes față de islamism. Revenit la SOAS, am găsit alt frate cu care să fac echipă: Ashraf ul-Haque a devenit partenerul meu, așa cum Ed Husain fusese la Colegiul Newham. Ashraf mi-a spus că a refuzat o ofertă de la Oxford pentru a se înscrie la SOAS fiindcă voia să-mi calce pe urme. După ce Ashraf a rostit jurământul de credință și a devenit membru HT, am recreat împreună gloria acelor zile de început chiar acolo, la SOAS, și am reușit să organizez trei *halaqah* cu noii adepți. Călăuzindu-l și protejându-l împotriva celor din organizație, am devenit de nedespărțit, uniți de dezamăgirea pe care ne-o producea orice lider incompetent din HT. Deși nu susțineam jihadismul în expunerile noastre, procesul de politizare pe care-l începusem îi determinase pe unii ucenici s-o apuce pe această cale. Unul dintre recruții mei din acel an a fost Zeeshan Siddiqui, care a fost ulterior arestat și închis în Afghanistan de armata Statelor Unite fiindcă se dusesse acolo pentru a se alătura „jihadului”. După ce a fost repatriat în Marea Britanie, Zeeshan s-a aflat sub control judiciar, de care reușea din când în când să scape.

Mi s-a dat de asemenea ocazia să ajut la recrutarea soldaților pakistanezi. Era un grup de ofițeri care veniseră cu bursă să se instruiască la Sandhurst. Pentru HT erau aur curat: după cum am spus, metoda lor de a prelua controlul asupra unei țări era să infiltreze armata și să provoace o lovitură de stat. S-a dovedit că unul dintre acești militari avea legături cu HT prin rudele sale. Cineva din familia lui avea un garaj în Stepney Green, unde-mi

---

țineam mașina. Proprietarul garajului avea un fiu, Aftab, care era un *dans* HT și, cu toate că nu avea stofe de recruta, reușise să stârnească interesul acestui militar. Ofițerii erau pe punctul să se întoarcă în Pakistan, astfel că am fost adus pentru a face o prezentare, fiindcă mă pricepeam la recrutări, dar și fiindcă, în ciuda eforturilor lui Imtiaz, munca mea din Pakistan mă făcuse cunoscut. Dorința mea era să le dau un impuls final și să le spun cum ar putea face recrutări în armata pakistaneză.

I-am întâlnit într-unul dintre apartamentele lui Aftab din Forest Gate, le-am vorbit despre HT și le-am explicat că ar putea deveni esențiali în planurile noastre de a prelua controlul asupra unei țări. Le-am spus că, în loc să devină membri ai HT pe față, responsabilitatea lor era să se întoarcă în Pakistan, să susțină gruparea clandestină și să înceapă să organizeze celule în interiorul armatei. După aceea, trebuia să aștepte și să se pregătească pentru a participa la o lovitură de stat militară.

Era un plan cu miză mare și cu consecințe drastice în cazul în care nu reușea. În 2003, jurnalistul pakistanez Ahmed Rashid scria în ziarul londonez *Telegraph* că generalul Musharraf a efectuat o epurare în armata Pakistanului, extirpând ceea ce el descria ca fiind celule care simpatizau cu al-Qaeda. Avea dreptate în privința celulelor, însă greșea în privința apartenenței lor: fuseseră formate de susținătorii HT pe care-i întâlnisem în apartamentul acela murdar din Londra și-i făcusem să se revolte. Când am auzit știrile, am fost foarte afectat: pe atunci eram în plin „Război împotriva Terorismului”, și puține erau tipurile de tortură la care nu s-ar fi recurs pentru a-i interoga pe acei militari. Câțiva ani mai târziu, l-am întâlnit la Londra pe instructorul lor de celulă, britanicul de origine pakistaneză Omar Khan. Omar mi-a confirmat. El fusese militarul care ținuse în secret legătura dintre HT și acești soldați și fusese arestat laolaltă cu ei. Fusese bătut și i se pusese o armă la cap în timpul interogatoriului înainte de a fi deportat înapoi în Marea Britanie. Soldații care rămăseseră în Pakistan nu fuseseră

---

la fel de norocoși.

Munca de recrutare (*da wah*) îmi dăduse bătăi de cap o mare parte din an, trebuind să mă ocup și de absolvire, și de fiul nou-născut. Dar aceasta a fost doar o parte a activității desfășurate pentru cauză în anul 2000. HT organiza regulat întruniri, iar eu am devenit în scurtă vreme unul dintre vorbitorii principali la aceste evenimente. Am organizat evenimente în fața ambasadei Statelor Unite și în Trafalgar Square, marșuri pe Edgware Road, conferințe în Hyde Park. Nu erau fleacuri: la mitinguri veneau de obicei circa trei mii de participanți. Era altceva față de munca de analiză atentă pe care o presupunea conducerea unui *halaqah* (cerc de studii), însă mie îmi plăcea. Unii oameni se emoționează când trebuie să vorbească în public, mie însă îmi plăcea să însuflețesc mulțimea și mă bucuram de acel prilej pentru a transmite mesajul nostru unei mulțimi atât de numeroase. Faptul că adunările erau atât de mari nu făcea decât să ne întărească părerea că mișcarea era în pragul unei realizări importante.

În plus, am răspuns chemării de a pune pe picioare filiala pakistanezo-daneză a HT din Danemarca. Era o versiune de lux a ceea ce făcusem în Raheem Yar Khan din Pakistan. Petreceam zilele de lucru la Londra, studiind la SOAS ziua și organizând *halaqah* seara. Apoi, vineri seara, luam avionul până la Copenhaga și petreceam weekendul în Danemarca. În felul acesta, munca mea pentru HT îmi ocupa toată săptămâna, supunându-mi căsătoria unor presiuni și mai mari.

Danemarca era considerată de *qiyadah* drept o zonă care avea urgentă nevoie de dezvoltare, pentru a ajuta astfel HT să prindă rădăcini pe continent. Din varii motive, filialele europene nu se dezvoltaseră așa cum ar fi trebuit. Filiala inițială a HT din Danemarca fusese pusă sub autoritatea conducerii europene aflate în Germania și urmașe o strategie de recrutări concentrată pe imigranți din prima generație, care veniseră în țară din motive economice. Rezultatul a fost că filialele europene erau

---

formate aproape în întregime din nord-africani și turci. În Marea Britanie, dimpotrivă, recrutările se concentrău întotdeauna pe cei născuți și crescuți acolo, pe tânăra generație furioasă: studenții din universități și tinerii rebeli. Strategia germană nu avusese în vedere niciodată asemenea oameni: îi considerau niște pierde-vară, în vreme ce experiența britanică dovedise că asemenea indivizi erau primii vizați pentru recrutare. Frații noștri din Danemarca se hotărâseră acum să aplice modelul britanic, iar HT se extindea cu rapiditate acolo. Nu se observa însă deocamdată pătrunderea lor în comunitatea tinerilor danezi de origine pakistaneză, care ar fi oferit organizației o altă punte de legătură cu Pakistanul, precum cea realizată de noi în Marea Britanie.

Date fiind educația și experiența mea atât în mediul universitar, cât și peste hotare, s-a considerat că sunt persoana ideală pentru a schimba această situație. M-am obișnuit repede cu ideea că, la sfârșitul săptămânii, trebuia să iau avionul și să mă întâlnesc pe aeroport cu Khalid Amin, un danez palestinian care mă însoțea în următoarele 48 de ore de-a lungul unui program dens de întâlniri și discuții. Din nou, am avut scurte întâlniri cu membrii comunității. Am pus pe picioare cercuri de studiu și chiar am întâlnit câțiva recruți pentru armata pakistaneză: nu erau ofițeri ca aceia de la Sandhurst, dar erau soldați, pregătiți și dornici să susțină cauza.

Erau izbitoare în Danemarca diferențele față de Marea Britanie în privința rasismului, și nu în sens pozitiv. Din anumite puncte de vedere, mi se părea că mă întorsesem în timp, în anii de adolescență din Essex: asta-mi evoca atmosfera de acolo și atât de departe era Danemarca față de Marea Britanie în ceea ce privește relațiile rasiale. În Marea Britanie, această chestiune a dispărut în mare măsură și societatea a mers mai departe, în vreme ce, peste tot în Danemarca, oamenii se plâneau de rasism. Liniile de demarcație erau trasate altfel pe continent. Pe atunci, turcii din cea de-a treia generație, născuți și crescuți în Germania, mai erau considerați

---

musafiri primiți să muncească. Acest tip de politică a generat o atmosferă cu totul diferită din punct de vedere identitar.

Reacția față de rasism a comunităților minoritare din Danemarca a fost similară celei pe care am avut-o eu însumi în Southend: violența. Potențialii recruți pe care i-am întâlnit aveau cu toții un trecut plin de activități criminale: erau foști gangsteri, foști traficanți de droguri. În vreme ce, în Southend, era folosit cu predilecție cuțitul, aici crescuseră cu toții înconjuțați de arme. Am auzit multe povești despre schimburi de focuri cu poliția, tentative de jaf armat și, nu doar o dată, oamenii și-au ridicat cămașa pentru a-mi arăta o cicatrice de glonț.

Grație trecutului meu, puteam să stabilesc o legătură cu acești recruți într-un fel care nu le fusese la îndemână celorlalți recrutori. Potențialii recruți erau interesați de traseul pe care-l urmasem și voiau să știe cum ajunseseam să mă dedic islamismului revoluționar. Am fost norocos, bănuiesc, să călătoresc în Danemarca la apogeul fervorii islamiste: nivelul acela de interes cu siguranță a făcut recrutarea mai simplă. Am reușit să contribui la dezvoltarea activității filialei daneze și mă simțeam mândru că răspândisem mesajul în Marea Britanie, Pakistan și, acum, în Europa continentală. E întristător faptul că filiala HT din Danemarca este cunoscută azi drept una dintre cele mai extremiste filiale ale organizației. În cele din urmă, guvernul german a interzis activitățile HT, iar în 2006, purtătorul de cuvânt al filialei daneze, Fadi Abdul Latif, a fost condamnat pentru instigare la ură și incitare la violență.

Data fiind toată această dăruire față de HT, probabil că nu e surprinzător faptul că studiile mele au avut de suferit. Când am primit rezultatul la examene, am descoperit că l-am trecut pe cel de drept, însă l-am picat pe cel de gramatică arabă, mult mai greu decât cel de drept, dacă sunteți curioși. Trebuia să trec examenul de arabă ca să mă calific pentru partea următoare a cursului: să studiez un an arabă la Alexandria, frumosul oraș

---

egiptean. Spre frustrarea Rabiei, în loc să am ceva timp liber peste vară, a trebuit să-mi petrec vacanța recapitulând materia pentru reexaminare.

M-am angajat ca agent de pază la Londra, la Royal Festival Hall. Trebuia să manevrez bariera care lăsa mașinile să intre. Stăteam într-o cabină și recapitulam arabă în fiecare zi de la nouă la cinci, întrerupându-mă când și când ca să las mașinile să intre. Celorlalți agenți de securitate nu le venea să creadă ce noroc aveau – cine ar fi vrut să stea în cutia aia toată ziua? Însă plin de visul reactivării HT în Egipt, mă concentram pe studiile mele. Eram atât de absorbit de studiu, încât, odată, am reușit să mă lovesc cu bariera peste deget. Am avut o rană adâncă, iar cicatricea este și azi vizibilă.

Strădania mea a dat totuși roade. Am susținut din nou examenul la arabă la începutul lui septembrie 2001 și, de astă dată, l-am trecut. Puteam să-mi ocup locul la Universitatea din Alexandria, la Centrul de studiu al limbii arabe pentru străini din cadrul Colegiului de Literatură. Din nou, Rabia și cu mine am făcut bagajele, foarte decepționați de relația noastră; ea mă urma din nou într-o altă țară. Când am decolat, privind Londra cum dispărea în urma avionului nostru, ținându-l pe Ammar în brațe, gândeam: „Douăsprezece luni și mă întorc aici, trebuie neapărat să mă ocup de căsătoria mea, de dragul lui Ammar”. Habar nu aveam că vor trece mai mulți ani până să pun piciorul din nou pe pământ britanic, ca om ireversibil schimbat. Sau că, atunci când vom ajunge la Alexandria, evenimente petrecute de partea cealaltă a Atlanticului, cu patru avioane de pasageri și două turnuri, vor schimba lumea în mod iremediabil.

Capitolul 16 *Diatriba*

Aruncați bombe asupra poporului meu, știind preabine că numărul victimelor „colaterale” – noi le spunem musulmani nevinovați – va depăși cu mult pagubele produse asupra „țintelor legitime”. Pentru voi, omorârea în masă a copiilor noștri – cărora continuați să le spuneți victime colaterale – este o consecință inevitabilă a

---

aplicării politicii voastre pe pământul nostru. Pentru noi, ei sunt pur și simplu copii. Nu vă gândiți că și noi plângem de ani de zile cum plângeți voi acum? Credeți că nu ne doare când ne răpiți și ne jefuiți pământurile și ne bombardați orașele? Ce pământuri, ce orașe? Întrebați voi. Aroganța voastră este întrecută doar de ignoranța voastră. Uitați-vă la Irak. Pentru a-l da jos pe Saddam Hussein, după războiul din Kuweit, ați omorât peste jumătate de milion de copii pentru că ați putut. Pentru că ați putut! Și pentru că poporul meu era, de asemenea, prea confuz, prea demoralizat pentru a putea să se pună în calea voastră. Aceștia sunt copiii noștri. Plângem după ei chiar dacă voi nu simțiți absolut nimic. Ce spuneți despre întrebarea pusă de Lesley Stahl în emisiunea „60 de minute” secretarului de stat Madeleine Albright:

— Am auzit că au murit jumătate de milion de copii - adică sunt mai mulți copii decât cei care au murit la Hiroshima și, mă întreb, a meritat acest preț?

Răspunsul dur al lui Albright a rămas întipărit în memoria noastră, murdărindu-ne inocența cu veninul ei:

— Cred că este o alegere foarte grea, însă considerăm că merită acest preț.

Și vă întrebați de ce suntem atât de furioși? Vă întrebați chiar și acum de ce, după toți acești ani, în timp ce schimbăm vorbele acestea, suntem cuprinși de furie? Prețul omorării a jumătate de milion de copii cu bombele voastre cu uraniu sărăcit merită plătit, dar vai nouă dacă ripostăm! În lumea voastră, interviul lui Albright abia dacă a fost pomenit: o căutare a surselor principale de știri, efectuată după atac pe internet, a dat doar o referință la interviu într-un ziar din Orange County. Dar în lumea noastră, în iadul în care trăim, a fost o știre importantă. Nu ne vom uita morții doar pentru că voi nu aveți sentimente.

Este justificată uciderea civililor doar pentru interesele voastre de politică externă? Pretindeți că, spre deosebire de noi, nu vizați civili, că intențiile voastre sunt nobile, că sunteți mânați doar de omenie. După câți civili

---

morți „nevizați” de tirurile voastre suntem îndreptățiți să ripostăm? După cinci, zece, o sută, jumătate de milion? Sunt trei mii de morți suficienți pentru a vă face să simțiți durerea fiecărei mame pe care „nu ați vizat-o” cu uraniu sărăcit? Dacă nu, atunci să știți că și intențiile noastre de a vă aduce moartea pot fi nobile, căci și noi ascundem distrugerea sub vâlul grijii pline de omenie. Nu dețineți voi monopolul cultivării distrugerii invocând bunele intenții și să nu îndrăzniți să pretindeți așa ceva, monștri aroganți ce sunteți. Voi puteți susține, finanța și antrena pe pământurile noastre dictatori care ne torturează frații și ne violează de decenii surorile în închisorile lor și tot voi ne invadați țările, pretinzând că ne aduceți democrație? Și invocați legi internaționale, deși ignorați cu bună știință ocuparea Palestinei de către Israel, așa cum a definit-o ONU? Nu vom uita nicicând prietenia voastră cu Mubarak și Assad, sprijinul vostru necondiționat acordat Israelului invadator; modul în care ne-ați folosit ca mujahedini în Afghanistan doar pentru a vă întoarce împotriva noastră odată ce ați obținut ce ați vrut. Ați ales de ce parte sunteți, și noi la fel.

Am ajuns să ne dăm seama că nu vă va impresiona nicio pledoarie, oricât de civilizată, că nu va avea efect niciun apel la compasiunea voastră, la mila voastră, că nu contează dacă jucăm după regulile voastre în jocul vostru, nimic din toate acestea nu vă va impresiona. Stați amețiți într-un ignorant extaz, în vreme ce noi sângerăm și secretăm puroi prin toate orificiile. Există un singur lucru pe care oamenii voștri îl țin la mare preț și-l apreciază, și acela este propria voastră viață, fericirea voastră și ignoranța voastră egoistă. Dacă provocarea chiar și a unei părți infinitezimale din durerea pe care ne-ați provocat-o vă deșteaptă din apatie și vă forțează să ne ascultați strigătele în timp ce noi ne scufundăm, atunci mi-e teamă că am decis în cele din urmă că, deși este „o alegere foarte grea, considerăm că merită acest pref.»

A fost un material elocvent, însă diatriba mea - o reflectare a reacției pe care am avut-o imediat după

---

atentatele din 11 septembrie - era doar jumătate de adevăr. Ce ușor este ca o victimă să construiască un discurs justificativ din jumătăți de adevăr și să influențeze mii de oameni în numele unei indignări îndreptățite. Dar cealaltă parte vedea, la rândul-i, și ea doar jumătate de adevăr, și asta era problema.

A înțelege cum am ajuns la o asemenea poziție detașată este de importanță fundamentală pentru a înțelege mentalitatea unui islamist, care-și trăiește viața sub spectrul violenței. Eram un ideolog. Aceasta era prisma prin care vedeam lumea. Era dificil pentru un auditoriu nemusulman să înțeleagă cu adevărat de unde provenea această indignare musulmană, însă ea era evidentă, era palpabilă, iar după 11 septembrie, invadarea Afghanistanului și a Irakului de către trupele conduse de americani nu a făcut decât să întărească și mai mult aceste puncte de vedere. Dacă America putea bombarda și invada ca reacție la faptul că a fost bombardată, de ce n-ar putea și jihadiștii bombarda și invada ca reacție la propriii morți? Iar dacă hotărâtor era faptul că de o parte se afla un stat, în vreme ce de cealaltă parte se afla o grupare scăpată de sub control, nu cumva statul ar trebui să fie mai responsabil?

Chiar dacă noi, cei din Hizb al-Tahrir, nu eram de acord cu metodele folosite de al-Qaeda, mulți dintre noi împărtășeau dorința acesteia de răzbunare. În mod curios, după cum rezultă și din diatriba de mai sus, poziția mea nu era cu totul detașată de grija pentru oameni. Mai degrabă, era prea legată - și motivată - de grija față de soarta musulmanilor, în detrimentul „celorlalți”. Dacă pot face acum ceva, este să contribui la înțelegerea mentalității care-i poate înfuria pe oameni atât de mult, încât să-și piardă cu totul compasiunea pentru ceilalți. Să-i umanizez chiar și pe cei care-i deumanizează pe alții, astfel încât procesul de vindecare să poată începe.

S-ar putea ca textul meu polemic de mai sus să fie o lectură incomodă pentru mulți dintre voi, în special pentru prietenii mei care au supraviețuit atacurilor de la 11

---

septembrie, și-mi cer iertare pentru asta. Realitatea este - și ne va fi de ajutor să nu pretindem altceva - că mai sunt încă mulți care gândesc în felul acesta, că ne place sau nu.

Am vizitat de atunci cu diverse ocazii Ground Zero și am fost onorat să vorbesc acolo, invitat fiind de comitetul de conducere al 9/11 Memorial Trust. A fost un exercițiu de smerenie și așa fi fost un om ciudat dacă nu m-ar fi impresionat profund vizita în acel loc. Stalin a spus odată cu cinism că o moarte este o tragedie, un milion de morți este statistică.

Asta a fost reacția mea la atentatele din 11 septembrie. Nu era vorba despre indivizi, era vorba despre tabloul general și, în acel moment, eram atât de afectat de suferințele „poporului meu”, încât nu-mi mai rămăsese niciun pic de compasiune pentru suferința celor pe care-i acuzam că le produsese. Este aici o lecție, cred, și pentru elementele cele mai militante ale societății occidentale.

Deși reacția mea inițială la atentatele din 11 septembrie putea fi șocantă pentru Occident, în țări ca Egipt și Pakistan, opinii de acest fel erau relativ comune. Într-o sinistă replică pe dos a cererii profesorului meu de istorie de la Westcliff să ridicăm mâna pentru a ne arăta solidaritatea, îmi amintesc un curs de arabă la care am participat după două săptămâni de la evenimente. Profesoara egipteană ne-a întrebat pe toți ce credem despre evenimentele din America. Sala de curs era plină de studenți de la SOAS și de la alte universități străine, iar mulți s-au declarat dezgustați de ceea ce se întâmplase. Cu toate acestea, profesoara egipteană avea un alt punct de vedere: ea le-a spus celor prezenți cât de fericiți erau egiptenii obișnuiți de ceea ce se petrecuse. A adăugat că era momentul ca americanilor să li se plătească cu aceeași monedă. Mulți studenți străini au fost șocați, însă în lumea arabă și în majoritatea societăților musulmane, acesta era un răspuns cu totul normal.

Făcându-se ecoul faimoasei ziceri a lui Malcom X, mulți credeau că „situația se întoarce acum împotriva”

Americii.

Pe când încercam să înțeleg evenimentele de la 11 septembrie, grija mea cea mai mare nu era pentru victime și familiile lor, ci pentru faptul că toate acestea vor avea efecte negative asupra HT și asupra islamismului. Nu eram convins de eficiența în plan intelectual a atacurilor, dar obiectiile mele aveau prea puțin de-a face cu costurile umane implicate. Pe vremea când eram la Colegiul Newham, conducerea centrală a HT îl criticase aspru pe Omar Bakri, spunând că politicile sale agresive atrag o atenție nedorită asupra grupării. Acea fusese reacția la o singură crimă – în cazul de față era vorba despre asasinarea a mii de oameni în inima New York-ului, pentru a nu mai vorbi despre copleșitoarea semnificație a distrugerii emblematicelor turnuri gemene. Presiunile la care urma să fie supus islamismul erau exponențiale: nu se vor răsfrânge doar asupra lui bin Laden și al-Qaeda, ci și asupra noastră, a tuturor, timp de mulți ani.

Eram de asemenea preocupați în mod special de modul în care va afecta reacția occidentală proiectele la care HT ținea foarte mult. Devenind clar că Afghanistanul va suporta greul reacției Statelor Unite, HT era pe punctul să piardă ceea ce considera a fi o verigă-cheie din lanțul întemeierii „*khilafah*”-ului. De când intrasem în organizație, cu câțiva ani mai devreme, HT începuse să prindă serios rădăcini în Pakistan. Era valabil și în Uzbekistan, unde organizația noastră forma cel mai mare grup al opoziției de acolo, având sute de mii de susținători. HT era considerat o amenințare atât de mare, încât președintele uzbek, Islam Karimov, a recurs la cele mai crunte torturi pentru a-i opri expansiunea: Craig Murray, viitor ambasador britanic în Uzbekistan, va demisiona în cele din urmă, spunând că președintele Karimov îi fierbea pe frații noștri de vii pentru a distruge gruparea.

Visul HT era să ajungă la putere în Afghanistan, Pakistan sau Uzbekistan, după care talibanii urmau să contribuie la întemeierea primului mare stat islamist modern, înarmat nuclear. În 1999, HT a trimis chiar o

---

delegație de arabi palestinieni din conducere pentru a le propune talibanilor un asemenea parteneriat pentru un viitor „*khilafah* nuclear”. Pe atunci, talibanii încă nu ajunseseră să creadă că Pakistanul era un stat *kufr*, neislamic, și au refuzat politicos cooperarea cu HT. *Dawah* nu a avut nevoie de prea mult timp pentru a schimba viziunea talibanilor asupra Pakistanului și, în 2009, aceștia au preluat controlul asupra unor teritorii importante din nordul țării. Ce au făcut atentatele din 11 septembrie, prin precipitarea ocupării Afghanistanului de către trupele NATO, a fost să distrugă dintr-o lovitură visul la acest califat al Asiei Centrale. Am fost mereu critici față de jihadism pentru că adoptase o strategie greșită pe calea către întemeierea unui „stat islamic”, iar evenimentele din acea dimineață păreau să confirme că jihadismul își făcuse lui însuși rău.

La câteva săptămâni după ce mă stabilisem în Alexandria și-mi începusem cursurile, am luat legătura cu HT din Egipt. La fel ca în Pakistan, Egiptul asistase în anii 1970 la ascensiunea islamismului finanțat de stat, așa cum, în deceniul dinainte, asistase la ascensiunea socialismului în ambele țări. Președintele Sadat a eliberat din închisori mii de islamiști arestați de predecesorul său, Gemal Abdel Nasser, în încercarea de a câștiga sprijin pentru noul său regim în lupta cu socialiștii „fără Dumnezeu”. Și-a creat chiar un titlu de noblețe, spunându-și *Rais al-Muslimeen*, Președinte al Credincioșilor. Dar viața îi va da o lecție cruntă lui Sadat, dovedindu-i că islamismul nu e o fiară ușor de supus.

Fondată chiar alături, în Palestina, HT opera în Egipt și în afara acestuia încă de la sfârșitul anilor 1960. Profitând de politica de islamizare a lui Sadat, HT a reușit să atingă masa critică și a pus la cale o lovitură de stat în Egipt încă în 1974. Acest atentat eșuat a ajuns să fie cunoscut sub numele de Cazul Academiei Tehnice Militare sau *Qadiyyat al-Fanniyya al-Askariyya*, iar cel care l-a inspirat a fost un membru palestinian al HT pe nume Saleh al-Sirriyya. Atentatul a dus la pierderea multor vieți

---

omenești și, practic, la anihilarea celulelor HT din Egipt. Însă HT nu a renunțat și, către sfârșitul anilor 1970, un membru iordanian al grupării, Salim al-Rahhal, și-a asumat sarcina de a o reactiva la Alexandria. Din cauza incidentului de la Academia Militară, HT era de-acum în vizorul serviciilor de securitate egiptene, astfel că, în 1977, al-Rahhal a pus pe picioare o nouă organizație, căreia i-a spus Tanzim al-Jihad, sau Organizația Jihadului. Toți sunt de părere că al-Rahhal era un tip extrem de capabil și de periculos. Aproximativ optzeci dintre susținătorii lui înarmați au fost descoperiți către sfârșitul aceluiași an în urma raziilor din Alexandria. În cele din urmă, considerat prea periculos pentru a mai rămâne în țară, Salim al-Rahhal a fost expulzat din Egipt. Însă, după cum eram învățați de HT, ideile sunt mult mai periculoase ca oamenii, iar al-Rahhal și-a lăsat ucenicul, pe Kamal Habib, la conducere în Alexandria, în vreme ce un individ pe nume Abdus-Salam Faraj a început să extindă aripa din Cairo a Tanzim al-Jihad prin 1979.

Concentrați în continuare pe strategia militară, Kamal și Faraj au reușit să-l găsească pe Abbud al-Zummar, un agent al serviciului de informații al armatei care a aderat la Tanzim al-Jihad în 1980. Acest nucleu de activiști aflat la cârma Tanzim al-Jihad, fondat de membrul HT al-Rahhal, va organiza asasinarea lui Anwar Sadat în 1981. Ecou parcă al scindării survenite între bolșevici și menșevici înainte de revoluția lui Lenin, Tanzim al-Jihad s-a dezmembrat, formând mai amplă și mai eficientă mișcare al-Gamaa al-Islamiyya și o grupare mai restrânsă, dar mai sinistă, Jihad al-Islami, condusă de Ayman al-Zawahiri. Ulterior, gruparea condusă de Zawahiri a fuzionat cu cea a lui bin Laden, formând al-Qaeda, iar restul, după cum se spune, este istorie. Astfel urma de melc devine evidentă: efectul detectabil pe care Hizb al-Tahrir l-a avut asupra lumii islamismului așa cum o știm azi.

Revenind la Egiptul anului 2001, sarcina noastră era să readucem la viață organizația HT din acea țară. Contactele au început cu un număr de telefon primit

---

printr-un e-mail. Am ieșit și am sunat dintr-o cabină telefonică. Vocea de la celălalt capăt mi-a spus să merg în orașul Kafr el-Sheikh, unde am întâlnit un bărbat pe nume Hisham și am început studiul într-un *halaqah* în cel mai mare secret. După o vreme, mi-au aranjat o întâlnire cu Alaa el-Zenati, șeful HT din Egipt. L-am întâlnit pe Zenati și i-am vorbit despre experiențele mele anterioare din Pakistan, Danemarca și Marea Britanie. A fost suficient de impresionat pentru a mă însărcina de îndată cu activitățile HT din Alexandria.

Faptul că mi se dădea atât de repede un rol central și că Zenati era înconjurat de atmosfera aceea de clandestinitate spunea multe despre modul în care arăta societatea egipteană și cât de puțin extinsă era HT pe atunci. Amintirea incidentului de la Academia Militară și extraordinarul impact produs de grupul asasinilor lui Sadat țineau în continuare în alertă serviciile secrete egiptene și orice indiciu referitor la prezența HT în Egipt era considerat o urgență extremă. Statul egiptean, atât de dependent de armată, era extrem de vigilent, fiind vorba despre o grupare al cărei obiectiv era să infiltreze armata, pentru a-i face pe militari să se întoarcă împotriva propriilor camarazi. Într-atât de departe era dispus statul să meargă cu măsurile de anihilare a organizației noastre, încât simțeau nevoia să te oprești la un moment dat și să faci o pauză.

De la asasinarea lui Sadat în 1981, Legea privind starea de necesitate era aplicată cu autoritate de Mubarak, succesorul lui

Sadat. Aceste legi au fost aplicate până la răsturnarea președintelui Mubarak în timpul revoltelor arabe din 2011 și le-au conferit autorităților puteri nelimitate pentru a aresta civili și a-i ține în detenție pe termen nelimitat. Ele reprezentau o flagrantă încălcare a drepturilor omului îngăduită de Statele Unite și de aliații lor în schimbul promisiunii de a asigura stabilitatea în regiune. Teoretic vorbind, HT nu era o organizație interzisă în Egipt. Dar aceasta doar pentru că Legea

---

privind starea de necesitate acționa tocmai invers: nu exista dreptul firesc la asociere, astfel că orice grup avea nevoie de aprobarea statului pentru a se organiza. În vreme ce unele partide politice puteau funcționa, HT nu a primit niciodată aprobare. În Alexandria, mai erau doi membri ai HT veniți din Marea Britanie. Pe Reza Pankhurst îl știam deja de câțiva ani, căci făcuserăm recrutări împreună la Universitatea Cambridge și l-am încurajat să călătorească în Pakistan pentru a răspândi mesajul organizației. Reza era la Cairo împreună cu Ian Nisbet. Ian intrase în HT când era student la Universitatea Westminster. Ne înțelegeam de minune și, împreună cu Rabia, mergeam regulat la Cairo pentru a ne întâlni cu ei și cu familiile lor.

Între timp, imitându-l pe Salim al-Rahhal, care activase în Alexandria cu mulți ani înainte de nașterea mea, am început procesul de recrutare. Totul era făcut în deplină clandestinitate din pricina Securității Statului din Egipt, foarte temuta Aman al-Dawlah. Nu vorbeam despre HT la telefon ca nu cumva să fim ascultați. Dacă eram contactat prin e-mail, scriam cel mai neinteresant mesaj, de pildă: „Am să vin să cinăm împreună”. Mă întâlneam cu oamenii în locuri prestabilite și eram de la bun început foarte prudent înainte de a vorbi despre HT. Eu urmăream în primul rând să mă împrietenesc și să-i cunosc pe oameni, pentru a-mi da seama care sunt opiniile lor.

Unul dintre ei era Ahmed Eid, student medicinist la Universitatea din Alexandria. Ahmed era extrem de inteligent, avea o memorie aproape fotografică și era un foarte convins salafist. Ignorând tactica noastră verificată de a recruta oameni care au un trecut secular, experiențele mele din Pakistan m-au făcut să cred că era la fel de posibil să recrutezi salafști. Ce am trecut eu cu vederea a fost că Egiptul nu era Pakistan; în vreme ce Pakistanul tocmai începuse să accepte islamismul, Egiptul pierduse deja un președinte din cauza ideologiei noastre.

Lucrurile au început să se agraveze cam prin decembrie 2001. La cursul meu mai era un student anglo-

---

pakistanez pe nume Hassan Rizvi, cu care mă împrietenisem de asemenea. Hassan era un tânăr versat, care venea de la Universitatea Exeter. Ca mulți tineri musulmani britanici din acele zile, Hassan se identifica cu islamismul, deși nu aderase la niciun grup. În acea zi, ne plimbam prin Alexandria - încercam frecvent să ne amestecăm printre egipteni pentru a ne îmbunătăți arabă. Hassan fusese într-o moschee să se roage și, când ne-am întâlnit afară, mi-am dat seama de îndată că era ceva care-l tulbura.

— Frate Hassan, ce s-a întâmplat? l-am întrebat eu.

— Cel mai ciudat lucru, omule, cineva mi-a dat un mesaj pentru tine, spuse el cu o figură perplexă. Eram în moschee, după ce-mi terminasem rugăciunile, când a apărut cineva lângă mine și m-a întrebat dacă sunt fratele Maajid. Mi-a spus că este un prieten al lui Ahmed Eid și că trebuie să vorbească urgent cu Maajid. Spunea că ești în pericol, frate.

Acum eram și eu neliniștit și mă uitam în jur să văd dacă ne urmărește cineva.

— Voia să-l aduc la tine, spuse Hassan.

Deși Hassan nu era un recrut ca mine, era suficient de inteligent ca să știe cum stau lucrurile.

— I-am spus că nici vorbă, frățioare, l-am refuzat. Vreau să spun că putea fi de la Aman al-Dawlah. I-am zis că trebuie să vorbesc mai întâi cu tine. Dacă vrei să vorbești cu el, am stabilit o oră și un loc unde putem merge împreună, mâine. Dar vin cu tine, frate, ca să știi că ai spatele asigurat.

În vreme ce Hassan îmi spunea aceste lucruri, toate au început să capete înțeles. Putea fi doar o coincidență, însă nu-l mai văzusem pe Ahmed de câteva zile. Puteau exista multe alte motive pentru aceasta, însă nu-mi aminteam să-l fi întâlnit. Fusese săltat de serviciile secrete? Era singura persoană din Alexandria cu care discutasem despre HT, însă discuțiile acelea fuseseră doar între noi doi. M-am gândit mult la asta și am hotărât că era puțin probabil ca omul care vorbise cu Hassan să fi fost

---

agent al poliției secrete: dacă voiau să mă găsească, n-ar fi avut nicio problemă.

Ziua următoare m-am înfățișat la locul stabilit cu Hassan. Nu trebuia să vină, însă am fost bucuros de sprijinul lui. Stăteam acolo așteptând, când, lângă noi, a oprit o mașină și am fost invitați să ne urcăm în ea. Ne-am învârtit o veșnicie prin Alexandria. Apoi, mașina a oprit în spatele alteia și ni s-a spus să coborâm și să urcăm în cealaltă mașină. Plimbați din nou prin tot orașul, am mai schimbat o dată mașina. În cele din urmă, am ajuns într-un taxi care ne-a dus undeva la marginea orașului.

Ceva mai târziu, taxiul a oprit și am putut coborî. Prietenul lui Ahmed ne aștepta și-și ceru scuze că ne-a amețit atât plimbându-ne prin tot orașul.

— A trebuit să fim prudenți, spuse el. A trebuit să ne asigurăm că nu sunteți urmăriți.

Simțeam cum mi se urcă sângele la cap.

— Ce se întâmplă? am întrebat eu cu stângăcie în arabă. Unde este Ahmed? Este în regulă?

— Este bine acum, spuse prietenul. A fost arestat și torturat. Abia a fost eliberat și a vrut să te avertizez.

— *Subhan Allah*, preamărit fie Allah! Ce?... De ce? întrebam eu cu inima bătându-mi tot mai repede și cu fruntea plină de sudori reci. De ce a fost arestat? Întrebai bănuind răspunsul.

Prietenul lui Ahmed se uită la mine serios. Văzuse probabil ce-i făcuseră agenții Aman al-Dawlah prietenului său și știa, cum știam și eu, că de vină era asocierea lui cu mine.

— Ahmed a vrut să-ți spun că cei din Aman al-Dawlah știu totul despre tine. Știu că ești membru al HT, îți cunosc biografia. Știu că ai făcut recrutări în Pakistan și că vrei să întemeiezi un *khilafah* aici, în Egipt. Trebuie să știi că ei consideră Hizb al-Tahrir cea mai periculoasă organizație din Egipt. Vă urăsc mai mult decât îi urăsc pe jihadiști.

Cuvântul „Pakistan” a fost cel care m-a luat prin surprindere. Da, discutasem despre HT cu Ahmed, însă nu ajunsesem să-i spun despre șederea mea în Pakistan.

Informația aceea nu putea veni decât de la Aman al-Dawlah. Cum oare știau despre asta?

— Ahmed a vrut să-ți spun, a continuat prietenul acestuia, că pregătesc un caz consistent împotriva ta; te vor aresta și te vor aduce în fața tribunalului. De aceea a fost torturat, ca să adune informații pentru dosarul tău. A încercat să te apere cât de bine a putut, *akhi*. Prietenul lui Ahmed sublinie ideea că mi se pregătește un proces: Nu vorbesc despre deportarea ta, ci despre închiderea ta. *Akhi* Maajid, ești din Marea Britanie, închisorile voastre nu seamănă nici pe departe cu ale noastre, înțelegi ce înseamnă asta? *Wallahi* – pe Allah, Maajid, știi ce s-ar putea întâmpla dacă te găsesc vinovat?

Am dat din cap aprobator. În momentul acela, mintea mi se întunecă, cum se întâmplă omului când simte un pericol iminent

— Apropo, unde suntem? m-am auzit murmurând.

— Suntem în Abu Keer, la periferia Alexandriei; este un sat vechi, faimos pentru peștele de aici. Dar să revenim, Ahmed a vrut să-ți spun, ca prieten, că ar trebui să părăsești Egiptul de îndată. Ar trebui să pleci cât mai ai posibilitatea. *Allahu ma'ak* – Allah fie cu tine.

Riscurile asumate de Ahmed pentru a-mi transmite acest mesaj sunt ceea ce se numește în Egipt *Gacâana*, un gest extrem de cavaleresc, care m-a mișcat profund și pe care îl apreciez și azi când mă gândesc la curajul care i-a trebuit pentru a mă avertiza. Iată un om care a fost torturat pentru a-i fi stoarse informații despre mine și, cu toate acestea, el își riscă în continuare viața, pe cea a prietenilor și a familiei, pentru a mă avertiza în legătură cu ceea ce mi se pregătea. Dacă ați cunoaște Aman al-Dawlah cum îl cunosc eu acum, ați lua în serios aceste rânduri. Ce făcuse Ahmed ar fi putut compromite siguranța tuturor celor din familia lui, a mamei, a surorii, a fratelui lui, care puteau fi supuși, în semn de represalii, la tortură, viol și chiar la moarte. Greu mai găsești asemenea loialitate, asemenea sentiment de frățietate. În asemenea momente, islamismul părea să fie singura legătură care putea inspira

---

sufletele oamenilor la un cavalerism ca acesta. I-ar fi fost mult mai simplu dacă mă turna sau, dacă nu reușea, pur și simplu să nu mai aibă niciodată de-a face cu mine. Le-am fost recunoscător și prietenilor lui, pentru că practic s-au pus în pericol venind să vorbească cu mine.

Am întors pe toate părțile ce mi-au spus prietenii lui Ahmed, iar tâmplele îmi zvâcneau într-un ritm de necrezut. Situația era gravă. După toți acei ani de pregătire, venise în fine timpul romantismului luptei și acum era rândul meu să lupt. Știam de asemenea că nu puteam pur și simplu să ridic telefonul și să-l sun pe Nasim acasă la Londra pentru a-i cere sfatul sau să încerc să contactez alți membri ai HT din Egipt. Foarte probabil că telefonul meu era ascultat: auzeam mereu pârâituri pe linie de când am sosit în Alexandria. Foarte probabil că eram urmărit și i-aș fi putut conduce pe agenții Aman al-Dalwah la locul în care se aflau alți activiști. Indiferent ce decideam să fac, nu mă puteam baza decât pe Allah, *Allahu Musta an*.

M-am gândit mult dacă să părăsesc țara. Dar dacă eram urmărit, așa cum îmi sugerase Ahmed, cum aș fi putut trece de forțele de securitate de pe aeroport? Cu certitudine m-ar fi oprit la frontieră. Norocul făcea ca Rabia și Ammar să fie deja în afara țării, plecați în Marea Britanie pentru a-și vedea familia. M-am gândit că era prea periculos să se întoarcă și le-am transmis un mesaj, fără a intra în amănunte, că ar trebui să rămână în Marea Britanie până la o nouă înștiințare. Rabia înțelese imediat despre ce era vorba; repetaserăm de multe ori acest moment și petrecuse săptămâni rugându-se pentru siguranța mea. În ceea ce mă privește, am decis că cel mai bine era să mă dau la fund. Am încetat de îndată și fără explicații orice activitate legată de HT. Am evitat să mă duc la apartamentul meu, hotărând să stau pe ici, pe colo, la prieteni, până când totul se va fi calmat.

În următoarele câteva săptămâni am trăit cu nervii întinși la maximum. Faptul că înnoptam la prieteni nu mă ajuta defel – mă trezeam la fiecare scârțâitură a parchetului. Dar după ce trecură zile și apoi săptămâni, am

---

început să mă liniștesc. Era perioada sărbătorilor de Crăciun: nu aveam cursuri la facultate; Rabia și Ammar erau plecați și nu puteam să fac nimic pentru HT. Putea părea un context ciudat pentru o pauză, însă, pentru prima dată după multă vreme, exact asta am făcut. Am ieșit cu Hassan și cu un student japonez din anul nostru, Hiroshi Ito, care se convertise la islam sub numele de

Abdul Azeem. Hiroshi nu știa englezește, astfel că trebuia să ne înțelegem în arabă clasică. Simțeam, în fine, că-mi fac din nou prieteni în loc să mă apropii de oameni doar pentru a-i recruta.

Către finalul sărbătorilor, cam la o lună după întâlnirea cu prietenii lui Ahmed, m-am simțit suficient de stăpân pe situație pentru a încerca marea cu degetul. M-am decis să încerc să părăsesc țara și să văd ce se întâmplă. Astfel că Hassan, Hiroshi și cu mine ne-am suit într-un autobuz de la Alexandria la Cairo și am mers să luăm feribotul. Securitatea de acolo, m-am gândit eu, ar trebui să fie mai puțin riguroasă ca la aeroport. Spre imensa mea ușurare, am trecut fără probleme de securitatea de la graniță. Am luat feribotul, traversând Marea Roșie la Aqaba și apoi ne-am dus la Amman. De aici, am traversat podul Allenby cu un taxi, ajungând la Ierusalim, unde am stat în Orașul Vechi pentru o noapte. Porniserăm într-o aventură.

Să fii în Ierusalim, sau al-Quds, este ca și cum te-ai plimba printr-o carte de istorie antică. Sunt uluit de majestatea desăvârșită a locului. Îmi amintesc că am luat-o pe drumul străbătut de Iisus, *alayhi salam*, prin orașul vechi, cu ochii înlăcrimați de venerație. Îmi amintesc că eram plin de umilință fiindcă mergeam pe urmele profeților. Am văzut moscheea lui Omar, însoțitorul Profetului și al doilea calif al islamului, construită pe treptele unei biserici pentru că Omar a refuzat să intre în biserică să se roage de teamă că susținătorii săi ar fi transformat-o mai târziu într-o moschee. Astfel că ei au construit oricum moscheea pe acele trepte.

Când am intrat în complexul Al-Aqsa, în al treilea loc

---

sfânt al islamului, pentru rugăciunile de vineri, am fost cuprins de emoție. Simpla semnificație a locului unde mă aflu, puritatea lui și faptul că fiecare cărămidă, fiecare piatră suferea acum din pricina conflictului m-au copleșit. Puteam vedea găurile făcute de gloanțe în acele ziduri sacre. Ne-am rugat acolo, *salat al-Jumuah* - am făcut rugăciunile noastre de vineri, chiar acolo, sub domul verde al moscheii; chiar acolo unde sigiliul Profetului lui Allah, Mahomed, *alayhi salam*, i-a adus pe toți ceilalți profeti pentru rugăciune în acea noapte cunoscută ca *Israa*. Atunci, Profetul Mahomed, *alayhi salam*, a urcat în *Jannah*, paradis, de pe stânca aflată sub domul de aur al Qubbat al-Sakhra, chiar acolo, unde m-am lăsat în genunchi și am sărutat pământul rugându-l pe Allah să-mi ierte greșelile făcute față de El, față de soția mea și copil, în caz că nu-i mai vedeam din nou. Gruparea din care făceam parte, Hizb al-Tahrir, fusese fondată chiar în această moschee în 1953. Plin de un nețărmurit sentiment de respect, din acea zi, mi-am dăruit sufletul pământurilor Palestinei.

Era atât de bine să fiu departe de Egipt. În acele câteva zile, mi se părea că lăsasem deoparte povara suspiciunii și a temerii că sunt urmărit. Este dificil să descrii experiența vieții într-un stat polițienesc dacă nu ai trăit niciodată în unul, dar pentru că poți fi urmărit sau ascultat, pentru că nu poți fi niciodată sigur de nimic, ești mereu tensionat, neștiind încotro o va lua viața ta. Doar când părăsești acea țară și simți această tensiune dispărând, îți dai seama în ce stare de tensiune ai trăit. Este o situație înșelătoare: e greu să nu te stăpânești sau să nu te simți paranoic, chiar dacă nu faci nimic rău. În mod ironic, m-am simțit mult mai relaxat în Ierusalimul controlat de israelieni decât în Egipt.

Pe când mă aflu încă în al-Quds, am profitat de ocazie să reiau legătura cu HT și să-i întâlnesc pe membrii organizației după rugăciunile de vineri din moscheea Al-Aqsa. M-am prezentat lui Issam Amireh, membru de frunte al organizației. I-am vorbit despre trecutul meu, despre studiile din Egipt și despre activitatea desfășurată în

---

cadrul HT din Marea Britanie, Pakistan și Danemarca. El mi-a sugerat să mă întorc în al-Quds după ce termin anul universitar în Alexandria, să studiez cu el pentru o vreme. Ar fi fost o onoare uriașă și am acceptat fără ezitare. Am discutat despre situația din Egipt, dar nu în detaliu - nu putea face mai nimic să mă ajute cu Aman al-Dawlah. În acele zile minunate, am putut vedea desfășurându-se înaintea privirilor mele cariera în HT: studii la Ierusalim, revenirea în Palestina pentru recrutări și consolidarea locului meu în istoria islamică ajutând la întemeierea „*khilafah*”-ului.

M-am întors în Egipt pe același traseu. Din nou, nu am avut nicio problemă la frontieră. Privind retrospectiv și gândindu-mă la ceea ce se va întâmpla în continuare, pare ciudat că am ieșit și am intrat în țară atât de ușor. S-ar putea ca ei să fi dedus din biletul meu dus-întors și din faptul că nu luasem niciun bagaj că plănuiam să revin pentru a-mi continua studiile. Însă se prea poate să fi fost o scăpare din partea lor. Doar pentru că agenții Aman al-Dawlah acționau fără milă nu însemna și că erau competenți în ceea ce făceau. Pare-se că, atunci când îi urmăreau pe oameni, arestau la nimereală mai multe persoane.

O altă explicație ar fi că securitatea s-a înăsprit după venirea mea. La urma urmei, toate acestea se petreceau imediat după 11 septembrie, iar situația politică era încă destul de instabilă. Până atunci, niciun cetățean britanic nu fusese torturat într-o țară străină în cadrul Războiului împotriva Terorismului. Eram membru al unui grup perfect legal în Marea Britanie și părea neîndoios faptul că aș fi fost susținut oficial dacă eram arestat.

Cu toate acestea lucrurile începuseră să se schimbe. Cât de departe și de profund s-a ajuns cu schimbul de informații secrete între țări după 11 septembrie este greu de apreciat. Însă faptul că Aman al-Dawlah știa totul despre mine lăsa să se înțeleagă că acest schimb se petrecea. Cronologia este importantă în acest caz: la începutul lui 2002, talibanii fuseseră deja înfrânți și

---

accentul nu se mai pune pe operațiunile militare, ci pe interogarea prizonierilor capturați. Pentru prima dată, cetățenia ta nu mai conta. Nici lucrurile frumoase prevăzute de Convenția de la Geneva. N-a fost nimic oficial și multe afirmații ale mele se bazează în mare parte pe presupuneri, dar se prea poate ca, în acele săptămâni după revenirea din al-Quds, eu să fi devenit o țintă legitimă pentru autorități. Poate că aflaseră că guvernul britanic nu va interveni. Singurul mod de a afla ce s-a întâmplat ar fi să punem mâna pe dosarele Aman al-Dawlah: când Mubarak a fost înlăturat de la putere, în 2011, sediul instituției a fost prădat și documentele furate. Cel care a luat acele dosare are răspunsul: poate că într-o zi îl voi afla și eu.

Oricare ar fi adevărul, m-am întors în Egipt mai puțin îngrijorat decât fusesem cu o lună înainte. Eram atât de liniștit în legătură cu situația mea, încât le-am transmis Rabiei și lui Ammar că pot reveni în țară. Eram încă preocupat să mențin distanța față de ceilalți membri HT – nu am fost să-l văd pe Reza, de pildă, și nici nu am continuat recrutările. Era de parcă lucrurile ar fi revenit la normal. Habar n-aveam că era liniștea dinaintea furtunii.

Capitolul 17

Bun venit în Egipt, aici facem ce vrem noi

Au început să-mi bubuie în ușă la ora trei, în dimineața zilei de întâi aprilie. Eram treaz, după cum sunt sigur că știau și ei. Analizând totul mai târziu, m-am gândit că probabil mă urmăriseră toată seara. Petrecusem ultima noapte de libertate cu Hassan, distrându-ne în cafenelele Alexandriei. Este un oraș minunat, mai frumos decât Cairo, poate din pricina amplasării sale pe coastă. Alexandria are noaptea o caracteristică inconfundabilă, amețitoarea aromă a cafelelor și a fumului de shisha combinându-se cu prospețimea răcoroasă a aerului de mare. Eram norocos cumva că am hoinărit sub cerul înstelat al acelei nopți: acest lucru îmi va oferi fărâma de civilizație pe care mi-o voi aminti în lunile și anii care vor urma.

Probabil că erau deja pe poziție când i-am spus

---

noapte bună lui Hassan și m-am întors în apartament. Se poate chiar să fi trecut printre ei, iar ei să-și făcut semne și să fi transmis prin radio că am sosit acasă. M-or fi simțit când am trecut pe vârfuri prin apartamentul întunecos și somnoros, atent să nu îl trezesc pe fiul meu, pe soția mea sau pe prietena ei Zahra, care stătea cu noi? M-or fi văzut când am ieșit pe balcon, ca să mă desfăt cu o ultimă privire către profilul strălucitor al orașului înainte să mă duc la culcare? L-or fi auzit pe băiatul meu de un an frământându-se înaintea mea, neliniștea și bâiguiala lui transformându-se apoi în țipete care îmi cerșeau afecțiunea? M-am dus în vârful degetelor la pătuțul lui Ammar și l-am luat în brațe, ținându-l la piept și legănându-l încet. Pe atunci își strângea mânuța în jurul degetului meu arătător când îl potoleam cu Ayat al-Kursi, rugăciunea sacră musulmană, *Allahu la ilaaha illa huwa al-Hayyu al-Qayyum...*

Un renumit poet a scris cândva că lumea se va sfârși nu cu un bubuit, ci cu un scâncet. Lumea mea s-a sfârșit cu amândouă: scâncetul fiului meu și bubuitul de la ușă. Era genul de zgomot care răsună mai tare în suflet decât în urechi; cizma de polițist lovea mereu în ușă, iar zăvorul dublu pe care îl pusesem opunea ceva rezistență. Înainte chiar de a-i vedea pe soldați, știam instinctiv ce se întâmpla. Înainte ca micuțul Ammar să înceapă să plângă, prinzându-se de mâinile mele înspăimântat, știam ce se întâmpla. Și apoi... ușă; mi-a dat prin cap că trebuie să salvez ușă. M-am dus calm la ușă, năuc, și am deschis-o înainte ca ei s-o doboare. La urma urmei, nici nu aveam unde fugi în acest bloc în care locuiam. Nu mă puteam ascunde niciunde. Când soldații au năvălit în apartament îmbrăcați în echipament complet, cu veste de protecție, având la ei grenade și mitraliere, m-am întors grăbit să-i ascund lui Ammar această îngrozitoare priveliște. Pentru început, au asigurat zona, cercetând să vadă dacă vor întâmpina rezistență, apoi m-au reperat, îndreptând toate armele spre tată și fiu, în vreme ce răcneau ordine în arabă către acest tată de 24 de ani, care încerca să-și

---

protejeze de țevile mitralierelor fiul care plângea. Stăteam ingenuncheat fără să mă mișc, rugându-mă doar să-i treacă lui Ammar frica, psalmodiindu-i ritmic numele Domnului încetisor la ureche, *Allahu Allahu Allahu Allah*. În fundal, îi auzeam apropiindu-se de dormitoare. Vor năvăli în camera unde dormea soția mea, mă gândii eu. Nu-mi pasă ce vor face, nu-i voi lăsa s-o trezească pe Rabia cu armele lor. M-am ridicat greu, de parcă aveam plumb în picioare și am început să mă mișc.

— Maagid Nawaz, unde te duci? m-a somat o voce vorbind o engleză stricată, în care era pronunțat *g* ca în egipteană.

În fața mea, falanga de mitraliere lasă să treacă un bărbat elegant cu un costum șic. Era tânăr, abia trecut de treizeci de ani, proaspăt ras. Părul său negru era dat pe spate. Am știut instantaneu că el este cel de care trebuie să mă tem. Era *zaabit* (ofițer) în Aman al-Dawlah și nu avea nevoie de o mitralieră pentru a-și impune autoritatea.

— Tu ești Maagid Nawaz? mă întrebă el.

— Eu sunt, i-am răspuns.

Zaabitul dădu din cap aprobator. Știa deja.

— Trebuie să vii cu noi. Modul în care a spus „trebuie” m-a făcut să tresar.

— Uite, am deschis ușa, v-am lăsat să intrați, nu am nimic de ascuns. Pot, vă rog, să o trezesc pe soția mea? Puteți veni cu mine dacă doriți, am spus eu încercând să-l calmez pe Aramar.

— Bine, să mergem.

Și m-a urmat până la ușa dormitorului, iar eu am intrat și am deșteptat-o pe Rabia cu voce joasă și tremurândă.

— Rabia, trezește-te, sunt eu.

Nu a trebuit să insist, s-a trezit de îndată, întrebându-se de ce plângea Ammar.

— Trebuie să te trezești, e timpul, au venit. Înțelegând pe dată ce voiam să spun, Rabia se dezmetici, își aruncă pe ea lungul ei jilbab (capot) și se acoperi repede cu hijabul.

— Ce, chiar sunt aici?

— Da, sunt la ușă, mai bine ai trezi-o pe sora Zahra. Fii tare, pentru numele lui Allah. Mi-e teamă că va trebui să te părăsesc curând.

Încercam să-mi păstrez calmul, auzind cum se izbeau sertarele și ușile dulapurilor. Percheziționau casa. Rabia s-a grăbit să-și trezească prietena, care dormea în camera de oaspeți, în vreme ce eu m-am întors în camera de zi. Cum Ammar stătea încă agățat de mine înfricoșat, i-am cerut ofițerului o ultimă favoare.

— Pot lua acest mic Coran cu mine? l-am întrebat eu calm.

— Sigur, îmi răspunse el ferm.

Mă temeam nu de ce ar putea găsi - nu aveam arme de niciun fel - ci de ceea ce puteau „găsi”, adică de plantarea unor probe compromițătoare.

— Așteaptă aici, spuse agentul și mă lăsă în paza soldaților. Prin ușile deschise vedeam aruncându-mi cărțile în saci de gunoi. În casă aveam multă literatură de propagandă: suficient pentru a convinge pe oricine de apartenența mea la HT. Acești soldați însă luau la întâmplare brațe de cărți de pe polițe și multe dintre acestea erau cărți obișnuite, tomuri foarte accesibile despre islam și alte subiecte. Acest fapt mi-a dat, pentru puțin timp, o scânteie de speranță că soldații nu știau ce trebuie să caute și poate că vor trece pe lângă textele cele mai incriminatoare. Transportau afară sac după sac.

— Acum trebuie să vii cu noi, Maagid Nawaz, spuse tăios *zaabitul*.

*

Să călătorești în Egipt ca membru al Hizb al-Tahrir și să participi activ la recrutări a fost mereu o activitate extrem de riscantă. Era o altă situație față de cea din Marea Britanie sau

Danemarca și chiar față de Pakistan, unde organizația nu a fost interzisă până în 2003, după ce Musharraf i-a îndepărtat pe prietenii mei din armată. Înainte să merg la Alexandria, mă pregătisem psihologic

---

pentru ce s-ar fi putut întâmpla. Am discutat cu conducerea britanică posibilitatea să fiu arestat și torturat și care ar trebui să fie reacția mea.

Politica HT era clară. Trebuia să-mi dau numele și să recunosc că sunt membru al organizației. Era important să declar aceste lucruri, să arăți că ai curaj și principii: a-ți nega apartenența la organizație, chiar și pentru a-ți salva pielea, era un afront față de propriile convingeri, un semn de lașitate în fața tiraniei. Acestea erau însă singurele informații pe care trebuia să le dai celor care te interogau: indiferent ce-ți făceau, nu trebuia să le dezvălui alte detalii referitoare la activitatea grupului. Aceasta a rămas, din câte știu, politica grupării, chiar dacă este una profund nerealistă. Să-i oferi unui anchetator o informație atât de tentantă – să stai acolo și să spui „sunt din HT, dar nu vreau să-ți spun nimic despre asta” – înseamnă să o cauți cu lumânarea. Când vine vorba despre tortură, toată lumea are un prag, astfel că strategia organizației este pur și simplu imposibil de aplicat. Ar fi fost mai bine să nu admiți că ești membru și să speri că interogatoriul nu va merge mai departe.

Merită să adaug de asemenea că politica HT era deosebit de absurdă dată fiind reacția grupării atunci când cineva era arestat. În vreme ce membrilor li se cerea să țină fruntea sus, politica activă a grupării este să nu-i susțină pe cei considerați soldați căzuți în luptă. Pe când cel arestat este interogat și torturat, colegii din HT trebuie să se poarte ca și cum nu mai au nicio responsabilitate față de acea persoană. Desigur, grupul va face tapaj pe seama membrilor căzuți la datorie, însă nu va exista un ajutor oficial al grupării față de familii. Astfel că, în vreme ce membrului HT i se ordona să nu repudieze organizația, aceasta practic îl repudia pe acel membru.

Eram dispus să mă pun într-o poziție atât de periculoasă din cauza învățăturilor HT. În cadrul numeroaselor cercuri de studiu la care participasem de-a lungul anilor, ne-a fost inculcată importanța sacrificiului. Se spuneau la nesfârșit povești despre profeți, însoțitori și

---

martiri care au renunțat la totul pentru cauza islamului. Eram învățați să credem că lupta noastră era atât de importantă, încât nu ne puteam aștepta să învingem fără să curgă sânge. Dacă acel sacrificiu urma să fie al meu, știam că Allah mă va recompensa după aceea. Am luat în considerare posibilitatea martiriului, *shahadah*, și m-am împăcat fără doar și poate cu această idee. Nefiind un om al jumătăților de măsură, dacă mi-era sortit să mor ca martir, nu ar fi fost doar voința lui Allah, ci și onoarea mea.

Partea finală a pregătirii mele a fost să discut cu Rabia ce se va întâmpla dacă voi fi arestat. De vreme ce Rabia era membră a HT, înțelegea de ce făceam ceea ce făceam. Am discutat toate consecințele posibilității de a fi arestat, pentru că Aman al-Dawlah nu lasă nicio piatră neîntoarsă când vine vorba despre obținerea de informații. Circulau relatări despre soții și copii aduși în fața soților arestați pentru ca ei să vadă cum sunt torturați.

Singurul avantaj pe care îl aveau Rabia și Ammar într-o astfel de situație era, în mod ironic pentru mine ca islamist, că aveau pașapoarte britanice. Am stabilit un plan de acțiune pe care să-l urmeze în cazul în care eu eram arestat: Rabia trebuia să se ducă fără întârziere la ambasada britanică și să părăsească țara cu prima ocazie. Arestarea mea prevestea un viitor incert pentru Rabia și Ammar – după cum spuneam, Rabia nu ar fi primit niciun sprijin de la HT cât timp eu eram încarcerat. Sacrificiul meu avea să fie în aceeași măsură și al ei. Și, dintr-un anumit punct de vedere, nu știu încă sigur cine a suferit mai mult.

Acum, când eram pe punctul să fiu luat de agenții secreți, am vorbit cu Rabia pentru ultima oară, în șoaptă și repede, în vreme ce ei începuseră să mă tragă de mâini.

— Fă cum ne-am înțeles, am spus eu, privind-o disperat în ochi. Înțelegi?

Rabia m-a privit pentru ultimă oară, zdrobită de durere și a încuviințat. Știam că a înțeles. Știa că trebuie să ajungă la consulul din Alexandria; apoi ea și Ammar trebuiau să părăsească țara cât mai repede.

— Unde îl duceți? întrebă Rabia dintr-odată. Când îl aduceți înapoi?

Agentul păru puțin surprins de faptul că-i punea aceste întrebări, dar își păstră calmul.

— Peste trei zile, spuse el impasibil.

— Și cum iau legătura cu dumneavoastră? întrebă ea. Cine sunteți de fapt?

Agentul îi zâmbi cam arogant soției mele. „De parcă aş purta ecuson”, păru el să spună. Scrise un număr și i-l dădu.

— Mulțumesc, spuse ea.

Micul ei triumf însă va fi de scurtă durată. Numărul, când a încercat mai târziu să sune, s-a dovedit a fi inventat. Ea nu știa nici că priza telefonului nostru fusese smulsă din perete. Un număr greșit la care să sune de pe un telefon pe care ea nu-l putea utiliza. Am aflat mai târziu că a ieșit pe stradă la patru dimineața, fără să știe boabă de arabă, implorându-i pe oameni s-o lase să folosească un telefon ca să-l poată suna pe consul.

Întrebările Rabiei mi-au dat însă și mie apă la moară.

— Asta este ridicol, am spus eu. Nu poți veni pur și simplu aici în mijlocul nopții în felul ăsta. Nu mi-ai spus de ce sunt arestat. Nu mi-ai spus care sunt drepturile mele. Nu am văzut niciun act de identitate. Aveți mandat să-mi percheziționați apartamentul?

Agentul mi-a ascultat diatriba cu o privire ușor amuzată. Când am terminat, a început să râdă și să dea din cap dezaprobat, ca și cum eu nu aş fi înțeles situația.

— Bun venit în Egipt, Maagid. Aici facem ce vrem noi, spuse el disprețuitor.

Până la urmă, calmul lui începuse să dispară.

Plânsul interminabil al lui Ammar a fost picătura care a umplut paharul. Din doi pași, a fost lângă mine și mi l-a smuls pe Ammar din brațe. A fost o izbucnire temperamentală, cu atât mai brutală cu cât s-a răsfânt în mare măsură asupra unui băiețel. Faptul că Ammar mi-a fost smuls din brațe în aceste momente finale a fost cel mai dureros lucru. Mă privea în ochi, strigând, cu mâinile

---

întinse, în vreme ce ofițerul i-l îndesa Rabiei în brațe. Această imagine mă chinuie și acum. Avea să fie amintirea pe care o voi avea despre despărțire – ultima dată când l-am văzut pe el sau pe mama lui pentru multă, multă vreme.

Zaabîtul mă înșfacă apoi de braț, strângându-mă foarte tare. Îmi amintesc că mă gândeam că, după ce poliția a năvălt în casă, aceasta era prima dată când mă atinge cineva.

— Bun, se răsti el. Să mergem.

Nu am avut nicio posibilitate să-mi iau rămas bun, nici să îi privesc pentru ultima dată, pentru că el m-a împins afară pe ușă, silindu-mă să merg cu brațele strânse la spate până la duba poliției din fața blocului.

Rabia nu știa încă, însă, în acea noapte, își pierduse soțul pentru totdeauna.

Capitolul 18

Ghimamah nu are reguli

Aerul rece al nopții mă lovi cu putere peste față. Am putut vedea că întreaga zonă fusese izolată: în fața blocului se aflau alți polițiști înarmați până în dinți, iar mai departe, dubele și mașinile de poliție blocaseră drumul. Ofițerul dădu câteva ordine în arabă unui *shaweesh*, un recrut din poliție.

„*Kalbishuh*”, încătușează-l, spuse el, iar mâinile mi-au fost strânse zdravăn la spate. Puteam simți metalul tăios rănindu-mi încheieturile atunci când am fost înghesuit în dubă. O mână grea m-a împins de la ceafa și a trebuit să depun un efort serios să-mi păstrez echilibrul ca să nu mă împiedic când am urcat. Pe laturile mașinii era o banchetă în formă de potcoavă.

„*Uad*”, sezi, răcni cineva. M-am așezat la mijloc, în vreme ce restul băncii a fost ocupat de *shaweeshiya*, duba clătinându-se de fiecare dată când săreau unul câte unul înăuntru.

Ofițerul urlă alt ordin, iar ușile din spate ale dubei se închiseră cu zgomot – „*ihna mashiyeen, ghammimooh*”. Nu am înțeles ce spunea, însă am aflat în scurtă vreme.

Shaweesh-ul de lângă mine scoase o zdreanță, o cârpă neagră, murdară, pătată, și mi-a făcut semn să mă aplec. Era o legătură pentru ochi, și acum, pentru prima dată, în vreme ce darul vederii îmi era furat, am împietrit îngrozit de moarte, un sentiment dintre cele care nu pot fi descrise, ci doar simțite. Mi-a legat cârpa strâns în jurul capului, înnodând-o la ceafă. Puteam simți cârpa apăsându-mi ochii, neplăcutul miros al acesteia amestecându-se cu aroma persistentă a pudrei de talc a lui Ammar's.

În primul rând, era o beznă de nepătruns atunci când șoferul a pornit motorul și mașina s-a pus în mișcare. Acum mi-a devenit limpede faptul că, în spatele acelei dube, cu o trupă de *shaweeshiya* înarmați în jurul meu, eram incapabil să-mi folosesc mâinile pentru a-i opri dacă mă atacau și nici nu-i puteam vedea. Aceasta era neajutorarea. Încercam, cu simțurile pe care le mai aveam, să-mi dau seama încotro o luăm după mișcările mașinii. Scânteia de încredere pe care o simțisem în apartament părea acum din altă lume. Eram cu totul la mila lor și știam asta.

Ghimamah, adică legătura de la ochi, răspundea întrebării pe care o ignorase *zaabitul*. Știam acum că eram în mâinile celor de la Aman al-Dawlah. Dacă ar fi fost doar poliția, aș fi urmat calea jurisdicției civile. Aș fi fost prelucrat și deportat, cetățenia britanică garantându-mi o aparență de respect. Egiptul era însă o țară cu două sisteme judiciare paralele: al doilea, cel al legislației specifice stării de necesitate, nu se supunea niciunei reguli. *Ghimamah* îmi spunea asta. Nu acoperi ochii cuiva dacă nu-l duci într-o închisoare secretă.

Mintea mea începu să analizeze realitatea în profunzime. *Ghimamah*. Este o cârpă mizerabilă, uzată; nu este de fapt o legătură pentru ochi. Asta mă jignește. Merit mai mult decât o zdreanță. Apoi... mă întreb la cine a mai fost. Mă întreb câte alte suflete împietrite avuseseră parte de această bucată de pânză. Sudoarea lor și a mea vor avea de acum un dușman comun. Apoi... în realitate, tocmai faptul că este o cârpă mă înspăimântă. Cârpele au ceva neoficial, nu li se ține socoteala.

Adevăratele legături pentru ochi trebuie cumpărate și sunt însoțite de chitanțe emise la lumina zilei. Cârpele nu au reguli. Și acum corpul meu începu să tremure incontrollabil. De parcă duhoarea acelei legături ar fi covârșit în cele din urmă ultimul lucru cu care mă proteja Ammar, parfumul pudrei sale de talc de pe gâtul meu, iar duhoarea mi-ar fi atacat creierul, sistemul nervos. Sunt într-o mare belea. *Subhan Allah!* Sunt într-o foarte mare belea. Începând să bată tobele războiului, inima mea nu voia să cedeze înaintea acelei cârpe. Pregătindu-mă să-mi apăr trupul de ceea ce urma să mi se întâmple, am început să respir adânc, în încercarea de a mă liniști.

M-am gândit la viața mea. Cât de ciudați fuseseră cei douăzeci și patru de ani de viață. Essex, Newcastle, Londra, Lahore, Raheem Yar Khan, Copenhaga, Cairo, Alexandria, Amman și al-Quds, toate îmi trecută într-o clipă prin fața ochilor. M-am gândit la *Tai Ammi* și la poveștile ei, la Patrick și la neașteptata traiectorie pe care l-a plasat micul său act de rasism pe băiatul acela speriat și însingurat. M-am gândit cum plângea prima mea prietenă, Sarah, în acea primă zi la „Cecil Jones”, după ce i-am spus că erau acolo multe fetițe noi dintre care să aleg. M-am gândit la N.W.A. și la „Fuck tha Police” și mi s-a întors stomacul pe dos când mi-am dat seama că doar cei cărora li se dă voie să vorbească își pot permite să fie atât de sfidători și să se mai și îmbogățească din asta. M-am gândit la prietenii mei albi pe care i-am abandonat, la camaraderia cu Sav și Marc, cu Dan, care a fost înjunghiat pentru noi; m-am gândit la gașca mea, la Chill, Ricky, Ade și Paul, și la vremurile acelea nebune prin care am trecut, când toate fetele voiau să vină alături de noi. Chiar fusesem vreodată rapperul ăla adolescent, care dansa în cluburile din Southend? apoi am văzut-o pe Abi lovindu-se peste burtă, implorându-mă să nu plec, să nu plec și am început să tânjesc după surâsul lui Abi. Mi-am amintit de Osman și de Yasser, mi-am amintit cât de mândri erau de activismul meu. M-am gândit la Ed Husain de la Newham, la unchiul Qayyum din Raheem Yar Khan, la Ash de la

---

SOAS - oare ce mai fac? Iar apoi m-am întrebat dacă Rabia reușise să sune la acel număr și mi-am dat seama instinctiv că nu mă voi întoarce peste „trei zile”. Și astfel, mă rugam, mă rugam și mă simțeam aproape de Allah în singurătatea mea, când îl rugam să mă protejeze de acești *zalimun*, tirani: *Allahumm Itini ajalukaft nu furihim...*

Ne-am oprit. Presupuneam că suntem încă în Alexandria, dar nu aveam nici cea mai mică idee. Era în toiul nopții. O liniște înfricoșătoare. Am presupus apoi că am ajuns la clădirea Aman al-Dawlah. Dar am fi putut opri foarte bine oriunde altundeva: o fabrică dezafectată, un depozit părăsit. Minte mea, acum înfrântă de mirosul greu al acelei cârpe, era gata să sugereze, disperată, nenumărate alte scenarii de coșmar.

Imediat, am fost scos din dubă și dus în clădire. Am urcat, împiedicându-mă de câteva scări, pentru că era imposibil să te descurci fără să vezi pe unde calci. În fața mea se deschise o ușă și, din nou, răcoarea nopții mă izbi în față. În câteva clipe, am înțeles că eram probabil pe acoperișul unei clădiri. De ce, de ce mă urcaseră aici? După ce m-au împins mai departe, am fost adus până la ceea ce părea să fie marginea clădirii: vântul bătea cu putere din față, iar picioarele au simțit o margine pe care nu am îndrăznit s-o încerc. Apoi, cu și mai multă grijă ca până atunci, am fost pus într-un loc și mi s-a spus să stau absolut nemișcat. *Ya Allah*, gândul mă cuprinsese la fel de repede ca vântul care trecea vijelios prin părul meu. Vor să mă arunce de pe clădire.

Agenții își băteau joc de mine: mai făcuseră asta înainte; știau exact ce gândeam. Probabil că-mi vedeau genunchii tremurând, pe când mă străduiam să stau nemișcat...

— Nu mișca, spuse disprețuitor un *shaweesh*. Sunt convins că nu ai vrea să te miști.

După aceea am simțit că se îndepărtează, pașii lui auzindu-se tot mai încet în timp ce călca apăsător pietrișul din spatele meu. Nu îndrăzneam să mișc un mușchi. Nu îndrăzneam să simt ceva. Nu îndrăzneam nici măcar să

---

gândesc. Concentrează-te și stai nemișcat. Concentrează-te și stai nemișcat. Nu există nimic altceva. Îmi doream ca timpul să se scurgă mai repede, îmi doream ca această clipă să treacă, indiferent ce urma să se petreacă, de parcă momentul lui a spune „cine ești tu să-mi pui întrebări” se prelungea nepermis de mult. Mi se părea că stăteam acolo de cincisprezece, douăzeci de minute, dar puteau fi doar două sau cinci.

În cele din urmă, am auzit din nou pietrișul scrâșnind în spatele meu. M-am încordat, împietrit, îngrijorat că urma să fiu îmbrâncit de acolo. Cu toate acestea *shaweesh* mă apucă de braț și mă trase înapoi. Am încercat să nu mă încovoi când a făcut asta, căci sentimentul de ușurare îmi înmuiase picioarele. Nu că acel sentiment ar fi durat prea mult. Când nu există proceduri, habar nu ai ce se poate întâmpla în continuare. Vor să mă înmoaie, m-am gândit eu, pe când eram târât pe acoperiș, aproape incapabil să merg din pricina tremurului care-mi cuprinsese picioarele. Despre asta este vorba. Vor să mă impresioneze, vor să mă facă mai influențabil, să mă slăbească. Hai, Maajid! Nu ești slab, nu ai fost niciodată slab! *Ya Allah*, dă-mi putere!

Am mai urcat câteva trepte și am intrat iar în clădire. Prin întunericul creat de *ghimamah*, am întrezărit strălucirea unei lămpi.

Stând în fața a ceea ce eu am presupus că este un birou, un *zaabit* începu să-mi vorbească. Bănuiesc că era același *zaabit* care coordonase descinderea de la apartamentul meu, însă de astă dată vorbea în arabă și, oricum, erau atâtea lucruri de care nu mai eram sigur, încât aproape că nici nu mai conta. Totul era îndoielnic: unde mă aflam, cu cine vorbeam, ce se va întâmpla în continuare.

Misterul începea să se destrame.

— Maagid Nawaz, spuse anchetatorul meu.

— Da, i-am răspuns eu în engleză. Acesta este numele meu.

Mă întrebam dacă își dădea seama că încercam să par puternic și încrezător.

Arabă mea nu era proastă. Stând în Egipt vreme de șapte luni, am deprins elementele de bază, dar acum mă chinuiam să înțeleg toate cuvintele pe care le rostea anchetatorul meu.

— Știm totul despre tine, Maagid. Știm că ești membru al Hizb al-Tahrir. Știm de încercările tale de a reactiva această grupare interzisă în Egipt. Știm că ai încercat să recrutezi oameni aici, că vrei să răstorni statul egiptean.

Rostea fiecare frază de parcă și-ar fi îndepărtat mizeria de pe haină.

— Știm despre activitatea ta din Pakistan, Maagid. Se pare că te crezi important.

Spuse cuvântul „important” cu dispreț.

— Știi ce cred eu, Maagid? Cred că-mi vei spune tot ce știi. În felul ăsta, totul va fi puțin mai ușor pentru tine.

Făcu o pauză, de parcă aștepta ca vorbele lui să-și facă efectul. Dacă nu ar fi fost avertismentul lui Ahmed cu câteva luni înainte, aș fi fost șocat și înspăimântat că pomenea de Pakistan. Asta voia să simt, senzația aceea care-ți răscolește stomacul, că există informații despre mine: Aman al-Dawlah, ÎȘI MI6, iar mai departe trebuia să spun eu. Dar mulțumită lui Ahmed, știam deja că au aceste informații, așa că nu am fost surprins, „îți mulțumesc, Ahmed”, mi-am spus eu, „pentru că ai riscat totul pentru a mă avertiza, ești un frate adevărat. Uite, vezi, deja mi-e de ajutor”. Faptul că fusesem avertizat în prealabil mi-a dat un avantaj neînsemnat, suficient însă pentru a mă învârtoșa și a răspunde:

— Mă numesc Maajid Nawaz, am spus în engleză, urmând instrucțiunile primite de la HT. Simt membru al Hizb al-Tahrir din Marea Britanie. Am venit în Egipt la studii.

Răspunsul meu îl făcu să dea cu pumnul în masă. Bubuitura răsună aproape de mine.

— Să nu îndrăznești să te joci cu noi, Maagid! se răsti el în arabă. Știu că poți vorbi în arabă.

Această izbucnire temperamentală îmi dădu curaj.

Am simțit că am reușit cumva să-l irit peste poate. Dacă trebuie să fiu sfidător, înseamnă că trebuie să fiu pregătit pentru consecințe. *Ya Rabb*, Domnul meu, ajută-l pe umilul tău slujitor.

— Numele meu este Maajid Nawaz, am repetat eu în engleză. Sunt membru al Hizb al-Tahrir din Marea Britanie. Am venit din Marea Britanie în Egipt să studiez. Nu mai am nimic de declarat.

Foloseam engleza în mod deliberat. O făceam pentru a sublinia de unde veneam. Voiam să-i amintesc anchetatorului în orice moment că eram cetățean britanic. Nu aveam atu mai puternic pentru a-i arăta că nu mă poate trata ca pe alți egipteni. Sau cel puțin asta speram.

— Vorbește-mi despre Pakistan! strigă el în arabă. Spune-mi ce ai făcut acolo.

— Da, am fost în Pakistan, am recunoscut eu în engleză. Am rude acolo. Este perfect normal ca pakistanezii din Marea Britanie să viziteze țara ca să-și vadă rudele.

— Rude, scuipă el. Ce rude?

— Mătuși, unchi, veri... Am fost atent să nu pomenesc familia soției mele. Nu voiam să le dau nici cel mai mic motiv s-o aresteze și pe ea.

— Da, da, da, mi-o reteză agasat anchetatorul. Nu de membrii familiei simt interesat, ci de membrii Hizb al-Tahrir.

Privind retrospectiv, era în mod ciudat interesat de Pakistan, ținând cont de faptul că n-avea nicio legătură cu Egiptul. Ulterior, când am avut vreme să mă gândesc mai bine la toate acestea, am ajuns să mă întreb cine pune de fapt aceste întrebări și pentru cine. În vreme ce el se răstrea și țipa la mine, eu am continuat să aplic aceeași strategie. Am continuat să răspund în engleză, politicoș și ferm, subliniind faptul că eram cetățean britanic.

— Spune-mi despre Hizb al-Tahrir din Egipt, schimbă foaia anchetatorul.

— Am venit în Egipt să studiez. Sunt aici, la Alexandria, pentru studierea limbii arabe, în cadrul

---

cursurilor universitare.

Acum anchetatorul răsuflă cu zgomot; acestui gest i se spune *shakheer* și este considerat extrem de nepohticos. La egipteni, asta arată că nu mai ai nicio pretenție cu privire la etichetă.

— Pe cine ai recrutat? întrebă el. Cu cine ești în contact? Cine mai este implicat?

— Sunt membru al Hizb al-Tahrir din Marea Britanie, am repetat eu. Nu am nimic de-a face cu organizația din Egipt.

— Asta vom vedea, Maagid, spuse anchetatorul. Vom vedea. Oftă.

— Dacă așa vrei să continui.

Am auzit un foșnet în spatele meu, unde probabil că stătea un alt *shaweesh*.

— Ți-am spus că ai șansa de a-ți ușura situația.

Am simțit cum mâna *shaweesh-ului* mă înșfacă de braț.

— Dar nu te mai pot ajuta acum, spuse el în vreme ce eu eram scos din cameră.

Coborând câteva rânduri de trepte metalice de pe una dintre laturile clădirii, am început să mă întreb dacă eram pe punctul de a fi transferat în altă parte. Însă am intrat din nou în clădire, am mai coborât niște trepte, ajungând în ceea ce, cred eu, era un subsol. Am auzit un clinchet de chei în spatele meu: mi-au fost scoase cătușele. Apoi, o bufnitură mai puternică produsă de deschiderea unei uși. Am fost îmbrâncit în față, iar ușa se închise cu zgomot în spatele meu. Încet, cu grijă, cu ochii încă acoperiți, m-am folosit de vârful degetelor pentru a cerceta noile împrejurimi. Am simțit în toate părțile niște bare reci și mi-am dat seama că sunt într-o celulă. Când în sfârșit m-am așezat jos, pentru că picioarele mele tânjeau dureros după un pic de odihnă, am început să-mi frec încheieturile acolo unde fuseseră cătușele.

Am fost ținut în celula aceea ore în șir. Repet, nu puteam fi complet sigur de trecerea timpului: percepția timpului dispare în asemenea circumstanțe. Apoi am auzit

---

pe cineva strigând, mai degrabă chemând și cerând să fie dus la toaletă, într-o arabă stâlcită. Chinuit de un sentiment tot mai acut de vinovăție, mi-am dat seama că era Hassan. Mai târziu, aud pe altcineva: de astă dată era Hiroshi. Apoi am auzit vocea lui Yusuf el-Qadi, un egiptean, prieten de-ai noștri și activist al Frăției Musulmane. Vocile prietenilor mei m-au îndurerat într-un fel în care întrebările anchetatorului nu reușiseră s-o facă. Mi-au arestat prietenii. Mi-au arestat prietenii din cauza mea. Niciunul dintre ei nu avea de-a face cu asta. Nu am discutat cu niciunul dintre ei despre HT. Stăteam acolo, prea speriat să strig la ei și mă întrebam ce ar gândi despre mine dacă ar ști adevărul.

În cele din urmă, ni s-a dat ceva de mâncare: o felie de pâine și un pic de brânză albă, foarte sărată. Apoi au trecut de la o celulă la alta o sticlă de apă din care ni se permitea să luăm o înghițitură. După ceea ce trebuie să fi fost restul nopții, gardienii au devenit dintr-odată foarte activi: ușile celulelor bubuiau deschizându-se și, unul după altul, puteam auzi mersul târșăit al oamenilor care erau duși afară. A venit rândul meu, iar gardianul a strigat la mine să întind mâinile în față. Îmi puse din nou cătușele și am fost scos afară, la lumina zilei.

Răcoarea aerului nopții era o amintire îndepărtată și am fost învăluit imediat de dogoarea soarelui. Am fost îmbrâncit în spatele unei dube, care, de astă dată, nu mai avea bănci, doar o podea de metal pe care am fost înghesuit alături de Hassan, Hiroshi și Yusuf. Pereții dubei erau în întregime de metal, mai puțin câteva ferestre mici, acoperite cu plasă metalică. Ușa se închise cu zgomot și duba porni.

Cum în spatele dubei nu era niciun *shaweesh*, am putut în fine să vorbim. Ne-am scos cu atenție legăturile de la ochi, ținându-le în jurul gâtului.

— *Subhan Allah*, vă simțiți bine?

— Ce v-au făcut?

— Ce au spus?

Era Yusuf, care a început să se scuze. Era egiptean,

---

iar noi eram străini, și ceea ce ni se întâmpla îl afecta profund.

— Nu pot să cred că vă tratează în felul ăsta, spuse el în timp ce duba începu să gonească pe un drum neștiut către o destinație necunoscută.

— Îmi pare atât de rău.

Yusuf presupusese desigur că apartenența lui la Frăția Musulmană era de vină pentru toată tărășenia.

Nu am spus nimic. Insistența cu care afirma că el era de vină nu făcea decât să mă simt și mai vinovat. Mi-am dat seama din întrebări că era un caz legat de HT și că ei erau acolo din cauza mea. Dar tot ce le-aș fi spus ar fi fost folosit inevitabil împotriva lor, iar ei ar fi mărturisit în urma torturilor. Dacă prietenii mei ar fi spus că știau că eu făceam parte din HT, nu ar fi făcut decât să-și înrăutățească situația. Întrebările ar fi venit una după alta: așadar el ți-a vorbit despre asta? Ai intrat și tu în HT? *Maagid* te-a recrutat pentru cauza lui, nu-i așa? Cel mai bine era ca ei să rămână în ignoranța lor binecuvântată și să n-aibă habar de convingerile mele. Anchetatorii, speram eu, își vor da seama în scurtă vreme că nu știau nimic și pur și simplu îi vor elibera. Astfel mi-am înăbușit sentimentul de vinovăție și dorința copleșitoare de a mă scuza, pentru ca ei să fie în siguranță.

Zumzetul mașinilor din Alexandria începu să se stingă. A devenit clar că eram duși în afara orașului, prin deșert. Știam că aici îi execută pe oameni. Îi duceau în mijlocul pustietății, de unde nu se mai întorceau. Aerul din dubă se încălzea între timp tot mai mult. Soarele deșertului era arzător și transformase partea din spate a dubei într-un cuptor. Hainele noastre erau pline de transpirație, le simțeam lipindu-se de mine din pricina umezelii. Căldură și transpirație, căldură și transpirație. Brânza sărată pe care o mâncaserăm și faptul că transpiram atât de abundent ne-au făcut să vrem cu disperare să urinăm. Durerea pe care o simțeam atingea proporții periculoase, dar unde să te duci și cum? Imediat am simțit că duba trage la marginea drumului. Însă pentru

---

șofer, nu pentru noi.

Duba porni din nou. Yusuf lovi peretele care ne despărțea de șofer.

— Trebuie să mergem, spuse el. Trebuie să mergem la toaletă noi, ăștia din spate.

— Faceți în spate, strigă *shaweesh* la noi. Nu vom opri pentru voi.

Duba merse înainte. Eram în mașină de patru, poate cinci ore și, în căldura aceea, nu te-ai fi putut abține cu niciun chip. Era un cauciuc de rezervă la capătul celălalt, lângă uși, și ne-am hotărât să ne ducem cu rândul și să ne facem acolo nevoile. Urina s-a împrăștiat peste tot: pe podeaua de oțel a mașinii, acolo unde stăteam. Duba putea din pricina căldurii și a mirosului de transpirație și urină. Înjosiiți, nu puteam face nimic.

Pentru că drumul continua, am ajuns la concluzia că eram duși la Cairo. Ținând cont de distanța străbătută, părea cea mai probabilă destinație. Yusuf continua să-și ceară iertare, făcând situația și mai grea. În atmosfera încinsă din dubă, simțindu-mă vinovat de scuzele interminabile ale lui Yusuf, am păstrat tăcerea și am încercat să mă rog. *Yā Allah, Yā Rabb alarsh av-azeem*, Stăpâne al mărețului tron, dă-mi tăria să trec această încercare a Ta. Mi-am amintit de lecțiile primite la Londra, de faptul că lupta noastră nu se va încheia fără vărsare de sânge. Sacrificiul era o onoare sortită puținilor aleși. Sunt recunoscător lui Allah pentru șansa de a fi încercat și de a fi socotit unu Tdintre slujitorii Săi adevărați, pentru prilejul de a demonstra cât de profundă este credința mea, *cemati*. Allah nu mă va părăsi niciodată. În schimb, nici eu nu trebuie să-l părăsesc.

Se auzea acum zgomotul unui oraș. Duba oprea și pornea în forfota străzilor aglomerate.

— Cairo. Am ajuns, mă gândeam eu. Șoferul opri mașina; am înghițit greu auzind cum se deschide ușa dubei.

— Unde suntem? întrebă Yusuf.

— Chiar nu știi? râse *shaweesh*, în vreme ce ne

---

scotea din mașină. Suntem la al-Gihaz.

Al-Gihaz. Numele m-a făcut să tremur. Sediul Aman al-Dawlah din Cairo - „Aparatul”.

— Frații mei, rugați-vă ca Allah să vină în ajutorul vostru, se luptă Yusuf să vorbească, în vreme ce se îngălbeni la față. Locul ăsta este un centru de tortură.

Un murmur. Un geamăt. Sunt înșfăcat de mâini de un gardian, iar cătușele sunt scoase cu brutalitate. Peste ochii mei este strânsă din nou o *ghimamah*, apoi, fără nicio reținere, mâinile îmi sunt răsucite la spate și legate din nou cu un alt petic de pânză. Altă cârpă. Alt loc al fărădelegii. Tresării pentru că pânza îmi ardea încheieturile. Procedurile oficiale, ca de pildă folosirea cătușelor, erau date uitării la intrare. Coborâram împinși de gardieni câteva trepte, departe de lumina soarelui, în bezna adâncului, apoi am ajuns în celulele din subsolul închisorii al-Gihaz, așteptând să-mi aflu soarta.

Capitolul 19

Numărul patruzeci și doi

Nu voi uita niciodată al-Gihaz. E genul acela de loc care-ți rămâne întipărit în memorie pe vecie. Acel gen de loc pe care, chiar și după un deceniu, mi-l pot aminti cu o claritate tulburătoare când mă trezește noaptea, strecurându-se insidios în visurile mele. Grămada de trupuri. Căldura și frigul. Strigătele de îndurare din camera de tortură de la capătul coridorului. Așteptarea. Este genul de loc unde, când intri, nu poți crede că există. Ceva dintr-un film. Doar că este real. Dacă măcar mintea mea ar putea ajunge să creadă că nu era real. *unain wa arbaeen*. Numărul patruzeci și doi. Asta devenisem eu. Ultima rămășiță a identității și demnității îmi fusese luată atunci când am fost îmbrâncit pe scările acelea. Auzeam tot mai îngrozit cum camarazii mei erau chemați și duși pe coridor, auzeam pârâitul electricității. Auzeam cum erau târați înapoi deținuții, sunetul produs atunci când trupurile lor, aproape fără viață, erau trase înapoi în celule, scâncetul lor, murmurul lor în timp ce zăceau acolo și-și veneau în fire.

Eram doar un număr. Era singura ordine în locul ăsta mizerabil, modul în care numerele erau strigate tot mai strident, tot mai aproape de celula mea. Fiecare ședință de tortură varia ca durată, dar trebuie să fi ținut între jumătate de oră și o oră. Am așteptat să ne vină rândul o zi și o noapte, vlăguiți, lipsiți de somn. Măcar de asta sunt sigur, pentru că puteam auzi chemarea la rugăciune, *azati-ul*, venind de afară: cea de dimineață este mai lungă, are un verset suplimentar – *al-salatu khayrun min al-nawm*, rugăciunea e mai bună ca somnul. Când am auzit aceste cuvinte, i-am mulțumit lui Allah că mi-a îngăduit să trăiesc încă o noapte, că îmi este alături, că nu mă lasă să-mi pierd mințile. Am auzit acea chemare de două ori de când ajunsesem aici, astfel că știam că eram în a treia zi de detenție. Chiar și în abisul acelei clădiri, credința îmi dădea răspunsuri, mă ajuta să mă țin tare.

Pârâitul electricității se apropia. La fel și bătaile. Numerele erau strigate zi și noapte, iar cei care nu răspundeau sau își uitau numărul erau bătuti pe loc. Cu cât erau aduși înapoi de la interogatoriu mai mulți oameni, cu atât era mai mare acest număr. Sunetul produs de bătaia unui om neajutorat, care plânge este înnebunitor. Alții erau obligați să stea în picioare ore în șir pentru faptul de a nu fi răspuns când era strigat numărul lor. Dacă nu stăteau nemișcați sau dacă le cedau picioarele, erau pedepsiți din nou. Unii deținuți, încă legați cu mâinile la spate, erau ridicați de mâini și spânzurați de marginea ușii cu o frânghie prinsă de încheieturile lor, până când voința sau corpul lor ceda, iar brațele se dislocau din încheieturi.

Într-o celulă din spatele meu, l-am auzit pe un gardian intrând și ordonându-i unui deținut să stea în capul oaselor. Avea loc o bătaie.

— Dacă îți spun să faci asta, faci asta, spunea batjocoritor gardianul.

— Te rog, îl implora deținutul. Nu asta, te rog!

— Am spus eu că ai voie să vorbești? se răsti gardianul. Prizonierul scâncea acum. Și, cu un hohot de râs, *shakheer*, gardianul, răcni:

— Bag-o în gură...

„Numărul patruzeci!” Rândul meu se apropia, iar eu mă străduiam să-mi amintesc rugăciunile. Însă încercările mele fură întrerupte de fratele de lângă mine, fratele de care mă sprijineam, care începu să plângă încet.

— Frate, șopti el către mine, *akhi*, eu sunt următorul. Eu, eu nu știu ce să fac.

— Sst, am spus eu încet, încercând să-mi dau seama dacă nu cumva era vreun gardian prin apropiere. Dacă ne auzea vreunul că vorbim, am fi fost bătuți amândoi.

— Ajută-mă, *akhi*, scânci deținutul. Mă vor tortura, știu că o vor face și numărul meu este următorul. Ajută-mă în numele lui Allah.

Dar ce i-aș fi putut spune acestui frate ca să-i ușurez durerea, de vreme ce nici nu găseam o cale ca să-mi liniștesc sufletul? Bietul om, el este următorul; cel puțin, mai am câteva minute pentru mine însumi. Să încerc să-l ajut.

— Liniștește-te, fratele meu, i-am șoptit eu cu blândețe. Trebuie să fii puternic acum. Amintește-ți că ești aici *fac sabeelillah*. Vei fi răsplătit cum trebuie pentru sacrificiul pe care ești pe cale să-l faci.

Prizonierul, numărul patruzeci și unu, continuă:

— Dar nu știu dacă pot face asta. Nu știu dacă voi putea să trec prin așa ceva.

Era dureros, sfâșietor să auzi un om mândru umilindu-se în felul acesta. Suspinele sale erau ale cuiva aflat sub efectul magiei perverse a închisorii al-Gihaz. Era o epavă. Singurul lucru pe care mă puteam gândi să-l fac era să-i recit un pasaj din Coran, în speranța că îi va da curajul de care avea disperată nevoie. Rar și încet, atât de încet, încât doar el și cu mine puteam auzi, așa mi-am dorit să rostească vocea mea cuvintele lui Allah. Era riscant, știam prea bine, mai ales că urma ca noi să fim cei strigați. Dacă eram prinși vorbind, am fi fost acuzați de conspirație, iar pedeapsa pe care urma să ne-o aplice ar fi fost mult, mult mai aspră.

Ce i-am recitat atunci, în ziua torturii, înainte să fie

chemat pentru a se sacrifica, este un pasaj numit al-*Burooj*: o poveste străveche despre un băiat și un rege. Se potrivește mai ales celor a căror credință este pusă la încercare. Regele cere ca toată lumea din sat să i se închine. Însă un băiat, care a ajuns să creadă într-un singur Dumnezeu, l-a refuzat. Băiatul își apără credința și este persecutat de rege pentru aceasta. Ca și alți oameni din localitate care i se alătură apărând singura credință adevărată, este aruncat într-o groapă și ars de viu. A fost nevoie să mă folosesc de toată energia pentru ca vocea mea să se facă auzită când rosteam:

„Jur pe cerul cu faze.

Și pe Ziua făgăduită.

Și pe martor, și pe ceea ce este văzut.

Blestemați fie cei care au săpat șanțul adânc.

Cel cu focul aprins de vreascuri, în vreme ce stăteau așezați lângă el

Și ei erau martori la ceea ce le-au făcut credincioșilor.

Pe care nu s-au răzbunat decât pentru că ei au crezut în Allah cel puternic și vrednic de laudă.

A cărui este împărăția cerurilor și a pământului.

Iar Allah este martor peste toate...

I-am recitat întreg acest pasaj în arabă, păstrând tonul jos și ritmic al recitării, *qira'ah*, oprindu-mă după fiecare verset

— *Coranul, Surat Al-Buruj (85)*, versetele 85, 1 ș.a., Edițura Islam, ediția a V-a p. 683 (n.tr.).

pentru a-mi trage sufletul, a-mi controla bătaile inimii și a-mi domoli frica, dorind, sperând mai presus de speranță că vorbele mele îi vor aduna pe înșiși îngerii Domnului nostru, care vor coborî pe pământ la comanda Sa, cu îndreptățită furie, ca să ne protejeze de aceste animale. Ca unui copil, încet, încet, lacrimile lui s-au oprit, suspinele au devenit tot mai rare în timp ce asculta concentrat vocea mea, cuvintele lui Allah. Frumusețea fiecărui *ayah* a fiecărui verset, mi se părea că strălucește și mai mult în durerea și mizeria acestei pușcării.

— Allah să te răsplătească, *akhi*, îmi spuse deținutul de îndată ce am terminat. Nu știu cine ești, dar ești un om bun. *Wallahi*, ești un om bun.

— Numărul patruzeci și unu! strigă gardianul.

— Așa ești și tu, am șoptit eu. Și, în vreme ce zăceam acolo, cu *ghimamah* absorbindu-mi lacrimile și iritându-mi ochii, fratele fu ridicat în picioare și dus la tortură.

Acum eram singur. Când numerele fuseseră mai mici, mă întrebasesem dacă va da cineva un telefon înainte să mă ia pe mine.

Poate, absurdă speranță, consulul britanic a aflat unde eram. Gardienilor li s-a spus, poate, să-l scoată pe numărul patruzeci și doi din celulă și din închisoare, înainte de a se fi întâmplat ceva. Dar pe măsură ce numerele deveneau tot mai mari, am știut că nu era nicio speranță de scăpare.

Aveam încă credință. Ajutându-l pe numărul patruzeci și unu – pentru că nu i-am aflat numele și nici nu l-am mai văzut vreodată – am căpătat curaj. Acest lucru mi-a dovedit că, în ciuda fricii mele, aveam încă în sufletul meu putere. Nu fusesem încă înfrânt. Nu boceam și nici nu-l imploram pe numărul patruzeci și trei să mă ajute. În plus, aveam un plan. Pentru că, în vreme ce zăceam acolo, mâinile mele nu stătuseră degeaba, încetul cu încetul, am reușit să scap de cârpa care-mi ținea mâinile legate la spate. Era desfăcută acum. Țineam nodul cu pumnul, altminteri, mâinile mele ar fi fost libere.

Toată viața m-am aflat în situații în care oamenii au fost înjunghiați și atacați, însă niciodată nu am fost eu cel bătut. Nu am fost pus niciodată în situația umilitoare în care să nu am de ales și să fiu bătut. S-a întâmplat în fața mea, desigur, dar niciodată mie. Am hotărât că nu voi lăsa să mi se întâmple asta acum. Undeva, în apropiere, îl puteam auzi urlând din cauza torturii pe numărul... fratele patruzeci și unu. Dacă vor încerca asta cu mine, mi-am spus eu, vor trebui să mă omoare din pricina furiei pe care vreau s-o dezlănțui asupra lor. Or avea ei arme și aparate de tortură, însă eu am de partea mea surpriza.

Mâinile mele sunt libere. M-am pregătit, decizând că, în momentul în care voi fi torturat, voi sări la anchetatorul meu. Voi sări la el și îl voi mușca de gât, voi mușca din nou și din nou, până când vor fi nevoiți să mă împuște ca să mă facă să mă opresc. Voiam să mor luptând, fără dureri, fără suferințe, glorios.

Sună bizar. Dar al-Gihaz este un loc bizar, iar ascultarea, vreme de patruzeci și opt de ore, a strigătelor unor bărbați care se roagă să nu mai fie torturați poate avea efecte bizare asupra minții unui om. Parcă lumea exterioară, regulile normale nu ar mai fi existat. Natura dezumanizantă a regimului făcea ca și cele mai raționale minți să se coboare la instinctele lor animalice.

Ca un tigru încolțit, mă pregăteam serios să lupt cu sălbăticie, fără milă - să-mi sacrific viața mai degrabă decât să suport umilințele prin care treceau ceilalți deținuți.

Dintr-odată, strigătele se opriră. I-am auzit pe gardieni trăgându-l înapoi pe fratele numărul patruzeci și unu, cu corpul moale ca un sac de cartofi, și aruncându-l lângă mine. Liniște. Venise vremea. Urmam eu. M-am îmbărbătat, pregătindu-mă să-mi aud numărul strigat. Neliniștea din acel moment este ceva ce nu le-aș dori vreodată să aibă nici măcar celor mai mari dușmani. Secunde se transformară în minute, iar minutele deveniră irelevante, căci timpul ieșea încet pe fereastră, iar mintea mea se depărta în grabă de situația inumană în care mă aflam. Tobe de război ale inimii începură să bată din ce în ce mai repede; mă pregăteam pentru ultimele clipe ale vieții mele. Fii tare, Maajid, Allah este cu tine, fii tare și acceptă-ți martiriul.

Imain wa arba een!

Asta era. Numărul patruzeci și doi. Fără nicio exagerare, tremuram din tot corpul. Era rândul meu. Numărul patruzeci și doi. Ciudat, gândeam eu, în timp ce mintea mea se pierdea în cotloanele atât de familiare ale acelui loc al hazardului. Patruzeci și doi este vârsta mea, douăzeci și patru, însă pe dos. Ce ciudat. Mă întreb dacă

---

voi atinge vârsta de patruzeci și doi de ani. Mi-am adunat puterea să vorbesc. Vocea mea se făcu auzită mai slab decât aş fi vrut:

— *Naam*, da.

Apoi m-am ridicat în picioare.

Capitolul 20

Assalaamu alaykum, tocmai ai ieșit din iad

Să ți se ceară să mergi de bunăvoie către locul unde vei fi torturat este lucrul cel mai crud. De ce nu mă iau cu forța pur și simplu? Fiecare pas este o trădare personală. Trupul meu tremură revoltat împotriva comenzilor pe care i le dau. Instinctul strigă în mine din răspuneri să mă întorc din drum, însă eu trebuie să merg înainte. Încearcă să stai în mijlocul unei șosele privind fără să clipești un autobuz care vine spre tine; e greu. Acum încearcă să mergi de bunăvoie *către* acel autobuz în loc să te ferești din calea lui: e imposibil. Picioarele mele cedează la fiecare pas, însă le forțez să mi se supună și merg înainte. Gardianul, mâna care mă însoțește ajutându-mă să merg orbește spre locul torturii mele, crede în mod paradoxal că este milos cu mine; căci cum aş fi putut să nu calc pe frații mei de pe coridor dacă nu ar fi fost mâna lui? Vai, fără vedere, nu pot decât să mă simt îngrozitor de dependent de tine. Acum îmi este greu să respir. Luptându-se să rămână ascunsă adânc în mine, chiar și respirația mea se teme să iasă pentru a-l înfrunța pe torționarul meu. Inima încearcă să scape din cușca pieptului, iar mintea începe să nu mai funcționeze. Sunt în stare de șoc. *Yâ Allah*, am nevoie de tine chiar în această clipă. Dacă mila pe care am arătat-o vreodată cuiva a avut vreun preț în ochii tăi, trimite-mi atunci îngerii tăi să mă apere de acești monștri, încerc să fiu curajos pentru tine, Dumnezeul meu, dar adevărul este că sunt speriat. Ajută-mă, Dumnezeul meu, pentru că sunt foarte speriat.

Camera interogatoriului. Pot să-l aud pe anchetator în fața mea. Aparatul pe care-l folosește pentru electrocutarea deținuților pâraie prevestind ceva rău. Întreaga mea viață de adult am petrecut-o pregătindu-mă

---

pentru acest moment de agonie, învățându-mi sufletul să accepte ceea ce trupul nu poate. Acum sunt atât de agitat și tensionat, încât fălcile încep să mă doară. Ce se va întâmpla după aceea? Mă va călca în picioare ca să mă învieze? Mă va ataca fără să mă avertizeze, ca să arate că e tare? Dacă aș fi în locul lui, dacă mi-aș fi vândut sufletul diavolului în felul acesta, dacă ar trebui să fac lucruri de nedescris unor victime neajutorate, așa aș face: într-un fel teribil, imprevizibil, pervers. La ce bun să-ți vinzi sufletul dacă nu poți fi diabolic? Mintea îmi merge repede. Sunt prea multe posibilități. Haide! Fă-o cum scrie la carte, omule! Nu mai pot suporta așteptarea, treci la treabă. Dar am așteptat, am așteptat și nu s-a întâmplat nimic. În schimb, am auzit târșăitul picioarelor și ușa închizându-se.

Crezusem că pur și simplu te electrocutează imediat. Ulterior am aflat de la alți deținuți că era un adevărat protocol al electrocutării. Îi dezbrăcau pe frați, îi aruncau la podea, îi imobilizau cu un scaun pus deasupra lor și, în timp ce un torționar stătea pe el pentru a-i ține la pământ, îi electrocutau fie prin dinți, fie prin organele genitale, fie pe ambele căi. La acea vreme însă, habar n-aveam de toate acestea, altminteri aș fi știut că nu urma să fiu electrocutat. Dar nu știam, astfel că stăteam acolo, așteptând șocul, pregătit să-mi eliberez mâinile, pregătit să-mi lovesc anchetatorul în gât și să-l mușc până când muream.

Am auzit scârțăitul unui scaun în care se așeza cineva.

— Maagid Nawaz? Era alt individ decât cel care mă interogase anterior în Alexandria.

— Da, am spus eu. Efortul de a-mi face auzită vocea a fost o bătălie în sine. În acel moment, mă consideram viteaz doar pentru că puteam vorbi fără să cedez nervos.

— Deci spune-mi, Maagid. Spune-mi despre Hizb al-Tahrir din Egipt.

Am înghițit cu greutate. Într-un fel stătuseră lucrurile în Alexandria, când îi sfidasem înainte să aud, vreme de

---

patruzeci și opt de ore, strigătele fraților torturați, altfel stăteau acum, când văzusem, auzisem, știam de ce erau capabili. Maajid, îți vei găsi locul printre *Sahabah*, însoțitorii Profetului, nu da înapoi acum. *Shaheed* (martirul) nu va muri. Ca pasărea verde zburând pe sub *arsh* (Tronul Atotputernicului Allah), vei trăi în umbra Sa. Vei fi din nou băiețelul acela fericit. Nu renunța.

— Numele meu este Maajid Nawaz, i-am replicat eu în engleză, vorbind cât de tare puteam, adică probabil nu prea tare. Îmi aminteam ce trebuia să spun, însă doar atât. Sunt membru al Hizb al-Tahrir din Marea Britanie. Sunt în...

Am făcut o pauză ca să-mi trag sufletul.

— ...în Egipt ca să studiez.

Puteam auzi cum îmi suna vocea: deși vorbele pe care le rosteam erau sfidătoare, le spuneam într-un fel rugător. M-am dojenit aspru: fii bărbat, ce se întâmplă cu tine, în felul acesta s-au purtat Yasir și Sumayyah, după care ți-ai numit copilul? Fii tare, omule!

Anchetatorul nu zise nimic. Lăsa ca tăcerea să mă neliniștească. Apoi, rosti în arabă:

— Bine, Maagid. Cred că ar trebui să ascuți asta. Anchetatorul meu se ridică și deschise ușa. În acel moment, dintr-o cameră de alături, se auziră țipete. Deși am încercat să nu ascult, am recunoscut îngrozit vocea. Persoana torturată se ruga în engleză.

— *Kallim Arabi!* striga la el anchetatorul. Vorbește în arabă!

— Încerc, răspunse bietul om chinuit, străduindu-se să rostească, printre strigăte, propoziții fragmentate, greu de înțeles.

Dumnezeule, gândii eu. Pare să fie Reza. Îl torturează pe Reza Pankhurst.

Subhan Allah! Ultimul meu atu, cetățenia britanică, nu înseamnă de fapt nimic pentru ticăloșii ăștia. Dacă-l torturează pe Reza, atunci nu există niciun motiv să nu mă tortureze și pe mine. Bietul Reza, cum naiba poate un om să vorbească în orice limbă, cu atât mai puțin într-o limbă

---

străină, electrocutat fiind?

Ușa camerei interogatoriului se închise cu zgomot. Anchetatorul a simțit din reacția mea că știu cine era torturat. Acum era chiar lângă mine, rostind cu voce joasă, pe un ton amenințător:

— Ai auzit, Maagid? Ai auzit ce-i facem fratelui tău? Să nu crezi că nu-ți putem face același lucru și ție. Dacă ții la tine, încetează jocul ăsta și vorbește în arabă.

Deja striga la mine.

— Începe să-mi spui despre Hizb al-Tahrir... Când roști numele grupări, scui pă cu de zgust. Totul! Vreau să știu totul despre gruparea ta din Egipt!

Următorul lucru pe care-l știu este că mi-a dat un pumn în burtă. O lovitură teribilă, puternică; a trebuit să-mi adun toate puterile ca să nu cad la pământ. Mentea mea se întunecă și m-am căznit să respir în timp ce aerul era aruncat afară din plămâni. Undeva, în memoria mea profundă, cândva, într-o vreme în care eram mai inocent, mi-am amintit că veneam dintr-un loc unde un tip pe nume Patrick mi-a făcut același lucru. Însă am supraviețuit, am trăit ca să spun povestea și să-l văd pe Patrick chircit de frică în fața mea, mulți ani mai târziu. Acea amintire m-a readus la realitate plin de putere, cu o credință renăscută. Allah este cu mine. Îmi dau seama de asta. Acesta este semnul Lui! Allah nu m-a abandonat niciodată. A fost alături de mine tot timpul. Știam acum ce urma să-i spun dușmanului meu.

— Nu mai am nimic să-ți spun. Fă ce vrei să faci.

Mi-am eliberat mâinile pregătindu-mă de atac. Până astăzi, îmi vine greu să cred că am stat acolo și i-am spus asta. Sunt multe momente în viața mea, și în această istorie, pe care mi-e rușine să le povestesc. Dar amintirea faptului că am rostit în acea zi această singură, neînsemnată frază mă umple de mândrie.

Cu siguranță, într-o bună zi, Ammar va fi cândva destul de mare ca să citească aceste cuvinte și va ști că tatăl său a încercat din răputeri să fie un om nobil, onorabil. Pentru că a fost numit *Abu Ammar*, primise

---

numele martirilor. Iar restul, judece lumea cum o vrea. Dușmanul meu a făcut o pauză. Îl puteam auzi cum se plimbă prin încăpere. Apoi, spre surprinderea și aproape spre dezamăgirea mea, care acceptasem inevitabilul, mi-a spus supărat:

— Te trimit înapoi în celulă. Ai douăsprezece ore să te gândești la ce mi-ai spus acum. Și dacă, după aceste douăsprezece ore, nu-mi spui adevărul, să nu te îndoiești o clipă că te voi tortura cum nu ți-ai imaginat vreodată că e posibil. Clar?

Nu am spus nimic. Anchetatorul se apropie de mine, suficient de mult ca să-i simt răsuflarea. În spatele meu auzii ușa deschizându-se, apoi pașii mai multor oameni intrând în cameră.

— Știi, ai o față atât de drăgălașă, Maagid, îmi șuieră el la ureche. Ar fi păcat s-o distrug.

Acestea fiind zise, am fost înșfăcat și împins pe coridor. Gardianul râdea.

— O față atât de drăgălașă, repetă el. Îi place de tine. Știi ce le facem celor de care ne place, nu?

Era limpede ce vrea să spună. Mă aruncă pe podea ca pe-o cârpă și mă lăsă cu acel gând, să mă macine și să putrezească în cotloanele imaginației mele.

Bătăile au continuat. Au continuat să strige numere tot mai mari, ajungând la sute. Am reluat în minte iar și iar comentariile pe care le făcuse anchetatorul. *O față atât de drăgălașă*. Mi-am amintit de rugămințile deținutului care era violat în celula vecină. Ce se întâmpla? De ce nu m-a torturat pur și simplu ca să scap odată? De ce am fost cruțat? Am început să mă simt vinovat, de parcă aș fi scăpat în mod nedrept, pe când ceilalți, chiar și frații mei din Marea Britanie, erau maltratați cu sălbăticie.

Mai fusesem înainte în situații din care am scăpat ca prin urechile acului. În locul lui Matt, înjunghiat în Southend de huliganii din Combat 18, ar fi trebuit să fiu eu. A fost aproape să fiu condamnat pentru crima comisă în Newham. Cumva, am reușit mereu să scap ca prin minune. Mă salva Allah pentru că avea alte planuri cu

mine?

Pe măsură ce noaptea trecea, străpunsă de țipetele puternice și de sunetul electricității care sfâșiau sufletele oamenilor, mi-era însă tot mai greu să mă agăț de această speranță.

Obosit fiind, atât mintal, cât și fizic, am intrat într-o stare de confuzie din cauza lipsei somnului. Eram în pericol să-mi pierd cunoștința. Apelul regulat ne împiedica să dormim și probabil că trecuseră deja vreo trei zile și jumătate de când fusesem arestat în Alexandria. Alexandria, Rabia, Ammar, cât de îndepărtate păreau toate acestea. Cât de multe se schimbaseră în atât de puține zile. Știam deja că nu voi mai fi nicicând același, că Rabia l-a pierdut pe Maajid care a trezit-o cu blândețe din somn pentru a o scuti de supliciul de a fi trezită de arme. Atunci s-a petrecut minunea. Sună telefonul. Parcă civilizația suna să afle ce se întâmplă cu locuitorii acelei lumi subterane. Ca prin vis, am auzit sunând pe coridor, estompat și neclar prima dată. Dar când l-am auzit pe gardian începând să vorbească, m-am concentrat să înțeleg ce spunea.

— *Aywa ejfandim*, da, domnule, spunea el pe un ton aspru, oficial. Așa e, îi avem pe toți cinci aici... *Aywa*, așa am să fac, domnule, chiar acum.

Pe toți cinci. Am redevenit vigilent. Această posibilitate îmi dădea aripi. Cei cinci – probabil că vorbea despre străini. Știam că suntem eu, Reza, Hassan și Hiroshi aici. Mi-am imaginat că, dacă Reza era aici, atunci Ian Nisbet era probabil și el. El era al cincilea! Inima mea tresăltă la gândul că noi am putea fi cei cinci. Probabil că Rabia vorbise cu consulul.

„*Imain wa arba een*”.

Numărul meu fu strigat din nou. Dus înapoi în camera interogatoriului, am fost pus să stau în același loc ca înainte. Sosi și anchetatorul. Cu toate acestea acum nu mai părea la fel de agresiv ca înainte. Era dezamăgit, poate.

— Maagid, măi, măi, *hazzak să eed* – ești un om foarte norocos.

Este singurul lucru pe care l-a spus. Am fost îmbrâncit din nou afară din cameră și apoi, spre încântarea mea, escortat în direcția opusă. Auzeam cum țipetele din camerele de tortură care rămâneau în urma mea deveneau tot mai slabe și îndepărtate. În față se deschise o ușă. Mulțumesc, Ușă, ești calea mea către viață, către civilizație. Îți sunt profund îndatorat, Ușă. Iartă-mă că trec prin tine în felul acesta. Ar trebui, în schimb, să te împodobesc sărbătorește, ca pe eroina mea. Apoi, acel miros dulce, gustul aerului proaspăt al nopții. Lumea reală. Viața. Civilizația.

Din nou în duba poliției. Noul gardian era tot un *shaweesh* obișnuit, și nu un agent al securității statului, *zaabit*. Îmi spuse cu blândețe „*assalaamu alaykum*, tocmai ai ieșit din iad”, când mă ajuta să urc în dubă. Nu era nimic amenințător în ceea ce spunea. Mi-a trebuit o secundă să recunosc tonul vocii sale. Apoi mi-am dat seama. Era pur și simplu prietenos.

Capitolul 21

Luxul unei audiențe

După cum bănuiam, cei scoși din pușcărie au fost deținuții străini: eu, Hassan, Hiroshi, Ian și Reza. Imediat ce mașina s-a pus în mișcare, am spart tăcerea și am început să mă interesez de ceilalți. Ușurarea pe care o simțeam acum, abia scăpați din iad, ne copleșea. Fiecare dintre noi începu să-i mulțumească lui Allah pentru că era în viață și să-i felicite pe ceilalți pentru că au scăpat.

Am aflat imediat că, în afară de Reza, ceilalți străini scăpaseră și ei de electrocutare. Reza era într-un loc diferit de al nostru, și acolo va rămâne pe tot parcursul perioadei în care am ținut legătura cu el. În cele din urmă, cu legăturile de la ochi și de la mâini îndepărtate, am ajuns la sediul Procuraturii. A vedea din nou, după atâtea zile, era o nouă experiență eliberatoare. M-am trezit privind realitatea cu multă atenție. Ce frumoasă devenea lumea după ce puțința de a o contempla îți fusese răpită. În plus, ni s-a dat de mâncare – ceva comestibil, care nu era o bucată tare de brânză sărată. Am primit lipie arăbească

---

umplută cu *ful*, mâncarea de bob a egiptenilor; am înfulecat totul, recunoscători pentru asemenea mici plăceri.

Fiecare dintre noi fusese repartizat unui procuror. Al meu era o persoană cu totul diferită de anchetatorii anteriori. Una dintre fabulele lui Esop este despre soare și vânt, cele două elemente ale naturii întrecându-se între ele pentru a vedea care îl va convinge pe un om să-și scoată haina: vântul se folosește de forța brută pentru a o smulge de pe el și nu reușește, soarele îl face pe om să se simtă încălzit și relaxat, astfel, că acesta își scoate haina. Cu cât urlau mai mult anchetatorii la mine, cu atât mă îndârjeam mai tare, pregătindu-mă de luptă. În felul acesta am crescut în Essex; așa am supraviețuit atunci. Dar la căldură și în acel birou civilizat, m-am simțit bine vorbind cu procurorul. Numele lui era Walid Minshawi, un om educat, bine îmbrăcat și cam gras. Minshawi mi-a povestit că a vizitat Londra de mai multe ori și că sora lui locuia acolo. Și-a jucat rolul de „polițist bun” aproape perfect.

— Știi ce ne-au făcut acolo unde am fost închiși? Acolo torturează oameni! am exclamat eu.

— Ce păcat, spuse Minshawi, dar dacă nu cooperezi cu mine, te vom trimite înapoi. Tu hotărăști. Dacă refuzi să cooperezi, nu prea am de ales.

— Vreau un avocat.

— O, nu va fi necesar.

— Dar consulul britanic? am întrebat eu. Când voi putea să-l văd?

— Ei știu că ești aici, spuse el.

Consulului ar trebui să i se permită să ia legătura cu cetățenii săi într-un interval de patruzeci și opt de ore. În cel mai bun caz, egiptenii fuseseră incompetenți, în cel mai rău, nesinceri revenind asupra cererii lor. Dar în căldura biroului și din pricina felului aparent civilizat – dacă-l comparai cu tortura – în care se purta Minshawi, am început să vorbesc. I-am răspuns amănunțit, în arabă, la întrebări. I-am explicat de ce eram în Egipt, am vorbit despre cursurile pe care le urmam la

---

Alexandria și am subliniat că, pur și simplu, nu venisem aici să fac propagandă pentru HT. Minshawi mă asculta atent, apoi se uita la secretar și-i spunea ce să scrie.

— Dar nu asta am spus, protestam eu.

— E în regulă, scriem doar ceea ce spui, nu te îngrijora.

Corectam în permanență ceea ce se consemna pe hârtie, spunându-i secretarului ce ar trebui să scrie. Însă Minshawi râdea în felul lui vesel, răsunător și trecea mai departe. După patru ore de interogatoriu, probabil în zori, toți procurorii își terminaseră treaba. Fără să avem posibilitatea să ne spunem la revedere, Hiroshi, însoțitorul meu la al-Quds, fu eliberat pe străzile din Cairo chiar în acea dimineață. Probabil că procurorii și-au dat seama că avusese ghinionul de a se împrieteni cu mine. Nu l-am mai văzut niciodată.

Pentru mine, Reza, Ian și Hassan, situația era cumva diferită. Am fost încătușați, cu cătușe din metal, nu legați cu cârpe – e ciudat cum detalii de felul ăsta te pot face să te simți ușurat – și transportați cu duba poliției la ceea ce am aflat mai târziu că era închisoarea Mazrah Tora. Acolo am fost băgați la *habs infiradi* (carceră), în afara blocului central al închisorii.

După întoarcerea din iadul plin de trupuri rupte în bătaie, ușurarea sufletească de a avea din nou micul meu spațiu era copleșitoare. Aceste celule erau goale. Nu aveau pat, nici pătură, nici lumină, nici toaletă, nici instalații sanitare, însă acesta era locul meu, unde stăteam singur, unde nu mă mai ancheta nimeni, un loc fără țipete și electrocutări, un loc în care îmi puteam rezema capul greu fără să-mi fie teamă că voi fi bătut fiindcă nu am auzit în somn apelul, un loc care, în clipa aceea, era casa mea. Fusesem treaz cea mai mare parte a celor patru sau cinci zile și trecusem prin încercări psihologice extreme. Purtam încă hainele din noaptea în care mă plimbasem prin cafenelele Alexandriei și eram terminat. Mi-am scos pantofii folosindu-i ca pernă și am adormit pur și simplu pe

---

pardoseala de ciment.

Pe măsură ce treceau zilele săptămânii, făcând drumuri între biroul procurorului și carceră, am început să-mi dau seama în ce condiții trăiam. Pentru că nu exista toaletă, trebuia să mă duc într-un colț al celulei. Am văzut gândacii care acopereau pardoseala. Și cât de tare era pardoseala de beton fără nimic pe ea. Mușcând pământul și insectele din mâncare nu o dată, cât de fără gust era terciul pe care-l primeam în fiecare zi prin ușa celulei. Și cât de părăsit mă simțeam stând singur în acea carceră. La sfârșitul acestor șapte zile, procurorul mi-a dat să semnez o declarație. Cât de mult corespundea ea răspunsurilor pe care i le dădusem nu aveam nicio idee. Era scrisă de mână, într-o arabă impenetrabilă și nu puteam înțelege nimic. Nu aveam practic nicio idee pe ce îmi pun numele. Dar gândul că aș putea fi trimis înapoi la al-Gihaz era prea înfricoșător pentru a lua în calcul refuzul semnăturii. Walid Minshawi a făcut cum a vrut. Iar eu am semnat.

Doar după ce s-a terminat ancheta ni s-a permis să-l vedem pe consulul britanic. Gordon Brown era un funcționar de stat care se apropia de cincizeci de ani, bine intenționat și înțelegător, dar era probabil greu să-și ofenseze gazdele fără a produce consecințe diplomatice. Eram primii prizonieri politici străini deținuți în Egipt, cel puțin primii britanici, și nimeni nu prea știa ce reguli se aplicau în acest caz. În special după 11 septembrie, nu era clar ce este și ce nu este permis. În urma acelei prime întrevederi, a devenit limpede faptul că dosarul nostru era de un calibru diferit de al celor care poposeau de obicei pe biroul lui.

Brown și-a cerut scuze că i-a luat atât de mult timp să ajungă să ne vadă.

— Pur și simplu nu aveam nicio idee unde sunteți deținuți, mi-a spus el. S-a dovedit că aceasta nu era singura informație pe care consulul nu o primise: Brown nu avea nicio idee de ce fuseserăm arestați și care erau acuzațiile împotriva noastră. Era la fel de derutat și de confuz ca și noi, iar acest lucru era extrem de descurajant.

— Ce se întâmplă cu familiile noastre? am întrebat eu. Măcar în acest caz ni s-au dat niște vești bune. Brown îmi spuse că Rabia și Ammar ajunseseră în siguranță în Marea Britanie. Însă acesta a fost singurul răspuns concret pe care l-am primit. Cooperarea dintre serviciile de informații britanice, americane și egiptene continua cu certitudine după 11 septembrie. De mai multe ori în timpul anchetei, Minshawi adusese în discuție amănunte ca „am înțeles de la britanici că...” sau „surse americane ne-au spus...” Așa că, chiar dacă Gordon Brown voia să ne ajute la nivel personal, poziția primită de la Londra era probabil să nu supere un important aliat în Războiul împotriva Terorismului.

În noaptea de după vizita lui Gordon Brown, am fost scoși din celule și ni s-au pus din nou legături la ochi și cătușe. Vrând parcă să ne reamintească în ce situație ne aflam, am fost târați în birourile închisorii și interogați din nou de Aman al-Dawlah. Mi-am dat seama imediat că anchetatorul era cel din Alexandria.

— Vreau doar să mă asigur că ne spui adevărul, mi-a spus *zaabit*.

L-am întrebat cât urma să stăm în închisoare.

— O săptămână sau două, spuse el.

— Atât de mult? am întrebat eu înspăimântat.

Zaabit și colegii săi izbucniră în râs. Știau probabil că o săptămână era nimic între zidurile închisorii Mazrah Tora. Unii deținuți erau închiși de ani de zile, chiar de decenii, ca urmare a aplicării Legii privind starea de necesitate, fără ca măcar să fi fost puși sub acuzare. Aceștia erau *mutaqaleen*. În momentul arestării mele, 25.000 de *mutaqaleen* populau sistemul penitenciar egiptean, cu toții fiind deținuți politici. Mi-am dat seama mult mai târziu, abia după ce m-am împrietenit cu unii dintre acești *mu taqaleen* în Mazrah Tora, cât de necopt îi voi fi părut *zaabit-vim* când mi-am făcut griji pentru o săptămână de pușcărie.

Am fost ținuti în carcere, în condițiile acelea sordide, fără nimic înăuntru, mai mult de trei luni până să fim puși

---

sub acuzare. În căldura pârjolitoare a verii, era greu să nu fiu copleșit de cât de neajutorat eram. Cei din Aman al-Dawlah erau cum nu se poate mai răi: brutali, dar și incredibil de incompetenți. Eram chinuit de combinația aceasta perversă de frică și plictiseală, care se învâртеji în mine până se transformă în furie pură.

Dacă faptul de a fi mers la casa acelui student african în noaptea asasinării lui Ayotunde a fost cel mai josnic moment al existenței mele, acesta a fost cel mai întunecos: Neavând pe nimeni cu care să vorbesc sau să comunic, neavând ce să fac, mintea mea începu s-o ia razna. Celula mea nu avea lumină, așadar, atunci când era întuneric, era întuneric. Încercând să dorm noaptea pe pardoseala aceea de beton, tresăream și mă încovoiam ca să mă apăr de gândaci. Mi-era dor de Rabia, mi-era dor de Ammar, a început să-mi fie dor de Southend, iar viața de rapper părea acum un vis îndepărtat.

Aveam eu doar douăzeci și patru de ani, însă de acum înainte mă voi simți mereu de patruzeci și doi.

Mintea mea căuta disperată o preocupare, rugându-mă să-i acord atenție, așa cum făcea Ammar. Plictiseala era pe punctul să mă învingă. Mă uitam în jur, căutând ceva care să mă țină ocupat, dar tot ce aveam erau pietricelele din pardoseală. *Tăi Ammi!* Ce făcea *Tai Ammi* atunci când nu puteam dormi, în zilele acelea care păreau acum atât de îndepărtate? Asta era. Inventa povești. Acele povești care-mi trimiteau imaginația în aventuri pe tărâmurile magice ale frumoaselor prințese și ale nobililor eroi. Hei, pietricico, ce faci? Pe tine te va chema Freddie-Fred, iar pe tine, pietricică, te va chema Johnny-John, știți, ca pe vremuri, ca Flavor Flav de la Public Enemy. Grozav! Freddie-Fred, poți să-l învingi pe Johnny-John dacă vă luați la întrecere? Ia să vedem. Pe locuri, fiți gata... start! Și, cu un bobârnac, proiectam cele două pietricele, iar și iar, pe pardoseala celulei, să văd care câștiga cele mai multe curse.

De multe ori, în celula aceasta murdară, în cele mai întunecate ceasuri, când singurul zgomot în liniștea nopții

---

era cel făcut de greieri undeva, departe, printre trestii, mintea mea pune la cale răzbunarea. Voiam să mă răzbun sincer pe cei din Aman al-Dawlah. „Numele meu este Maagid Nawaz, sunt membru al Hizb al-Tahrir!” Prostii! Oare asta i-a împiedicat să-l electrocuteze pe Alaa la dinți și testicule săptămâni și luni la rând până când l-am auzit rugându-se și smiorcăindu-se ca un copil? Oare asta i-a împiedicat să-l spânzure pe Hisham din Kafr al-Shaikh de mâini până când i-au cedat încheieturile și a cerșit mila, în vreme ce tortionarii săi grohăiau, *shakheer*, la el ca animalele, ca porcii? Oare asta a împiedicat violurile și electrocutarea soțiilor prizonierilor chiar în fața acestora? Oare asta l-a ajutat pe Reza în timp ce era torturat doar pentru că nu putea răspunde în arabă? Iar eu de ce nu am fost torturat? De ce am fost scutit de această durere? Se joacă cu mintea mea? Se juca oare Combat 18 cu mintea mea? Unde era Matt acum?

Ai fost înjunghiat pentru mine. Ca să mă aperi. Eu ce am făcut pentru tine?

Nonviolență? Nonviolența este doar pentru cei care se bucuă de luxul unei audiențe! Vezi tu, o audiență este ceva uimitor. Dacă oamenii se tem de ce ai putea face, dacă se tem de masele pe care le-ai putea stârni, te vor asculta ca nu cumva să faci asta. Ce respectă ei cel mai mult este predispoziția ta de a-i răni. Cu cât îi poți răni mai mult, cu atât mai mult te vor respecta. Dar dacă oamenii râd de durerea ta și își bat joc de suferința ta, și te întărită și te îmboldesc știind că nu poți face nimic, decât să stai și să spui „numele meu este Maagid Nawaz, Maagid, Maagid, Maagid Nawaz, sunt membru al Hizb al-Tahrir”... Maagid! Maagid! Atunci ce ne mai rămâne de făcut? Propriul guvern nu dă nici măcar o ceapă degerată pe noi. *Laanatullahi alaykum*, blestemați să fiți de Allah!

Predicați nonviolența în vreme ce-l finanțați pe Mubarak și-i vindeți arme. Îi antrenați oamenii și îi strângeți mâna cu palmele voastre pătate cu sânge? Ei bine, acum refuz să mai joc după vreo regulă. Lasă să muncească Nasim pentru *khilafah*, nu are nevoie de mine.

Dar, Walid Minshawî, pe tine trebuie să mă răzbun. Și gândul de a mă răzbuna chiar acum pe tine și pe cei de teapa ta este ceea ce-mi dă putere. Câți ani crezi că mă poți ține? Sunt tânăr și încă plin de energie, îți vor trebui mulți ani să mă înfrângi. Ai subestimat flacăra care arde în mine. Și chiar dacă mă prinzi și mă îngenunchezi, voi omorî cât mai mulți inși ca tine înainte să pui mâna pe mine. Și vei afla cum am înnebunit, din pricina otrăvii cu care propriile-ți mâini m-au hrănit.

În acea carceră, toate acestea păreau perfect logice.

Capitolul 22

Pinguinul lovit cu papuci

Când am fost în fine acuzați, am aflat știrea de la altcineva. Unii dintre prizonieri ascultau la radio postul BBC în limba arabă și au auzit anunțul. Imediat, au strigat peste zid știrea, iar cel care păzea celulele noastre ne-a spus ce se întâmplase. Câteva zile mai târziu, am primit o altă vizită a lui Gordon Brown, care ne-a confirmat în detaliu capetele de acuzare. Am aflat că Hassan nu a fost condamnat. A fost eliberat nu mult după aceea și trimis înapoi la Londra. Eu, Reza și Ian am fost acuzați de două lucruri: în primul rând, de propagarea în scris și orală a ideilor promovate de o organizație interzisă, numită Hizb al-Tahrir; în al doilea rând, de faptul că posedam publicații ale aceleiași organizații. În plus, împotriva lui Reza a fost pronunțat un al treilea capăt de acuzare: deținea o imprimantă. Cel puțin Hassan, al doilea însoțitor al meu la al-Quds, care nu fusese implicat în nimic, putea pleca în sfârșit acasă.

Dacă situația noastră nu ar fi fost așa de gravă, acuzațiile ar fi fost rizibile. Reza era amenințat cu închisoarea pentru că avea o imprimantă. Niciunul dintre noi nu fusese acuzat de ceva care ar fi putut avea o noimă: pentru că eram membri ai unei organizații interzise, lucru pe care noi, la anchetă, îl recunoscuserăm în mod sfidător. Acuzațiile, în schimb, erau cumva mai perfide: ele aveau legătură cu dezbaterile ideilor și cititul cărților, adică cu dreptul la liberă exprimare. Nu aveau legătură cu HT sau

---

cu islamismul, ci era ceva mult mai important. Era ceva legat de libertate, unul dintre principiile pe care se presupune că se bazează societatea civilizată. Judecați-ne pe baza islamului nostru, iar noi vă vom judeca pe baza libertăților voastre.

Acuzațiile trădau caracterul autoritar al statului egiptean și, implicit, al Legii privind starea de necesitate promulgate de președintele Mubarak. Egiptul era o republică bananieră. Știam deja că șansele noastre de a scăpa erau nule. Puteau să spună despre noi ce voiau. Ne așteptam la ani buni în pușcărie. Faptul că ne acuzau în felul acesta îi lipsea de orice autoritate morală. Deveniserăm niște prizonieri de conștiință, ceea ce a făcut ca Amnesty International să se ocupe de cauza noastră. Iar în ceea ce îi privește pe liderii occidentali, această situație ridică întrebări incomode în legătură cu întreaga lor strategie din Orientul Mijlociu: ei susțineau un regim care tortura și arunca în închisoare cetățeni britanici pentru că „vorbeau și scriau”.

Ca să fiu sincer, Gordon Brown părea stânjenit când discuta acuzațiile cu noi. Mi-am dat seama că era un funcționar de stat aflat într-o situație imposibilă, bărbatul din conducerea statului britanic care vedea cu ochii lui efectele în plan uman ale „prețului care merită să fie plătit”. Se desfășura un război, Războiul împotriva Terorismului. Prima victimă, după cum spune proverbul, este adevărul. L-am privit în ochi și am văzut că știe ceea ce și noi știam: Egiptul lui Mubarak nu era un mare prieten sau aliat. Era un stat construit pe principii contrare celor pe care Occidentul le prețuia cel mai mult.

Procesul, dacă acestor evenimente li se poate da o brumă de legitimitate, a durat aproape doi ani. Se desfășura o săptămână sau două, apoi era suspendat câteva luni, înainte de convocarea unei noi ședințe. Erau douăzeci și șase de inculpați, toți fiind judecați în același timp. În sala de judecată, toți fiind îmbrăcați în alb pentru că nu fuseserăm condamnați încă, eram ținuti într-o cușcă din colț, ca niște animale. Cușca era atât de strâmtă, încât

---

trebuia să stăm cu rîndul pe cele câteva băncuțe puse la dispoziție, în vreme ce restul stăteau pe vine.

Grupul nostru era dus la tribunal în fiecare zi de un convoi de dube albastre de poliție. Ceilalți inculpați, cu toții egipteni, erau deținuți amestecați cu alți prizonieri. Pe drumul de la închisoare la tribunal, fiecare dintre noi avea mîna încătușată de a unui gardian. Însă în loc să fim tăcuți, voiam să-i arătăm lui Mubarak și acoliților săi că nu ne îngenuncheaseră. Nu mergeam în tăcere, voiam ca lumea să ne vadă, iar lumea ne privea. De fiecare dată când ne duceam la tribunal sau plecam de acolo, ne vărsăm furia scandînd, chemându-i pe oameni și strigînd lozinci. Televiziunile, BBC, al-Jazeera și altele, admirau spectacolul pe care îl dădeam.

„Usqut, usqut Mubarak” - „Jos, jos Mubarak”!

„Laa nakhafu lawmata laa im, al-Khailafatu farduri da un” - „Nu ne e frică de cei care ne acuză, califatul va fi mereu o îndatorire sfântă”.

Strigam aceste lozinci în arabă pe străzile din Cairo, learcă de sudoare, fiind transportați în acele dube albastre ale poliției, în atmosfera toridă a verii. Pe atunci, să vorbești fățiș împotriva lui Mubarak în timp ce te afli în arest era un lucru șocant pentru egipteni. Mulți stăteau cu gura căscată de mirare când treceam, unii ridicînd chiar pumnul în semn de salut. Alții izbucneau în lacrimi chiar acolo, în mijlocul străzii. Cei care au zărit coloana noastră de mașini pe străzile din Cairo în 2002 își amintesc haosul pe care îl produceam. După înfrîngerea totală a jihadiștilor, în 1999, nimeni nu îndrăznea să-l denunțe pe Mubarak în public, în felul în care o făceam noi. Cu câțiva ani înainte ca egiptenii să capete încredere pentru a manifesta în Piața Tahrir, noi speram să le insuflăm curajul și tăria care le trebuiau pentru a face exact acest lucru. Doream ca oamenii de pe stradă să-și spună: „Dacă ei pot face asta în dubele închisorii, o putem face și noi în stradă”.

Vă amintiți de acel Coran miniatural din apartamentul meu, ultimul lucru pe care l-am luat înainte

---

de a-i părăsi pe Amar și Rabia? Ei bine, l-am avut cumva asupra mea în toată perioada în care am fost torturat. Îl ridicam și îl agitam să-l vadă toți când strigam lozinci. Îmi dădea putere și îmi întărea credința. Nu eram criminali, eram niște prizonieri politici și ne mândream cu asta. Luptam pentru Allah și pentru trimisul Lui pe pământ, luptam pentru dreptate împotriva tiraniei și eram binecuvântați de Allah, care ne-a ales ca ambasadori ai credinței. Bineînțeles că isprăvile noastre au ajuns în mass-media internațională - la televiziune, la radio, în paginile ziarelor și pe internet, aflat abia la începuturile sale. Toată lumea vorbea despre prizonierii politici britanici care susțineau că fuseseră torturați în beciurile lui Mubarak.

Sala de tribunal era aglomerată. Era pentru prima dată când niște cetățeni străini erau judecați într-un dosar legat de tortură. Acest fapt a creat o isterie mediatică și, aici, în sala de judecată, am descoperit cât de rău fuseseră tratați o parte dintre ceilalți frați. Unul dintre ei, Ahmed, povestea că soția lui fusese dezbrăcată și torturată în fața lui pentru a-l determina să mărturisească. Povestea lui, din nefericire, era departe de a fi fost unică. Ne-am folosit îndată de momentele petrecute în cușcă pentru a spune lumii cum fuseserăm tratați. Ziariștii au ajuns să fie fascinați de cazul nostru: liberali, islamiști, socialiști, toți începuseră să ne compătimească pentru ceea ce ni se întâmplase, iar știri despre suferințele noastre se răspândeau peste tot.

Toți cei din cușcă se considerau nevinovați de acuzațiile care li se aduceau, dar, spre deosebire de frații noștri egipteni, noi, cei trei britanici, am recunoscut și că suntem membri ai Hizb al-Tahir din Marea Britanie. De vreme ce HT era legal la noi în țară, ne-am gândit că nu avem nimic de ascuns. La una dintre ședințele de judecată, ni s-a transmis o scrisoare din partea lui Jalaluddin Patel, tânărul șef al HT din Marea Britanie, care încercase să mă marginalizeze după întoarcerea mea din Pakistan. Scrisoarea mi s-a părut atunci o critică ruptă de realitate a modului în care ne comportaserăm. După opinia lui, ar fi

---

trebuit să ne considerăm vinovați, ne cerea să ne opunem mai mult autorităților și susținea că membrii egipteni nu ar fi trebuit să nege afilierea la HT. Eram dezgustați. De la Londra, Jalaluddin avea tupeul să le spună acestor oameni cum să se poarte? i-am răspuns imediat. Nu mai ești conducătorul nostru. Ne aflăm sub comanda HT din Egipt. Liderul acestei organizații se află chiar în cușcă cu noi și a fost torturat permanent, vreme de trei luni și jumătate. Acești frați și-au văzut nevestele torturate în fața lor. Nu ai dreptul moral să ne spui ce trebuie să facem, iar făcând asta îți permiți să ne compromiți canalele de comunicare. Nu ne mai scrie. Din fericire, nu am mai auzit de individ de atunci.

Imediat ne-am putut da seama că sistemul era pornit împotriva noastră. Judecătorul, al cărui nume era Ashmawi, stătea cel mai sus, iar lângă el se afla procurorul, Walid Minshaw. Cum dosarul nostru urma să fie judecat conform Legii privind starea de necesitate, atât judecătorul, cât și procurorul erau desemnați de Aman al-Dawlah. Avocații apărării stăteau la celălalt capăt al sălii de judecată, alături de acuzați.

Noi, cei trei, aleseserăm ca avocat un om curajos pe nume Ahmed Saif. Vederile politice ale lui Saif erau cu totul diferite de ale noastre. Saif era comunist, ceea ce, în circumstanțe normale, ar fi fost un păcat de moarte pentru islamismul nostru, dar îl respectam. Saif fusese închis de multe ori în timpul regimului Mubarak și, cu toate acestea, continua să spună lucrurilor pe nume fără teamă. Aveam noi vederi politice diferite, dar Saif era la fel de pornit împotriva regimului ca și noi. Câțiva ani mai târziu, Ahmed Saif va deveni unul dintre fondatorii importanți ai mișcării Kifayah („De-ajuns!"). Kifayah era un grup liberal care a decis să încalce tabuurile și să sfideze public autoritatea lui Mubarak. După cum am spus mai devreme, e greu de imaginat azi, însă în acele zile, în Egipt, aceasta era o linie roșie de netrecut. Ulterior, în timp ce îmi executam sentința, citeam mereu despre curajoasele proteste ale grupului Kifayah împotriva lui Mubarak. Se adunau pe

---

străzile orașelor, doar zece - douăzeci de oameni curajoși, înconjurați de sute de polițiști din trupele speciale, și mulți râdeau de iluzia lor că ar putea schimba ceva. Însă Kifayah a devenit organizația care, în cele din urmă, a aprins scânteia revoltei din Egipt, condusă de tineretul liberal, în 2011. Istoria, după cum se va dovedi, era de partea lui Ahmed Saif.

La aproape doi ani după arestarea noastră, cu o zi înainte de a fi condamnați, s-a întâmplat ca ministrul egiptean de externe, Ahmed Maher, să facă o vizită de stat la Ierusalim. Maher era un bărbat scund, gras, cu cap mare, chelios și cu un nas ascuțit. Semăna cu Pinguinul, eroul negativ din filmele cu Batman, iar această imagine ne bine dispunea. În timpul vizitei la al-Quds, Maher a fost să se roage în Al-Aqsa, aceeași moschee unde fusesem cu câțiva ani înainte cu Hassan și Hiroshi, unde i-am întâlnit pe toți frații din HT, unde am convenit cu

Issam Amireh că, într-o zi, mă voi întoarce și unde mi-a rămas inima. HT a fost fondat în al-Quds, iar în Palestina aveam o organizație puternică. Când Maher a intrat în moschee, spre consternarea lui absolută și spre deliciul cameramanilor, a întâlnit un grup mare de protestatari ai HT, întâmpinându-l cu un baraj de pantofi și papuci aruncați către el fără nicio jenă.

— Ieși afară, *kha* în trădătorule! îi strigau în timp ce papucii cădeau asupra lui.

— *Zalim*, despotule! Agent al Americii! îi torturezi pe frații noștri din Egipt și crezi că poți veni în moscheea noastră să te rogi? *La ahlan wa la sahan* - nu ești binevenit în moscheea aceasta, ieși!

În închisoarea noastră, când radioul a transmis umilința la care a fost supus intangibilul Ahmed Maher, frații, tineri și bătrâni, islamiști, jihadiști, liberali, toți strigau și se bucurau, sărbătorind în mod spontan evenimentul. *Allahu akbar*! Gustă o bucățică din umilința pe care ne-ai făcut s-o simțim și vezi dacă-ți place! Ziua următoare, ziarele naționale egiptene erau pline de imaginile Pinguinului lovit cu papuci. Pentru noi a fost cu

---

adevărat o zi a victoriei. Statul egiptean nu a ignorat însă cele întâmplate și, bineînțeles, s-a răzbunat. După atac, momentul în care trebuia să ni se comunice sentința a fost amânat încă trei luni. Când am fost duși în cele din urmă la tribunal, judecătorul a anunțat că a renunțat la toate acuzațiile inițiale împotriva noastră, înlocuindu-le cu una nouă: *intimaa* – apartenența la o organizație interzisă. După un proces extrem de lung, care a durat doi ani, de astă dată nu vor mai fi noi depoziții și nici noi pledoarii ale apărării. Am fost din nou puși sub acuzare, judecați și condamnați în aceeași ședință de judecată, în aceeași zi.

„*Intimaa*” era o acuzație mult mai gravă. Eu, Reza și Ian am fost condamnați la cinci ani de pușcărie. Ceilalți inculpați au primit de la cinci la zece ani pentru apartenența la HT. Când sentințele au fost citite la tribunal, familiile au început să plângă, jurnaliștii se îmbulzeau să transmită știrea, iar noi ne-am ridicat sfidători. Ca niște lei care răcnesc plini de mândrie, sala de tribunal a luat foc când am început să scandăm și să strigăm lozinci.

„Allahu akbar! Allahti akbar! Nu cedăm, nu cedăm!”

Am început să ne felicităm, să ne îmbrățișăm în cușca în care ne aflam, să scandăm, să ne rugăm și să facem mătânii de mulțumire lui Allah pentru prilejul care ni se dădea să ne sacrificăm pentru cauza Lui. Judecătorul Ashmawi, odată treaba terminată, s-a grăbit să părăsească înfricoșat sala de judecată, iar Walid Minshawî contempla spectacolul absolut contrariat. Ce puteau ei sărbători? Dacă aș fi fost în locul lui, aș fi început să plâng. Și chiar am plâns, lacrimi de credință pentru Allah, lacrimi de iubire, lacrimi de evlavie, romantismul luptei; știam că vom rămâne în istorie, iar oamenii se vor uita la noi și se vor însufleți.

După doi ani, odată verdictul dat, pe lângă frecvențele scrisori, am început să primim ocazional și vizitele familiei. Cum aș putea uita, Ammar, ziua aceea în care ai venit pentru prima dată clătinându-te pe propriile picioare? Aveai deja trei ani, nu-l cunoșteai pe *Abu* al tău,

---

pe care nu l-ai văzut decât în lanțuri, la televizor.

Trecuseră doi ani și jumătate, fiul meu. Doi ani și jumătate de când acei *zalimun* te-au smuls din brațele mele. Ai venit îmbrăcat în pantalonași, cu cămașă și cravată, și mi-ai întins mâna salutându-mă „*assalaamu alaykum, Abu*”, neștiind cât de ceremonios trebuia să fii cu mine. Și te-am luat în brațe, nedorind să vezi cum îmi dau lacrimile, și te-am ținut strâns cât pentru toți anii în care nu am putut să te țin în brațe, pentru zilele când mă gândeam că s-ar putea să nu te mai văd vreodată. Am fost atât de mândru de mama ta, care a păstrat vie amintirea mea.

Mama ta s-a apropiat de mine în acea zi, cu chipul ei ce radia de fericire, atât de mândră și zâmbitoare, văzându-l pe bărbatul ei, care și-a dovedit dăruirea pentru cauza lui Allah. Dintr-odată, pur și simplu, ținând-o în brațe pentru prima oară după ce am fost arestat, toată durerea mea s-a topit și nimic altceva n-a mai contat. Vălul de întuneric de pe ochii mei se ridicase și tot ce puteam vedea era strălucirea aprobării tale. Cât de fericit am fost în ziua aceea.

Când Ash, devotatul meu protejat de la HT, din zilele când frecventam SOAS, a venit să mă viziteze la Mazrah Tora, am fost, firește, foarte tulburat.

— Ash, ce s-a întâmplat? l-am întrebat eu.

— Nu știu cum să-ți spun, mi-a răspuns el, dar am părăsit gruparea. Am părăsit HT.

— De ce, ce s-a întâmplat? am întrebat eu cu amărăciune.

— Nu mai am încredere în organizație, a răspuns el. Și apoi, în felul lui ireverențios, continuă: Este un rahat, frățicule, toată chestia aia afurisită... Tipii ăia sunt o grămadă de proști, niște idioți fără margini, sunt o rușine pentru islam și musulmani.

Ash vorbi mai departe despre dezastruoasa campanie națională de distribuire de autocolante decisă de șeful HT din Marea Britanie, Jalaluddin Patel, împotriva războiului cu Irakul. În loc să folosească o frază care să se opună

---

războiului, Jalaluddin s-a gândit că e o mare șmecherie să scrie pe autocolante, cu caractere îngroșate, cuvintele „Nu opriți războiul” și apoi, cu litere mărunte, dedesubt, „decât cu politici islamice”.

Aceasta fusese stângaceă încercare doctrinară a lui Jalaluddin de a-i convinge pe musulmanii din Marea Britanie să nu se alieze cu necredincioșii în cadrul Coaliției „Opriți Războiul” Nici nu trebuie să mai spun că această campanie a fost un eșec absolut.

Ash îmi mai spusese că a fost deziluzionat de unii membri ai HT, apoi de grupare în întregime și, în cele din urmă, de ideologie. Era acum interesat de misticismul sufist.

— Ești un om inteligent, Maajid, mi-a spus el. Știu cu certitudine că te vei gândi la toate acestea și vei ajunge la aceleași concluzii ca mine.

Reacția mea a fost să râd cu gura până la urechi.

Cu toate acestea Ash insistă.

— În sufism, ai un șeic, o călăuză spirituală, continuă el. Șeicul meu mi-a spus înainte să vin aici că a avut un vis despre tine. Mi-a spus nu doar că vei părăsi Hizb al-Tahrir, dar că vei deveni un conducător important pentru musulmani.

— *Subhan Allah* - te auzi ce spui, frățioare? am zis eu râzând.

— E adevărul adevărat, spusese Ash dând din cap aprobator. Asta am venit să-ți spun și ăsta e motivul pentru care am venit.

Am respins lingușelile lui Ash considerând că vin de la un prieten copleșit de emoție la vederea în pușcărie a celui care i-a fost cândva mentor în HT. Dar chiar și așa, m-a frapat tonul încrezător al lui Ash.

Viața nu stă în loc doar pentru că tu ești la închisoare. În toți acești ani, relația părinților mei s-a înrăutățit și, în cele din urmă, au divorțat. Pe vremea când a venit să mă vadă, Abi cunoscuse un prieten, care o însoțit-o în Egipt când a venit să mă vadă la închisoare. Era englez, nemusulman și nu erau căsătoriți. Pentru

---

prima dată de la încarcerarea mea, educația mea liberală era expusă public în fața celor mai importante figuri jihadiste ale Egiptului, iar eu eram cu inima îndoită: nu sunt căsătorit, el este un *kafir*, asta e *haram*, interzis. Dar bătuse tot drumul acesta pentru a o proteja pe Abi și aștepta în afara închisorii, în arșița deșertului, de frică să nu mă offenseze. Era un bărbat mărinimos, ca Dave Gomer, ca domnul Moth. Astfel că am găsit o soluție.

— Pot săvârși un ritual islamic, ceremonia *nikah*, pentru a oficializa relația voastră în fața lui Allah? Sunt doar câteva rugăciuni în fața a doi martori, i-am zis eu lui Abi.

— Dacă asta te face fericit...

— Dar trebuie să adopte islamul - să rostească *shahadah*, mărturia credinței. Îl pot învăța cum s-o spună, am spus eu.

— Nu vreau decât să fi fericit.

În felul acesta, chiar acolo, în sala de vizite a închisorii Mazrah Tora, am consfințit convertirea și am săvârșit ceremonia islamică *nikah* pentru Abi și partenerul ei. Le-am cerut să repete după mine: „*Laa ilaaha illa Allah... Nu există alt Dumnezeu decât Unul Dumnezeu, Muhammad ar-rasool Allah... și Mahomed este Trimisul lui Dumnezeu*”. Ca martori, am chemat pe doi dintre prietenii mei din închisoare, pe Omar, un musulman din Daghestan, și Hisham, un jihadist olandez de origine egipteană, faimos pentru exploziile sale de furie împotriva autorităților închisorii. Nu cred că Abi sau partenerul ei a înțeles întru totul de ce erau la închisoare cei doi martori. La fel, nu cred că Omar și Hisham au înțeles prea bine concepțiile lui Abi și ale partenerului ei. În ceea ce-i privește pe prietenii mei jihadiști, tocmai convertisem niște persoane la cauza islamistă. Erau extrem de bucuroși și au împărțit dulciuri la vorbitor.

„Mama lui Maajid și partenerul ei au trecut chiar acum la islam”, le spuneau ei cu zâmbete calde celor prezenți în sală. Aceasta însemna, desigur, că, în virtutea acestei relații, Abi nu mai era musulmană. Hisham,

---

jihadistul olandezo-egiptean, l-a îmbrățișat îndelung și puternic pe partenerul lui Abi. Privindu-l în ochi, Hisham i-a explicat apoi cu sinceritate că nu trebuie să-și abandoneze noua credință, că trebuie să fie tare mereu și să-și amintească să lupte cu dușmanii lui Allah oriunde îi găsește. Englezul a dat din cap încuviințând cu sinceritate, iar Hisham l-a îmbrățișat din nou, crezând, pare-se, că tocmai a asistat la nașterea unui nou martir pentru islam.

Capitolul 23

„Monocrația”.

Mazrah Tora, unde am efectuat tot restul pedepsei, nu era o închisoare obișnuită. Construită inițial de britanici pentru deținuții politici, pe vremea protectoratului, ea și-a păstrat destinația inițială. Peste ani, la Mazrah Tora au fost închiși câțiva dintre cei mai cunoscuți ideologi ai islamismului. A fost penitenciarul în care a fost închis Sayyid Quth, părintele ideologic al jihadismului modern. La Mazrah Tora a scris Quth fundamentala sa operă *Ma'alim și al-Tariq* sau *Pietre de hotar*, și tot aici a fost executat în 1966, transformându-se instantaneu într-o făclie care a luminat cerul pentru mii de viitori islamiști.

Manuscrisul *Pietrelor de hotar* a fost scos pe furiș din această închisoare de un tânăr devotat lui Quth, un membru al celei mai mari organizații islamiste egiptene, Frăția Musulmană, Mohammed al-Badei. Când am ajuns la Mazrah Tora, dr. Badei era din nou întemnițat alături de mulți lideri ai Frăției în cazul cunoscut sub numele de „Profesorii”, *Qadiyat al-Asaatiza*. Acum era membru în conducerea Frăției, activând în cadrul Biroului de consiliere, *Maktab al-Irshad*. Am devenit apropiați, el povestindu-mi multe despre prietenia sa cu Quth.

Îmi amintesc că doctorului Badei îi plăcea să interpreteze sensul intim, mistic al visurilor, cunoscut ca *ru ya*. Un vis anume mi-a rămas în memorie. I-am spus că m-am văzut printre însoțitorii Profetului, cu toții îmbrăcați în robe albe, stând într-o adunare în paradis. Toți aveau bărbi dese și negre, râdeau și se bucurau de compania celorlalți. Intră în mijlocul adunării Profetul, *alayhi salam*,

---

și ne ridicarăm cu toții de îndată în semn de respect. Era vremea rugăciunii și noi strânseserăm rândurile așteptându-l pe Profet să conducă rugăciunea. Profetul m-a privit și a făcut semn către mine să conduc eu rugăciunea. Inima îmi bătea cu putere. Însăpăimântat foarte, am protestat: „Cum aş putea să-l conduc pe Profetul lui Allah în rugăciune? *Ya rasul Allah* – o, Trimis al lui Allah, nu aş putea face niciodată așa ceva”. Profetul, *alayhi salam*, s-a întors pur și simplu către mine și a zâmbit. „Nu te teme, zise el, fa cum îți spun”. Am făcut cum mi se ceruse, dar pe când mă dădeam un pas înapoi, uluit din cale afară, și începeam să spun rugăciunea, m-am trezit înainte de a începe. Dr. Badei a considerat că acest vis era un semn important.

— Doar primul calif al islamului, Abu Bakr, a fost desemnat de Profet, *alayhi salam*, să conducă rugăciunile în prezența sa. *Ya Maajid, Bashhir*, vești minunate! Visul său înseamnă că, într-o zi, vei deveni un mare lider pentru musulmani. Apoi, vezi tu, după cum ți-a spus în același vis, nu trebuia să te temi să-l conduci în rugăciune pe Profet. De fapt, te-ai trezit înainte de a-l conduce.

Ulterior, Badei a devenit *Murshid al - aam*, liderul suprem al Frăției Musulmane. După înlăturarea lui Mubarak în 2011, noul Egipt este, practic, condus de gruparea lui. Printre alți deținuți din Frăția Musulmană se aflau dr. Essam el-Aryan, purtătorul de cuvânt de pe vremea aceea, și Abdul Monim Abul Fatouh, un potențial candidat islamist la președinție. Cei din Frăție nu erau islamiști revoluționari sau militanți, astfel că membrii organizației primeau de obicei pedepse mai scurte, de regulă doi sau trei ani.

De asemenea, erau acolo mulți membri ai grupării al-Gama'a al-Islamiyya, care, până la armistițiul din 1999, fusese cea mai mare organizație teroristă din Egipt. Aceasta era facțiunea cea mai mare care se desprinsese din Tanzim al-Jihad, organizația lui Salim al-Rahhal, după asasinarea președintelui Sadat. După armistițiu, cei mai mulți membri ai Gamaa și-au pus semnătura pe ceea ce a ajuns să fie cunoscut ca *murajaaat* sau „revizuirii”,

---

renunțând de fapt la activismul lor. Cu toate acestea ei au rămas salafiști din punct de vedere doctrinar și islamiști neviolenți în ideologie. Dintre ei, s-a aflat cu noi în întreaga lună sfântă a Ramadanului unul dintre fondatori, șeicul Salah Hashim.

Încă mai erau la Mazrah Tora deținuți care fuseseră implicați în asasinarea lui Sadat în 1981. Principalii asasini fuseseră executați, dar printre cei implicați în complot și încă încarcerați se afla fostul ofițer de informații militare, locotenentul-colonel Aboud al-Zommor, vărul lui, Tareq al-Zommor, deținuți în altă clădire a complexului nostru penitenciar, și, în blocul nostru, dr. Tariq și Salah Bayoumi.

Unii dintre cei executați în acest caz fuseseră trimiși la moarte în 1982 de un procuror pe nume Maher el-Guindi. Pe măsură ce anii au trecut, el-Guindi a ajuns guvernator al provinciei Gizeh. Într-o zi, închisoarea fu cuprinsă de agitație.

„Ce e, ce se întâmplă?” am întrebat. Maher el-Guindi fusese condamnat pentru luare de mită și corupție, mi s-a spus. Ni se va alătura aici, la Mazrah Tora, să trăiască lângă restul condamnaților din cazul Sadat, cei care mai erau în viață după ce el le-a trimis colegii la spânzurătoare.

Apoi s-a petrecut ceva extrem de straniu în acea săptămână la Mazrah, când unii dintre asasinii lui Sadat au stat de vorbă cu procurorul implicat în cazul care le-a adus condamnarea cu vreo douăzeci și doi de ani în urmă.

„Omul era un copoi, supraveghea interogatoriile la care se folosea tortura și nu am încetat rugăciunile mele, *du a*, ca, într-o bună zi, să fie adus și el în fața justiției cum am fost noi”, mi-a spus în acea zi Salah Bayoumi. Allah nu înalță niciodată pe nimeni decât dacă vrea să-l coboare din nou. Fii atent, Maagid, într-o bună zi, Domnul meu îl va aduce și pe Mubarak aici, *bi iznillah*, cu voia lui Dumnezeu”.

Erau și alți jihadiști, cum ar fi cei acuzați că susțineau gruparea lui Ayman Zawahiri, Jihadul Islamic, de pildă un britanic de origine egipteană pe nume Akram, cu

---

care ne-am împrietenit și pe care l-am ajutat să ia legătura cu consulatul după ce ne-a spus cum a fost torturat cu sălbăticie. Curând după aceea, au început să fie aduși noi deținuți străini. Fuseseră cu toții condamnați în cazul *Qadiyat al-wa ad*. Acești străini aparțineau noii generații de jehadiști globali, formați de organizația al-Qaeda a lui bin Laden. Internaționaliști, radicali, bine antrenați și periculoși, erau o apariție intimidantă. Printre ei se aflau doi musulmani din Daghestan, bine făcuți ca niște urși rusești, unul dintre ei fiind Omar Hajiyeu, martorul de la ceremonia *nikah* a lui Abi, iar celălalt Ahmed. Omar era specializat în fabricarea bombelor. Deprinzând meșteșugul în Cecenia și Afghanistan, s-a îndreptat către Gaza în dorința de a-i învăța pe cei din Hamas să facă ce știa el. Fusesse condamnat la șaptesprezece ani de pușcărie, iar după revoltele din închisori, petrecute în timpul revoluției din Egipt, m-am întrebat adesea ce se întâmplase cu el.

În fine, la celălalt capăt al spectrului politic erau importanți deținuți politici liberali, chiar și cei acuzați de homosexualitate în scandalosul caz „Queen Boat”. Cel mai cunoscut acuzat în acel caz era un egiptean prosper, cu ochi albaștri, pe nume Sharif. Închiși în același bloc al închisorii, imaginați-vă ce relație exista între jehadiști și cei din cazul „Queen Boat”. Doi dintre cei mai cunoscuți rivali liberali ai președintelui Mubarak erau liderul Partidului Mâine, candidatul prezidențial Ayman Nour, și lectorul în sociologie Sa’ad el Din Ibrahim. Nour candidase la președinție împotriva lui Mubarak în 2005, încheind pe locul doi; altfel spus, a câștigat. Ca răsplată, a fost acuzat imediat că ar fi adunat fraudulos semnături pentru a-și înregistra partidul, adică toate cele o sută de semnături, și a fost condamnat la șapte ani de pușcărie. Din cauza condamnării penale, nu mai putea candida la președinție din nou.

Dr. Ibrahim a scris un articol în care dezvăluia planurile lui Mubarak de a-și pregăti fiul, Gemal, ca succesor la conducerea Egiptului. În articol, Ibrahim susținea că Egiptul nu trebuia să devină o „monocrație”,

---

jumlukia, termen compus din cuvântul arab *jumhuriya* (republică) și *mulkiyya* (monarhie). Articolul lui Ibrahim a fost extrem de important, schimbând modul de a gândi al liberalilor care acum se împotriveau ideii ca Gemal Mubarak să preia frâiele puterii după tatăl său. Asta l-a înfuriat pe Hosni Mubarak. Condamnarea lui Ibrahim pentru faptul de a fi „pătat reputația internațională a Egiptului” a șocat lumea, în special pe americani, fiind elementul crucial pentru schimbarea politicii Statelor Unite, care au început să preseze Egiptul să adopte mai repede reforme. Împreună cu Ayman Nour, nedreptatea căreia îi căzuse victimă Ibrahim a alimentat crescândă nemulțumire liberală, ducând în cele din urmă la revoltele din Egipt, iar Sa’ad el Din Ibrahim a ajuns să fie considerat unul dintre intelectualii liberali inițiatori ai acestei revolte.

Mulți ani mai târziu, vorbind la conferința organizată de George Bush la Dallas, l-am reîntâlnit pe Sa’ad el Din printr-o legătură video și, în prezența auditoriului, am vorbit pentru prima dată despre zilele petrecute împreună la Mazrah Tora.

Toate aceste persoane erau închise, ca și mine, într-o secțiune a închisorii Mazrah Tora. Așa cum Egiptul avea un sistem judiciar paralel – cel oficial și cel patronat de Aman al-Dawlah – tot așa și închisoarea era împărțită la mijloc. De partea cealaltă era blocul criminalilor, de care ne despărțeau gardienii. Personalitatea scindată a închisorii era accentuată de dubla comandă a ei: pe lângă guvernatorul închisorii, de partea noastră era desemnat un *zaabit* de la Aman al-Dawlah. Numele lui, probabil fals, era Mohammed Ashwawi.

Din când în când, Aman al-Dawlah lansa acțiuni de eradicare a Frăției Musulmane și, pentru că erau atât de mulți membri ai acestei organizații, blocul de criminali din partea cealaltă a închisorii trebuia eliberat. Eram înghesuți apoi cu toții în aceste celule comune pentru a crea spațiu, treizeci sau mai mulți oameni deodată: erau rânduri peste rânduri de paturi cu doar câțiva centimetri distanță între ele. Aceste represalii durau luni în șir, iar în

---

cursul lor, toate privilegiile obținute cu mare greutate dispăreau.

Cu cât înghesuiau mai mulți oameni în acele celule, cu atât tensiunea era mai mare. Doi sau trei deținuți muriseră recent în fața noastră; unul fusese vecin de celulă cu mine, un bărbat pe nume Hisham. Indiferent ce se petrecuse, noi, deținuții, am început să batem toată noaptea în ușile celulelor, în semn de doliu. Era un spectacol macabru și înfricoșător: puternicul zgomot metalic care stârnea ecouri în toată închisoarea era punctat când și când de vaiete și urlete de jale, temperate de murmurul rugăciunilor disperate. Acum, când atmosfera era încărcată de mânia aceasta abia înăbușită, iar celulele erau ticsite, Aman al-Dawlah ne anunță că vor sosi și mai mulți deținuți. Spiritele erau încinse la maximum. Înghesuți și frustrați, am ieșit cu toții din celule cuprinși de furie și, ca o provocare directă la adresa Aman al-Dawlah, am refuzat să intrăm înapoi. Autoritățile au trimis forțele speciale de intervenție. Frații, care știau să organizeze revoltele din închisoare și se pricepeau să provoace agitație, i-au făcut pe toți să li se alăture cu râvnă. Eram chiar acolo, în mijlocul tumultului, întărit și decis să nu mai accept. Odată sosiți, polițiștii din forțele speciale erau o imagine descurajantă. Purtând tot echipamentul de protecție, băteau în scuturi cu bastoanele, mergând în șiruri către noi.

Concentrat asupra bastoanelor și scuturilor care se tot apropiiau, decis să-mi apăr poziția, eram prea înfuriat pentru a mă întoarce să văd ce se întâmpla în spatele meu.

— De-ajuns! *Kifayah!* Ne-am săturat! Nu suntem animale, nu mai puteți înghesui alți oameni în celule! strigam eu din toți rărunchii.

Însă întorcându-mă, am văzut că toți deținuții egipteni se retrăseseră în celule! Fervoarea lor nu fusese decât o vorbă în vânt. Sau poate că o făceau din experiență: nu mai voiau să treacă prin ce trecuseră înainte. Iar acum, rămas singur afară, înfuriat, disperat și pur și simplu obosit, am lăsat bastoanele și scuturile care

---

se apropiau tot mai mult și am început să strig la deținuți.

— Trădătorilor, lașilor! Unde ați fugit? Veniți să luptați, lașilor!

Frații se uitară la mine cu milă. În loc să vadă în mine un om temut de forțele de poliție, ei mă vedeau exact cum eram: un tânăr disperat și obosit, care nu voia altceva decât să meargă acasă. Unii dintre prietenii mei ieșiră atunci și, cu blândețe, mă ținură strâns în brațe pentru a mă calma și mă duseră înapoi în celula mea, înainte de a fi umplut de vânătași.

— *Akhi* Maagid, nu are sens. Nu obții nimic, trebuie să avem răbdare, *sabr*. Nu poți învinge Aman al-Dawlah în felul acesta.

În afara situațiilor în care le-am forțat mâna, nu prea am beneficiat de intervenția guvernului britanic în acea închisoare. De fapt, „eliberarea” Irakului părea mai importantă pentru politicienii britanici decât eliberarea prizonierilor britanici torturați în închisorile egiptene. În Marea Britanie, parlamentarii noștri, David Amess și Stephen Timms, au menținut problema în atenția parlamentului, iar avocatul nostru, parlamentarul Sadiq Khan, a făcut tot ce a putut, vizitându-ne chiar odată la Mazrah Tora, dar dezaprobările elegante și relatările prea severe nu dădeau bine peste ocean. Acei ani reprezentau apogeul războiului inițiat de Bush împotriva terorismului: Războiul din Irak se desfășura în timpul detenției mele, iar Occidentul avea nevoie de susținerea lui Mubarak. Adevărul e că prim-ministrul Tony Blair acceptase mai multe invitații făcute de Mubarak, petrecându-și concediile gratuit în exclusivista stațiune Sharm el-Sheikh, în timp ce noi, cetățeni britanici, eram torturați în închisorile lui Mubarak. (Blair a afirmat ulterior că a făcut o donație egală cu costul acelor sejururi.)

Dar când și când, mânați de disperare, puteam influența mersul evenimentelor. Odată, Ian a început să se certe cu un gardian. Acesta s-a plâns directorului, iar Ian a fost dus de îndată la carceră. Pentru că eram omul de legătură dintre noi trei și director, am fost să-l văd, în

---

încercarea de a media în numele lui Ian.

— Dacă spun că Ian va sta la carceră, atunci va sta la carceră, mârâi directorul. Și-ți sugerez să te retragi imediat, Maagid. Dacă nu, te voi transfera în altă închisoare. Poți să-ți înscenez ceva, să fac să fii ucis de alt deținut și nimeni nu va ști niciodată. Nimic mai simplu.

Mă ameninți că mă omori? Mă ameninți că îmi vei face ceea ce Combat 18 n-a făcut niciodată, ceea ce Aman al-Dawlah n-a ajuns să facă niciodată? Tu, un director de la închisoarea Mazrah Tora, mă ameninți că mă vei ucide? Cu siguranță nu-l cunoști pe Domnul meu, Creatorul universului, Stăpânul cerului și pământului, căci el m-a protejat în cele mai cumplite bătălii, chiar și când sortii de izbândă erau cu totul potrivnici, și m-aș arăta profund nerecunoscător față de El dacă m-aș face mic din cauza amenințării tale. Astfel că-ți voi ține piept, cum le-am ținut piept tuturor celor care, înaintea ta, au încercat să mă doboare, și voi învinge. Uniți, vom rezista împotriva voastră *bi iznillah* și ne vom lupta cu voi din toate puterile, iar Domnul nostru va avea grijă să vă prăbușiți. Domnule director, timpul dumitale a trecut.

Imediat, Ian, Reza și cu mine am intrat în greva foamei.

Vreme de unsprezece zile și nopți nu am mâncat, cerând ca directorul să fie anchetat și acuzat de amenințare cu moartea la adresa mea. În vreme ce atenția mass-mediei s-a intensificat, închisoarea a fost cuprinsă de agitație. În a șaptea zi, din cauza tensiunii arteriale extrem de mici, nu m-am mai putut ridica în picioare. Însă, spre deosebire de „revolta-care-n-a-mai-fost”, de astă dată eram doar noi trei implicați și eram decizi să nu cedăm. Sunt mirat adesea că oamenii cu autoritate subestimează de multe ori dârzenia celor disperați. Există o veche tradiție atribuită Profetului Mahomed, *alayhi salam*, „Rugăciunea celui asuprit nu este niciodată respinsă”, potrivit căreia fie prin intervenție divină, fie prin pură determinare, în cele din urmă, cel oprimat reușește mereu să întoarcă roata norocului, și asta o spun din proprie experiență. În a

---

unsprezecea zi, autoritățile au cedat. Ambasadorul britanic în Egipt a venit în persoană la închisoare și ne-a spus că cererile noastre au fost îndeplinite. (Directorul a fost cercetat și, în cele din urmă, înlăturat.) A fost o victorie dulce și fără precedent în anii aceia grei. Dar, pe atunci, lucrul pe care-l ceream cel mai des în rugăciune împreună cu alte mii de deținuți era să trăim momentul în care Hosni Mubarak va fi adus în fața justiției. Iar Domnul meu nu m-a lăsat de izbeliște.

Partea a treia MILITANT RADICAL

Începe un proiect imens, nebunesc, ca Noe... Nu contează deloc ce cred oamenii despre tine.

Jalaluddin Rumi

Capitolul 24

Mintea poarte merge încotro o duce inima

Dintr-un anumit punct de vedere, cea mai interesantă poveste din zilele petrecute la Mazrah Tora a fost cea care se desfășura în mintea mea. Mulți deținuți politici, dar și criminali își întăresc credința și își perfecționează abilitățile în pușcărie, ieșind de acolo mai hotărâți ca oricând. Pentru mine, cu amestecul ei de deținuți, de la asasinii lui Sadat până la liberali și chiar homosexuali, Mazrah Tora devenise un loc de educație socială și politică prin excelență. Studiile, discuțiile și experiențele trăite la Mazrah Tora se vor dovedi, peste luni și ani, esențiale în renunțarea mea la devotamentul dogmatic față de ideologia islamistă. Intrasem la închisoare ca tânăr idealist de douăzeci și patru de ani, plin de furia împotriva societății acumulată de-a lungul a patru ani, și neavând pentru prima dată în viață altceva de făcut decât să studiez, am ajuns să reevaluez toate lucrurile pe care le susțineam.

Este important să înțelegi că viziunea mea nu s-a schimbat peste noapte. Dogma ideologică nu e ca un robinet pe care poți pur și simplu să-l închizi când vrei. Atât de adânc era înrădăcinată cauza HT în ființa mea, încât a fost nevoie de un efort de mai mulți ani pentru a reuși s-o elimin. În primul rând emoțional, apoi intelectual,

---

apoi politic și, în cele din urmă, social, până când, încetul cu încetul, a trebuit să-mi reconstruiesc întreaga personalitate din interior spre exterior. Nu e lucru ușor. Deși începusem acest proces încă de când am părăsit închisoarea, m-am întors în Marea Britanie tot ca membru al HT. Va mai trece un an până să-mi anunț demisia de la conducerea grupului meu și încă și mai mult până să scap în fine de resturile bagajului meu islamist. În următorii cinci ani, m-am străduit să scap de convingerile ideologice care m-au definit vreme de peste un deceniu. Ele erau prisma, mentalitatea cu ajutorul căreia am interpretat lumea: din momentul în care am început s-o demontez în sens invers până am ajuns să pun la îndoială convingerile fundamentale religioase, sociale și politice nu s-a petrecut nici mai mult, nici mai puțin decât o schimbare de paradigmă, iar în acele zile nu era nimeni să mă călăuzească.

Punctul de început al renunțării mele apăruse probabil pe vremea când eram în Pakistan. Modul în care am fost tratat acolo mi-a dat răgazul să mă gândesc la HT: nu la idei în sine, ci la oamenii care erau la conducerea organizației. Un moment similar am trăit la proces, când am primit „ordinul suprem” al lui Jalaluddin de a fi mai „sfidători”. Am avut foarte mult timp să mă gândesc la aceste evenimente, zăcând treaz în celula mea. De fiecare dată, eu am fost cel care a mers înainte, sacrificând totul pentru cauză, în Pakistan examenele și viitorul meu universitar, iar în Egipt trupul meu. Cu toate acestea de fiecare dată descopeream răpitori leneși care-mi dădeau târcoale din cauza propriei nesiguranțe. Acest fapt nu mi-a slăbit credința în islam sau, inițial, în ideologia islamistă, dar m-a făcut să pun sub semnul întrebării capacitatea, tacticile și strategia acestor personaje. Acesta, cred eu, este începutul procesului de abandonare a unei mișcări ideologice, pentru cei suficient de curajoși să-și ducă gândul până la concluzia sa logică. Ca la o ceapă, trebuie să continui să dai la o parte fiecare foaie și să ajungi la următoarea, indiferent cât de dureros ar putea fi acest

---

proces. Dezamăgirea pe care mi-au produs-o liderii HT și tacticile lor a făcut ca, atunci când am fost condamnat, să fiu pregătit să mă gândesc mai serios la ideologia mea.

Cu toate acestea comportamentul membrilor HT nu a fost singurul factor care m-a împins în această direcție. Cred că mintea poate merge încotro o duce inima. După condamnarea noastră, Amnesty International ne-a adoptat ca „prizonieri de conștiință” și a început o campanie susținută în favoarea eliberării noastre. Acest lucru a fost posibil prin munca neobosită a lui John Cornwall, membru al filialei Buckingham a organizației. John este cel care a insistat pe lângă cei de la Amnesty pentru a-i convinge că dosarul nostru merită sprijinul organizației. Fiind băgați la pușcărie doar din cauza convingerilor noastre, fie ele și discutabile, meritam să fim adoptați oficial ca prizonieri de conștiință.

John, un creștin plăpând de peste optzeci de ani, pe care nici nu-l cunoșteam, ne-a susținut cauza cu o pasiune pe care nu o vezi la tineri de douăzeci de ani, iar povestea noastră a devenit ulterior subiectul unui film realizat de Amnesty și difuzat la televiziune.

Nu toți cei de la Amnesty erau de acord cu faptul că trebuie să organizeze o campanie pentru noi. După cum am aflat mai târziu, în interiorul grupului s-a discutat aprins dacă să ne sprijine sau nu. Contraargumentul a fost că, deși nu comiseseam nicio crimă noi înșine, ideologia pe care o propovăduiam susținea o încălcare gravă a drepturilor omului: odată întemeiat „*khilafah*”-l A, așa cum ni-l imaginam noi, urma să susținem adoptarea unei politici agresive de invazie și expansiune, pedeapsa cu moartea pentru apostazi, „rebeli” și homosexuali și un cod vestimentar obligatoriu pentru femei. Hoții ar fi fost pedepsiți prin tăierea mâinilor, iar femeile adultere ar fi fost omorâte prin lapidare. De ce ar face campanie Amnesty pentru drepturile omului în cazul nostru, când, dacă ni s-ar da ocazia, i-am priva pe alții de ale lor?

Nu era ușor să dai răspuns la această întrebare. Cear fi fost dacă, înainte de a ajunge la putere, Adolf Hitler ar

---

fi fost aruncat în pușcărie pentru convingerile național-socialiste, care nu erau încă violente? Sau ce-ar fi fost dacă, mai aproape de propria mea poveste, Mubarak ar fi fost torturat cum a fost Gaddafi? Extensia logică a susținerii cazului nostru era aceea că, ipotetic, Amnesty trebuia să fie pregătită să organizeze o campanie și în sprijinul lui Hitler, dacă el ar fi fost încarcerat doar pentru că a scris *Mein Kampf*. Amnesty a soluționat această controversă în maniera lui Voltaire, rezumată în modul cel mai fericit de Evelyn Beatrice Hall: „Nu sunt de acord cu ceea ce spui, însă voi apăra până la moarte dreptul tău să o spui”.

Lăsând deoparte prejudecățile, acesta este singurul răspuns posibil la care am ajuns. Orice altă atitudine este o bătaie de joc la adresa universalității drepturilor omului. Chiar și acum, când îmi trăiesc viața și-mi cheltuiesc energia făcând campanii împotriva extremismului, aș dori în continuare ca Amnesty să-i apere pe deținuții aflați într-o situație similară celei în care mă aflam eu. Și voi apăra dreptul oamenilor de a citi *Mein Kampf* sau *Pietrele de hotar* ale lui Quth, chiar dacă mă împotrivesc atât fasciștilor de extremă dreapta, cât și islamiștilor. Însă diavolul stă în detalii. Aspectul în privința căruia nu sunt de acord nu doar cu Amnesty, ci cu multe alte grupuri care apără drepturile omului este incapacitatea lor de a face o distincție clară între o victimă a încălcării drepturilor omului și un luptător pentru cauza drepturilor omului.

Orice prizonier închis doar pentru exprimarea neviolentă a convingerilor sale, indiferent cât de neliberale ar fi ele, are dreptul automat și necondiționat la sprijinul nostru ca ființă umană. Cu toate acestea nu orice fost deținut, odată eliberat, trebuie elogiât automat ca un luptător pentru drepturile omului și folosit ca purtător de cuvânt pentru cauza apărării acestor drepturi. Păstrând analogia cu Hitler, aș face campanie împotriva oricui ar vrea să-l tortureze pe Mubarak, pentru că el rămâne o ființă umană, însă nu aș oferi niciunui om al regimului Mubarak posibilitatea de a se adresa unei mulțimi de

---

voluntari tineri și impresionabili de parcă ar fi acum cine știe ce campion ai drepturilor omului numai pentru că (ipotetic vorbind) se poate să fi fost maltratat în timpul revoltelor din Egipt. O tribună a drepturilor omului trebuie să aibă un prag mai strict de toleranță, în virtutea a ceea ce este.

Din nefericire, multe grupări care luptă pentru drepturile omului nesocotesc această distincție când e vorba să-i susțină pe islamiștii și jihadiștii care vorbesc de la tribuna lor. Viața e mult mai complicată. Islamul, islamismul și jihadiștii sunt lucruri mult mai complicate. Așa cum lumea nu este o structură binară de tipul musulmani împotriva tuturor, nu este nicio structură binară de tipul America împotriva tuturor. Credibilitatea pe termen lung a cauzei drepturilor omului se bazează pe percepția de principiu, o percepție deteriorată în situația în care cauzele populiste se reduc la campanii binare, fie în timpul Războiului împotriva Terorismului, fie, mai târziu, în timpul revoltelor arabe. Din acest punct de vedere, sunt cu totul de acord cu critica principială adusă Gitei Sahgal de oameni din secretariatul internațional al Amnesty. Ea a folosit argumentul de mai sus fiind suspendată pentru aceasta din calitate de membră a organizației.

Ca fost prizonier de conștiință al Amnesty și ca unul îndatorat pentru totdeauna acestei organizații, sfatul meu discret vine de la cineva care a descoperit principiile Amnesty după mari încercări. Sprijinul acordat de Amnesty a fost o parte fundamentală a călătoriei mele politice. Sunt, parțial, persoana de azi datorită deciziei organizației de a face campanie pentru mine ca prizonier de conștiință. Și tocmai din pricina faptului că intervenția ei a însemnat atât de mult pentru mine, nu vreau să văd nimic din ceea ce ar putea dilua acel mesaj; activitatea ei în domeniul drepturilor omului este prea importantă.

Sprijinul primit de la Amnesty m-a uluit. Caracterul lui necondiționat m-a făcut să mă simt umil: ești o ființă umană, deci meriți sprijinul nostru. Era ceva foarte impresionant și foarte pur în această premisă. Ca multe

---

alte ideologii, islamismul își trage o parte din puterea sa din dezumanizarea „celuilalt”. Este mai ușor să-i marginalizezi și să-i persecuți pe „ceilalți” dacă îi consideri nedemni: naștii și evreii, jhadiștii și necredincioșii. Pe tot parcursul adolescenței și maturizării mele, am fost dezumanizat și mi-am pierdut sensibilitatea la violență. După ce am fost absorbit de ideologia islamistă, am început la rândul-mi să-i dezumanizez pe alții.

Sprijinul dat de Amnesty era o sfidare a tuturor acestor lucruri: în locul dezumanizării oamenilor, îi reumaniza. Mă gândeam acum la Sav și Marc, la Matt și Dan – înjunghiați pentru că avuseseră o legătură cu mine, la Dave Gomer și domnul Moth, la partenerul mamei; toate acestea erau legături cu nemusulmani cărora le-a păsat cu adevărat de mine. Și, în loc să fiu fascinat de viața de apoi și de moarte, pentru prima dată după mulți ani, am început să refac legătura cu viața și umanitatea. Nu este un lucru care se predă de la catedră, este un lucru pe care trebuie să-l trăiești și să-l simți. Mintea poate merge încotro o duce inima.

Am început de asemenea să văd acțiunile oamenilor din jur cu alți ochi. La 8.50, în ziua de 7 iulie 2005, trei bombe au explodat în trenurile metroului londonez, în urma unui atac terorist coordonat. O oră mai târziu, a patra bombă a fost detonată într-un autobuz etajat din Tavistock Square, chiar lângă universitatea mea, SOAS. Au fost ucise, în total, cincizeci și două de persoane și alte câteva sute au fost rănite. Saeed Nur se multiplicase, țihadismul lovise în cele din urmă Londra. Din închisoarea Mazrah Tora, unde mă aflam atunci, mi-a venit rău când am auzit știrile. Spre deosebire de reacția avută după atentatele din 11 septembrie și fiind deja pornit pe calea reumanizării lumii grație lui John Cornwall și altora, m-am gândit de îndată la costurile umane implicate. Acrobațiile mele ideologice și justificările machiavellice se duseseră de mult. Vedeam de astă dată pur și simplu moartea nevinovaților.

Nu toți deținuții din închisoare gândeau la fel. Mulți,

---

inclusiv Omar Hajiyeu, prietenul meu daghestanez fabricant de bombe și martor la ceremonia *nikah* a lui Abi, a fost mândru la început de acțiunile teroriștilor. Omar era încă în război și Londra era o țintă legitimă. Marea Britanie participase la invadarea și ocuparea Irakului. Acolo, britanicii bombardaseră și uciseseră mii de cetățeni „de-ai noștri” și ocupaseră pământul „nostru”. Guvernul care decisese acea acțiune fusese votat de alegători. Omar era convins, politic și ideologic, că tactica „ochi pentru ochi” era corectă și potrivită pentru a-i descuraja pe acești necredincioși, *kuffar*. La urma urmei, treaba lui era să-i învețe pe tinerii jihadiști să facă exact așa ceva. Omar era satisfăcut că noi, musulmanii, eram în fine pregătiți și capabili să ripostăm. Iată un om în stare să pregătească asemenea atacuri el însuși.

Dacă, înainte, fie aș fi ignorat fără probleme suferința necredincioșilor, considerând că nu este problema mea, fie m-aș fi conformat concepției machiavelice a HT care spune că asemenea acte sunt pur și simplu o abatere de la adevăratul nostru țel, de această dată, efectiv am simțit costul uman implicat. Am încercat acum un sentiment de compasiune într-o situație în care, înainte, aș fi simțit doar furie. Astfel că raara întors către Omar și l-am întrebat: „Știi unde au avut loc cele mai mari demonstrații împotriva Războiului din Irak?” în decupajele mele din ziare mai vechi, i-am arătat imagini cu milioanele de participanți la marșul care avusese loc pe 15 februarie 2003 la Londra. Faptul că cea mai mare demonstrație împotriva Războiului din Irak avusese loc nu în Egipt, Arabia Saudită sau Pakistan, ci în Marea Britanie mă impresionase. Aceștia erau oameni din Londra manifestând pentru alți oameni din Irak Reumanizare. Mintea poate merge încotro o duce inima.

Doar pentru că un guvern pornește la război nu înseamnă că toată lumea îl susține, i-am explicat eu lui Omar. Democrația nu este același lucru cu un referendum, și nu a existat un referendum asupra Irakului. Și chiar dacă ar fi fost, oamenii nu ar fi sprijinit uciderea voluntară

---

a civililor irakieni. Conform argumentului tău, am continuat eu, ar trebui să arunci în aer Turcia înainte să detonezi o bombă la Londra. Turcia este membră a NATO și, de asemenea, susține războiul. Și Turcia este o democrație, iar protestele de acolo nici nu s-au comparat ca dimensiune cu cele de la Londra, așadar, cu siguranță, conform logicii tale, turcii susțin cu mai multă fervoare războiul ca britanicii. Omar a dat din cap dezaprobativ: dar turcii sunt musulmani, nu-i putem uide pe ai noștri.

Deci, am continuat eu să-l presez, pe cine omori nu prea are legătură cu principiile, ci mai degrabă cu oportunitatea? Pentru tine, viața omului are legătură cu marcarea unor puncte politice? Atunci cum este mai bun lucrul pentru care lupti decât cel împotriva căruia lupti? Cum te poți preface dezgustat de jocurile războinice ale lui Bush când acesta este și pentru tine doar un joc? Nu înțelegi? Dacă populația turcă nu este o țintă legitimă, atunci nici britanicii nu sunt. Uite - i-am arătat pancartele purtate la marș - aici sunt grupări creștine, grupări musulmane, grupări politice, studenți, pensionari vârstnici, oameni pur și simplu. *Ittaqillah, akhi*, teme-te de judecata lui Allah.

Și am continuat în felul acesta întreaga zi, discutând despre teologie, politică și război, până când Omar a început să-și treacă mâna prin păr și să pară extrem de stânjenit. Atunci am încetat să-l mai presez. Pentru un moment, m-am gândit că ar putea sări la mine. L-am văzut luptându-se în curtea închisorii cu celălalt prieten din Daghestan, Ahmed, și, dacă ar fi vrut, ar fi rezolvat discuția noastră într-o clipă. Însă Omar nu era prost, cu siguranță nu era lipsit de inteligență și era foarte legat de mine. Câteva zile mai târziu, am auzit o bătaie în ușa celulei. Omar se întorsese. „Maajid, m-am gândit la ce mi-ai spus. Am ajuns la concluzia că ai dreptate. Sunt de acord. Cetățenii britanici nu simt o țintă legitimă”.

În ziua aceea, am simțit că am salvat multe vieți din mâinile acestui prieten fabricant de bombe (care, după revolta din Egipt, se crede că hoinărește liber cine știe pe

---

unde). Am fost mândru, mândru de mine însumi, fiindcă am realizat un lucru mic, dar bun, mândru de el, fiindcă a fost într-atât de umil, încât a avut puterea să se răzgândească, și mândru de poporul britanic, care, chiar dacă nu a reușit „să oprească războiul”, nici nu a renunțat. Campaniile, energia și presiunile oamenilor se prea poate să nu fi avut ecou, dar nu aici, nu în închisoarea Mazrah Tora și nu cu Omar; pentru că aici a meritat prețul plătit.

Reumanizarea, la a cărei declanșare a pus umărul Amnesty International, a fost încurajată și de alți deținuți. Ayman Nour era probabil unul dintre deținuții de la Mazrah Tora ale cărui concepții erau cele mai îndepărtate de ale mele la acea vreme. Era un personaj extrem de interesant și merita să-ți petreci timpul în închisoare cu el, ambiția și curajul fiind cele mai impresionante trăsături ale lui. Nour fusese pregătit să riște orice pentru ideile sale și, de fapt, îl provocase pe Mubarak în alegerile prezidențiale, atunci când a face așa ceva era considerat un păcat capital. Acest fapt în sine era demn de respect, în ciuda altor controverse politice.

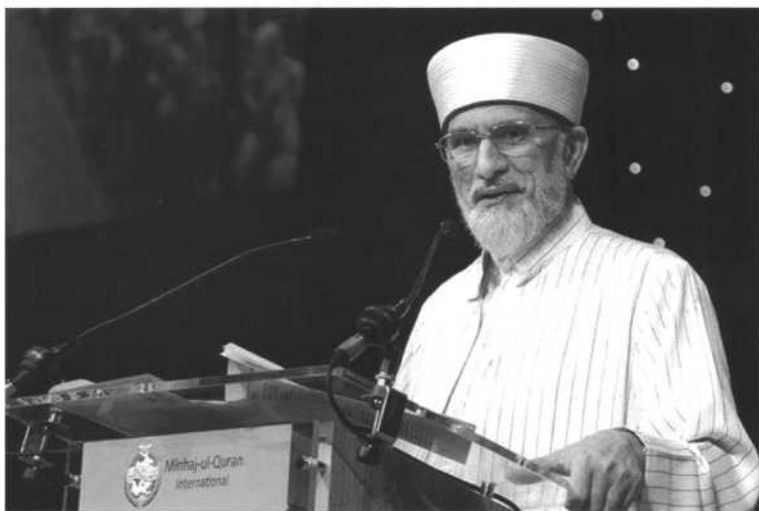
Nour și cu mine petreceam mult timp plimbându-ne prin curtea închisorii, eu întrebându-l despre gândurile, scopurile și visele lui. Voiam să înțeleg ce-i determina pe oameni să se sacrifice pentru altă cauză decât islamismul. Asta mă intriga peste toate. Pe mine, islamismul m-a ajutat să-l înfrunt în cele din urmă pe Mickey, m-a ajutat să-i provoc pe studenții africani de la Newham și să-i înfrunt neclintit pe torționari. Nour și Saad el Din Ibrahim erau însă pregătiți să facă închisoare pentru liberalism, o cauză păgână, potrivnică religiei.

Dar Nour recunoștea în mine ceva din sine însuși. Nour, după cum am aflat, nu a împărtășit mereu asemenea concepții liberale. Spre surprinderea mea și încântarea lui, Nour mi-a povestit că, pe când era tânăr, fusese și el susținător al HT. Drumurile noastre chiar se întretăiaseră la Londra, el fiind unul dintre participanții la conferința *Khilafah* de pe Wembley Arena, care a zguduit țara cu acele strigăte de *Allahu akbar!*

— Ce? Dar... *subhan Allah!* Și de ce ai părăsit cauza?
l-am întrebat eu, sincer interesat.

Membri ai comunității musulmane din New Delhi (India), protestând, în 2015, cu prilejul comemorării a 23 de ani de la demolarea, de către activiști hinduși, a străvechii moschei Babri Masjid. În India, data de 6 decembrie 1992 este considerată de musulmani drept „ziua durerii”, iar de hinduși, „ziua victoriei”.

Cărturarul și politicianul pakistanez Tahir-ul-Qadri la Conferința „Pace pentru Omenire”, organizată în 2011 pe Wembley Arena. Cei 12 000 de participanți au adoptat o declarație care denunță rasismul, intoleranța religioasă, extremismul și terorismul.

Celulă în subsolul sediului din Cairo al Securității Statului egiptean.

© EPO

Demonstrație a membrilor Hizb ut-Tahrir la Copenhaga, în iulie 2006.
Autorul a făcut parte din această organizație timp de peste 13 ani.

© Eugene Regis

Maajid Nawaz vorbind în 2015 la un eveniment organizat
de Partidul Liberal-Democrat din Marea Britanie.

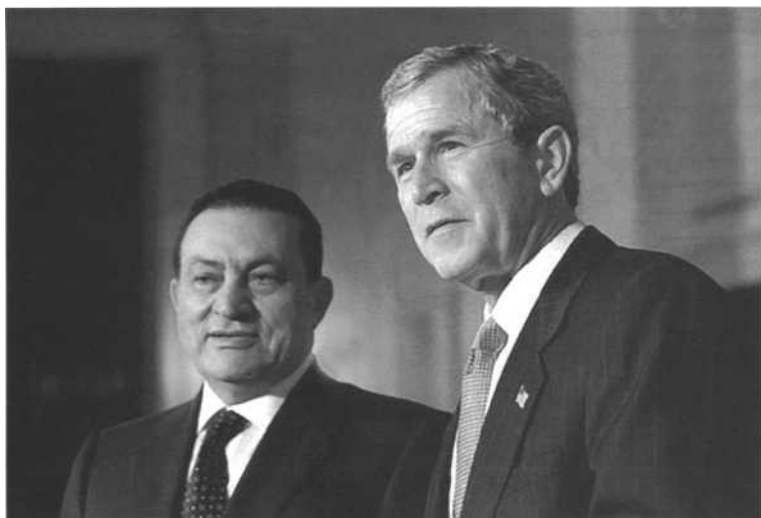

Abdullah Quilliam (1856–1932).
Pe numele său de botez William
Henry Quilliam, s-a convertit la
islam în 1887, după o călătorie în
Maroc din motive medicale. În
1889, a înființat prima moschee și
primul centru islamic din Anglia.

© Guliver / Getty Images

Refugiați indieni luând cu asalt trenurile în urma creării, în 1947,
a două state independente, India și Pakistan. Musulmanii fug în Pakistan,
iar hindușii, în India, în ceea ce avea să fie unul dintre cele mai mari
transferuri de populație din istorie.

Președintele American George W. Bush și președintele egiptean Mohammed Hosni Mubarak adresându-se reprezentanților mass-mediei la Casa Albă, pe 5 martie 2002.

© Guliver / Getty Images

Kansas City, iunie 1989: grupul de rap N.W.A. alături de rapperii The D.O.C. și Laylaw din grupul Above The Law (de la stânga la dreapta, sus: Laylaw, DJ Yella, Dr. Dre și The D.O.C.; jos: Ice Cube, Eazy-E și MC Ren), în timpul turneului de promovare a albumului „Straight Outta Compton”.

Liderul islamist Omar Bakri în 2013. Organizația condusă de acesta, al-Muhajiroun, a fost interzisă de autoritățile britanice după apariția unor informații cu privire la implicarea membrilor acesteia în atentatele cu bombă din 7 iulie 2005 de la Londra.

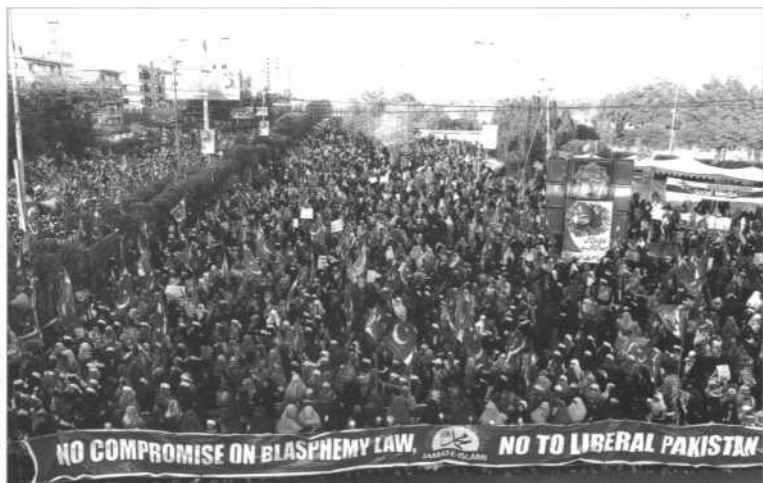
Foști luptători talibani predând armele în fața reprezentanților Guvernului Republicii Islamice Afganistan, în timpul unei ceremonii desfășurate în provincia Ghor, în 2012.

(Sursa: U.S. Department of Defense photograph by Lt. j. g. Joe Painter.)

© Mona Sosh

Imagine din Piața Tahrir (Cairo), din timpul protestelor care au dus în 2011 la demisia președintelui egiptean Hosni Mubarak.

Susținători ai partidului islamist Jamaat-e-Islami din Pakistan, protestând, în martie 2016, împotriva execuției lui Mumtaz Qadri, care, în 2011, l-a ucis pe guvernatorul liberal al provinciei Punjab, adept al reformei legislației cu privire la blasfemie.

Melbourne, 4 februarie 2011: protest de solidarizare cu manifestații care cereau în Egipt demisia președintelui Mubarak. Pe fotografia din mijloc este scris: „Regimul de tortură al lui Mubarak trebuie să ia sfârșit.”

Plimbându-ne prin nisipul deșertic din curtea închisorii Mazrah Tora, Nour mă privi și-mi spuse simplu:

— M-am maturizat.

Felul în care mi-a spus acest lucru m-a luat pe nepregătite. M-am maturizat. Vorbele acestea m-au amuțit. Mă așteptam la o lungă justificare pseudoteologică prin care să-și explice plecarea, însă Nour nu a încercat așa ceva. Era conștient că, dacă ar fi încercat, ar fi pierdut, știind că eu, cu pregătirea mea, i-aș fi făcut praf argumentele. Era prea inteligent să cadă în capcana asta. A lăsat în schimb acele vorbe să plutească în aer, dându-mi timp să mă gândesc la ele. Ceea ce am și făcut.

În vreme ce inima îmi spunea încotro s-o apuc, prin legăturile cu oameni ca John Cornwall de la Amnesty, Ayman Nour și Saad el Din Ibrahim, am decis să-mi hrănesc și mintea. M-am folosit astfel de timpul petrecut în închisoare pentru a studia tot ce puteam despre islam, credința care, consideram eu, forma baza ideologiei mele islamiste. Și, în semn de considerație față de calea pe care mă îndrumase Abi în copilărie, am decis să citesc cât mai multă literatură engleză.

Am devenit bun prieten cu un frate pe nume Mahmud. Mahmud fusese condamnat la cincisprezece ani de închisoare pentru că era liderul filialei din Cairo al organizației al-Gama'a al-Islamiyya, deși se dezisese între timp de convingerile sale. Mahmud studiasse arabă la Dar ul-Uloom, cel mai prestigios colegiu arab al Egiptului. Ca tactică a războiului psihologic, pe lângă brutalitatea torturii, Aman al-Dawlah a forțat-o pe soția lui Mahmud să divorțeze. Am petrecut multe zile perfecționându-mi gramatica, morfologia și vocabularul arab în celula lui Mahmud, încercând, în schimb, să-l învăț ceva engleză. Una dintre dificultățile pe care le au arabii care vorbesc engleza este că arabă nu are litera „p” și, nu se știe din ce motiv, scurtează sunetul vocalei duble „îi” la un singur „i”. De aceea, în loc de *please* („te rog”), pronunță de cele mai multe ori *bliss* („fericire”, „extaz”). Încercam într-o zi să-l învăț pe Mahmud diferențele de pronunție dintre *peach* („piersică”), *beach* („plajă”) și *pitch* („aruncare”). Am rostit cuvintele rar, pronunțându-le foarte apăsător: *peach...*

---

beach... pitch. Mahmud a ascultat cu atenție, apoi, cu toată sinceritatea de care era capabil un fost jihadist bărbos, a repetat mândru, cu voce tare vorbele mele: *bitch, bitch, bitch!* M-a privit confuz când am izbucnit în hohote de râs.

Am găsit și alți profesori pentru studiile mele. M-am împrietenit cu un membru pocăit al Jihadului Islamic, Momin, și cu Abdul Hameed – închis abuziv pentru cinci ani – care era absolvent al celei mai prestigioase universități teologice a islamului sunit, al-Azhar – ca și cu un foarte inteligent și receptiv teolog pe nume Sheikh Nidal, închis și el abuziv pentru vreo trei ani. Toți trei m-au instruit în vechea jurisprudență islamică. Poate să pară ciudat, ținând cont de faptul că eram atât de devotat ideologiei islamiste, dar nu studiasem niciodată în profunzime islamul sau Coranul. Islamismul era o mișcare politică înainte de a deveni una religioasă, iar mulți dintre susținătorii lui proveneau dintr-un mediu profan. Salafiștii ne-au blamat mereu din acest motiv. Desigur, citisem fragmente de-a lungul anilor, discutasem anumite pasaje în cercurile de studiu ale HT, unde textul sfânt trebuia să ne susțină argumentele. Dar nu am încercat niciodată să studiez de unul singur Coranul cum se cuvine.

Astfel că aici, în Mazrah Tora, m-am străduit să învăț jumătate din Coran cu ajutorul altui membru pocăit al Jihadului Islamic, Ali Fiqih – condamnat la doisprezece ani de pușcărie – care avea un *ijazah*, o calificare în arta *qiraah* (a recitării) dobândită cu ajutorul unui maestru. Pentru a aprecia deplin străvechiul text al Coranului, e nevoie de exegeză, iar înțelegerea densului jargon teologic al acestor exegeți este un efort titanic în sine. Este ceea ce m-au ajutat diverșii mei profesori să fac. Am început să capăt o mai profundă și deplină prețuire pentru islam decât avusesem înainte. Gândurile din perioada aceea neagră de carceră, când îmi jurasem să devin atentator sinucigaș, păreau acum ale unui nebun de pe altă lume.

În timpul încarcerării mele, al-Gamaa al-Islamiyya, care fusese înainte cea mai mare grupare teroristă din

---

Egipt, s-a îngrijit să publice revizuirile (*murajaaat*) concepției jihadiste. Aceste revizuiți reinterpretau ideologia violentă a jihadismului folosindu-se de teologia tradițională. Extrem de important, ele erau scrise și publicate chiar de conducerea Gama'a. Pentru prima dată, o întreagă organizație jihadistă recunoștea că a înțeles totul greșit. Carte după carte, am devorat aceste revizuiți. Deși nu am fost niciodată jihadist, nu mi-a fost greu să încep să înțeleg că argumentele de bază folosite aici s-ar putea extinde chiar la ideologia islamismului. Și mintea mea a început să unească punctele pe care nici măcar Gama'a nu a îndrăznit să le lege între ele.

Lectura literaturii clasice engleze a făcut pentru mine ceea ce teologia islamică nu ar fi putut; m-a obligat să mă confrunt cu dilemele morale. La cererea mea, consulul britanic îmi trimitea regulat cărți de la biblioteca ambasadei. I-am devorat pe clasici, dar, pe deasupra, m-am concentrat pe trilogia *Stăpânul inelelor* a lui Tolkien, citind-o de două ori. Nu puteam pricepe paradoxul moral pe care-l întrupa Gollum-Smeagol. Gollum era o ființă rea, gata să facă orice pentru a-și recăpăta inelul. Însă când povestea se apropie de punctul cuminant, nu Frodo este cel care distruge inelul. La fel ca „maleficul” Gollum înaintea lui, Frodo cedează și el în cele din urmă ispitei inelului, făcând o tentativă disperată să-l păstreze. Gollum este cel care, de fapt, se repede la inel, înșfăcându-l cu dinții de pe degetul lui Frodo, înainte să moară căzând accidental în lava Muntelui Osândeii, distrugând astfel și inelul. Un personaj malefic făcuse în acest fel, fără să vrea, binele pe care eroul poveștii nu reușise să-l facă și salvase lumea. Această complicație morală începuse să mă fascineze.

Am citit și recitit de asemenea *Ferma animalelor* a lui Orwell și *am păratul muștelor* al lui Golding. *Ferma animalelor* m-a făcut să meditez la viața într-un *khilafah* condus de indivizi ca Imtiaz, Irfan, Abdul Wajid, Jalaluddin și alții de aceeași teapă. *Împăratul muștelor* al lui Golding a servit ca un puternic avertisment la adresa tiraniei

---

căreia îi puteau da naștere cei mai nevinovați oameni, cu cele mai bune intenții. Nici chiar inocența copiilor nu era o garanție suficientă împotriva nedreptății. Cu toate acestea iată-ne străduindu-ne să instituim un sistem care le controla viața, cârmuit de inși ca Abdul Wajid sau Jalaluddin și pretinzând că-i conducem pe oameni în numele lui Dumnezeu.

Această combinație de reumanizare, studiu al islamului și confruntare cu complicațiile morale prin intermediul operelor literare m-a influențat profund. Peste ani, am început să reexaminez ceea ce știam, toate acele principii pentru care eram gata să mor. Deși pusesem întemeierea „Statului Islamic” și „aplicarea” *sharī‘ah* ca lege mai presus chiar decât cel mai religios ritual, nu am putut să nu observ că, în Coran, cuvintele „lege”, „stat” și „constituție” nu erau menționate nici măcar o dată. Când m-am gândit mai mult la aceasta, mi-am dat seama că există o explicație istorică. Coranul era un text vechi, în vreme ce idei precum „sistem juridic unitar”, „legislație codificată”, „statalitate” și „constituție” sunt concepte politice moderne, care nu existau pe vremea când a fost scris Coranul.

Am început să examinez ce considerau islamiștii a fi ultimul exemplu de adevărat guvern legitim: Califatul Turc sau Imperiul Otoman. Din nou, istoria îmi spunea o poveste diferită de cea a HT. Acest califat nu a avut niciodată sistemul juridic codificat unitar pe care își propunea HT să-l introducă odată cu legea *shariah*. Legea era aplicată, în schimb, prin intermediul așa-numitului sistem Millet – o structură juridică pluralistă, în care interpretarea legii era încredințată tribunalelor comunităților locale. Acestea puteau examina probele și interpreta *shariah* așa cum li se părea potrivit. Nu existau legi care să-i oblige pe oameni să meargă la acele tribunale – aceasta era o decizie voluntară. Otomanii dădeau edicte generale în probleme administrative, dar acestea nu puteau fi încadrate în niciun fel de sistem juridic.

Ideea unui sistem juridic unificat, codificat, a unui

---

corp judiciar subordonat acelui sistem juridic, a unei constituții care să reprezinte osatura acestui sistem juridic și a unui stat care să apere acea constituție prin monopolizarea utilizării forței a apărut odată cu nașterea statului național european. Erau construite moderne, occidentale. Califatul Otoman, luptându-se să se alinieze acestora, a inițiat chiar un proces de reformă, așa-numitele reforme *Tanzimat*, încercând să-și dea seama cum să încorporeze aceste idei europene în propriul imperiu.

Aproape în toată istoria islamului nu a fost adoptată și aplicată în societate nicio interpretare a legii ca un sistem juridic codificat. De fapt, spre deosebire de echivalentul în limba română, „legea sharia”, în care *shariah* este folosit ca adjectiv pe lângă substantivul „lege”, în originalul arab, *shariah* este pur și simplu substantiv. „Adoptarea” anume a unei interpretări a *shariah* ca lege de către un conducător nu a fost o obligație religioasă și nu s-a petrecut de-a lungul istoriei. Sistemele juridice unitare au fost o idee europeană și, mai mult decât atât, dorința de a contopi legea cu canoanele religioase era o idee catolică de dinainte de Reformă. Această revelație a avut profunde implicații asupra convingerilor mele. În loc ca justiția - în sensul de consecvență juridică - să fi derivat din islamism, islamismul își baza ascensiunea pe ideile occidentale cu privire la justiție. Mi-am ascuns fața în mâini când mi-am dat seama treptat că noi, islamiștii, suntem bastarzii colonialismului.

Mă gândeam acum la oameni ca avocatul meu de la proces, Ahmed Saif. El nu era islamist; era comunist. Cu toate acestea făcea fără teamă campanie ca membru fondator al Kifaya - prima platformă organizată pe principii neislamiste din Egiptul modern care i se împotriva pe față lui Mubarak. Ayman Nour și Sa'ad el Din Ibrahim erau liberali, din partea cealaltă a spectrului politic, însă doreau și ei cu înverșunare ca Mubarak să plece. M-am gândit de asemenea la Amnesty International și la campaniile acesteia pentru prizonieri de conștiință ca

---

mine. În fiecare dintre aceste situații, oamenii erau conduși de aceleași principii cu al meu când am aderat la HT: lupta pentru dreptate. Totuși cauzele și credințele lor nu aveau nimic de-a face cu islamismul.

Fusesem învățat mereu – și am crezut cu pasiune – că prezența islamismului însemna dreptate, iar absența lui ducea la nedreptate. Însă începusem să văd altfel lucrurile acum. Cauzele pentru care militau Ahmed Saif și Ayman Nour, cu viziunile lor diferite, erau fără doar și poate juste: petrecând atât de mult timp ca deținut după bunul plac al președintelui, nu am niciun dubiu în legătură cu aceasta. Am învățat pe propria-mi piele că libertățile pentru care se luptă Amnesty International sunt în mod limpede juste. Cu toate acestea niciuna nu se regăsea în islamism.

În timpul studiilor mele, am descoperit o tradiție legată de Najashi, regele creștin din Habasha, care-i protejase pe însoțitorii Profetului, oferindu-le adăpost când au plecat de la păgânii Quraish. *Malikun adlun lavuziamu indahu ahad* („un rege drept sub care nimeni nu era asuprit”), spunea Profetul, *alayhi salam*. Dreptate, de la un rege creștin, susținut de Profet în persoană.

Când am început să separ în mintea mea ideea de justiție de islamism, dispărut încet, încet și credința mea în islamism. Dacă dreptatea și islamismul erau separate, atunci nu doar că era posibilă existența lor separată, ci, mai mult, existau situații în care cele două ar putea intra în conflict. Am aderat la HT doar pentru că eram animat de dorința de dreptate. A fost o recunoaștere stânjenitoare și nu s-a produs imediat. I-am evitat implicațiile o lungă perioadă de timp, retrăgându-mă în comoditatea credinței mele islamiste. Dar oricât de mult încercam să le ascund de mine însumi, nu puteam să mă opun gândurilor sâcâitoare care-mi treceau prin minte. Iar mintea poarte merge încotro o duce inima.

Capitolul 25

N-ai dreptul să taci

Ca un scorpion din deșert, Aman al-Dawlah avea să ne mai dea o lovitură mortală înainte de a ni se permite să

---

părăsim Egiptul. Sistemul penitenciar egiptean ar trebui să elibereze deținuții după executarea a trei sferturi din pedeapsă. Data eliberării noastre – după trei ani și nouă luni de la începutul detenției – a venit și a trecut. Scriptologie, ni s-a spus. Birocrație. În Egipt, nu putea fi nimeni sigur că e vorba despre incompetență sau de ceva mult mai sinistru. Era suficient să te iuți la zecile de mii de deținuți îmbrăcați în alb, închiși abuziv, *mu taqaleen*, pentru a-ți da seama de elasticitatea sistemului egiptean de justiție.

Apoi, într-o bună zi, din senin, un *shaweesh* năvăli în celula mea:

— Maagid, au sosit! Au venit! Împachetează-ți lucrurile, inta *murawweh* – te întorci acasă!

Dar oare părăsește cineva vreodată închisorile Egiptului? De pildă, prietenul meu, Ashraf al-Nahri, care a terminat de executat o condamnare de zece ani, pentru ca, după aceea, să fie dus pe o cale ocolită la al-Gihaz și să fie închis din nou. Încă îmi amintesc profunda mâhnire de pe chipul lui. Ați văzut cum arată mâhnirea profundă? Și-a dat jos uniforma albastră a celor condamnați, doar pentru a fi trecut din nou prin obișnuita procedură și readus în hainele albe ale unui *mutaqal*, arestat abuziv. Am mers atunci la el să-i fac o cană cu ceai și să-i spun câteva cuvinte de consolare, poate să jucăm un șah, pentru că al-Nahri era maestru la șah și fusese mereu bun cu mine.

Să lăsăm deoparte cruzimea, să lăsăm deoparte violența, ba chiar și crima pentru un moment și să discutăm despre dreptate. Dreptatea, dacă înseamnă ceva, trebuie să însemne aderarea la principiile pe care ți le-ai asumat. Dacă pretinzi că aperi domnia legii și democrația, atunci ține-te de ceea ce pretinzi că aperi și vei fi judecat ca atare. Dacă pretinzi că ești de partea morții, a revoluției violente și a luptei armate, atunci ține-te de ceea ce pretinzi că aperi și vei fi judecat ca atare. Acești oameni au rămas fideli ideologiei lor, au luptat și, în unele cazuri, au ucis pentru cauza lor și au fost judecați ca atare. Uciși, torturați sau zăvorâți în închisori. Acum, s-au lepădat de

---

credința lor. Nu doar că și-au ispășit condamnarea, dar au renunțat la trecutul lor, pentru că au crezut în „domnia legii” propovăduită de tine. Deci vei fi judecat acum după principiile tale? Sau ce altceva ne mai rămâne decât o întoarcere la anarhie și răfuiele justițiare? Astfel, nici nu îndrăzneam să sper că mă voi întoarce acasă. La urma urmei, aici era Egiptul, țara lui „facem cum vrem noi”.

Cum se dusesse vorba în închisoare că plecam, veniră mulți să-și ia rămas bun și abia atunci mi-am dat seama cât de mulți prieteni îmi făcusem în timpul șederii mele acolo. Salah Bayoumi, condamnat pentru asasinarea președintelui Sadat, aflat în închisoare de când eu aveam patru ani, mi-a dat un cadou în semn de bun rămas – un exemplar al Coranului cu o dedicație de la el pe prima pagină. A început să plângă, îmbrățișându-mă și urându-mi rămas bun. Ochii lui trădau povara sufletului său chinuit, tulburat de propriul trecut și neîncredător în propriul viitor. Cât mi-a fost cu puțință, am încercat să-mi stăpânesc emoțiile din respect pentru cei mulți care-și ispășiseră condamnarea, dar fuseseră închiși din nou ca *mutaqaleen*.

Aveam mult mai puțin respect pentru autoritățile închisorii. Am fost duși la directorul închisorii, cel care amenințase că mă va uide. Nu fusese încă transferat, dar era clar îngrijorat de ceea ce urma să se întâmple cu el. Ne-a cerut nouă, celor trei prizonieri străini, să semnăm o declarație pregătită dinainte despre șederea noastră în închisoare. Am citit tot documentul. O farsă de la primul la ultimul cuvânt. Intra în detalii caraghioase despre cât de bine arătam după șederea noastră acolo. Am refuzat să-l semnăm. I-am dat guvernatorului stiloul înapoi. Dacă vrei să știi ce credem despre Marzah Tora, i-am spus noi, va trebui să urmărești al-Jazeera împreună cu toți ceilalți.

Au venit să ne ia dubele albastru-metalizat ale poliției. Ne așteptam să primim un ordin de deportare, să fim escortați direct la aeroport, puși într-un avion și predați odată ce acesta ateriza la Heathrow. Însă până să pun piciorul pe pământ britanic, am refuzat să mă las

---

îmbătat de speranța că mergem cu adevărat acasă. S-a dovedit că Aman al-Dawlah nu avea de gând să ne lase să plecăm fără să-și ia rămas bun de la noi într-un mod mai special. Când ușile dubei s-au deschis, am putut vedea un gardian ținând în mână vechiul meu dușman de moarte, o *ghimamah*, o cârpă cu care mă legă la ochi. Cele mai crunte așteptări se împliniră. De astă dată, am fost duși la Lazughli, singurul sediu al Aman al-Dawlah care rivaliza în notorietate cu sediul de la al-Gihaz. Am încercat să protestăm. I-am explicat gardianului că avem documente, am cerut să vedem un reprezentant britanic, dar el ne-a râs în nas.

— Niciun britanic pe-aici, zise el. Doar Egipt. Acum, tăcere!

Legați din nou la ochi și ținuți într-un alt centru de tortură, ziua se transformă în noapte și visurile mele în întuneric, în vreme ce terifiantul fundal al sufletelor torturate se prelungea fără încetare. Vaiete peste vaiete începură să se audă în toată clădirea. Trecuseră patru ani de la supliciile noastre de la al-Gihaz, dar Aman al-Dawlah rămăsese la fel. Agenții foloseau sistematic tortura ca principală metodă de interogare. Doar că, de data aceasta, torturii i se dăduse o nuanță revoltătoare, macabră. Amestecat cu sălbăticele țipete de agonie, se auzea sunetul clar, scandat al unei recitări înregistrate a Coranului, pe care o ascultau gardienii în timp ce-i torturau pe oameni.

Acest spectacol flagrant profanator putea fi, pe de altă parte, o stratagemă psihologică bolnavă – deținuților islamiști li se spunea de fapt „credința voastră nu vă va salva de astă dată”. Sau poate, ca niște sociopați, ei considerau că făceau voia Domnului.

Nu voi ști niciodată, probabil. Dar ultima variantă nu este chiar atât de deplasată pe cât ar putea părea. Mubarak era dornic să se asigure că deține și un control religios asupra țării sale, pe lângă cel politic. Universitatea din al-Azhar fusese multă vreme cel mai mare centru de învățământ teologic al musulmanilor sunniți. Sub

---

conducerea sa, Mubarak a decretat că rectorul acesteia nu va mai fi ales de colegi, ci numit politic. Un teolog maleabil, Shaikh Tantawi, a fost selectat să joace acest rol. În schimb, Tantawi aducea complicate justificări teologice pentru modul în care conducea Mubarak țara, fără îndoială bine documentate și argumentate. Toți cei care se opuneau regimului Mubarak, a ordonat Tantawi, vor fi considerați „*khariji*” – în esență, o referire la primii nelegiuți eretici, care s-au revoltat împotriva celui de-al patrulea calif al islamului. Astfel catalogați, uciderea și arestarea lor ca rebeli erau justificate de fatwa emisă de Tantawi.

De la subordonarea universității al-Azhar regimului lui Mubarak, aceasta s-a luptat să-și păstreze respectul și prestigiul de care se bucurase odinioară în lumea sunită. Am învățat chiar în timpul studiilor mele de *shariah* în închisoare că unii clericii se bazau pe o decizie juridică străveche, aparținând școlii *Maliki*, care justifică utilizarea violenței în timpul interogatoriilor. Chiar acolo, în Lazughli, ascultând cum vorbele lui Allah devin fundalul torturării oamenilor, deși eram dezgustat cu totul, mintea mea zăbovi asupra unora dintre digresiunile sale obișnuite. Oare „ai noștri” nu ridică și ei în slăvi moartea și uciderea nevinovaților, abuzând de cuvintele lui Allah? Nu se foloseau oare „ai noștri” de înregistrări care îl preamăreau pe Dumnezeu, ca fundal la filmele care înfățișau decapitări și masacre? Dacă acești gardieni credeau cu sinceritate că, împotrivindu-ne conducătorului lor, noi eram niște eretici, *kharijis*, și că, luptându-se cu noi, împlinesc vrerea Domnului, atunci de ce să nu ceară binecuvântarea Domnului în timp ce fac toate acestea? Acestea erau pericolele folosirii religiei ca justificare a unei atitudini politice, chiar dacă în partea „seculară” a dezbaterei. Și-mi amintesc că mă gândeam: noi de ce să nu ne susținem cazul? Dacă am dreptate, mi se recunoaște meritul, dacă nu am, îmi asum oprobriul. Să scutim islamul de abuzul oamenilor însetați de putere, care vor să-și justifice ambițiile lor politice.

După câteva ore, am cerut să merg la toaletă. Un

---

gardian m-a luat și m-a escortat prin clădire. Minteă îmi juca feste. *Numele meu este Maagid Nawaz, sunt membru al Hizb al-Tahrir*. Este în regulă, mi-am spus eu, încercând să țin departe coșmarurile de la al-Gihaz, calmează-te, Allah este cu tine. Vei scăpa de aici.

Ieșind de la toaletă, am auzit pe cineva suspinând în zona chiuvetelor și mi-am dat seama că vorbesc cu un tânăr care-și îngrijea rănilile.

— *Akhi*, ce s-a întâmplat? l-am întrebat eu fără să-l pot vedea, pentru că aveam *ghimamah* la ochi.

— Nu, nu, nu pot sta în picioare, plângea omul. Durerea. Picioarele mele, le simt de parcă ar fi luat foc.

— Ce ți-au făcut?

— Electricitate, veni cu greu răspunsul lui.

— Allah te-a ales spre a-ți încerca credința în el. Fii mândru de tine, nu plânge, *akhi*, ești bărbat acum. Te vei alătura șirului de eroi și martiri din vechime.

Atunci se întoarce gardianul.

— Nu mai vorbești! Te avertizez, putem să-ți facem și ție asta! urlă el.

— Îmi pare rău, îmi pare rău, doar îl întrebam pe fratele acesta unde ai plecat.

În cele din urmă, am auzit rugăciunea de dimineată. Am stat așadar în Lazughli toată noaptea, șaisprezece ore înainte de a ni se întocmi documentele. De astă dată, duba albastră nu mai făcu nicio oprire neprogramată. Oficialii britanici ne așteptau la Aeroportul Internațional din Cairo, cu pașapoartele și documentele de călătorie pregătite. Un *zaabit* din Aman al-Dawlah trebuia să ne escorteze până pe Heathrow în avionul British Airways.

— Dacă îmi faceți vreo problemă, se aplecă acesta către noi, vă încățușez din nou imediat.

A fost ultima amenințare adresată de autoritățile egiptene. Era gratuită și fără sens. Eram atât de obosit după oribila noapte de nesomn petrecută în Lazughli, că, îndată ce avionul a decolat, am căzut într-un somn adânc, care a durat aproape tot drumul.

Egipt - așadar, în această zi de 1 martie 2006, după

---

ce m-am aflat cinci ani în grija ta, dintre care patru pe socoteala ta, îți urez rămas bun. Și în ciuda a tot ce a fost, în ciuda întregii dureri pe care am împărtășit-o, nu te pot uita. Cum aş putea? Sângele, sudoarea și lacrimile nu sunt ușor de șters din sufletele fragile. Am venit la tine pe când eram băiat, cu atâția ani în urmă, plin de vise, de pasiune, de furie și idealuri mărețe, sufletul meu fiind împăcat cu Dumnezeu, ideile mele luptându-se cu oamenii. Te părăsesc acum cu părul cărunț, plin de confuzie, întrebări și îndoieli, cu sufletul luptându-se cu Dumnezeu, cu ideile mele împăcate cu oamenii. Nu plânge, dragostea mea, *habibti*, pentru că, deși am fost aruncați împreună pe o pardoseală goală în chinuri, deși am spus împreună „nu” nebuniei, acceptând durerea, Domnul nostru ne va ajuta, cum a făcut-o mereu. Iar primăvara pe care ai sădit-o în pieptul meu își va croi calea ei, unduind pe străzile tale nu peste multă vreme; ca un râu ce rupe malurile îi va umple pe tinerii tăi de speranță. Așa că pregătește-te să te ridici din nou, pentru că tu ești *Misr*, pământul celor viteji, *Ard al-Kinana*h.

De îndată ce am aterizat și agentul de la Aman al-Dawlah a dispărut de parcă nici nu ar fi existat vreodată, am fost întâmpinați la avion de agenți din Divizia specială SO15 a poliției londoneze.

— Nu aveți de gând să-mi citiți drepturile? i-am întrebat eu istovit, pe când stăteam într-o cameră specială de anchetă pe aeroport. Abia venit dintr-un stat polițienesc, voiam să mă asigur că avionul nu mă dusesese în altul.

— Știți, dreptul meu de a tăcea și toate celelalte?

Agentul îmi zâmbi discret.

— Nu aici, domnule Nawaz, spuse el. Dacă refuzați să-mi răspundeți la întrebări, săvârșiți un delict.

— Poftim? îmi pare rău, cum e posibil așa ceva? Să nu-mi spuneți că ați renunțat la dreptul de a tăcea?

— Domnule Nawaz, legea din Marea Britanie nu vă mai dă dreptul de a tăcea în niciun punct de intrare sau de ieșire din țară. Mi-e teamă că am nevoie de o mostră de

---

ADN și că va trebui să răspundeți întrebărilor mele. Dacă n-o veți face, va trebui să vă acuz de încălcarea legii.

— Atunci vreau să vorbesc cu un avocat, sau și asta este o încălcare a legii?

Din fericire, ne aștepta un avocat de partea cealaltă a porții de intrare în țară. Stephen Jackobi, de la organizația Fair Trials Abroad, fusese foarte activ în campania de eliberare a noastră și aștepta acum să ne întoarcem acasă, la familiile noastre. Jackobi era prietenos, dar fără echivoc în legătură cu legea.

— Mi-e teamă că polițistul are dreptate, îmi spuse el. După 11 septembrie, regulile s-au schimbat, în orice loc de ieșire sau de intrare în Marea Britanie, nu ai dreptul să taci. Asta e motivul pentru care vor să te interogheze acum, nu de partea cealaltă a barierei.

— Așadar ce ar trebui să fac?

— Sfatul meu este să cooperezi deocamdată, spuse Jackobi. Trebuie să le răspunzi la întrebări.

— Și dacă nu?

Jackobi oftă.

— Te vor aresta. Mi-e teamă că nu pot face nimic în legătură cu asta.

Astfel că începu interogatoriul, iar eu, de vreme ce legea mă obliga s-o fac, le-am răspuns la întrebări scurt și succint, dornic să ajung odată acasă.

— Dacă auziți ceva sau primiți vreo informație care ar putea fi utilă, ați vrea să ne informați? spuse agentul în final.

— Nu, am replicat eu. Nu am nici cea mai mică intenție să fac așa ceva.

După patru ore de interogatoriu, am fost în fine eliberați. Stephen Jackobi rămăsese acolo, să ne ajute și să ne consilieze. Nu doar în legătură cu partea legală a lucrurilor. Se mai ocupase înainte de prizonieri întorși acasă din străinătate și, în scurtul timp pe care l-a avut la dispoziție, a vrut să ne informeze cât mai bine cu putință.

— Vreau să vă avertizez, spuse el. O să fie greu. Să nu credeți nicio clipă că, odată trecuți de poarta aia, toate

---

acestea se vor fi terminat. Readaptarea la o viață normală, după toate prin câte ați trecut, va fi cu adevărat dificilă. Trebuie să înțelegeți că vă va pune la grea încercare relațiile. Am văzut atât de mulți oameni întorși acasă ale căror căsătorii s-au destrămat. Statisticile arată că cei mai mulți oameni de felul vostru sfârșesc prin a divorța sau a-și abuza soțiile.

— Nu vreau să i se întâmple așa ceva niciunuia dintre voi, dar trebuie să fiți conștienți că veți fi nevoiți să vă dați toată silința pentru a păstra relațiile cu cei dragi. Altfel, vi se va întâmpla și vouă același lucru.

Și cum stăteam la poarta aeroportului, plini de nerăbdare, plini de viață și atenți la toate, gata să ne reîntâlnim familiile, m-am întors către Stephen Jackobi cu un zâmbet larg și cald pe față și i-am spus cu o sinceritate neprefăcută:

— Nu-ți face griji în privința mea, Stephen. Sunt căsătorit cu o soție fidelă, lângă care mă întorc din tot sufletul. Este mama copilului meu și ea m-a ținut în viață în închisoare.

Apoi, cu pași sprinteni, am trecut de acea poartă, nedându-mi seama de forțele pe cale să-mi sfâșie inima.

Capitolul 26

Câți ani ai pierdut?

Te văd, Londra. Heathrow, imun la schimbare în lungile perioade de absență, nepăsător la distanța dintre iubiți, pari să mă primești cu brațele deschise, cu aceeași căldură ca atunci când am plecat. Te văd, Londra. Cât te-am disprețuit și te-am iubit! Cât de mult am urât tot ceea ce reprezentai, și totuși, când am fost lipsit de imaginea ta familiară, de sinceritatea ta, cât de mult ți-am simțit lipsa. Deopotrivă, cap al șarpelui colonial care mi-a otrăvit poporul și mi-a cotropit pământurile, dar și bastion al dreptății, al domniei legii și al fair play-ului. Chiar și acum, când mă grăbesc să te îmbrățișez din nou, bocancii tăi îmi calcă în picioare poporul din Irak și Afghanistan, dar știu că bocancii mei nu sunt nicăieri mai siguri decât în parcurile tale înverzite. De ce mă tulburi în felul acesta,

---

lovindu-mă cu o mână și ștergându-mi lacrimile cu cealaltă? Cât am încercat, vreme de treisprezece ani, să te smulg din sufletul meu, să te contest, să te îngrop în uitare. Dar cât de mult am tânjit să mă scoți din infernul din care abia m-am întors. Londra, te văd!

Interesul mediatic stârnit de întoarcerea noastră a fost uriaș. Am fost întâmpinați de blițuri și de strigătele jurnaliștilor din toate direcțiile. Am privit în jur, dar tot ce puteam vedea era o mulțime de oameni – unde să mă duc, unde este familia mea? apoi am auzit vocea familiară a tatălui meu acoperind vacarmul și strigând „Maajid”! Instantaneu, mintea mea s-a întors în vremurile când eram copil și-i făceam tatălui meu acele mici daruri din resturile de material găsite în garajul lui, așteptându-l să se întoarcă din Libia în fiecare lună. Cât de lungă părea o lună pe atunci. Iar tata intra în casă cu pălăria pe cap, cu blugi, centură și cizme în picioare și mă striga: „Maajid!” Apoi îmi sălta trupul micuț, strângându-mă în brațe asemenea unui urs uriaș. Instinctiv, fără să mă gândesc chiar, m-am îndreptat către vocea pe care o auzeam, până am ajuns să-l îmbrățișez fericit pe tatăl meu.

Lângă el am văzut-o pe Rabia. Plângea.

Apoi am zărit-o pe Abi, pântecul care m-a purtat, cea pe care am rănit-o atât de mult de-a lungul anilor. Am vrut să-i spun totul despre furtuna care se dezlănțuise în sufletul meu, despre cât de mult mi-am dorit să mă schimb, s-o fac din nou mândră de mine, despre toate cărțile pe care le citisem, însă nu aveam timp. Apoi, era acolo cel mai bun prieten al copilăriei mele, protectorul și fratele meu, Osman. Te-am făcut mândru, am apărat lucrurile în care credeam amândoi, am luptat pentru ele tot timpul, nu am făcut un pas înapoi, întocmai cum m-ai învățat. Și Sorraiya! Dumnezeuule! Cât ai crescut de la nouă la paisprezece ani, ce diferență! Sora mea, îmi pare rău că a trebuit să crești auzind vorbindu-se despre torturi, închisori și furie. Niciun copil nu merită asta. Voi încerca să-ți arăt acum o cale mai bună. Să ne vindecăm sufletele împreună. Iată-l și pe John Cornwall, prietenul meu de la care am învățat să fiu om.

Deși îl vedeam pentru prima oară, mi se părea că-l cunosc foarte bine.

Dar la poarta aeroportului nu erau doar prietenii și rudele noastre. Dând din coate și împingându-se ca să-și facă loc, erau și mulți membri ai Hizb al-Tahrir. Nu mai eram soldații căzuți care „nu fuseseră destul de sfidători”. Dintr-odată, ne întorceam eroi, iar conducerea voia să culeagă laurii în fața presei care era interesată de noi. iată-l și pe Jallaludin! Omul care mă admonestase de pe canapeaua comodă pe care stătea, îmi ura bun venit acasă, de parcă mi-ar fi fost cel mai bun prieten. „Sunteți eroii noștri, fraților!” proclama el în timp ce-mi strângea mâna și-mi oferea tot ajutorul de care aș fi avut nevoie pentru a reveni în grup.

Doream cu disperare să-l văd pe Ammar, care mă aștepta în casa rudelor mele prin alianță. Așadar, cât de repede am putut, mi-am salutat familia, prietenii și colegii și m-am suit într-o mașină alături de Rabia. Îmi amintesc că o țineam de mână în acea mașină, așa cum o făcusem în călătoria spre casă din ziua în care ne-am căsătorit. Iar ea îmi zâmbea acum, așa cum îmi zâmbise atunci. Și am pornit împreună să ne vedem fiul.

Ammar avea acum șase ani și, înainte să intrăm, alerga și pierdea vremea prin casă. De îndată ce am deschis ușa și m-a văzut, s-a oprit. Expresia feței îi înghețase complet: era un șoc extraordinar pentru el să mă vadă acolo. O clipă, așa cum a fost și prima dată când l-am văzut în închisoare, am fost îngrijorat de reacția lui. Dar, ca în închisoare, nu aveam de ce să-mi fac griji. A făcut o mică săritură și a alergat la mine să mă îmbrățișeze. L-am strâns în brațe și l-am ridicat în aer cu o dragoste profundă și pură. Am luat o masă sărbătorească, apoi ne-am întors la apartamentul Rabiei, apartamentul nostru pe care ea l-a aranjat și l-a decorat cu grijă, în mod special pentru întoarcerea mea. Și, în acea noapte, după ce l-am culcat pe Ammar, am adormit și eu cu greu, tulburat și confuz, fără să știu cum să-i spun Rabiei ce furtună aveam în suflet.

— Sst, dormi acum, spuse ea. Nu e nevoie să

---

vorbești. Avem suficient timp să vorbim.

În foarte scurt timp, cei din Hizb al-Tahrir au încercat să mă atragă în conducerea grupării din Marea Britanie. Frații organizaseră o conferință de presă în ziua următoare. Mintea mea era bântuită de gândul la toți frații pe care îi lăsasem în urmă, la Akram și la atât de mulți egipteni care zăceau de ani buni în închisori după ce își ispășiseră condamnările. Le eram dator, eram dator lumii să-mi descarc sufletul și să vorbesc despre atrocitățile pe care regimul Mubarak le comitea în numele stabilității. În ziua aceea, am vorbit la al-Jazeera, al-Arabiya și BBC. După cum i-am promis directorului, am povestit lumii despre închisoarea Mazrah Tora și despre abuzurile săvârșite de Aman al-Dawlah. Mai târziu, în aceeași săptămână, am fost chiar intervievat de Sarah Montague pentru emisiunea BBC *HARDT - alk*, respectând indicațiile conducerii și jucând la perfecție rolul de purtător de cuvânt al HT, încercând cu disperare să mă agăț de orice lucru familiar din trecutul meu pentru a-mi reaminti cine am fost. În această perioadă, am vorbit mult în numele HT la manifestații la care au participat mii de oameni și chiar am împărțit tribuna de două ori cu un membru al formației Outlawz, fosta trupă a rapperului decedat Tupac. Omul își spunea Napoleon și, după moartea lui Tupac, devenise un salafist înrăit și spunea cui voia să audă că Tupac ardea acum în flăcările iadului. În toată această perioadă, Rabia a avut aceeași privire rănită, în vreme ce eu mă concentram pe singurul lucru pe care știam să-l fac: să mobilizez și să îndemn oamenii.

În săptămânile și lunile care au urmat, am evaluat situația, iar părerea bună pe care o aveam despre mine a început să dispară. Aveam acum douăzeci și opt de ani, eram cu studiile universitare neterminate, nu aveam nicio garanție că mi s-ar permite să-mi reiau studiile la facultate, cu un copil de șase ani pe care trebuia să-l întrețin, fără o slujbă și cu patru ani de pușcărie ca deținut politic islamist; în plus, eram după 11 septembrie. Am intrat în panică, pentru prima dată în viață începeam să

---

mă simt bătrân. Nu bătrân în sensul convențional al cuvântului, aveam totuși douăzeci și opt de ani, ci bătrân în sufletul meu și în adâncurile ochilor mei. Povara a ceea ce știam și a ceea ce-mi spunea conștiința despre islamism atârna greu în mintea mea. Îndoielile mele continuau să crească, dar cu cât voiau să-mi acapareze mai mult atenția, cu atât încercam să le resping mai mult. Este singurul lucru pe care l-am știut în toată viața mea de adult: „Numele meu e Maagid Nawaz. Simt membru al Hizb al-Tahrir”. Ce eram eu dacă nu asta? Astfel că mi-am stabilit câteva obiective – dacă îmi puteam găsi un țel, atunci poate că acesta m-ar fi ajutat să ies din groapa asta.

Punctul de pornire a fost diploma universitară. M-am întors la SOAS pentru a vedea dacă puteam să-mi continui studiile de drept și limba arabă. Ei îmi puteau spune foarte ușor unde să merg. Făcusem primul an și întrerupsesem doi ani. Am făcut al doilea an, apoi am fost închis patru, la jumătatea studiilor din străinătate. Cu toate acestea Abi, Dumnezeu s-o binecuvânteze, a insistat și i-a convins pe cei de la universitate să-mi păstreze locul. Spre ușurarea mea, doi dintre vechii mei profesori de arabă, Muaz Salih și Muhhamad Saeed, erau încă la universitate și păstraseră ușile deschise pentru mine. Cei de la SOAS m-au lăsat să revin. Fusesem arestat cu câteva luni înainte de examenele finale din al treilea an de arabă, astfel că decanul facultății mele mi-a spus că trebuie să le trec pe acelea dacă vreau să mă întorc în facultate. De vreme ce stagiul meu în Egipt se prelungise cu câțiva ani, cunoașterea limbii arabe nu era o problemă. Am luat examenul, obținând 97%.

Dacă m-aș fi mulțumit să-mi văd de treabă și să-mi iau diploma, totul ar fi fost în regulă. Însă cei din HT mi-au cerut să intru în conducere. Erau două comitete de conducere în acel moment. După atacurile teroriste din 7 iulie, de la Londra, prim-ministrul Tony Blair amenințase că va interzice gruparea noastră. Drept răspuns, HT a creat o conducere de fațadă și un comitet secret de conducere. „Comitetul executiv” era conducerea cunoscută publicului, dar adevărata putere se afla în culise, în

---

măinile unui comitet, „*wilayah*”. Acest comitet de conducere era prezidat tot de Nasim. Proaspăt revenit după organizarea HT în Bangladesh, a fost rugat de șeful suprem să-l înlocuiască pe Jallaludin, din cauza lipsei de discernământ a acestuia. Nu e de mirare că Jallaludin mă întâmpinase atât de afectuos la aeroport, m-am gândit eu. Cu siguranță i se mai tăiase din nas. Grație profilului meu mediatic, am primit un loc în comitetul de fațadă; iar pentru că Nasim mă cunoștea bine și avea încredere deplină în mine, m-a desemnat și în comitetul secret de conducere, *wilayah*.

Pentru început, doream să găsesc o cale să-mi adaptez punctele de vedere în plină schimbare la cele din interiorul HT. Am considerat că, pentru a merge înainte, trebuia să-mi cizelez argumentele și să-i conving și pe alți membri să se ralieze poziției mele revizuite. În acel interviu dat la BBC *HARDT - alk*, Sarah Montague mă întrebase ce cauză susțineam, iar eu am răspuns că HT susținea fondarea unui „califat reprezentativ”. Această sintagmă a produs discuții acerbe în interiorul grupării. Ce am vrut să spun prin „califat reprezentativ”? Califatul era Califatul. Nu ar fi trebuit să existe discuții: aceasta cere islamul societății.

Văzusem însă cât de mult se pot schimba oamenii în închisoare. Am văzut cum certitudinile unuia se pot schimba spre a deveni regret și durere față de viețile pierdute. Am văzut cum aproape toate aspectele ideologiei noastre se bazau pe filosofia politică europeană modernă și că orice legitimitate islamică ar avea aceasta, ea reprezenta, în cel mai bun caz, doar un punct de vedere. Văzusem cum putea fi folosit în mod abuziv islamul pentru a justifica orice poziție politică, inclusiv tortura. Îmi aminteam defectele de caracter ale tuturor islamistilor pe care îi cunoscusem în HT, dar și ale altora, îmi dădeam seama că era un lucru fantezist să-mi imaginez că, doar pentru că cineva era un islamist convins, el ar duce lucrurile pe calea cea bună. Această constatare m-a determinat să separ din nou în mintea mea islamul de

---

ideea de dreptate. Era nevoie de responsabilitate, încorporată nu doar în sistem, ci în însăși structura ideologiei noastre în sine, care era, până la urmă, o creație umană.

Nasim de fapt începuse să mă aprecieze. Mă aplauda pentru noile mele idei și pentru capacitatea de a gândi într-o manieră neconvențională. În felul acesta, le spunea el celorlalți, vom duce organizația înainte. Însă pe măsură ce trecea timpul și discuțiile continuau, am devenit tot mai deziluzionat de reacția greoaie la problemele pe care le ridicam. Întrebările mele pătrundeau adânc, vizând însăși legitimitatea impunerii oricărei interpretări a *shannah* ca lege. După ce am citit și am aflat că acest lucru nu mai fusese făcut și nici nu fusese ordonat, am început să consider că acest obiectiv nu are legătură cu islamismul. Cum puteam rămâne într-o organizație care, credeam eu, năzuia la un ideal contrar chiar spiritului islamului?

Pe măsură ce îndoielile mele creșteau, am început să consider că frații din HT sunt ignoranți în materie de islam, politică și istorie. Îmi simțeam mintea de parcă era în pragul imploziei. Un cuvânt nepotrivit, și așa fi putut fi suspendat fără reținere din grupare ca deviaționist. Atunci, ar fi dispărut orice legitimitate pentru a aduce argumente în favoarea reformei. Trebuia să vorbesc cu cineva. Am recurs la Rabia, căreia puteam să-i încredințez secretele mele. Dar cu toate că Rabia era cea mai moderată persoană dintre toți cei cu care am vorbit, ea era încă membră a HT. Realitatea m-a lovit atunci crunt, ca un baros în ceafa: era posibil să fi devenit un străin pentru soția mea.

Pe cine păcăleam? Petrecusem o mare parte din viață recrutând oameni din familia ei, eram responsabil de recrutarea unchiului ei, Abdul Rauf, fratele mai tânăr al doctorului Qayyum, care fusese torturat în închisorile din Pakistan. Vărul Rabiei, care intrase în HT în urma eforturilor mele de a-l recruta, fusese arestat și el în Pakistan, iar mama lui murise în timp ce el era încă închis. Adoptasem o poziție intransigentă în fața familiei ei,

---

neaducându-le altceva decât necazuri. Și iată-mă acum, după ce ea mă așteptase cinci ani în numele acestei cauze, încercând s-o conving că noile mele idei erau de fapt cele corecte. Așa cum ne sfătuia Profetul, *alayhi salam*: „În vorbirea elocventă este, într-adevăr, un soi de magie”. Ea avea dreptate. De ce m-ar fi ascultat acum?

— Aveai dreptate atunci și ai dreptate acum, mă dojenea ea, nimeni nu poate discuta cu tine, Maajid. Tu ai mereu dreptate. Așa că ce sens ar avea să purtăm discuția asta?

Spre exasperarea mea, ea nu era pregătită nici măcar să aibă acea discuție. În felul acesta, nefericit și singur, am început să caut alinare printre noile fețe de la SOAS, prea dornic să-mi fac prieteni, prea încrezător în vreme ce căutam frenetic o urmă de „normalitate”. Lauren, Sergio, Maryam, Jeremy, Amira, căutam disperat oameni care să-mi aducă aminte cum să iau viața de la capăt, fără să mă intereseze recrutarea, ci pur și simplu ca să-mi fac niște prieteni pe care să-i consider a mei. Și atunci s-a întâmplat, în sala comună a bobocilor de la SOAS, s-o cunosc pe ea.

Fatima Mullick era opusul a tot ceea ce susțineam eu. Sau poate că era tot ceea ce susținea Abi? Fiind o pakistaneză mândră, o femeie mândră, răspunsul ei la vâlul de față era să-și poarte frumusețea cu îndrăzneală, răspunsul ei la lapidarea soților adulteri era să recite „Lăsași-i pe iubiți să trăiască” a lui Rumi, replica ei la Quth era Khayyam, înțeleptul mistic persan. Îmbrățișase viața în toată splendoarea ei atunci când eu ajunsesem să îmbrățișez viața de apoi în toată austeritatea ei, și disprețuia nebunia bărbaților cărora le păsa mai mult dacă poziția lor în timpul rugăciunii era corectă decât dacă vărsau sânge nevinovat.

Făcea studii postuniversitare de politologie și m-a abordat într-o zi, întrebându-mă:

— Așadar ești doctorand? Probabil că s-a uitat la părul meu încărunțit sau poate că mi-a citit vârsta în privire.

— Nu, sunt student.

— O, chiar așa? Și câți ani ai pierdut? Îi ieși ei porumbelul, râzând.

Mândria mea fix rănită.

— Niciunul. M-au arestat în Egipt după 11 septembrie. Am stat închis patru ani. Abia m-am întors.

Fața ei se schimbă.

— Îmi... îmi pare rău, nu am vrut să... de unde ești din Pakistan?

— Din Gujrat, i-am răspuns, făcându-mă să surâd din cauza vorbăriei ei.

— O, vrei să spui Gujarat în India? mă întrebă ea, prea deranjată de gândul de a nu mă fi supărat pentru a mai gândi cum trebuie.

— Nu, există un alt Gujrat, în Pakistan. Și, după ce am făcut-o să se simtă și mai rușinată, ba chiar bucurându-mă de asta, am decis să mă împrietenesc cu această foarte indiscretă masterandă în politologie din Pakistan.

Adevărat, am încercat s-o recrutez pe Fatima. Ca spasmele morții într-un organism muribund, am încercat să-mi proiectez asupra ei toate îndoielile legate de criza mea existențială. I-am arătat interviul din emisiunea *HARD - talk* de la BBC și i-am spus cât era de important ca noi, musulmanii, să ne cunoaștem cum se cuvine identitatea.

Iar Fatima m-a privit direct în ochi, spunându-mi:

— S-ar putea să nu fiu capabilă să contraargumentez sau să-ți răspund la întrebări, dar știu că ceea ce spui este pur și simplu o aiureală. Și știi ce, Maajid? Și tu ești!

Asta a fost. După aceste vorbe, mi-a picat fisa. Gura mi-a înghețat, în timp ce eu mă luptam să vorbesc. Fatima habar nu avea că tocmai se transformare în proverbialul fluture care a declanșat o furtună. Și că tocmai îmi găsisem cel mai bun prieten, piatra mea de sprijin în confuzia care domnea în viața mea după ce am părăsit HT.

În cele din urmă, am luat această decizie forțat de împrejurări. Pe când eram în închisoare, Nasim fusese în Bangladesh, punând bazele organizației HT de acolo. Trebuia să se întoarcă pentru a-și relua munca, ceea ce

---

însemna că - după inevitabila cădere în dizgrație a lui Jalaluddin - HT din Marea Britanie ar fi avut nevoie de un nou lider. Eu eram cunoscut de mass-media, aveam experiență internațională, studiasem limba arabă și literatura islamului, căpătasem experiență pe propria-mi piele și aveam capacitatea intelectuală necesară. Pentru Nasim, eram candidatul ideal.

Până aici. Nu puteam merge mai departe. Una era să mă lupt pentru ideile mele în interiorul organizației, altceva era să conduc o grupare de a cărei ideologie eram tot mai îndepărtat. Momentul nu putea fi mai prost. Eram în mijlocul recapitulărilor pentru examenele finale de la universitate, însă trebuia să iau o decizie înainte ca situația să se oficializeze. I-am dat un telefon lui Nasim, ca de la prieten la prieten, ca de la mentor la protejat, și l-am rugat să vină singur la o cafenea din Brick Lane, în Londra.

A fost una dintre cele mai agitate conversații din viața mea. Eram membru al Hizb al-Tahrir de peste un deceniu. Îl cunoșteam pe Nasim de când aveam cincisprezece ani și, de-a lungul acestei perioade, îmi fusese prieten și mentor la bine și la rău. Trebuia să-i spun ce decizie am luat, față în față.

— Știu că mă pregătești să preiau conducerea grupării, dar e ceva care mă face să refuz. De fapt, eu... eu nu mai cred în HT și trebuie să părăsesc gruparea imediat. Te rog, consideră că aceasta este demisia mea! Nasim era complet stupefiat.

— Putem găsi o soluție, spuse el. Ai atâtea de oferit. Vino în Bangladesh cu mine, avem mari șanse să ajungem la putere acolo, adăugă el. Putem conduce țara împreună, tu și cu mine.

Am stat în cafenea întorcând lucrurile pe toate fețele. Nu ne-am înfierbântat. Eram triști, plini de regrete și resemnare. Nasim știa că nu ajunsesem la această decizie cu ușurință. Știa că mă gândisem la toate consecințele și că era improbabil să ne mai vedem vreodată. În cele din urmă, făcându-i o favoare, am acceptat să amân anunțarea demisiei cu două săptămâni. Poate pentru a-i da ocazia să

---

o anunțe celorlalți el însuși sau fiindcă voia să câștige ceva timp pentru a mai încerca odată să mă convingă să renunț. Dacă acesta-i era gândul, nu i-am dat nicio șansă s-o facă. Mi-am închis telefonul pe toată perioada celor două săptămâni.

După scurgerea acelei perioade, am trimis un mesaj către presă, nelăsând gruparea să anunțe și să răstălmăcească motivele plecării mele. *„În numele lui Dumnezeu, cel iertător și milostiv”,* începeam eu. *„Assalaamu alaykum”*.

Am încercat ca textul demisiei mele să fie cât mai scurt și mai demn cu putință:

Consider necesar să anunț că, după ce am făcut parte din Hizb al-Tahrir doisprezece ani, adică de la vârsta de șaptesprezece ani, am decis să părăsesc organizația și să demisionez imediat din calitatea de membru. Vă solicit umil să nu-mi cereți să discut acum motivele deciziei mele și vă rog să fiu lăsat să-mi termin examenele finale de la facultate, atât de mult timp amânate. Iertați-mă pentru neplăcerile produse.

În momentul în care am apăsat pe „trimite”, au luat sfârșit doisprezece ani din viața mea.

L-am sunat pe Osman. Nu știa, însă a fost prima persoană căreia i-am spus. Simțeam cumva că aveam nevoie de sprijinul lui. Acum atâția ani porniserăm pe acest drum împreună; el părăsise HT cu mult înainte s-o fac și eu, simțeam că merită să afle ce am decis. „Bun, a spus el, nu te îngrijora, islamul este mult mai important ca HT”. Încă nu știa că tocmai interpretarea *politizată* modernă a islamului era de fapt cea cu care aveam o problemă, dar nu mă lăsa inima să-i spun.

Imediat după aceea, am sunat-o pe Abi. Când i-am spus la telefon, a izbucnit în plâns de bucurie. „În fine, în fine, fiul meu, știam eu că vei lua decizia cea bună. Intuisem eu că asta se întâmpla cu tine. Sunt atât de mândră de tine, mulțumesc lui Dumnezeu, mulțumesc lui Dumnezeu! striga ea. Toți acești ani am așteptat să te aud spunându-mi asta, știam eu că, în cele din urmă, vei vedea

---

adevărul. Cum să nu-l vezi? Ești fiul meu, te-am purtat în pânțece, sunt atât de mândră de tine!”

Dar relația cu Rabia se deteriora de la o zi la alta. Doream cu disperare să găsesc locul în care să aflu cine sunt, să mă regăsesc încetul cu încetul. De fiecare dată când mă ruga să petrec mai mult timp acasă, mă simțeam sufocat, căci încercam să mă îndepărtez de orice asociere cu HT și cu ideologia organizației. Era o situație teribilă. Sentimentul de vinovăție mă măcina; mă simțeam la fel de crud, dacă nu mai crud ca Aman al-Dawlah. Dar trebuia să mă redefinesc, înainte să las pe cineva să intre în sufletul meu.

Oricât de mult s-a străduit Rabia să-l redescopere pe Maajid cel care fusese luat brusc de lângă ea în acel apartament din Alexandria, pentru mine nu mai era cale de întoarcere. Văzusem prea multe, aflasem prea multe pentru a mai fi vreodată același Maajid cu care se căsătorise. Cred că, din multe puncte de vedere, pe vremuri eram o persoană mai simpatică și, ca atâtea persoane simpatice care vor să preia puterea, voiam să-i oblig pe toți ceilalți să fie simpatici. Asta se numește totalitarism. Acum mă consideram o persoană îngrozitoare, plină de vinovăție față de ceea ce vedeam că se petrece cu căsătoria mea. Cu toate acestea nu-mi mai doream ca lumea să fie simpatică. Doream doar ca toată lumea să lase în pace pe toată lumea. Doream doar să fiu lăsat în pace. Și am început să stau acasă din ce în ce mai puțin. Voiam cu disperare să scap de claustrofobia islamismului, de noua mea închisoare.

Însă nu aveam unde mă duce, unde dormi. Astfel, am început să dorm învelit cu o pătură pe bancheta din spate a rablagitei mele mașini de student, un Renault Clio, parcat în fața universității mele, în Russell Square, în vreme ce examenele finale băteau la ușă. Dacă ultimele zile de la Newham au fost cele mai degradante din viața mea, iar cele petrecute în carceră cele mai negre, atunci acestea au fost zilele în care m-am simțit cel mai stingher. Încă păstrez pătura aceea în spatele mașinii, pentru orice

---

eventualitate. Trist, însingurat, confuz și neîncrezător, aveam nevoie de ajutor pentru a mă regăsi, însă nu mă puteam bizui pe nimeni, pentru că singurii oameni care cunoșteau iadul din sufletul meu mă considerau acum un trădător. Aveam nevoie de Abi, voiam acasă. În timp ce dormeam în acea mașină, am căpătat certitudinea că nu mă voi putea elibera de islamism trăind alături de Rabia.

Nu mă lăsa sufletul să-i spun în față că o părăsesc, așa cum făcusem cu Nasim. Știam că aceasta nu va duce decât la alte certuri inutile. În schimb, i-am lăsat o scrisoare în care-i anunțam decizia mea și, pur și simplu, am plecat. După unul dintre examenele mele finale, Rabia a apărut la SOAS cu rudele ei: cele două surori ale ei și cumnatul mă căutau încercând să ne împace cât mai repede. Dar nu am vorbit cu ei. Nu mai știam cine sunt, cum aș fi putut vorbi cu ei? Mi-a trebuit toată voința de care eram capabil ca să mă întorc și să fug de ea în ziua aceea.

Și chiar am fugit. Lăsându-i mașina mea acasă, am luat mașina unui prieten și, demarând, am văzut-o pe Rabia alergând după mine pe mijlocul drumului, strigându-mi numele, implorându-mă să mă opresc. Accelerând, am văzut privirea ei îndurerată. M-am disprețuit pentru ce a trebuit să fac în ziua aceea.

Capitolul 27

Intimidare civico-democratică

Am petrecut treisprezece ani din viață ca membru Hizb al-Tahrir. Treisprezece ani ca ideolog islamist profund devotat, total pregătit de sacrificiul suprem pentru cauza mea. Drumul străbătut de la ieșirea din închisoare până la părăsirea organizației nu a fost unul ușor. La urma urmei, erau multe motivele pentru care nu ar fi trebuit să demisionez și foarte puține pentru care ar fi trebuit. Încă nu înțeleg cum am trecut prin această perioadă, căci multe mă trăgeau înapoi. Furia era un factor important care-mi întuneca judecata. Efortul de a alunga furia gândindu-mă la ce ni s-a întâmplat în pușcărie mă istovea psihic. Eram prizonieri de conștiință adoptați de Amnesty International

---

- cum își putea petrece Tony Blair vacanțele în Egipt, plătit de statul egiptean, în vreme ce niște britanici erau torturați acolo? Cum putea protesta lumea față de atrocitățile teroriștilor, câtă vreme guvernele se purtau în același fel? Soțiile erau dezbrăcate la piele și torturate în fața soților. Copiii erau electrocuțați. Uneori, oamenii cădeau din picioare și mureau în închisoare din pricina rănilor provocate de torturi. Pe parcursul a cincisprezece ani, mii de oameni au fost închiși fără a fi puși sub acuzare. Dintre cei închiși, unii se stropiseră din disperare cu petrol lampant și își dăduseră foc.

Am fost martor la toate acestea. Totuși Egiptul era al doilea mare beneficiar al ajutorului american, un aliat.

Astfel, discursul justificativ islamist despre ciocnirea civilizațiilor - *kuffar* împotriva musulmanilor - rezona și mai puternic în mintea mea. Acesta era un război fără reguli. Neoconservatorii spusese în mod răspicat acest lucru. Singura voce care s-a auzit a fost vocea puterii, un motiv cu atât mai întemeiat pentru islamisti să preia frâiele unei asemenea puteri. Să abandonez islamismul? Și să mă alătur cui? Exista un discurs alternativ? Ca islamist, m-am bucurat de susținerea a mii de oameni îndârjiți, dintre care mulți muriseră pentru cauza mea. Unde erau martirii musulmani ai pluralismului? De ce fuseseră ridiculizați sau ignorați cei puțini care vorbiseră răspicat?

Mă căsătorisem cu o soție islamistă, toți prietenii mei și mulți membri ai familiei erau islamisti. Păraseam o mișcare mondială, fiind eroul ei, pentru a devenit un renegat. Ce să-i spun Rabiei? Ce să-i spun unchiului ei, Abdul Rauf, căruia, după ce l-am recrutat pentru Hizb al-Tahrir, i-au dislocat șira spinării în închisorile Pakistanului? Cum să dau ochii cu verișorul ei, a cărui mamă a murit din cauză că el nu era eliberat din închisoare, deși își ispășise condamnarea? Ar fi trebuit să mă uit în ochii acestor oameni și să le spun: totul a fost o greșeală. Am greșit atât de mult.

Și ce dacă? De ce ar trebui ca eu să fiu singurul care-și recunoaște greșelile? Nu e mai importantă câștigarea

---

războiului decât adevărul? La această maximă știam că au subscris și unii de la stânga, stânga retrogradă. Pentru ei, victoria împotriva capitalismului era cu mult mai importantă decât cei pe care și-i alegeau ca aliați. Astfel am observat cum ideologia noastră câștiga teren în vreme ce ni se oferea timp de emisie în calitate de comentatori politici musulmani. Am observat cum eram răsfățați din ignoranță de liberali bine intenționați și de stângiști motivați ideologic; cât mai râdeam noi, islamiștii, de naivitatea lor. Extrem de apreciatul film *Persepolis* surprinde cu multă acuitate eșecul stângii în Iranul prerevoluționar. Acolo, stânga s-a alăturat susținătorilor lui Khomeini, crezând în promisiunile lui cu privire la un viitor mai luminos, pentru a fi epurați sistematic după revoluție. Islamiștii sunt decși să refacă o asemenea alianță tactică pentru crearea unei lumi unite. De ce să renunți la islamism dacă, făcând aceasta, ar însemna să fii denunțat ca un neoconservator de criticii „neutri” nemusulmani, care dau legitimitate retoricii ciocnirii civilizațiilor, inspirată de islamiști?

În ciuda tuturor acestor argumente, singurul motiv pe care nu-l puteam ignora, singurul motiv care a crescut în mine până m-a umplut de sentimentul vinovăției era faptul de a fi înțeles că abuzasem de credința mea pentru un proiect politic. După ce am învățat în închisoare că islamismul nu însemna religia islamului, ci mai degrabă era o ideologie politică îmbrăcată în haine islamice, nu mă mai simțeam vinovat doar pentru că criticam un sistem politic inspirat de concepte moderne europene, justificate prin norme din secolul al VII-lea. În ciuda tuturor lucrurilor care mă trăgeau înapoi și despre care am scris mai sus, dorința mea de dreptate mă îmboldea să merg înainte. Încă de când eram copil, am considerat intolerabile necinștea, nedreptatea și oprimarea. Iar acum, uitându-mă înapoi, la anii care trecuseră, am văzut mai clar ca oricând că ne folosiserăm de aceste nedreptăți pentru a înfăptui propriile nedreptăți, nu doar împotriva nemusulmanilor, ci și, mai grav, împotriva altor musulmani.

Cât de mult uzasem, ba chiar abuzasem de nemulțumirile oamenilor pentru a le face să se potrivească agendei noastre ideologice! Ce aveau de-a face invadarea și ocuparea unor teritorii cu impunerea codului vestimentar asupra musulmanilor? De ce ar trebui ca soluția la problema dictatorilor arabi seculari să fie dictatorii arabi islamști? Ce însemna intervenția străină de era nevoie să reducem la tăcere gândirea critică și dezbaterile libere, etichetându-le drept erezie și blasfemie? Ca reacție la propria nesiguranță legată de identitatea și poziția noastră în lume, noi, nu altcineva, noi am devenit adevăratul obstacol în calea progresului alor noștri.

Dar ce problemă ridică islamismul câtă vreme rămânea pașnic? Nu era dreptul musulmanilor să adopte orice ideologie vor? Desigur, era dreptul musulmanilor să creadă că o versiune a islamului trebuie impusă ca lege în societățile lor, așa cum este dreptul rasiștilor să creadă că toți cei care nu au pielea albă ar trebui deportați din Europa. Dar răspândirea acestor idei nu ar duce decât la divizarea și balcanizarea societăților. Dacă pericolele rasismului sunt evidente, chiar și într-o formă neviolentă, același lucru este valabil și pentru islamism. Politicile identitare comuniste, autosegregarea și gândirea de grup sunt cu mult mai dăunătoare societăților pe termen lung decât bombele care explodează aici, colo, pentru că acesta este mediul care dă naștere celor care fac bombe. E ciudat că Hizb al-Tahrir înseamnă în limba arabă Partidul Eliberării. Am confiscat mințile maselor musulmane, în vreme ce acele minți aveau nevoie să fie eliberate.

Astfel, încet și singur, am început să analizez ultimii mei treisprezece ani de îndoctrinare, concept cu concept. Idei pe care le considerasem cândva sacrosancte îmi apăreau acum ca niște grosolane înșelătorii politice. Întregul meu caracter trebuia să se schimbe. Trebuia să-mi reevaluez în întregime criteriile morale. Nu contestam doar terorismul jihadist, așa cum făcuseră cei din Gama'a în „revizuirile” lor. Era prea simplu. Nimeni nu merită să i

---

se mulțumească pentru că nu te ucide din întâmplare. Nu, trebuia să merg mai departe. Trebuia să pun sub semnul întrebării însăși baza ideologiei. Ideea că o interpretare a islamului trebuie impusă ca lege de stat mi se părea acum neislamică, contraproductivă și contrară a ceea ce era în mod fundamental just.

Această sufocantă, totalitară ideologie a victimizării și-a asumat responsabilitatea unei reforme rupte de oamenii noștri, găsind satisfacție în blamarea celorlalți pentru propriile noastre boli. Nemulțumirile mele politice erau încă prezente, dar înțelegeam acum că nu mai aveam nevoie de islamism pentru a face campanie împotriva lor. Islamismul devenise de fapt una dintre nedreptățile care trebuiau înfruntate. Atunci când am început să formulez această idee, am fost șocat de mulțimea lucrurilor pe care trebuia să le facem. Până atunci, guvernele occidentale, guvernele țărilor cu majorități musulmane, mass-media și sute de mii de tineri musulmani de pe tot globul ajunseseră să considere că islamismul este islam. A părăsi islamismul era un lucru, dar a-l contesta fățiș era altceva. Cine putea ști însă mai bine acest lucru decât cineva care cunoștea ideologia la perfecție?

Îmi simțeam capul greu când mi-am dat seama de misiunea uriașă care mă aștepta. Cei mai mulți musulmani nu sunt islamisti, însă discursul era dominat de minoritatea organizată. Islamismul se strecurase în sufletul musulmanilor de optzeci de ani, și puține s-au făcut pentru a-l contesta. Da, unele asociații musulmane au insistat asupra necesității unui islam tolerant, dar nu era suficient. Bunul islamist va prelua pur și simplu acest mesaj în ideologia sa politică, așa cum o tăcuserăm și noi. Noi toleram diferite curente ideologice musulmane și eram bine organizați atunci când ne confruntam cu nemusulmanii. Țelul nostru era ca, făcând astfel, să atragem pe toată lumea în realizarea obiectivului nostru politic, neținând cont de înguste interese sectare.

Dacă nu vor sta unite toate comunitățile, în special cele musulmane, în demersul de recuperare a credinței, nu

---

vom avea nicio șansă să contestăm această ideologie care a crescut printre noi. Aceasta însemna, de asemenea, că unii stângiști și liberali bine intenționați trebuiau să nu mai promoveze un proiect global totalitar, teologico-politic. Și mai ales însemna că musulmanii normali ar trebui să ia atitudine, închizând ușa islamismului.

Cel mai important este ca liderii și teologii musulmani să fie fermi în fața acestui atac ideologic împotriva credinței noastre. Și, în vreme ce teologii sunt în special responsabili de conducerea rezistenței musulmane împotriva islamismului, nu trebuie să se aștepte nimeni ca musulmanii să facă asta dacă sora geamănă a islamismului, islamofobia, nu va fi și ea combătută. Și cu toate că nu orice critică a islamului este islamofobie, există mulți oameni care au o irațională frică de islam. Islamofobii și islamiști au un singur lucru în comun: ambele categorii insistă asupra faptului că islamul este o ideologie politică totalitară în dezacord cu democrația liberală și că ciocnirea celor două sisteme va fi inevitabilă. O extremă cere interzicerea Coranului, cealaltă vrea să interzică tot, mai puțin Coranul. Împreună, ele formează negativul și pozitivul unui detonator de bombe. Până când nu se va pune în practică tot ce spuneam mai sus, sunt puține șanse ca acest discurs alternativ să apară.

Aceste idealuri și acest discurs alternativ – respectarea drepturilor fundamentale ale omului, pluralismului, libertăților individuale, credinței și democrației – trebuie reconciliate cu islamul nu în turnul de fildeș al lumii academice, ci afară, în inimile oamenilor. Pentru a realiza acest deziderat, trebuie să pătrundem în toate elementele societății cu discursul nostru alternativ, cu acest discurs: în politică, mass-media, arte, social media, mediul academic și opinia publică. Ne trebuie susținerea statelor, partidelor, coalițiilor și mișcărilor; avem nevoie de idei, discursuri argumentative, lideri și simboluri, exact așa cum face islamismul încă din anii 1920.

De decenii, cadrele islamiste fac propagandă

---

ideologiei lor în rândul maselor, în societățile vizate de ei, în vreme ce liberalii musulmani fie se izolează în vilele lor, fie se amestecă în politica viciată a regimurilor lor. Ca islamiști, consideram aceste elite musulmane liberale rupte de realitate și de sentimentele oamenilor obișnuiți.

Se mai miră atunci cineva că islamismul a devenit cel mai eficient fenomen social printre musulmanii de pe tot globul, în dictaturi și deopotrivă în democrații? Dictatorii vor încerca fie să și-i asocieze, fie să-i suprime cu brutalitate. Ambele tactici au contribuit inevitabil la dezvoltarea sa. În democrații, politicile electorale nu pot reacționa decât la voturi, iar dacă cel mai organizat bloc este cel islamist, acesta va avea calea deschisă, intimidând guvern după guvern cu utilizarea oportunistă a islamului pentru a influența politica. De ce sunt oare speriate guvernele de pretutindeni să nu supere gigantul adormit al islamismului? De ce au cedat treptat în fața islamizării societăților lor? De ce nu se tem de un lobby democratic intern similar? Unde a fost intimidarea democratică? Îmi dădeam seama acum de necesitatea unei noi mișcări sociale radicale, echivalente Frăției Musulmane, mai presus de obiectivele partinice pe termen scurt, care să pledeze în favoarea culturii democratice în comunitatea musulmană: o intimidare civico-democratică în vederea democratizării.

Stând izolat în casa lui Abi din Southend, mi-am dat seama că acea căutare a dreptății începută acolo era departe de a se fi încheiat. Știam acum ce trebuie făcut și ce costuri presupunea aceasta.

Capitolul 28

Scuze după un deceniu

Organizația noastră de combatere a extremismului, denumită Quilliam, a fost înființată în locul în care s-au petrecut atacurile din 7 iulie 2005. La doi ani după atentatele cu bombă, viața Londrei își continuase cursul și, în afara plăcii comemorative din Tavistock Square, revenise în mare parte la normal. Autobuzul londonez cu acoperișul distrus fusese luat de multă vreme din zonă, iar

---

imaginea sa era de-acum filă de istorie. O altă mașină de pe linia 30 continua călătoria pe care ar fi trebuit și-o încheie acel autobuz, trecând pe lângă un Renault Clio rablagit, parcat acolo. Înăuntru, un student epuizat încearcă să doarmă, încovrigat sub o păturică pe bancheta din spate.

După ce i-am scris Rabiei un bilet de despărțire și m-am mutat înapoi la Abi, mi-am lăsat mașina la ea. Dar în perioada dinainte, în săptămânile de după demisia mea din HT și în timpul înstrăinării mele de ea, mașina devenise casa mea. Aveam de susținut examenele finale și trebuia să stau mai degrabă la Londra decât la Abi, în Southend. Când am părăsit HT, mi-am părăsit și prietenii. Viața mea se contopise atât de mult cu cea a organizației, încât întregul meu cerc social a dispărut odată cu aceasta. Nu aveam serviciu și nici bani, astfel că mașina a devenit locul în care mă întorceam la sfârșitul zilei. Mă învârteam puțin prin zonă până găseam un spațiu pe una dintre străzile de lângă SOAS – Tavistock Square, Russell Square, de regulă – și acela era locul în care-mi petreceam noaptea.

Dar nu a fost chiar rău. Ceremonia finală de absolvire, petrecută la zece ani după ce m-am înscris la facultate, a fost un spectacol memorabil. Din cauza numărului prea mare de absolvenți, SOAS nu mai avea locuri în aula centrală. Administrația a decis în mod arbitrar ca unii dintre noi, în ordine alfabetică, să-și primească diplomele și apoi să meargă într-o încăpere alăturată pentru a urmări ceremonia de absolvire prin intermediul unei legături video. Am așteptat zece ani acest moment, familia mea stătea mândră în aulă, așteptându-mă fără să știe că nu voi sta lângă ei. SOAS alungase pe cine nu trebuia de la propria lui ceremonie de absolvire. Imediat i-am strâns și i-am organizat pe studenții care erau de-acum foarte supărați. Eram indignați și am transmis că voi refuza diploma dacă nu ne fac loc tuturor în aulă. Cei mai mulți studenți mi-au urmat exemplul, iar cei care voiau pur și simplu ca ceremonia să continue nu prea aveau argumente împotriva raționamentului meu: dacă

închisoarea nu m-a putut opri să termin facultatea, ar fi fost culmea să mă oprească acest lucru. Am anunțat că refuzăm să cooperăm și am protestat ocupând sala în care ne aflam. Administrația n-a avut încotro și a trebuit să cedeze. În cele din urmă, s-a propus un compromis de ultim moment: ni s-a spus că putem sta pe scările din aulă și am fost imediat de acord.

Un capriciu al sortii a făcut ca, în aceeași zi, Irene Khan, pe atunci secretar general al Amnesty International, să primească titlul de doctor honoris causa din partea SOAS. Irene era pe scenă și a asistat la ceea ce s-a întâmplat după aceea. Când a fost rostit numele meu, m-am grăbit către scenă și, copleșit de bucurie, am îmbrățișat-o pe doamna rector al universității și am ridicat mâinile, salutând momentul. Spre surprinderea mea, studenții au început să-mi scandeze numele și m-au ovaționat în picioare. Când o îmbrățișam, doamna rector m-a întrebat:

— De ce ești ovaționat în picioare?

— O, nu cred că vrei să știi, am răspuns eu râzând.

Draga mea prietenă Amira Hârb aștepta să-i vină rândul după mine. Din acea zi, Amira nu a încetat să-mi spună în glumă că apariția ei pe scenă după mica mea reprezentație a provocat o imensă dezamăgire.

În anul respectiv, înainte de absolvire, am avut unul dintre acele momente în care totul pare să fie în favoarea ta. Chiar atunci când toți prietenii mei din HT au început să mă atace cu răutate - Trădătorule! Vândutule! Agentule! - am dat peste cineva pe care-l cunoscusem odinioară.

— Maajid! *Subhan Allahi Habib* - dragă prietene, te-ai întors din Egipt. Am văzut știrile la televizor. Cum te simți?

Pe treptele SOAS, exact unde-l lăsasem, purtând încă haina aceea care devenise semnul lui distinctiv, era nimeni altul decât Ed Husain, care studia acum pentru doctorat.

Uneori, în viață, poți avea norocul nesperat să descoperi o prietenie care supraviețuiește în ciuda unei

---

lungi despărțiri, în ciuda tramei care a întrerupt-o. Trecuseră zece ani, dar legătura dintre noi rămăsese la fel de solidă ca întotdeauna. Am uitat amândoi repede acel incident petrecut chiar pe treptele unde ne aflam acum, când Tony Blair ajunsese subiect de dispută între noi, și am început în schimb să vorbim despre lucruri mai vechi sau mai noi. Ed scria la cartea lui foarte apreciată, intitulată *The Islamist*, care va fi publicată cam în aceeași săptămână în care eu am părăsit HT. Simțind că modul meu de a gândi se schimbase considerabil, m-a rugat să mă uit peste carte și să-i spun ce cred despre capitolele referitoare la Newham, ceea ce a servit ca un memento, dacă aveam nevoie de unul, al drumului lung pe care-l străbătusem. De acum știam că urma să părăsesc HT, dar nu informasem pe nimeni încă. De fapt, prima versiune a cărții *The Islamist* se încheie cu o speculație: ce direcție va urma HT, direcția moderată a lui Maajid Nawaz sau cea intransigentă a lui Jalaluddin Patel?

Conversațiile și dezbaterile pe care le-am avut pe bancheta din spatele mașinii mele în timpul acelor deprimante zile au fost esențiale pentru stabilirea unei direcții comune în anii ce au urmat. Acel rablagit Renault Clio albastru ne-a fost de mare folos și nouă, și lumii. Amândoi consideram că nu era suficient să părăsim pur și simplu HT.

— Trebuie să reformăm modul în care noi, musulmanii, înțelegem politica și să revigorăm cunoașterea jurisprudenței noastre tradiționale pe calea sufită, sugera Ed.

— Nu, *habib*, ai încredere în mine, totul, absolut totul trebuie reformat, și asta include tradiționala... ceea ce eu numesc medievala noastră jurisprudență. Pur și simplu, nu are nicio legătură cu problemele lumii contemporane.

— Dar asta... asta nu e altceva decât o revizuire completă a credinței, exclamă Ed.

— Exact. Vorbesc despre respectarea cu sfințenie a libertăților absolute, a drepturilor omului, despre respectul pentru libertatea individuală, despre drepturi pentru femei

---

și punerea de acord a datelor științei moderne cu interpretarea islamică. Și nu mă refer la simandicoasele cercuri academice sau teologice, asta s-a mai făcut, ci la lumea reală, exact cum am făcut pentru islamism odinioară.

— Da, putem începe să facem misiune pentru promovarea acestor valori, cum făceam pe vremuri la Newham pentru HT. Scânteia din ochii lui Ed începu să-i trădeze entuziasmul.

— Așa e! Misiune pentru un spațiu neutru din punct de vedere religios în sfera publică, *dhormo niropekhota*, cred că așa i se spune în bengaleză. Știi, e atât de rău că în limba urdu nu există un cuvânt potrivit pentru secularism. Ei folosesc *laadeeniyat*, care înseamnă „fără religie”. Cu o asemenea traducere, evident că islamismul va avea un avantaj serios.

— Îți dai seama, avem de muncit serios, Maajid, vom fi atacați din toate părțile, spuse Ed pe un ton cam prea nerăbdător. Dar știu clar cum trebuie să pornim. Hai să pornim totul cu un grup de specialiști, să împrăștiem semințele acestei idei în toată lumea și să-l numim după englezul care a deschis prima moschee în Anglia, ca să fie clar că islamul nu a intrat mereu în coliziune cu societatea. Numele lui era William Quilliam!

Și uite așa s-a născut, într-un vechi Renault Clio, parcat undeva în Russell Square, în Londra, ideea ca noua organizație, Quilliam, să fie începutul acestei noi și radicale direcții de gândire.

În Europa, islamiștii n-au făcut altceva decât să întoarcă în timp cu o generație comunitățile musulmane. Au creat o agendă separatistă, care a început parcă să se împlinească de la sine. Din dorința de a protesta împotriva discriminării, tot ce au realizat ei a fost să accentueze segregarea, iar creșterea imobilismului social a intensificat discriminarea, nu a redus-o. Când Omar Bakri Mohammed a părăsit HT, a fondat organizația al-Muhajiroun, care a protestat în Wootton Bassett față de aducerea în țară a trupurilor soldaților morți în Afghanistan. Ca răspuns la

---

aceasta, a fost înființată Liga Engleză a Apărării. Islamismul, cu alte cuvinte, risca să facă situația și mai rea, în loc s-o îmbunătățească, ducând la perpetuarea ciclului rasism, extremism islamist, rasism intensificat, extremism islamist intensificat și așa mai departe. Nu e de mirare atunci că propria fiică a lui Omar Bakri, Yasmin Fostok, a devenit atât de dezamăgită de retorica tatălui ei, încât, într-un monumental act de sfidare, a părăsit casa și s-a angajat la un club de striptis, declarându-și profesiunea cu multă mândrie în presa de scandal.

Situația a fost exacerbată de lipsa de înțelegere cu privire la esența islamismului. Guvernele permiteau ca islamistii să conducă dezbaterile și luau de bună afirmația lor că ei sunt vocea majorității musulmane. Acest fapt era pur și simplu neadevărat: islamismul era un fenomen politic modern, cu opinii la fel de ofensatoare precum cele susținute de organizațiile de extremă dreapta - de pildă antisemitismul și homofobia. Dar guvernul și societatea s-au împotrivit instinctiv punerii în discuție a islamismului de teamă să nu se spună că dau dovadă de rasism.

Politica oficială era o formă de orientalism. Aceasta îi considera în mod paternalist pe toți musulmanii ca „o comunitate”, așa-numitul „vot musulman”; ea avea nevoie de un „șef nativ” care să vorbească în numele său. În loc să fie reprezentați de membrii lor în parlament, ca toți ceilalți, musulmanii au fost încurajați să caute o reprezentare separată, printr-o organizație politică exclusiv musulmană. În concepția „bieteilor băștinași”, se pornea de la presupunerea arogantă că islamismul era adevărata expresie a autenticității noastre, chiar dacă așa-numiții moderați încercau să se distanțeze de el. Într-un fel de rasism de-a-ndoaselea, valorile liberale trebuiau să fie promovate de albi civilizați, iar musulmanii cei cu piele măslinie nu trebuiau judecați după aceleași standarde, ci după cultura lor „autentică”. Aceasta era „o sărăcie colonială a așteptărilor”, care duce inevitabil la segregare, lipsa de aspirații, așteptări privind o atitudine condescendentă și plafonare profesională pe criterii

---

culturale, blocând practic mobilitatea socială și progresul musulmanilor din Europa.

Ed și cu mine voiam să vorbim despre toate acestea. Voiam mai puțină separare a comunităților și mai multă implicare a musulmanilor în fiecare aspect al vieții sociale: aceștia să se concentreze mai puțin pe diferențe și mai mult pe similitudinile culturale. Societatea majoritară, nu doar musulmanii, avea marea responsabilitate de a face ca toate acestea să se întâmple. Statul s-ar putea implica, însă nu ar putea niciodată coordona procesul: să impui idei ca democrația și drepturile omului ar stârni împotriviri. Schimbarea ar trebui să vină chiar din interiorul comunităților – înflorirea mai multor idei liberale prin dezbateri și discuții civice. Pentru a avea succes, inițiativa noastră trebuia să fie exact opusul neoconservatorismului, un proces pornit de jos în sus, și nu impus de sus în jos.

Fasonarea acestor idei în ceea ce a devenit mai târziu organizația Quilliam nu s-a petrecut peste noapte. Ed și cu mine am avut multe discuții, ba uneori eram și în dezacord, în timp ce ne zbăteam să decidem unde și cum să începem. Nu eram primii oameni care doreau să schimbe lumea. Să găsim ideile era, dintr-un anumit punct de vedere, partea ușoară. Partea dificilă era cum să le ducem mai departe: cum să transformăm discuțiile noastre însuflețite în acțiune. Ce ar presupune de fapt acest proces? De unde ar putea să vină banii pentru a finanța organizația? Și de unde să începem?

Ceea ce ne-a încurajat chiar de la început a fost reacția oamenilor la ideile noastre. Acestea erau cea mai evidentă și mai credibilă perspectivă din interiorul organizațiilor islamiste și din închisorile în care aceștia erau ținuți de care a beneficiat vreodată societatea majoritară. Odată publicată, cartea lui Ed a stârnit atenția presei și discuții în mass-media. În urma publicării ei, când mi-am anunțat în fine demisia din HT, am mers să-l întâlnim pe Peter Barron, pe atunci redactor la *Newstiight*, cea mai importantă emisiune de știri de la BBC, care a acceptat să facă un material mai lung despre plecarea mea

---

din HT. La sfârșitul lui 2007, povestea mea a fost „vedeta” programului de știri, iar producătoarea, Sara Afshar, a reușit să aloce peste șaptesprezece minute pentru acel film: erau atât de dornici să le vorbesc, încât mi-au permis să-mi spun povestea direct în fața camerei, și nu intervievat de un jurnalist.

Însă nu doar jurnaliștii erau interesați de povestea mea, ci și guvernul. În ziua în care urma să fie transmis materialul în cadrul emisiunii *Newstiight*, Ed și cu mine am fost invitați la Departamentul comunităților și administrațiilor locale din cadrul Ministerului de Interne pentru a-i informa în legătură cu islamismul. Pe când intram în sală, mi-am dat seama cât de importantă era întâlnirea: pe lângă Hazel Blears, pe atunci ministru al comunităților, erau prezenți ministrul de externe David Miliband, ministrul de interne Jacqui Smith și Charles Farr, director general al Biroului de Securitate și Combatere a Terorismului.

Ultima dată când fusesem întrebat de un oficial care sunt convingerile mele politice, am fost amprentat și mi s-a luat ADN-ul în camera de interogatoriu a aeroportului Heathrow. Iată-ne aici, spunându-ne opiniile în fața a trei dintre cei mai importanți membri ai guvernului britanic. Mai târziu, în aceeași săptămână, după ce materialul a fost transmis la *Newsnight*, am primit un telefon de la Abi, care era destul de amuzată. „Nu vei ghici niciodată cine a venit să mă vadă după ce povestea ta a fost transmisă la *Newstiight*”, îmi spuse ea printre hohote de râs.

„Cei de la poliția din Essex. Au venit să-și ceară scuze că te-au arestat sub amenințarea armei când aveai cincisprezece ani. Au văzut povestea la televizor și s-au simțit cu musca pe căciulă”. Am izbucnit și eu în râs. Acesta era momentul „rucsacului verde” pentru mine în relația cu poliția. Mesajul meu ajungea la oameni, însă, de astă dată, era un mesaj democratic, ceea ce mi-a dat curaj.

Așa s-a născut Quilliam: ideea noastră era să creăm primul centru de combatere a extremismului la nivel mondial. Cream o tribună de la care puteam pune în

---

discuție discursul dominant al islamismului. Puteam vorbi, dezbate, face lobby, informa, mobiliza, scrie, publica și ne puteam organiza pentru a răspândi un discurs alternativ la cel islamist, sperând ca demersul nostru să contribuie la proliferarea ideilor noastre.

Problema era finanțarea. Să pui pe picioare așa ceva nu costa puțin: erau cheltuielile de funcționare a unui birou și de angajare a personalului, costul deplasărilor la conferințe în Marea Britanie și în alte țări cu scopul de a ne răspândi mesajul. Am călătorit prin țară, întâlnind personalități religioase, foști islamisti și oficiali guvernamentali, în încercarea de a crea o bază pentru organizația noastră. Am abordat musulmani de pe scena politică neislamistă, oameni ca ferventul meu susținător Iqbal Wahhab și prieteni ca Nadeem și Tariq Shah, pentru sfaturi și îndrumare. Voiam să aducem suficienți oameni alături de noi pentru a crea o masă critică. Dar nu aveam nicio idee de unde ne-ar putea veni banii. Eram încă studenți amândoi. Ed lucra în continuare la teza de doctorat de la SOAS; eu, terminându-mi studiile de drept la SOAS, mă înscriesem la un masterat în teorie politică la London School of Economics. Și astfel, pentru început, Ed și cu mine ne-am folosit cărțile de credit și descoperitul de cont pentru a plăti tot, o cale sigură de a acumula mii de lire datorii. Dar aceasta era creația noastră și ne doream cu disperare ca ea să aibă succes.

În cele din urmă, cartea lui Ed ne-a deschis calea. Cineva care citise *The Islamist* și fusese impresionat de ideile noastre ne-a prezentat unei organizații din Kuweit numite Fundația Babtain. Ne-am întâlnit cu reprezentanții lor la Londra și le-am explicat viziunea noastră în legătură cu Quilliam. Spre încântarea noastră, ei au acceptat, în cele din urmă, să ne dea banii de început pentru a pune organizația pe picioare. Drept rezultat, am putut înființa un birou și am angajat doi foști islamisti, Dawud și Rashad, care ni s-au alăturat pentru a forma împreună prima echipă a biroului Quilliam.

În ianuarie 2008, chiar în spatele Russell Square, la

British Museum, cu multă publicitate și mari așteptări din partea publicului, Ed Husain și cu mine am lansat Quilliam, prima organizație de combatere a extremismului pe plan mondial. Simt încă uluit de cât de repede am reușit să punem lucrurile la punct - n-a fost de ici, de colo să ajungem, în mai puțin de un an, de la o discuție purtată pe bancheta din spate a unui Renault Clio la o organizație de sine stătătoare, în timp ce studiam pentru masterat. Au vorbit în acea zi în favoarea demersului nostru lordul Paddy Ashdown, Jemima Khan și alții. Dar am fost impresionat de discursul ținut de Rachel North, supraviețuitoare a atentatelor din 7 iulie, care a emoționat asistența până la lacrimi povestind despre supliciul de a fi fost martor ocular la atentatele cu bombă de la Londra și despre încercările sale de a se împăca cu sine însăși și de a împăca comunitățile.

Cu toate acestea nu toți membrii comunităților musulmane au vrut să ne felicite pentru munca noastră. Deși părăsise de multă vreme HT și nu era de acord cu organizația respectivă din multe puncte de vedere, fratele meu, Osman, prietenul și protectorul meu din copilărie, nu era deloc de acord cu lupta noastră împotriva islamismului. La fel și verișorul meu Yasser, care, în acel moment, părăsise și el HT; acesta adoptase punctul de vedere al lui Osman, conform căruia, punând la îndoială ideologia în sine, mergeam mult prea departe. Inevitabil, relația noastră a suferit.

Dintre toți prietenii mei foarte apropiați din copilărie, care mai înainte mă respectau pentru abnegația mea față de islamism, foarte puțini erau acum de acord cu activitatea mea. Din partea acestor vechi prieteni, mi se părea că atacurile cele mai înveninate aparțineau grecului Nas. Îmi amintesc sentimentul pe care l-am avut când Nas a început ceea ce părea a fi campania lui personală împotriva mea, desfășurată on-line, în moscheea întemeiată de bunicul meu și în comunitatea locală. Singurul care m-a apărât dintre vechii convertiți la cauza noastră și care m-a încurajat discret în acele zile de

---

Început a fost prietenul nostru de origine kenyană Moe, care fusese atacat cu ani buni înainte de skinhead cu un ciocan. Un moment deosebit de emoționant a fost când, conduși de Sav, prietenii mei de școală nemusulmani, printre care Marc, Jamie, Katrina și alții, au organizat pentru mine o petrecere de bun venit acasă, în Southend. În ciuda a tot ceea ce făcusem în perioada mea islamistă și a distanței pe care am încercat s-o stabilesc între noi, încă le păsa de mine. Adevărul e că Sav a continuat să-mi scrie în închisoare, oferindu-mi sprijinul său moral. O asemenea loialitate mă îmboldea să merg mai departe și, în fața unei asemenea dovezi de prietenie, știam că fac ceea ce trebuie.

În comunitățile musulmane din Marea Britanie, numele meu era târât în noroi. Ed și cu mine eram amândoi vizați de campanii de compromitere foarte bine organizate. Unde pe vremuri rapperii islamiști foloseau în cântecele lor vocea mea, susținătorii lor mă declaraseră acum apostat. Asemenea declarații sunt un preludiu necesar pentru ca orice atentat la viața unui musulman să fie „legal”. Echipa islamiste de agitatori umpleau țara cu informații referitoare la motivele pentru care eu și colegii mei erameretici.

În vreme ce toate acestea erau în plină desfășurare, eu eram în continuare căsătorit cu Rabia (cu toate că stăteam separat de ea). Orice posibilitate de a ne împăca a fost distrusă de fondarea organizației Quilliam. În ceea ce mă privește, am părăsit casa ei ca un fost deținut, confuz și vulnerabil din punct de vedere emoțional, care trecea printr-o fundamentală criză de identitate în cea de-a doua etapă a vieții sale. Am părăsit-o pentru că voiam să redescopăr cine eram și aveam nevoie de claritatea în gândire pe care numai însingurarea mi-o putea da. După ce am pornit în dureroasa călătorie a refacerii mele psihice și emoționale, am considerat că eram gata ca, împreună cu Rabia, să încerc să ne refacem relația.

Rabia se căsătorise cu un islamist înflăcărat, devotat și extrem de pasionat, iar acum primea în schimb un

---

musulman liberal, modelat după principiile lui Abi. Mai mult, acest liberal era decis să pună la îndoială tot ceea ce-i spusese cândva că este sacrosanct. În ciuda eforturilor depuse și multelor bătăi de cap și de-o parte, și de alta, nu am mai putut reface relația.

Rabia, dacă plecarea mea te-a rănit, să știi că ea s-a născut din durerea care a sfârtecat întreaga mea ființă. Când te-am respins, nu am respins altceva decât propriul meu suflet. Te-am abandonat, însă deja mă abandonasem pe mine însumi. Nu mai știam defel cine este Maajid. Dacă gândurile mele te-au derutat, aceea a fost doar o părticică din confuzia care m-a stăpânit pe mine.

Acum am ales ceva mult mai concret, ceva solid, ceva bun și m-am întors să-ți arăt ce am realizat și urmează să realizez în noua mea misiune, cu noul meu mesaj. M-am întors cu totul la tine, știind din nou ce vreau să fiu. A mă văduvi de aceasta m-ar distruge o dată în plus. Sunt un nimeni dacă nu mă lupt să realizez ceva. Așa sunt eu făcut. Este modul în care Dumnezeu m-a creat și, cu toate că am fost făcut cu această înclinație, am ajuns să consider deopotrivă că acesta este blestemul meu, pentru că mi-a produs o inimaginabilă nefericire. Probabil că doar timpul va spune unde va duce orgoliul meu, dacă va duce undeva. Dar tot timpul ar fi putut spune ce s-ar fi putut repara în relația noastră, dacă s-ar fi putut repara ceva. Iar acum este mult prea târziu.

După divorț, mai confuz și nefericit ca niciodată, am avut de luptat și cu buna mea prietenă Fatima, care plănuia să se întoarcă în Pakistan. Acum Fatima absolvise și era decisă să se întoarcă acasă, așa cum dorise mereu să facă. Dar, cu un eșec proaspăt într-o relație esențială pentru mine, nu voiam să-i permit celei mai apropiate prietene să dispară pur și simplu din viața mea. Întorcând subiectul pe toate fețele, am ajuns să discutăm și despre viitorul prieteniei noastre și, frustrat la maximum, m-am trezit izbind cu pumnul în peretele dormitorului meu. S-a auzit un sunet puternic, însoțit de senzația de căldură și de sângele care năvălea în degete. Mi-am dat seama pe dată

---

că îmi rupsesem oasele mâinii. Fatima a încercat să aline durerea cu apă rece și gheață, după care m-a pus cu blândețe în pat să dorm.

Reacția Rabiei față de activitatea mea nu a fost una atipică. Nu ni-i făcuserăm dușmani doar pe cei din HT, ci și cea mai mare parte a organizațiilor islamiste de toate felurile. Ed și cu mine eram acuzați de apostazie, erezie și alte lucruri mult mai rele.

În aceste zile, la doar câțiva ani după întemeierea organizației Quilliam, o asemenea reacție este mai greu de imaginat.

Odată cu proliferarea inițiativelor de combatere a extremismului, în condițiile în care participanții la dezbateri sunt mult mai bine informați, iar tinerii arabi liberali care s-au aflat în spatele multor revolte din țările arabe beneficiază de o vizibilitate sporită, contestarea islamismului a devenit un lucru tot mai obișnuit. Însă pe atunci, amenințările cu moartea și avertizările privind detonarea unor bombe la biroul nostru erau frecvente, acestea venind chiar de la membri al-Qaeda. A trebuit să instalăm scuturi antiexplozie în birou și ne-am străduit ca adresa noastră să nu fie adusă la cunoștința publicului. Chiar și acum, adresa biroului nu apare nici pe publicațiile noastre și nici pe pagina de internet, iar eu continui să fiu prudent în legătură cu deplasările mele.

La circa o lună de la inaugurarea organizației Quilliam, Ed și cu mine ne aflam în Danemarca. Cu mulți ani înainte, dacă vă amintiți, vizitasem regulat Copenhaga, recrutând membri pentru filiala HT de acolo. Acum mă întorsesem, ținând la primăria orașului o conferință în care criticam aceeași organizație la crearea căreia contribuiseam. Recruții pe care-i convinsesem să se alăture organizației erau de altă factură în comparație cu susținătorii HT din Marea Britanie: mulți dintre ei proveneau din medii infracționale, erau traficanți de droguri și gangsteri. După discursul meu, moderat de Fathi, un danez de origine turcă, Ed și cu mine am mers la rugăciunile de vineri la o moschee din apropiere. Când

---

rugăciunile s-au încheiat, Fathi se apropie de mine părând foarte îngrijorat.

— Frate Maajid, în afara moscheii este un om foarte periculos care întreabă de tine, te rog nu pleca.

Firește, fiind vorba de mine, am ieșit să vorbesc cu el.

— Tu ești Maajid Nawaz? întrebă el.

— Cine ești?

— Da, tu ești Maajid Nawaz, spuse el dând aprobator din cap și plecă cu bicicleta mai departe.

Individul era un bine-cunoscut traficant local de droguri. De îndată ce m-a văzut, a dat un telefon. Următorul lucru pe care l-am aflat a fost acela că trei mașini pline cu tineri simpatizanți islamști erau parcate la capătul drumului, așteptând să ne atace.

— Fathi, lasă-mă să vorbesc cu ei, i-am spus eu.

— Nu, frate Maajid, mi-e teamă că nu înțelegi. Îi cunosc pe tipii ăștia, au arme. Trebuie să pleci imediat.

Ed și cu mine a trebuit să ne adăpostim în camera din spate a unei librării islamice și am stat acolo ascunși până la venirea unei mașini care ne-a luat și ne-a evacuat din zonă. Eram la Copenhaga, în anul 2008, nu la Kabul, în anul 2000.

Tocmai când ne gândeam că ziua aceea nu putea fi mai proastă de atât, ne-am dat seama că greșeam. În timp ce ne ascundeam de criminalii danezi, sună telefonul lui Ed. Era cunoștința noastră de la Fundația Babbitt, care ne-a spus că se decisese să retragă fondurile pe care ni le acordaseră. Simțisem eu că nu sunt foarte bucuroși de unele declarații publice pe care le făcuserăm. Dintr-odată, tot sprijinul nostru financiar a dispărut - aveam datorii uriașe către British Museum pentru că ne găzduise inaugurarea și acum nu mai aveam cu ce plăti. Presupunând că plecam pe picioarele noastre din Danemarca, organizația era în pericol să fie desființată chiar înainte de a-și fi început activitatea.

Capitolul 29

Maimuțe de la zoo

---

*

Ed și cu mine am născocit o formulă în ascunzătoarea aceea din Copenhaga: „Noi nu renunțăm” Aceasta a devenit deviza noastră, lozinca noastră neoficială. Nu vom renunța să vorbim chiar dacă vom fi intimidați prin amenințări violente și cu atât mai puțin prin cele de ordin financiar. Organizația noastră nu avea să fie dintre cele care-și adaptează mesajul la gusturile sponsorilor. Dacă acesta era tipul de influență pe care oamenii credeau că-l pot cumpăra cu banii lor, atunci ne era mai bine fără sprijinul lor.

Ne-am lovit de aceeași problemă cu următoarea persoană care ne-a finanțat. Al doilea susținător al nostru a fost un om de afaceri egiptean, care dorea să se folosească de Quilliam pentru a promova o versiune conservatoare din punct de vedere social a islamului. L-am întâlnit la întoarcerea din Danemarca și, la finalul acelei unice întâlniri, ne-a făcut o donație însemnată ca gest de bunăvoință, drept pentru care i-am fost foarte recunoscători. Din nefericire, ca și în cazul finanțării venite de la Fundația Babbitt, ni s-au pus condiții. În loc să fie o organizație nealiniată religios, care se concentrează pe drepturile politice, susținătorul nostru voia ca organizația să devină imaginea publică a unei forme conservatoare de sufism.

Erau chiar elemente ale mesajului nostru pe care voia să le modificăm, de pildă cele referitoare la drepturile civile pentru minorități și homosexuali. Astfel că am acceptat donația, cu care ne-am acoperit datoriile, dar nu am dus relația mai departe. Și de astă dată, finanțarea a încetat.

Cealaltă sursă potențială de fonduri era guvernul. Acesta, în felul său, ridica la fel de multe probleme ca donatorii privați: o finanțare guvernamentală îi poate face pe oameni neîncrezători față de mesajul tău și ne putea face vulnerabili la acuzația că nu eram decât niște agenți guvernamentali. Oricum, am păstrat bune relații cu guvernul britanic după acea reuniune inițială din

---

Whitehall: noi îl informam la cerere, iar el a continuat să ne susțină. Dacă diversele grupări islamiste din Marea Britanie, salafiştii din toată lumea şi „Jihadul afghan” puteau primi finanţare de la guvernele britanic, saudit şi pakistanez, ne întrebam de ce cauza noastră nu ar beneficia de aceasta?

Ne-am gândit că e bine să încercăm să formalizăm puțin această relație și să vedem dacă aveau și ceva bani pentru noi. Ne-am întors la Biroul pentru Securitate și Combaterea Terorismului și am vorbit cu șeful acestuia, Charles Farr, despre situația noastră. Charles a acceptat cu amabilitate să ne susțină prin programul guvernamental de prevenire a extremismului. Am întâlnit diverși oficiali și ni s-a promis finanțare guvernamentală până când aveam să găsim surse alternative de susținere financiară. Charles Farr are meritul că ne-a ajutat să punem organizația pe picioare în acele zile de început.

După aceste prime hopuri, activitatea noastră a început să capete amploare. Am putut să vorbim public, să dezbatem, să comandăm studii și rapoarte, să facem lobby pe lângă politicieni, să ne deplasăm la conferințe, să colaborăm cu presa, să oferim sfaturi și consultanță. De la bun început însă, am înțeles că nu trebuia să ne ocupăm doar de islamism. Dincolo de cercurile musulmane, ne loveam de două tendințe dominante aflate la poli opuși: pe de o parte, „orientalismul” condescendent descris în rândurile de mai sus, iar pe de altă parte, o formă antimusulmană de conservatorism.

Ambele tabere încercau adesea să se folosească de Ed sau de mine însumi pentru a trage spuza ideologică pe turta sa. În felul său, niciuna nu era mulțumită cu jumătate din mesajul nostru. Când eram critici față de islamism, se supărau „orientaliștii”. Când enumerăm nemulțumirile sociale care inflamau discursul justificativ islamist, săreau în sus conservatorii. Descriind cândva această situație complicată, am inventat o expresie: „maimuțe educate într-o grădină zoologică”. Ambele părți voiau să ne păstreze ca pe maimuțele lor de companie într-o grădină zoologică, să

---

vină la noi ca să se distreze și să tragă foloase atunci când le convine, însă încercau să ne ignore când ideile noastre erau în răspăr cu tendințele lor ideologice.

De multe ori, după ce vorbeau cu mine, diverse persoane – de regulă liberali albi – se revoltau, susținând că habar nu aveam cum era să suferi ca victimă a societății. Ei susțineau că nu era posibil ca un om ca mine, educat, vorbind clar și purtând costum și cravată, i-ar putea înțelege pe cei care simt într-atât de disperați, încât un atentat sinucigaș cu bombe reprezintă „singura” lor opțiune. Reacțiile teroriștilor nu pot fi separate de cauzele lor sociale, mi se spunea; vina este în mod direct a societății. Era ca și cum Greierele lor nu mai funcționau cum trebuie. Pierdeam invariabil o jumătate de oră spunându-mi povestea, vorbind despre rasismul violent și hărțuierile poliției din Essex, despre tortura și regimul carceral din Egipt, dar pentru că concluziile mele nu se potriveau cu maimuța supărată pe care se așteptau s-o vadă, parcă nici nu ar fi auzit nimic din toate acestea.

— Sunt un produs pur al acestor nemulțumiri despre care tot continuați să vorbiți, le spuneam eu, acceptați-mi așadar concluziile.

Din partea stângii retrograde, a „orientaliștilor”, eram atacați de unii ca Seumas Milne, jurnalist la *Guardian*. Dinspre dreapta, am fost atacat personal chiar de conservatorul american Glenn Beck de la Fox News. Beck s-a ofensat că aveam o colaborare cu Jared Cohen de la Google și cu Departamentul de Stat în cadrul proiectului Alianța Mișcărilor de Tineret și a lansat unul dintre inflamatele sale atacuri personale împotriva lui Jared și a mea. Însă noi nu eram lacheii cuiva și, așa cum orientasem dezbateră către islamism la nivelul unor întregi societăți, intenționam s-o facem din nou cu ajutorul discursului nostru de combatere a islamismului.

Țelul nostru era să criticăm islamofobia și islamismul extremist într-un mod cât mai deschis. Apăram dreptul musulmanilor de a-și practica credința, chiar și celor care erau conservatori, dar ne opuneam vehement ideii că vreo

---

formă de islam - chiar și una „moderată” - ar trebui să devină legea vreunei societăți. Această poziție m-a pus în situații interesante cu prilejul diverselor dezbateri avute. În cadrul emisiunii *The Doña Debates*, găzduite de Tim Sebastian, am spus la un moment dat că „islamul politic” - dorința de a impune o versiune a islamului ca lege - era o amenințare, în vreme ce, în cadrul unei dezbateri organizate la New York de Intelligence Squared, am apărat religia islamului în sine ca fiind esențialmente una a păcii, împotriva criticului islamului Ayaan Hârși Ali.

Vestea s-a răspândit cu rapiditate și, de la apariția mea în cadrul emisiunii *Larry King Live* până la interviul luat de Riz

Khan de la al-Jazeera, organizația Quilliam a devenit rapid o autoritate recunoscută care provoca atât antiislamul, cât și extremismul islamist de pe tot globul. Activitatea noastră a început să atragă un important sprijin de masă în toată societatea. În mass-media, la cunoscutul program de știri *60 Minutes* s-a vorbit despre activitatea noastră și despre propria mea poveste, în domeniul artistic, persoane ca Jane Rosenthal, inițiatore a Festivalului de Film TriBeCa, ne-a ajutat să ne prezentăm activitatea la festival, precum și prietenului ei Robert de Niro sau Bob, cum îi spune ea. În domeniul tehnologiei, după ce am învățat să folosesc mai bine social media pentru a atrage susținerea publică, activitatea mea pe Facebook a beneficiat la început de sfaturi din partea unor oameni ca Dustin Moscovitz, cofondator al Facebook. Utilizarea Twitter-ului pentru a ne răspândi mesajul a fost o sarcină pe care mi-a atribuit-o personal fondatorul lui, Jack Dorsey.

În plan politic, de asemenea, sferele de influență începeau să manifeste un interes extraordinar. De îndată ce am întemeiat organizația Quilliam, am primit o invitație să vorbesc în cadrul Senatului Statelor Unite despre activitatea noastră. Invitația era făcută de senatorul Joe Lieberman, președintele Comitetului Senatului pentru securitate internă, și am devenit astfel primul fost islamist

---

care a depus mărturie în Senatul american.

Ca fost membru marcant al mișcării islamiste, viața mea nu decurgea totuși fără probleme. Departamentul de Stat făcuse toate aranjamentele pentru vizita mea, însă nici chiar cu o săptămână înainte de a pleca acolo nu primisem încă viza. Atunci am primit un telefon de la Departamentul Securității Interne. „Simt probleme cu viza dumneavoastră”, mi s-a spus. „Nu suntem siguri că vă putem acorda viza din pricina condamnării din Egipt”. Tocmai despre condamnarea mea în

Egipt, le-am spus eu, am fost chemat de Senat să vorbesc! Am tot ținut-o așa, de la Securitatea Internă la Departamentul de Stat și înapoi la Securitatea Internă, nimeni neștiind cu exactitate unde se blocase viza. În cele din urmă, senatorul Lieberman a auzit de toată tărășenia și a sunat la ambasada Statelor Unite de la Londra, strigând la cei de acolo să nu-l facă de râs.

În seara dinaintea plecării, viza mea nu fusese emisă și deja mă resemnasem cu faptul că nici nu o voi primi. Deodată, sună telefonul.

— Domnul Nawaz? Vă sun de la ambasada Statelor Unite. Am aici viza dumneavoastră.

— Excelent. Trebuie să ajung la Heathrow mâine dimineată devreme: pot să vin cu un taxi să o iau în drum? i-am spus eu ușurat.

— De fapt, spuse bărbatul, nu sunt la ambasada Statelor Unite.

Eram contrariat.

— Păi, spuneți că sunteți.

— Lucrez la ambasada Statelor Unite, însă mă aflu în altă parte.

— În regulă, unde sunteți, vin eu la dumneavoastră? am întrebat eu tot mai zăpăcit.

— Uitați cum vom face, spuse el. Vin la Heathrow mâine dimineată. Vă aștept la biroul de informații al terminalului dumneavoastră.

— Și cum o să vă recunosc?

— Voi purta un impermeabil albastru. Și cu aceasta

închise.

În dimineța următoare, am mers la biroul de informații cum stabiliserăm. Acolo se afla, într-adevăr, un bărbat cu un impermeabil albastru.

— Bună dimineța, domnule Nawaz, spuse el și-mi înmână trei plicuri maro.

— Aceasta este viza mea? îl întrebai.

— Cam așa ceva, îmi răspunse Pelerină Albastră. Nu am putut să obținem o viză normală, din păcate, dar suntem foarte dornici să veniți să ne vorbiți. Ați auzit de Mafia?

— Ce este cu ea?

— Avem uneori procese la care trebuie să aducem persoane pentru a depune mărturie. Însă aceste persoane sunt criminali condamnați și, teoretic vorbind, nu ar avea voie să intre în țară. Așadar le acordăm o viză specială. Aceasta le permite intrarea în Statele Unite sub protecția agenților federali. Din punct de vedere legal, ei sunt sub arest pe durata șederii.

— Așa deci, am spus eu, luând plicurile. Am primit o viză specială, ca un șef al Mafiei? Sunt arestat?

— Teoretic vorbind, da, mă asigură imediat Pelerina Albastră. Vă rog să nu vă simțiți jignit de asta. Nu insinuăm nimic, este pur și simplu singura cale prin care vă putem aduce în țară pentru a vorbi în Senat.

— Trebuie să îndeplinesc vreo condiție dacă sunt teoretic arestat? l-am mai întrebat eu.

— Da, admise Pelerină Albastră. Veți fi urmărit 24 de ore din 24 de un echipaj de poliție pe toată durata șederii. Dar, vă rog, considerați-i mai degrabă șoferii dumneavoastră decât supraveghetorii dumneavoastră!

A fost unul dintre acele momente în care fosta și actuala mea viață au intrat în coliziune. Cuvinte ca „agenți”, „echipaj” și „teoretic arestat” erau suficiente pentru a-mi aminti de perioada petrecută în Egipt. Heathrow, de asemenea, era locul unde fusesem interogată de omologii britanici ai domnului Pelerină Albastră. Am luat însă plicurile și le-am înmănat după cum mi s-a spus:

---

unul la urcarea în avion, unul în momentul sosirii în Statele Unite și unul pentru toată perioada... de fapt pentru mine (îl mai am și astăzi). Să vă spun ceva despre viza specială: tu trebuie să părăsești primul avionul. Am fost escortat în partea cealaltă, amprentat și interogat, înainte de a fi dat pe mâinile echipajului meu federal.

Agenții federali, de la Poliția de Frontieră, și-au luat la hotel o cameră lângă a mea. Trebuia să-i informez mereu despre toate deplasările pe care le făceam. Erau înarmați și, oriunde călătoream, aveam după mine alte două mașini.

Ca să fiu sincer, agenții erau destul de bănuitori față de mine și doar după ce am vorbit la Senat, atitudinea lor s-a schimbat.

— Îmi pare rău, domnule, îmi spuse Bryan, agentul principal, dând mâna cu mine. Până acum, am trăit cu impresia că treaba noastră era să protejăm America de dumneavoastră. Acum îmi dau seama că suntem aici să vă protejăm pe dumneavoastră de America!

Discursul în sine a fost definitiv, pentru că ne-a dat ocazia să definim islamismul, să-i explicăm cauzele și să prezentăm lumii doctrina contestării civice; și toate acestea au fost în direct pe C-SPAN, o televiziune americană care difuzează emisiuni politice, ajungând peste tot în lume.

A fost prima dată când am vizitat Statele Unite și eram decis să profit la maximum de acest prilej, cu echipaj federal după mine sau nu. Sayyid Quth, părintele spiritual al ideologiei jihadismului și autor al cărții *Pietre de hotar*, care făcuse pușcărie cu doctorul Badei la Mazrah Tora, vizitase Statele Unite prin anii 1950. Quth a fost inspirat de călătoria făcută și a scris o carte despre aceasta, *The America that I Saw* („America pe care am văzut-o eu”), în care critică „decadența” Americii. Am vrut să contest cele scrise în acea carte și am creat o versiune opusă. Am postat versiunea mea ca videoblog pe YouTube, vorbind despre aspectele pozitive pe care le văzusem. Fără acele libertăți pe care Quth le criticase atât de aspru, spuneam

---

eu, musulmanilor nu li s-ar fi permis niciodată să-și construiască moschei în această țară. Petrecând câțiva ani în aceeași închisoare în care a fost deținut Quth înainte de a fi executat, mă simțeam cumva legat de radicalismul lui. Mesajul radical pentru Orientul Mijlociu din vremea sa a fost islamismul. Cât de ciudat era faptul că, în vremea mea, ideea cu adevărat radicală pentru Orientul Mijlociu, care oscila între dictatură și extremism, devenise activismul democratic cetățenesc.

Capitolul 30

În vizită la Numărul 10

Ca în cazul donatorilor noștri musulmani de la început, nu a trecut mult timp până când politicile noastre au început să se deosebească de ale celor care ne plăteau facturile. Problema a fost un raport pe care l-am scris pe tema politicii penitenciare a guvernului Marii Britanii, politică de care răspundea Serviciul Național de Evidență a Delincvenților (SNED). Raportul analiza în amănunțime problema intensificării extremismului în închisori și ceea ce noi consideram a fi reacția șovăielnică a SNED. Raportul nostru critic nu le-a căzut bine celor din Ministerul de Interne. În special SNED a reacționat foarte agresiv și, prin anumite departamente guvernamentale, a început să se pună întrebarea: de ce să dăm bani unei organizații care ne critică?

Nu a trecut mult până când am ajuns într-un alt moment sensibil. De astă dată, scrisesem un raport care analiza întreaga strategie guvernamentală de luptă împotriva terorismului. Am analizat problemele în detaliu, departament cu departament, acolo unde simțeam că lucrurile nu merg bine. Bazându-ne pe experiența căpătată în urma întocmirii raportului despre sistemul penitenciar și dându-ne seama că mesajul nostru va fi acceptat cu greu, de data aceasta am fost foarte atenți la modul în care am prezentat lucrurile. Nu am dat publicității raportul, cu toate că ar fi fost ușor s-o facem. Am trimis în schimb guvernului, ca o informare confidențială, doar versiunea tipărită, să ne asigurăm că nu ne pomenim cu versiunea

---

electronică pe internet.

Cu toate acestea, în final, exact asta s-a petrecut. Raportul a ajuns în spațiul public, fiind scanat și încărcat on-line de cineva dintr-un departament guvernamental. Acel departament era Biroul pentru Securitate și Combaterea Terorismului (BSCT) condus de Farr, chiar departamentul care ne asigura finanțarea. Criticaserăm unele politici ale BSCT, dar și laudaserăm altele. Am fost critici în special în privința punctului de vedere conform căruia parteneriatul guvernului cu islamistii neviolente, altminteri extremiști, ar fi cea mai bună strategie pentru prevenirea jihadismului. Voiam doar să transmitem o reacție constructivă, ca de la prieten la prieten. BSCT n-a fost de acord. Eram prinși în furtuna politică a alegerilor generale, partidele politice atacându-se haotic tocmai în astfel de probleme, dar și pe tema crizei economice.

Situația devenise explozivă în legătură cu afacerea Zakir Naik. Farr corespondase cu Naik despre posibilitatea de a-l aduce în Marea Britanie pentru a vorbi. Naik, care nu era terorist, se exprimase public și apăruse în materiale video pe YouTube laudându-l pe bin Laden și pretinzând că atentatele de la 11 septembrie fuseseră puse la cale din interior. Farr a considerat că aceste opinii, deși extremiste, erau totuși neviolente și nu puteau fi identificate cu adevăratul jihadism. De aceea, toți cei care cochetează cu extremismul l-ar lua probabil mult mai în serios pe Naik decât pe un propovăduitor „moderat”. Exista o logică intimă în acest punct de vedere, însă noi nu eram de acord cu ea și i-am sfătuit s-o respingă.

Deși ne împotriveam interzicerii grupărilor extremiste neviolente ca HT, nu consideram, bineînțeles, că statutul lor legal le dădea automat dreptul de a fi susținute.

Naik era liber să vină în această țară să vorbească, dar nu cu sprijinul sau girul guvernului. În viziunea noastră, musulmanii nu trebuie tratați ca „maimuțe bune” și „maimuțe rele”. Aceleași standarde de civilizație trebuie să li se aplice tuturor, în mod egal. Dacă rasismul pretins

---

neviolent, sub forma unor grupări și ele legale, cum ar fi Partidul Național Britanic (PNB), nu era promovat ca soluție la problema rasismului violent, atunci de ce să nu se aplice aceleași standarde și în cazul musulmanilor? Eram considerați noi, musulmanii, prea primitivi pentru liberalism?

În cele din urmă, ministrul de interne britanic, Theresa May, a pus capăt dezbaterii refuzându-i lui Naik viza de intrare în Marea Britanie. Naik a dat în judecată guvernul britanic pentru discriminare și a prezentat ca probă corespondența electronică dintre el și Farr, în care Farr îl asigura pe Naik de sprijinul său. Farr a fost extrem de stânjenit, iar presa s-a pus pe treabă. În mod ironic, acest incident a precipitat începutul sfârșitului pentru viziunea „orientalistă” a departamentelor guvernamentale.

Imediat după aceea, am fost sunat din Downing Street, numărul 10. Prim-ministrul voia să mă vadă. David Cameron urma să țină un important discurs la München, în care urma să facă distincție între islam, pe de-o parte, și islamism și extremism, de cealaltă parte, și îmi cerea sfatul. M-am simțit cu adevărat ciudat. Iată-mă pe mine, un individ care luptase înainte vreme cu toată puterea împotriva a tot ceea ce reprezenta această țară, convocat acum de primul-ministru pentru a-i da sfaturile mele de expert în probleme de importanță națională. Am acceptat să mă duc.

În interior, reședința din Downing Street mi se păru ciudată: o casă tradițională terasată, evident una foarte frumoasă, dar o casă, cu scări care scârțâiau și toate celelalte ciudățenii. În sala de așteptare, canapeaua de mahon îmbrăcată în piele semăna cu cea pe care o avusesem noi în copilărie în camera de zi – tata ne interzicea să stăm pe ea cu blugi ca să nu zgâriem pielea. Nu exista sentimentul pompei sau grandorii pe care-l asociez cu Parlamentul, Casa Albă ori Senatul american, ci un anume șarm englezesc aproape excentric.

Nu fusesem invitat singur. Cealaltă persoană invitată era Paul Goodman, fost membru al parlamentului și

---

ministru din umbră al comunităților, când conservatorii erau în opoziție. Prim-ministrul intră în cameră: era mai înalt în realitate decât părea la televizor. A fost o atmosferă relaxată – stăteam pe canapele și nu se simțea formalismul unei discuții în jurul mesei rotunde. Pe lângă Cameron, Paul și cu mine, în cameră se mai aflau alți consilieri: Ameet Gill, pe atunci scriitorul de discursuri al primului-ministru, Jeremy Heywood, secretarul guvernului, și alții.

Cameron era șarmant și cordial. Priceperea lui de a trata cu oamenii era excepțională într-un mod cu totul neexcepțional. Prin asta vreau să spun că nu ajungi într-o asemenea poziție fără să ai extraordinare abilități de comunicare. Am întâlnit destui lideri politici – George Bush, Tony Blair, Gordon Brown – pentru a ști că aceasta este regula. Ar fi fost o surpriză de proporții, dintr-un anumit punct de vedere, ca el să nu aibă aceste calități. Era inteligent, după cum v-ați fi așteptat, și bine informat. În timpul întrevederii, nu mi-a lăsat impresia că se grăbește.

Politica pe care o urma guvernul se îndrepta în direcția corectă, eram eu de părere. Întorsese pe dos neoconservatorismul erei Bush. Recuperase terenul pierdut în domeniul libertăților civile și crescuse, în același timp, presiunea contestării civice a extremismului pe care noi o susțineam. După o vreme, Comisia parlamentară pentru afaceri interne a decis să analizeze multe dintre aceste reforme și mi-a cerut să mă prezint în fața membrilor ei. În ședința respectivă, l-am contrazis pe față pe kongresmenul King și mi-am reafirmat poziția conform căreia excesele americanilor din epoca neoconservatoare trebuie să înceteze. Guvernul lui Cameron era de aceeași idee. Nu era interesat să emită cărți de identitate, de exemplu, și începuse să restrângă numărul celor ținuți în arest fără judecată.

Cameron m-a întrebat atunci ce consider eu că ar trebui să facem în legătură cu Hizb al-Tahrir. Când era lider al opoziției, îl întrebase pe Gordon Brown de ce nu a

---

interzis fosta mea organizație, cum promisese Tony Blair după atentatele din 7 iulie. Brown a răspuns citând afirmațiile mele din primul interviu dat la *Newsnight*, conform cărora, decât să interzici HT, mai bine o contesti în spațiul civic. Aflat acum la guvernare, Cameron mă întreba direct dacă organizația ar trebui interzisă. I-am explicat din nou raționamentul meu. Pe lângă faptul că nu era liberală, interzicerea organizației nu reprezenta o soluție: mult mai bine era să se creeze un scenariu în care aderarea la grupare să devină un tabu social, ca în cazul PNB. O interzicere propriu-zisă nu ar fi făcut decât să-i ofere organizației publicitatea pe care n-o merita.

Cameron era interesat și de o idee pe care o susținusem eu comparând extremismul cu rasismul. Cele două, afirmam eu, ar trebui să fie analoage din punctul de vedere al reacției publice. De ce ar fi vederile extremiste, care se împotrivesc libertăților fundamentale, mai acceptabile decât cele rasiste sau homofobe? I-am spus lui Cameron că nu trebuie să-i fie frică să-i critice pe musulmanii care propun idei extremiste în numele credinței. Era o diferență între a susține aceste idei și religiozitatea pe care era important s-o înțeleagă. În cele din urmă, am vorbit despre lumea arabă. Am accentuat faptul că vechea dihotomie care opune dictaturile islamismului trebuia abandonată, altminteri rezultatul inevitabil va fi extremismul.

David Cameron a părut sincer impresionat de ceea ce i-am spus. După aceea, când și-a rostit discursul la München, acesta a indus aproape toate sugestiile mele. Am primit mai apoi un alt telefon de la Heywood, secretarul de cabinet al lui Cameron, care m-a sunat pentru a-mi propune să devin consilier special al prim-ministrului și prim-ministrului adjunct în problema extremismului. M-am întors pentru o altă întâlnire și am analizat ideea lor pe toate părțile. Într-o manieră tipic funcționărească, voiau mai întâi să știe dacă eram interesat de post înainte de a-mi face o propunere oficială. Condiția lor era să părăsesc Quilliam, lucru pe care nu-l

---

făcusem însă nici măcar pentru Rabia.

După cum era de așteptat, când finanțarea noastră ar fi trebuit reînnoită, ne-a fost anulată. Am făcut lobby încercând s-o obținem din nou; Tony Blair s-a implicat, încurajând personal oamenii să ne ajute; au fost chiar parlamentari care ne-au sprijinit pentru a iniția o dezbatere de urgență a subiectului în Camera Comunelor. Au acceptat să ne dea sumele necesare acoperim datoriilor pe care le mai aveam, dar nimic mai mult. Guvernul se lupta să reducă deficitul și era o perioadă proastă să te-ai bine cu administrația publică. În săptămâna de dinaintea Crăciunului din anul 2010, am renunțat cu părere de rău la șapte oameni de la Quilliam. De la un personal de douăzeci și cinci de oameni am ajuns doar la patru. Ed a trebuit să plece și el. Am acceptat că nu mai puteam plăti doi șefi și atunci s-a ivit ocazia să muncească la Consiliul pentru Relații Externe (CRE) din New York. Am continuat în vechea formulă până când a primit slujba. Să ai doi oameni în fruntea unei organizații nu este foarte ușor; au fost momente în care punctele noastre de vedere au diferit, firește, și prin urmare mesajul transmis de organizație părea confuz. Acum, rămânând singur la Quilliam ca director cofondator, cu patru angajați și un plan de revigorare de pus la punct, am început să aduc organizația mai aproape de viziunea mea.

A fost o încercare extrem de dificilă, însă am reușit. Urcăturile și coborâșurile vieții sunt cele care m-au făcut ceea sunt azi. Pierderea finanțării guvernamentale a avut și o latură bună: puteam să ne reafirmăm independența. Reducerea costurilor a făcut ca organizația să fie mai suplă, mai viabilă. Știam acum că avem tăria să supraviețuim, chiar și în cel mai dificil context financiar. Am trecut de ceea ce fusese mai rău și, pentru prima dată, am găsit donatori de încredere, care nu cereau favoruri și nici nu voiau să ne abținem de la critici.

Particularitatea acestei situații nu mi-a scăpat. Iată un guvern care a tăiat finanțarea organizației mele, în primul rând din pricina neînțelegerii cu Farr și al său Birou

---

pentru Securitate și Combaterea Terorismului, în vreme ce tot el a părut să dorească, pe de altă parte, să mă angajeze pentru a-i da în principiu aceleași sfaturi.

Dintr-un anumit punct de vedere, slujba respectivă era tot ce mi-aș fi putut dori: era o poziție din care puteam exercita o influență reală, din care îmi puteam pune în practică și schimba mersul lucrurilor. Însă cântărea mai greu acest avantaj decât pierderea independenței și a capacității de a spune lucrurilor pe nume? Dacă ar fi existat ceva cu care nu eram de acord, cum s-a întâmplat în cazul SNED și al politicii penitenciare, nu aș fi avut libertatea să aduc această problemă în atenția mass-mediei. Dacă acceptam postul și apoi sfârșeam dându-mi demisia din pricina unui subiect de genul acesta, nu eram sigur că aș mai fi avut o organizație la care să mă pot întoarce. Știam cât de mari erau problemele pe care le avea Quilliam, ironia sortii, ca rezultat al pierderii finanțării guvernamentale. Dacă plecam, organizația și-ar fi suspendat cel mai probabil activitatea.

Nu voiam să se întâmple așa ceva. Consideram că misiunea asumată de Quilliam, în ciuda succesului nostru din mass-media și în plan politic, nu începuse încă. Lyndon Johnson glumea cândva spunând: „Este mai bine să stea în cort și să facă pipi afară, decât să stea în afara cortului și să facă pipi în interior”, dar în țările majoritar musulmane nu exista niciun cort și eu trebuia să contribui la ridicarea lui. Se pare că Heywood și-a dat seama de dilema mea și nu a mai făcut în cele din urmă oferta oficială.

Capitolul 31 Khudi Pakistan

Fără îndoială, prin Quilliam am deschis calea unui discurs alternativ global, stârnind imaginația și atenția întregii lumi, de la șefi de stat până la persoane influente din domeniul artei și tehnologiei. Dar nu eram satisfăcut. Voiam să arăt cum este posibil să transpui în realitate ceea ce noi popularizam la nivelul ideilor și să fac activism în rândul maselor. De acum, mesajul meu atrăsese atenția celor care organizau prestigioasele conferințe TED, destinate intelectualilor de frunte din întreaga lume.

Aceștia m-au invitat să vorbesc despre deradicalizare și să-mi spun propria poveste. „Acestea sunt noutăți de anul trecut”, le-am spus eu cu îndrăzneală organizatorilor conferinței, „am lucruri mult mai importante de spus”. Propunerea unor subiecte noi era o strategie riscantă, însă știam că nu aș putea vorbi cum trebuie despre orice alt subiect. Eram obsedat de ceva și pur și simplu nu voiam să-mi scape acel lucru.

Intenționez să creez o mișcare socială de combatere a extremismului pentru tinerii musulmani care trebuiau să transmită de fapt ideile noastre, să le adopte, să le popularizeze printre cei din generația lor, exact așa cum am făcut noi cu HT, însă în folosul culturii democratice de astă dată. Idei, discursuri justificative, simboluri, lideri... cultura democratică la nivelul maselor avea nevoie de ceea ce avusese nevoie și islamismul. Voiam să creez o forță civică radicală în societate, care să-i sperie pe politicieni, determinându-i să democratizeze societatea, după cum islamismul îi forțase să o islamizeze. În plus, voiam să concentrez acest efort într-o țară la care, din 2010, toată lumea renunțase, în Pakistan.

Pakistan, vechea mea țară a răătăcitorilor mistici sufi, locul în care fiecare femeie este o *Sohni* și fiecare bărbat, eroul ei, vechea mea țară cu mâncăruri colorate și literatură minunată, vechea mea țară cu muzică populară autentică și voci impunătoare, vechea mea țară cu înțelepciunea ei, cu oameni harnici și patimi intense. În ciuda tuturor încercărilor și necazurilor, poporul tău va persevera, se va strădui, deși toți îi spun că va eșua, va persevera împotriva dezastrelor, războiului, corupției și sărăciei, pentru că în oameni sălășluiește un spirit tenace, o perspicacitate înnoitoare și o intensă dorință de a trăi, de a supraviețui și de a demonstra lumii că va rezista și va trebui să se țină cont de el. Iertați-mă. Iertați-mă că am încercat cândva să vă slăbesc și mai mult, dar, cunoscându-vă tenacitatea, vă pot ajuta acum oferindu-vă remediul. Și asta am făcut. Am pornit să fac ce puteam: să lupt cu virusul pe care l-am inoculat și eu atât de adânc în

---

vinele voastre. Fatima a sporit în mine dorința de a vă redescoperi.

De la invadarea Afghanistanului, problemele Pakistanului cu extremismul s-au înrăutățit în permanență. Talibanii au ocupat teritorii întinse din nordul țării, aveau loc aproape zilnic atentate sinucigăse, iar ideologia islamistă își eclipsa rivalele captând atenția tineretului țării. Cel mai bun exemplu pentru această tristă stare de fapt este asasinarea guvernatorului provinciei Punjab, Salmaan Taseer, în 2011, urmată imediat de uciderea ministrului pentru minorități, Shahbaz Bhatti. Mii de oameni au ieși pe străzi pentru a sărbători asasinarea lui Salmaan Taseer, doar pentru că a îndrăznit să sugereze o reformă a legilor referitoare la blasfemie, adoptate în perioada colonială. Ca și cum lovitura primită n-ar fi fost de ajuns, fiul lui Salmaan Taseer a fost răpit de extremiștii islamiști care voiau să-l elibereze în schimbul asasinului tatălui său aflat în închisoare, în cele din urmă, cu toții au început să-și dea seama de marea gravitate a problemei pakistaneze.

În toată această perioadă, vechea mea grupare, Hizb al-Tahrir, a recrutat oameni în interiorul armatei Pakistanului. Armata a trecut prin trei incidente încheiate cu arestarea membrilor HT. Recruții pe care-i întâlnisem în anul 2000 la Londra fuseseră descoperiți și arestați de generalul Musharraf în 2003. Apoi au mai fost arestate patru persoane în 2009, inclusiv colonelul Shahid Bashir de la baza aeriană Shamsi. Generalul de brigadă Ali Khan a fost arestat alături de alți patru ofițeri în 2011. După această ultimă epurare, forțele de securitate ale Pakistanului au început să-i urmărească și mai atent pe activiștii de frunte ai HT. În august 2011, prietenosul unchi Qayyum, cu barba lui mare și cenușie, devenit ideolog înfocat al HT, a fost ridicat de la Raheem Yar Khan de agenții secreți pakistanezi și ținut închis nouă luni, timp în care el susține că a fost bătut cu sălbăticie. Dr. Qayyum a emis după aceea o declarație. Ca și mine, el susține că, indiferent de consecințe, a recunoscut în fața

---

anchetatorilor săi că era membru al Hizb al-Tahrir. Ammar vizita orașul Raheem Yar Khan cu Rabia când unchiul Qayyum a fost săltat de trupele de securitate și nu am putut să nu mă învinovățesc din nou că mi-am expus fiul așa-numitului „Război împotriva Terorismului”. Lucrurile scăpaseră de sub control și țara avea nevoie disperată de un cu totul alt discurs.

Fatima se străduise mereu să-mi arate cealaltă față a Pakistanului, dimensiune pe care fie încercasem s-o distrug atâta vreme, fie nici măcar n-o zărisem pentru că aveam de-a face doar cu fundamentalistii din cercurile islamiste. Ea a început să mă familiarizeze din nou cu muzica pakistaneză, cu poezia, literatura și istoria locului. Pe măsură ce-mi vorbea despre toate acestea, prin minte îmi străfulgerau amintiri din zilele dinainte ca toate s-o ia razna într-un mod atât de îngrozitor: amintirea lui *Tai Ammi* stând la căpătâiul meu și citindu-mi acele povești misterioase, amintirea iubirii pe care o avea tatăl meu față de muzica populară cântată de Nusrat Fateh Ali Khan și amintirea lui Abi, o tânără necăjită ștergându-mi lacrimile de copil hărțuit: „Îți spun paki, și ce dacă? Spune-le că ești mândru să fii paki” Auzind-o pe Fatima vorbind, totul a început, în fine, să capete înțeles. Abi îmi spunea pur și simplu, în felul ei, să-mi afirm cu mândrie identitatea. În toți acei ani de început, ea încercase să mă îndrume, să fac exact ce făcuseră primii rapperi americani: „Da, suntem cioroi cu tupeu, și dacă nu-ți place, du-te dracului!” E cultura mea britanică, pakistaneză, arabă, musulmană? E toate acestea și niciuna dintre ele. Sunt exact ceea ce-mi doresc să fiu, voi pretinde că este al meu ceea ce doresc și, dacă nu vă place, „duceți-vă dracului cu toții”! Fatima și cu mine am decis că pakistanezii obișnuiți trebuie să revendice Pakistanul și islamul ca fiind ale lor. Trebuie să readucă în atenția lumii întregi un nou și curajos Pakistan, Pakistanul supraviețuitorilor, Pakistanul luptătorilor. Ar trebui să facem tot ce ne stă în putere să ajutăm țara să realizeze toate acestea. Astfel, ne luptam cu cei care ne confiscaseră nu doar religia, ci și țara. Romantismul luptei.

Așa se face că am înființat „Khudi” Pakistan: echivalentul Frăției Musulmane pentru cultura democratică. Am lansat ideea pe una dintre cele mai prestigioase platforme globale pentru liderii de opinie, TEDG – lobar, din Edinburgh. Punctul de pornire pentru Khudi a fost momentul în care m-am gândit la munca pe care am efectuat-o cu HT în Pakistan. Am constatat cu ochii mei cum pot înflori ideile și organizațiile și cum pot stabili standarde intelectuale pentru tineret. Mesajul era greșit, știam asta în acel moment, dar poate că tactica era corectă. Era posibil să folosim metodele grupărilor islamiste pentru a crea o mișcare de combatere a islamismului, să organizăm o misiune pentru cultura democratică?

De la întemeierea lui, Pakistanul nu a cunoscut o mișcare socială, care să opereze dincolo de politică, pentru susținerea culturii democratice. Când spun „dincolo de politică”, înțeleg pur și simplu să propovăduiască valorile pe care se sprijină democrația, indiferent de partidele politice care există, pe o bază nepartinică. Democrația este mai mult decât un simplu proces electoral: ea are legătură cu cultura asociată acestuia. Fără libertatea convingerilor, oamenii nu pot ști ce partid să aleagă. Fără libertatea de asociere, oamenii nu pot adera la un partid sau altul. Fără libertatea de expresie, nimeni nu poate face campanie pentru partidul său. Fără respectarea drepturilor omului, nimeni nu poate participa la alegeri din partea partidelor de opoziție, pentru că se va teme că va fi aruncat în pușcărie. Democrația trebuie să fie, în mod necesar, mai mult decât niște simple alegeri. Aceste idei trebuie încorporate în orice democrație pentru ca ea să funcționeze cum se cuvine: aceasta este cultura democratică.

Grupări ca HT și activiști ca mine au reușit să distrugă această cultură. În rândul populației tinere mai ales, nu exista nicio atracție pentru aceste valori democratice. Erau foarte mulți oameni care promovau opinii contrare – iar aceste convingeri extremiste atrăgeau

---

o anumită faimă.

Din contră, să fii un tânăr democrat nu era deloc la modă. Acest mod de a gândi era în pericol să devină o etichetă învechită, cu care nimeni nu dorea să fie asociat. Dacă acest proces continua, atunci, pe măsură ce aceste generații aveau să se maturizeze și să preia puterea, democrația din țări ca Pakistanul era în pericol să se erodeze până la dispariție.

Era o idee nouă și îndrăzneță, pe care nimeni nu mai încercase s-o materializeze înainte. Nu s-a gândit nimeni să se întoarcă împotriva grupărilor islamiste folosindu-le metodele în scopuri democratice. Pare o idee stranie, dar am studiat îndeaproape organizații ca Hamas din Fâșia Gaza și Cisiordania. În mai puțin de un deceniu, aceasta a reușit să ia locul Organizației pentru Eliberarea Palestinei ca principală sursă de putere în Palestina. Ei au prins rădăcini în rândul tineretului într-o manieră pe care OEP nu a fost în stare s-o contracareze.

Cauza principală a ascensiunii Hamas se găsește în mesajul clar și convingător al organizației. De asemenea, ea și-a promovat mesajul desfășurând activități de asistență socială bazată pe valorile proclamate: a oferit servicii cum ar fi școlarizarea, s-a implicat în ajutorarea oamenilor nevoiași, îmbinând aceste servicii cu mesajul propriu, membrii Hamas și-au putut inocula ideile, nu doar prin lozinci și campanii, ci prin implicarea profundă în însăși structura societății. Ce doream să obțin cu ajutorul organizației Khudi în Pakistan era chiar acest lucru, însă pentru cultura democratică. Așa cum spunea înțeleptul poet Rumi: ca Noe, gândurile mele mă îndemnau să pun pe picioare un proiect uriaș, nebunesc, și nu conta ce aveau să gândească oamenii despre mine.

„Khudi” este un cuvânt urdu care provine din Persia. Folosit în operele faimosului poet sud-asiatic Allama Iqbal și popularizat de prima trupă importantă de rock pakistaneză, Junoon, cuvântul poate fi tradus aproximativ prin „autoresponsabilizare” sau „respect de sine”. Folosind din nou tactici islamiste, am organizat Khudi, în mod

---

ironic, ca și al-Qaeda – asemenea unei organizații-umbrelă, în care să existe grupări și organizatori de campanii care să poată folosi aceleași resurse. Știam că avem nevoie de o conducere puternică și hotărâtă, ca să dăm grupării impulsul inițial. Alegerea mea era evidentă; aveam convingerea că acesta era motivul folosit de Dumnezeu pentru a o face să se apropie de mine în acea zi și să mă întrebe de câte ori picasem examenele: Fatima Mullick a devenit primul coordonator național al organizației Khudi. Împreună, trebuia acum să-i identificăm pe cei mai buni tineri activiști, să-i recrutăm și să formăm primul nostru comitet de conducere.

În 2009, cu cameramanii emisiunii BBC *Newsnight* după mine și o echipă de securitate care veghea pentru a preveni atentatele împotriva mea, am pornit într-un turneu prin Pakistan, vorbind la peste douăzeci și două de universități, din Islamabad până în Karachi, din Quetta până în Cașmir. M-am folosit de acest prilej pentru a identifica și a recruta lideri pentru Khudi. Am întâlnit, eu și Fatima, la tot pasul mii de tineri studenți frustrați și, interacționând cu ei, i-am selectat cu atenție pe cei pe care i-am considerat că ar putea conduce organizația în direcția dorită. Comitetul executiv al Khudi era format acum din tineri ca Ali Abbas, din Islamabad, fondator al Alianței Tinerilor din Pakistan (ATP). ATP participă în Pakistan la acordarea de ajutoare în caz de dezastru și a apărut din Mișcarea Avocaților, care a răsturnat de la putere dictatura militară a lui Musharraf în 2007. Un alt membru din

Islamabad este Intran, care conduce departamentul de formare și de relații guvernamentale. Cu inteligență și hotărâre totală, Intran s-a ridicat dintr-o familie analfabetă de la țară, devenind președinte al societății de dezbateri într-una dintre școlile de elită ale Pakistanului. Apoi, în Lahore, îl avem pe Rab Nawaz, redactor al revistei noastre pentru tineret *Laaltain*. Rab era secretarul Federației Studenților, o mișcare născută în Universitatea Punjab pentru a se opune extremiștilor din campus. Curajoasele ei

---

activități s-au încheiat brusc atunci când liderii federației au început să fie împușcați de extremiști în campus. De asemenea, în Lahore se află atât blajinul și umilul Shabbir, cât și dedicatul nostru expert în internet, Umair. Această echipă administrează două birouri în Pakistan, o rețea de mii de voluntari și a atras zeci de mii de abonați on-line.

Fatima și cu mine am început să călătorim cât mai des cu puțință în Pakistan pentru a-i învăța pe membri cum se făurește o mișcare. Cu ei am pus la punct ideea și filosofia de bază, le-am prezentat viziunea, am creat structura și am început să organizăm activități: dezbateri studențești, o publicație națională studențească, dialoguri democratice cu organizațiile studențești ale diferitelor partide politice, inițiative de ecologizare, interviuri în mass-media, lobby academic și politic. Relativ repede, numele „Khudi” a început să se răspândească în tot Pakistanul.

Concentrați în continuare pe necesitatea de a recâștiga Pakistanul pentru pakistanezi, am pus umărul la organizarea Conferinței și a Festivalului Internațional al Tineretului (CÂT), primele de acest fel desfășurate în țară, în parteneriat cu Tepu și Adeel, din Miradore, proaspeții noștri coordonatori de evenimente pentru tineret din Islamabad. În acest moment, tot mai puțini oameni doreau să călătorească în Pakistan.

Obiectivul nostru era să prezentăm din nou lumii Pakistanul și Pakistanului lumea. Vorbind înainte vreme la Zeitgeist, conferința anuală a liderilor de opinie organizată de Google, am sunat câțiva prieteni de la Google și am reușit să convingem conducerea acestei firme să vină în Pakistan să vorbească la conferința CÂT. Aceasta a fost prima dată când Google a trimis o delegație oficială în Pakistan, inclusiv pe șeful de atunci al departamentului de știri și politică de la YouTube, Steve Grove, și pe Jay Boren, din departamentul de caritate. Am reușit de asemenea să aducem vorbitori ca Susan Gordon, de la platforma „Cauze” a Facebook, și Marc Koska. Marc a inventat seringă de unică folosință, salvând astfel multe vieți.

Printre primele invitate, și pentru a-i prezenta Pakistanul, s-a aflat prietena mea, nașa activiștilor, Stephanie Rudat. O vreme, Stephanie s-a ocupat cu pregătirea și coordonarea unor mișcări pentru democrație la scară mondială. A fost implicată în fondarea Alianței Mișcărilor de Tineret și conduce acum o platformă similară, numită *T/im/clonsortium*. Doream ca tineretul pakistanez să se simtă parte unui curent mondial: cu cât simțea mai intens acest lucru, cu atât era mai puțin izolat și expus islamismului. Conferința a avut mare succes, așa că am organizat alta în 2011, în speranța că vor avea loc multe alte asemenea evenimente în viitor.

După cum era de așteptat, unii nu au fost atât de deschiși la noile mele idei ca alții. Grupărilor islamiste în special nu le-a convenit ca un trădător, cum mă considerau ele, să organizeze campanii împotriva lor. Amenințarea cu care ne-am confruntat eu și Ed în Danemarca este la fel de reală în Pakistan. Încă de la început, a trebuit să fim extrem de atenți cu propria securitate.

Importanța acesteia s-a văzut în timpul uneia dintre călătoriile mele. Eram în Lahore, în a doua etapă a turneului meu național prin universități. După o lungă zi de campanie, am ieșit din cameră la o cafea, ca să beau o cafea și să fumez din narghilea. Fără să mă gândesc prea mult, am ales o cafea din apropierea locului în care stăteam. Ce nu mi-am dat seama inițial, dar după aceea am realizat foarte repede, a fost faptul că această cafea era locul de întâlnire al membrilor pakistanezi ai HT.

Pe când îmi beam cafeaua, un susținător fanatic al HT veni și se așeză lângă mine, fără ca eu să-l fi invitat, și începu să-mi vorbească despre „*Khilafah*”. I-am făcut hatârul o vreme și l-am ascultat, însă el nu a înțeles și a rămas la masă.

— Uite ce-i, i-am spus eu, faci parte, nu încape îndoială, din Hizb al-Tahrir. Mi-e teamă că pe mine nu mă interesează asta. Am venit doar să beau o cafea.

În acest moment, tipul a început să se holbeze la mine.

— Ia stai, zise el, ești Maajid Nawaz, nu-i așa? Tu ești tipul care merge prin universități și spune verzi și uscate despre noi.

— Da, am recunoscut, eu sunt acela. Însă chiar nu am venit să fac scandal. Tot ce vreau este să beau o cafea.

În acele clipe, veniră alți doi să se așeze la masa mea, fără a fi fost invitați.

— Åsta e individul, le spuse primul meu „oaspete”. Åsta e cel despre care v-am vorbit.

— Bine, am zis eu. Sunt aici doar pentru a bea o cafea. Este unsprezece poaptea și am muncit toată ziua...

— Mda, zise unul dintre țipi. Ai muncit să-ți răspândești minciunile despre noi.

Nu suna prea bine.

— Cine e șeful aici? am întrebat eu. Cei trei făcură semn către un alt bărbat, care stătea într-un colț. În regulă, am spus.

O să mă duc la el și să-i spun „*assalaamu alaykum*”, apoi voi pleca. Nu vreau să supăr pe nimeni de aici.

M-am îndreptat către bărbatul din colț. Numele lui era Tayyab Muqem, un britanic de origine pakistaneză, care, ca mine cu ani în urmă, venise în Pakistan pentru a face recrutări în numele HT. Venise în Pakistan ca profesor de engleză prin intermediul Consiliului Britanic - o stratagemă obișnuită a HT, pe care Nasim a folosit-o pentru a întemeia filiala din Bangladesh. Muqem reușise să obțină numirea sa ca șef al catedrei de engleză de la o universitate privată numită Colegiul Superior.

I-am întins mâna, dar el a refuzat-o, spunându-mi în schimb:

— Dacă nu te cari dracului de aici în clipa asta, te voi arunca eu în șuturi afară.

Surprins de reacția lui, am insistat:

— Vreau doar să dau mâna cu tine, am venit doar să-ți spun că nu sunt aici pentru a vă face probleme.

Am auzit niște scaune hârșăite în spatele meu și am întors privirea: i-am văzut pe cei trei bărbați care vorbiseră cu mine înainte ridicându-se și îndreptându-se

---

către noi. Totul s-a petrecut foarte repede. Înainte să pricep ce se întâmplă, Muqem a profitat de faptul că mă întorsesem. S-a ridicat și m-a lovit în față. Nu mă așteptam la asta și, prins cu totul nepregătit, m-am prăbușit la podea. În timp ce mă rostogoleam, am apucat un pahar, care se sparse, aruncând cioburi în toate părțile, încăpățânat ca întotdeauna, m-am ridicat imediat cu fața către Muqem, întinzând mâna pentru a doua oară.

— Nu sunt aici pentru a mă bate, am spus eu. În acel moment, înainte de a continua, proprietarul cafenelei a apărut între noi și l-a dat afară pe Muqem.

De la acel incident, am fost mult mai precaut în privința securității mele în Pakistan. Până acum nu au mai avut loc atacuri de felul celui despre care am vorbit mai devreme. Dar existența pericolului arată, se pare, cât de amenințați se simt islamistii de campania noastră. Aceasta este încă la început, dar avem o organizație care se laudă cu două birouri permanente, filiale în fiecare oraș important și o rețea de voluntari în toată țara. Nu se poate schimba peste noapte o cultură, însă în scurta perioadă de când am înființat Khudi și am început să avem activitate, am înregistrat un progres apreciabil.

Capitolul 32

Voi vedea ziua ta când va sosi

Am întemeiat organizația Quilliam la Londra pentru a inspira discursul de combatere a islamismului la nivel mondial, în Pakistan, fondasem Khudi ca exemplu practic a ceea ce se poate face, însă, negăsindu-mi liniștea, nu eram satisfăcut. Dacă modelul după care ne-am inspirat în cazul Khudi a fost Frăția Musulmană, atunci trebuia să creez filiale Khudi în alte țări. Așa cum islamismul se răspândise neținând cont de frontiere, în toată lumea arabă și în toate societățile importante musulmane, la fel simțeam că trebuie să funcționeze și cultura democratică. Pe măsură ce se răspândește vestea, tinerii activiști democrați din țări devastate de război, care văzuseră conferința mea de la TED, au început să ne trimită mesaje prin care ni se cerea să-i îndrumăm. Au început să ne caute tineri din Yemen,

---

Irak și Somalia; în urma unor invitații speciale, am călătorit în Nigeria și, pentru THINKF - est, în Goa, India și Bangladesh, unde sfaturile noastre erau necesare pentru a preîntâmpina infiltrarea HT în rândul armatei. Părea ciudat, uneori chiar ireal să mergem în Bangladesh - țara în care știam că Nasim fondase HT - și să stricăm roadele muncii acestuia. Mă foloseam împotriva lui acum de tot ceea ce aflasem de la Nasim; protejatul lui se transformase în adversarul său de moarte. Chiar și

Europa, după revoltele tinerilor din Anglia din 2011 și tulburările sociale de mare amploare care au avut loc în Grecia din pricina dificultăților economice, părea să aibă nevoie de o asemenea mișcare. Dar știam că nu ne putem extinde prea repede. Trebuia să ne dezvoltăm încet, cu prudență și tact. Ce conta cel mai mult era să dăm claritate ideii și să punem pe picioare o echipă puternică, experimentată. Răspunsul nostru la cum și unde să ne organizăm în continuare părea mai clar, la fel ca în cazul Pakistanului, grație unei alte amintiri din copilărie, legate de activitatea tatălui meu în Libia.

Unul dintre activiștii și analiștii de frunte de la Quilliam este Noman Benotman. Noman a fost lider al Grupării de Luptă Islamică din Libia (GLIL) și, pe vremuri, în anii 1980, a luptat umăr la umăr cu Osama bin Laden împotriva invaziei sovietice. Când sovieticii s-au retras, bin Laden a convocat o întrunire a generalilor săi arabi, pentru a discuta ce e de făcut în continuare. Aceasta este întâlnirea în cadrul căreia bin Laden și-a exprimat dorința de a întoarce armele împotriva Occidentului. Cei mai mulți dintre generali au acceptat să-l urmeze. Cu o singură excepție, Noman. El i-a spus lui bin Laden că asta era o nebunie. A adăugat că venise să se lupte cu rușii, nu să ucidă civili. El considera că ar trebui să se concentreze pe reconstrucția țării pentru care luptaseră, nu pe atacarea Occidentului.

Noman și oamenii lui s-au întors în Libia. El a declanșat atunci procesul de demilitarizare a grupării sale, cumva similar dezarmării IRA în cadrul Procesului de pace

---

din Irlanda de Nord. Noman a acționat ca interfață între GLIL și guvernul lui Gaddafi. A încheiat o înțelegere cu Saif Gaddafi conform căreia gruparea urma să renunțe la violențe în schimbul eliberării în masă a membrilor grupării din închisorile libiene. A depus eforturi în direcția deradicalizării grupării, încurajându-i după aceea pe membrii acesteia să scrie cărți în care să se desolidarizeze de vechea lor filosofie jihadistă. Din multe puncte de vedere, Noman îmi era apropiat din punct de vedere spiritual și eram onorat să-l aduc la Quilliam.

Când Primăvara Arabă a ajuns în Libia, Noman era la Tripoli într-o situație dificilă. Era omul care se străduise să dezarmeze GLIL și-i făcuse promisiuni lui Saif Gaddafi că o să ducă procesul până la capăt; doar că, acum, se confrunta cu nevoia urgentă ca aceiași oameni să se reînnarmeze. Vor reveni ei la vechile năravuri jihadiste sau se vor organiza sub steagul vreunui lider popular? Noman știa în adâncul sufletului că trebuia să stea de partea poporului și, prin Quilliam, am conferit greutate campaniei poporului libian.

În vreme ce trupele lui Gaddafi porniseră în marș spre Benghazi, Noman a revenit degrabă la Londra și a deschis frontul Quilliam împotriva regimului Gaddafi. Printr-un serie de interviuri în mass-media, am scos la lumină crimele lui Gaddafi și am cerut sprijin occidental pentru poporul libian. Ne-am folosit de contactele pe care ni le-am făcut în timpul colaborării organizației Quilliam cu guvernul pentru a-l ține pe Noman la curent cu campania de bombardamente aeriene. Noman avea acces la informații de la sol din Libia, informații pe care le transmitea mai departe, iar personalul de conducere al RAF ne căuta pentru sfaturi și analize pe măsură ce campania avansa. Noman a fost una dintre figurile cheie care l-au încurajat pe Moussa Koussa, fost șef al serviciilor secrete libiene, să dezerteze și a fost primul care a transmis această informație. Cum era și firesc, activitățile noastre au atras mânia regimului Gaddafi, care a spart chiar sistemul de securitate ale rețelei noastre de

---

calculatoare în efortul de a ne opri. După căderea lui Gaddafi, Noman a colaborat cu libienii pentru a-i ajuta să-și formeze noul guvern. Poate să le ofere perspectiva unică de a fi fost un apropiat nu doar al foștilor camarazi din milițiile islamiste, ci și al celor din milițiile tribale și joacă un rol de o importanță crucială, ca forță de echilibru între aceste facțiuni rivale. Dornic să-și continue activitatea după încheierea conflictului, Noman a păstrat relațiile cu jihadiștii libieni din toată lumea, chiar și cu cei aflați actualmente în închisorile irakiene, depunând eforturi de a convinge cât mai mulți de necesitatea democratizării Libiei.

Dar pentru ca un nou guvern să reușească în Libia, este necesară o injecție de idealuri civice și de cultură democratică, lucruri pe care Khudi le promovează din plin în Pakistan. Libia s-a aflat sub dictatură atât de multă vreme, încât nu are defel experiența democrației. Este într-adevăr greu ca valorile civice să înflorească în asemenea condiții aride, iar pericolul de a aluneca înapoi către peisajul bine-cunoscut al unui regim autocratic este real. Fidel modelului islamist care m-a inspirat, am început să vizez la extinderea mișcării noastre de tip Khudi în națiunile arabe. Pakistanul începea din nou să exporte idei politice pozitive. Lunile și anii care vor veni ne vor spune cât de departe putem promova acest model la nivel global, dar romantismul luptei rămâne în permanență viu în sufletele noastre.

Apoi a fost Egiptul. Dintre toate țările în care s-au petrecut revolte arabe în 2011, Egiptul, într-un mod deloc surprinzător, mi-a atras cel mai mult atenția. Din perioada petrecută în pușcărie am menținut legătura cu tot soiul de persoane. Avocatul meu din timpul procesului, Ahmed Saif, a fost unul dintre membrii fondatori ai Kifayah. El a fost acolo încă de la început, atunci când îi puteai număra pe protestatari pe degetele unei mâini, iar protestele lor erau considerate ridicole. Lucrând la

Quilliam, m-am întâlnit întâmplător cu lideri ai Mișcării de Tineret 6 Aprilie, gruparea care a declanșat

---

primele proteste egiptene anti-Mubarak. Din nou, nimeni nu i-a luat în serios când au anunțat, la o conferință din 2010 a Alianței Mișcărilor de Tineret, care a avut loc la New York, că ei vor conduce revoluția împotriva lui Mubarak.

Astfel că, atunci când totul a început să capete consistență, pe 25 ianuarie 2011, iar protestele au început să escaladeze, nu mai puteam sta locului de nerăbdare. „Oameni buni, trebuie să priviți la Egipt”, scriam eu pe Twitter, știind, din conversațiile pe care le avusesem cu protestatarii, că, de data aceasta și ținând cont de ceea ce tocmai se întâmplase în Tunisia, totul era cât se poate de seios. M-am grăbit să fac tot ce puteam pentru a ajuta revoluția. Un factor crucial în modul în care decurgeau faptele urma să fie reacția Occidentului. Președintele Mubarak s-a bucurat mereu de susținere pentru că era un aliat apropiat al Statelor Unite și al aliaților acestora. Dacă Mubarak primea acum sprijinul lor, avea să fie cu atât mai greu de înlăturat de la putere. Dacă Occidentul făcea un pas înapoi, atunci el nu avea să-și mai poată apăra poziția.

Ceea ce puteam face eu pentru a ajuta cauza lor era să preiau mesajul protestatarilor și să-l transmit mass-mediei occidentale. Doream ca oamenii să știe că aceasta era o mișcare condusă de tineri egipteni liberali. Nu voiam să se spună despre proteste că sunt conduse de islamişti. Nu erau instigate de Frăția Musulmană și era important ca Mubarak să nu fie prezentat drept cel mai mic dintre două rele: prea multă vreme, argumentul a fost acela că Mubarak era autocrat și antipatic, dar mai bine cu el decât cu alternativă extremistă. Ce au demonstrat protestele egiptene a fost ceva nou și extrem de interesant – o a treia cale, cea a puterii autentice a poporului: democrația radicală. Este ceea ce noi susțineam de atâta vreme că este posibil. De aceea era atât de important să reușească: ar fi subminat dintr-o lovitură vechea dihotomie „dictatură seculară sau conducere islamistă”.

M-am grăbit să refac legăturile cu persoane ca Ayman Nour, liderul liberal care mi-a spus să „mă

---

maturizez” în închisoarea Mazrah Tora. Am aranjat să apară alături de mine în direct la televiziunea al-Jazeera pentru a susține cauza protestatarilor: „Sunt foarte mândru că am vorbit cu fostul meu camarad de celulă”, scriam eu pe Twitter. L-am căutat pe un alt fost coleg de celulă, purtătorul de cuvânt al Frăției Musulmane, Esam al-Erian, pentru a afla informații de la sursă în legătură cu planurile lor și am vorbit cu Sa’ad el Din Ibrahim, cerându-i sfatul. L-am sunat pe fostul meu avocat, Ahmed Saif. „Nu e momentul să vorbesc eu, Maagid, vremea tineretului nostru în fine a sosit”, mi-a spus el cu foarte multă modestie.

Și astfel i-am căutat pe revoluționarii din gruparea 6 Aprilie, coordonându-mi cu ei mesajele transmise mass-mediei occidentale. M-am folosit de considerabilul impact mediatic al organizației Quilliam pentru a difuza mai multe comunicate de presă, susținând cererile protestatarilor și reamintind presei propria mea poveste și cât de despotice putea fi regimul Mubarak. Mubarak, păzește-te de rugăciunea celor oprimați! Acesta a fost momentul în care am apreciat cu adevărat sfatul lui Jack Dorsey de a-mi face cont pe Twitter, și pentru prima dată am înțeles cu adevărat potențialul acestuia. De fiecare dată când postam o legătură sau un comentariu, primeam telefoane de la jurnaliștii care mă urmăreau, cerându-mi să le acord un interviu.

Apoi am intrat în legătură cu Mona el-Tewahy, o fostă jurnalistă egipteano-americană devenită activistă și stabilită în Statele Unite. Eram amândoi în contact cu protestatarii din Piața

Tahrir și am simțit că era nevoie de o voce coerentă în mass-media occidentală care să le susțină cauza; la început, am încercat să ne coordonăm reacțiile. Ce a urmat a fost un șir interminabil de apariții mediatice și de interviuri în presă, convorbiri telefonice și articole. Îi dădeam lui Mubarak lovitură după lovitură prin intermediul presei, al cercurilor de influență în fața tribunalului opiniei publice. Am devenit o prezență

---

obișnuită la CNN, Sky, Bloomberg și BBC; scriam pentru *The Times și Wall Street Journal* articole în care-mi exprimam poziția. De asemenea, scriam fără încetare mesaje pe Twitter.

Știam dinainte că mesajul nostru ajungea departe: puteam spune acest lucru verificând serverul de la Quilliam, unde arhivam comunicatele noastre de presă și puteam vedea că britanicii și alte guverne din toată lumea le consultau frecvent. Cameron îmi ceruse părerea despre Egipt la întâlnirea pe care o avusesem cu el în Downing Street, iar în discursurile sale de atunci a respins vechea dilemă „dictatură sau extremism” când vorbea despre Orientul Mijlociu. Succesul campaniei noastre a fost deosebit de apreciat; fostul președinte Bush m-a invitat în cele din urmă la casa lui din Texas să-i împărtășesc gândurile mele în legătură cu viitorul Egiptului. Atunci am avut o conversație delicată despre definiția torturii. Momentul rucsacului verde ajunsese în fine la Hosni Mubarak și, de astă dată, urma să-l punem la pământ pe bătaș cu ajutorul propagandei democratice.

„Lobby-ul nostru funcționează”, am scris eu pe Twitter, când liderii occidentali au început să se distanțeze de regim. „Jocul s-a sfârșit, Mubarak”.

Nu eram într-atât de naiv să cred că, atunci când se vor organiza alegeri după căderea lui Mubarak, puterea va fi preluată de un regim liberal. Mi-a fost mereu clar că Frăția Musulmană urma să profite de revolte pentru a forma o nouă administrație.

Trebuie să treacă o vreme până ce noile idei politice sunt asimilate, dar, între timp, democrație înseamnă să respecti alegerea poporului. Ar fi profund greșit să considerăm că încurajăm astfel islamismul. Pentru mine, succesul Frăției Musulmane seamănă cumva cu ceea ce mulți analiști consideră a fi invaziile americane în Afghanistan și Irak – nu neapărat o reafirmare a puterii Statelor Unite, ci o extindere exagerată a acesteia; iar, în Egipt, asta însemna începutul sfârșitului fascinației față de islamism. Pe termen lung, având acum spațiu să respire în

---

voie, tânăra generație care a început revoltele va merge înainte, va organiza alte mișcări și va inspira alte tendințe, în afara islamismului. Deja au început să fuzioneze aripile reformiste și facțiunile de tineret separate din grupările islamiste mai mari. Islamismul nu este viitorul. Cu timpul, oamenii vor înțelege că acesta este parte a trecutului, vechea ordine.

Rugăciunile mele, ale noastre, rostite în închisoarea Mazrah Tora ca Mubarak să fie adus în fața justiției au primit în fine răspuns. *Ya Mubarak hashooffeeka yawm („voi vedea ziua ta când va sosi”)* a fost un verset frecvent invocat de prizonierii oprimați ai regimului. Era un vis care i-a ținut în viață în căldura deșertului, visul că, într-o bună zi, acesta va fi adus în fața justiției. A fi răsturnat de la putere era ceva pentru Mubarak, a fi arestat era cu totul altceva. Dar el merita să fie judecat, să poarte aceleași haine albe, să stea în aceeași cușcă în care am fost ținuți noi și să fie trimis în aceeași închisoare în care am fost noi: aceasta era cu totul și cu totul altceva. Mubarak, cei doi fii ai săi, Alaa și Gemal, și ministrul său de interne, Habib al-Adly, au sfârșit toți în închisoarea Mazrah Tora. Mâna

Domnului, spuneți-i cum doriți. Dar Domnul meu este drept Nu mă dezamăgește niciodată.

Să-l văd pe Mubarak în cușca aceea a fost un moment cathartic pentru mine. Mi-a amintit toate cele care au fost – tortura, nedreptatea, anii iroșiți ai tinereții. Era aproape imposibil să nu fii impresionat. Am simțit o mulțime de emoții: încântare și tristețe, victorie și împăcare, răzbunare și pace interioară, toate în același timp. Aș minți dacă aș spune că nu era și ceva dorință de răzbunare, dar era genul acela îndreptățit de răzbunare: o răzbunare dreaptă. Înfrângerea lui Mubarak nu s-a împlinit prin violență, spre deosebire de cea a lui Gaddafi. Așa-zisul „forțos” al Egiptului nu a fost doborât de o rafală de gloanțe, de un atentator sinucigaș sau de o lovitură de stat inspirată de HT. A fost înlăturat prin metode pașnice, democratice, de oamenii care au ieșit în stradă și au avut curajul să stea umăr la umăr. Iar eu mi-am jucat rolul.

Îmi aminteam de asemenea cum am fost asaltat de islamiști când am părăsit HT: cât de ridiculizate și criticate erau ideile pe care le expuneam prin Quilliam și apoi prin Khudi. La un moment dat, toți prietenii mei se întorseseră împotriva mea și am pierdut atât de mult. Apostat, așa mi se spunea. Ipocrit. Trădător. Vândut. Oamenii se vor ridica pentru a demonstra cât de mult greșești, mi se spunea. L-am privit pe Mubarak înfruntând justiția și mi-am spus: ei bine, oamenii s-au ridicat, de acord, dar nu pentru islamism. Mica scânteie democratică mocnind în sufletele noastre în toți acei ani petrecuți la Mazrah Tora, cu Ahmed Saif și mișcarea Kifayah, cu Sa'ad el Din Ibrahim și Ayman Nour, a cuprins în fine străzile Egiptului. Alternativă radicală a democrației pentru mase este aici și aici va rămâne. Un surâs îmi mijește în colțul gurii când mă gândesc la asta.

Iată-mă din nou la Meca. Încă mai călătoresc, încercând să-mi lărgesc mintea, căci am văzut prea multe dezastre pe care le pot provoca mințile înguste, iar când am să mă întorc acasă... îmi voi dăruia toată energia pe care o mai am ca să îndrept răul făcut.

MalcolmX (1925 - 1965)

Scrisoare către James Farmer

Epilog

Dacă veți merge vreodată la Londra și vă veți plimba pe Blandford Street, pe lângă Baker Street, s-ar putea să dați de un restaurant italian numit Il-Baretto. Dacă vă hotărâți să intrați - și vă sfătuiesc s-o faceți - s-ar putea să dați peste niște prieteni cam zgomotoși, care stau la o masă și vorbesc cu Luigi Festante, somelierul casei. La acea masă e posibil să-l găsiți pe Samir Intran, un critic de artă sud-asiatic, sau pe Arsalan Hyder, un procuror experimentat. În mai toate zilele o puteți vedea pe Fatima Mullick sau pe sora ei, Zehra. S-ar putea de asemenea să dați de Intran Amed, un cunoscut jurnalist de modă, de Jeremy Brown, avocat pledant și prieten de la SOAS, de verișorul meu Raheem (fiul doctorului Nasir), acum inginer în industria aerospațială, sau de sora mea, Sorraiya, care a

---

crescut foarte mult! Și la acea masă, invariabil, mă veți găsi pe mine, stând alături de prietenii și familia mea, prinși cu toții în cine știe ce conversație extrem de captivantă.

Într-o seară, mi-am amintit un incident recent despre care am scris în *The Times*, într-un articol inspirat de rezultatele unuia dintre mesajele mele de pe Twitter. Coboram din trenul care mă aducea acasă de la muncă, la o zi după ce Anders Breivik, teroristul norvegian de extremă dreapta, comisese îngrozitorul său masacru. Acolo, pe peron, am văzut un bărbat hărțuind pe motive rasiale o bunicuță neajutorată, care purta hijab și se plimba cu nepoțtii. „Înapoi în țara ta! Asta e Anglia, nu vrem musulmani aici!” striga el la bieții oameni îngroziți. În Anglia, situația fusese tensionată. Liga Engleză a Apărării, care lupta împotriva musulmanilor, era în plină ascensiune, iar Breivik dusesse raționamentul membrilor acesteia la un nivel superior în Norvegia. Deodată, exacerband o atmosferă și așa încordată, l-am văzut pe acest bărbat înspăimântând niște copii musulmani în fața mea, pe peronul gării. Poate că mă afluam sub impresia crimelor lui Breivik, poate că era de vină chipul copilelor speriate, acoperite cu batic, și amintirile despre Bosnia, poate că la mijloc era totul – întreaga mea viață – care s-a desfășurat prin fața ochilor mei în acele clipe. Indiferent ce va fi fost, m-am trezit într-o clipă transportat în Essex, în anii adolescenței. Amintirile despre „vânătoarea de palei” mă copleșiră și nu am văzut altceva decât chipul lui Mickey stând din nou în fața mea. Furia a erupt în mintea mea și m-am năpustit la omul acela, răcnind la el, înjurându-l și fulgerându-l cu privirea. Într-o clipă, bătașul rasist s-a transformat într-un fricos. Nici nu a trebuit să ridic mâna – lașul s-a dat la o parte umil, sperând că toate acestea vor fi date uitării. Familia mi-a mulțumit elegant, dar când am pornit către casă, mâinile mele au început să tremure din cauza șocului. După toate cele întâmplate, încă nu s-a terminat. Ciclul urii se relua. Timpul nu mă vindecase. Undeva, în adâncul sufletului

---

meu, pândeau un pericol. A fost suficient un incident rasist pentru ca totul să iasă din nou la iveală. Asta m-a speriat și a trebuit să stau o vreme singur acasă pentru a-mi reveni. „Mai simt multe de făcut”, m-am gândit eu. Întorceam lucrurile pe toate fețele gândindu-mă ce e de făcut.

— Liberal-democrații mă încurajează să candidez pentru parlament. Le-am spus știrea prietenilor mei strânși la masa de la Il-Barretto după ce am terminat de povestit incidentul. În mod clar, avem nevoie de mai multă diversitate în parlament, dar fără a o crea artificial. Ei își pun speranțele în oameni ca mine, care își apără punctul de vedere în fața tuturor, indiferent de consecințe.

— Grozav! Ce crede mama ta? mă întrebă Samir.

— Ea mi-a spus să nu mă bag. Spune că munca mea trebuie să rămână mai presus de politica de partid, cumva să guverneze toate politicile.

— Atunci face spune mama ta, se auzi vocea Fatimei. Are dreptate și mereu a avut.

— Nu, nu, n-o asculta pe Fati, intră în parlament ca să mă pot lăuda prietenilor, insistă în glumă Samir.

— Sper că ai deja ce le povesti prietenilor! am replicat eu.

Problema a rămas fără soluție și mă gândesc încă ce să fac.

Pe când cumpăneam următoarea mea decizie, gândurile mele s-au îndreptat către Ammar. Îl văd în fiecare sâmbătă și-l învăț cu sârg puținul fotbal pe care îl știu. Zâmbesc satisfăcut când îi îmbărbătează pe cei de la FC Liverpool, așa cum făcea tatăl lui cu două decenii în urmă. *Poți fi tot ceea ce-ți dorești, Ammar. Nu permite nimănui să-ți spună altceva.* Întorcându-mă la lumea în care creștea Ammar, m-am gândit la ceea ce aveam de făcut în continuare.

— Dar câte mai pot face înainte să fiu prea bătrân ca să mai alerg de colo până colo ca acum? m-am întrebat eu cu voce tare.

— Maajid, ai numai treizeci și patru de ani. Ai o viață întreagă înainte ca să te gândești la lucruri dintr-astea, mă

---

asigură râzând Fatima. Chiar acum mișcarea pe care o făurești are nevoie de sprijinul tău. Ea nu poate crește de la sine.

— Da, probabil că ai dreptate, am spus eu. Probabil că următoarea decizie poate aștepta până fac patruzeci și doi de ani.

Glosar de termeni arabi

(mai puțin unde se indică „urdu” sau „punjabi”)

Akhi – fratele meu

Alayhi salam – rugăciune musulmană prescurtată pentru Profeți: pacea fie cu el

Al-Jabbar – Cel-ce-Silește – unul dintre cele nouăzeci și nouă de nume ale lui Allah *Allahu akbar* – Dumnezeu e mare *Allahu mustaan* – rugăciune: Allah să ne ajute *Assalaamu alaykum* – urare: Pacea cu tine *Amir* – conducător *Azan* – chemare la rugăciune *Beta* – (urdu) fiu *Bhai* – (urdu) frate *Bi iznillah* – Cu voia lui Allah *Dai* – misionar

Dawah – misiune, muncă de recrutare

Dans – ucenic

Danseen – ucenici

Deen – religie

Eeman – credință

Fac sabeelillah – în calea lui Allah

Ghimamah – legătură pentru ochi

Habib – prieten drag, preaiubit

Halal – permisibil

Halaqah – cerc privat de studii *Hizbi* – partizan *Imain* – doi

Imain wa arba een – patruzeci și doi

Kafir – necredincios

Khilafah – califat

Kujfar – necredincioși

Kufr – necredință

Muhajir – imigranți, plural *muhajiroon*; de asemenea, numele unui grup extremist interzis din Londra, creat de Omar Bakri Muhammad *Murajaaat* – revizuire

Mu taqal – deținut abuziv, plural *mutaqaleen* *Nana*

Abu - (urdu) bunic din partea mamei *Nani Ammi* - (urdu) bunică din partea mamei *Nikah* - ceremonia nunții *Qiyadah* - conducere *Raqam* - număr

Sall Allahu alayhi wa-salam - rugăciunea musulmană mai lungă pentru Profet-Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra lui *Shahadah* - martiriu, mărturisire de credință *Shaikh* - învățat, cărturar religios, bătrân *Sharī'ah* - corp de edicte islamice *Shaweesh* - recruți din poliția egipteană *Sohni* - (punjabi) frumos

Subhan Allah - invocație musulmană: Preamărit fie Allah *Tai Ammi* - (urdu) soția celui mai mare unchi patern *Wahid* - unu

Wauahi - jurământ: Pe Allah!

Wilayah - provincie *Ya Allah* - O, Allah *Zaabit* - ofițer

Zalim - tiran, plural: *zalimun*

Bibliografie

1. Dezbateri între Maajid Nawaz și Anjem Choudary la emisiunea BBC *Newsnight*
<http://www.youtube.com/watch?v=2BrueU4xz>.

2. Articol din *Telegraph* despre arestarea militarilor pakistanezi care plănuiau o lovitură de stat:
<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/Pakistan/1440284/Pakistan-army-officers-arrested-interror-swoop.html>.

3. Transcrierea unei discuții dintre Maajid Nawaz și doctor Saad al-Din Ibrahim după eliberarea primului din închisoare:

[http://www.bushcenter.com/downloads/theInstitute/humanfreedom/wave-of-freedom/A Conversation with Dr Ibrahim.pdf](http://www.bushcenter.com/downloads/theInstitute/humanfreedom/wave-of-freedom/A%20Conversation%20with%20Dr%20Ibrahim.pdf).

4. Clip promoțional al Amnesty International în care sunt prezentați Maajid Nawaz și John Cornwall:
<http://www.youtube.com/watch?v=GpNzOBhvtcA>.

5. Profilul Gitei Sahgal: http://en.wikipedia.org/wiki/Gita_Sahgal.

6. Interviuul luat lui Maajid Nawaz de Sarah Montague în cadrul emisiunii BBC *HARDtalk* înaintea plecării acestuia din HT: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/programmes/>

---

hardtalk/4931416. stm.

7. Site-ul organizației Quilliam:
<http://www.quiuiamfoundation.org/>.

8. Emisiunea BBC *Newsnight* în care este prezentat traseul lui Maajid Nawaz de la HT și islamism:

partea 1: <https://www.youtube.com/watch?v=HYtP-4r40E8>. partea2: <https://www.youtube.com/watch?v=2yLZRONdlaO>. partea 3: <https://www.youtube.com/watch?v=CM4pkRqLOc0>.

9. Discursul lordului Ashdown la inaugurarea organizației Quilliam: <https://www.youtube.com/watch?v=5KfLQ6olnwă>.

10. Discursul lui Jemima Khan la inaugurarea organizației Quilliam: <https://www.youtube.com/watch?v=ONQBNXMjxQ>.

11. Rachel North, supraviețuitoare a atentatelor din 7 iulie, la inaugurarea organizației Quilliam: <https://www.youtube.com/watch?v=5BbXcklnd8Q8> dist = UU7 fkP6 rdeo Tbrzir7 o XK3Vw8 rindex = 778 cfeature = plep.

12. Criticile de extremă stânga aduse de Seumas Milne organizației Quilliam: <http://www.guardian.co.uk/commentistree/2008/jul/17/islam.race>.

13. Criticile de dreapta ale lui Glenn Beck la adresa lui Maajid Nawaz și a organizației Quilliam: <http://www.youtube.com/watch?v=Ogr6FOBwOg>.

14. BBC *Doña Debate* – Maajid Nawaz invitat de Tim Sebastian, declarându-se împotriva politizării islamului: <http://www.thedohadebates.com/debates/player.asp?d=42>.

15. Dezbatere organizată de Intelligence Squared între Maajid Nawaz și Zeba Khan, în care este apărută credința islamului de retorica antiislamică îndreptată împotriva lui Ayan Hârși Ali și Douglas Murray: <http://www.intelligencesquared.com/events/islam-is-a-religion-ofpeace>.

16. Maajid Nawaz intervievat în emisiunea *Larry*

King Live: [http://www.youtube.com/watch? v = IF A02IF4Be](http://www.youtube.com/watch?v=A02IF4Be).

17. Maajid Nawaz interviu de Riz Khan de la al-Jazeera: [http://www.youtube.com/watch? v = 4 z 1 Eps 1 wJjQ](http://www.youtube.com/watch?v=4z1Eps1wJjQ).

18. Profilul lui Maajid Nawaz la emisiunea postulului CBS *60 Minutes*: [http://www.cbsnews.com/video/watch/? id = 67 11907 n](http://www.cbsnews.com/video/watch/?id=6711907).

19. Pagina publică de Facebook a lui Maajid Nawaz: [https://www.facebook.com/Maajid Nawaz FanPage](https://www.facebook.com/MaajidNawazFanPage).

20. Pagina de Twitter a lui Maajid Nawaz: [https://twitter.com/e! /Maajid Nawaz](https://twitter.com/e!MaajidNawaz).

21. Audierea lui Maajid Nawaz în Senatul Statelor Unite: partea 1: [http://www.youtube.com/watch? v = 4XJL - kdigHQC](http://www.youtube.com/watch?v=4XJL-kdigHQC). partea 2: [http://www.youtube.com/watch? v = HCF2 dhtfy7 k](http://www.youtube.com/watch?v=HCF2dhtfy7k) & te-a ture = related.

22. Reacția lui Maajid Nawaz la cartea *America that I Saw*, de Sayyid Quth:

partea 1: [http://www.youtube.com/watch? v = QOqdURg4Qz0](http://www.youtube.com/watch?v=QOqdURg4Qz0). partea 2: [http://www.youtube.com/watch? v = 7 mX6A27D5 gO](http://www.youtube.com/watch?v=7mX6A27D5gO). partea 3: [http://www.youtube.com/watch? v = y3Jcã Ki2FTU](http://www.youtube.com/watch?v=y3JcãKi2FTU).

23. Audierea lui Maajid Nawaz în Parlamentul britanic: [http://www.publications.parlament.uk/pa/cm201012/cmselect/cmhaff/ucl446-i/ucl44601.htm](http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201012/cmselect/cmhaff/ucl446-i/ucl44601.htm).

24. Prim-ministrul Brown îl citează pe Maajid Nawaz printre motivele pentru care nu interzice HT în Marea Britanie: [http://www.publications.parlament.uk/pa/cm200708/cmhansrd/cm071114/debtext/7 1114 - 0005.htm](http://www.publications.parlament.uk/pa/cm200708/cmhansrd/cm071114/debtext/71114-0005.htm).

25. Analiza activității HT în armata pakistaneză: [http://www.etc.usma.edu/posts/hizb-al-tahrir-a-new-threat - to-the-pakistan-army](http://www.etc.usma.edu/posts/hizb-al-tahrir-a-new-threat-to-the-pakistan-army).

26. Site-ul Khudi: <http://www.khudipakistan.com/>.

27. Maajid Nawaz pe scena TED lansând ideea unei mișcări sociale antiextremiste: [http://www.ted.com/talks/maajid nawaz a global culture to](http://www.ted.com/talks/maajid_nawaz_a_global_culture_to)

---

fight extremism.html.

28. Călătoria lui Maajid Nawaz în Pakistan prezentată la emisiunea BBC *Newsnight*:

partea 1: <http://www.youtube.com/watch?v=yixGcabzZg4>. partea 2: <http://www.youtube.com/watch?v=3unimLVZ-4>.

29. Mișcarea Avocaților Pakistanezi: [http://en.wikipedia.org/wiki/Lawyers%27 Movement](http://en.wikipedia.org/wiki/Lawyers%27_Movement).

30. Pagina de internet a revistei Khudi pentru tineret *Laaltain* <http://www.laaltain.com>.

31. Maajid Nawaz la Google Zeitgeist: <http://www.zeitgeistuinds.com/videos/impact-of-ideology>.

32. Maajid Nawaz intervievat de Christopher Dickey de la *Newsweek* la THINKF - est din Goa <http://www.youtube.com/watch?v=RKBE9Bm8all>.

33. Știri despre armata din Bangladesh care contracarează o tentativă de lovitură de stat pusă la cale de HT:

<http://newagebd.com/newspaper/1/ffontpage/49718.html>.

Mulțumiri

Această carte nu ar fi putut exista fără ajutorul unor oameni. Vreau să mulțumesc în primul rând agentului meu literar, prietenului Neil Blair, și colegii sale Zoe King de la The Blair Partnership. Neil, în ciuda faptului că ne-am întâlnit inițial din cu totul alte motive, ți-ai dat seama imediat de importanța activității mele și m-ai susținut mai presus de chemarea datoriei. Îți mulțumesc. Mulțumirile mele se îndreaptă de asemenea către Jonathan Blair, pentru că mi-a sugerat să renunț la marile agenții corporatiste americane și să mă îndrept către fratele său geamăn. A fost bine. Simt îndatorat directorului editorial de la Virgin and WH Allen Imprints din Ebury, Ed Faulkner, un vizionar care m-a văzut pe scena de la TED și a devenit pe dată dornic să-mi public povestea acolo. Aș vrea de asemenea să-i mulțumesc lui Yvonne Jacob, care a fost atât de activă după ce mi-a aflat povestea, și lui Caroline Newbury, Sarah Bennie și întregii echipe editoriale pentru susținerea și ajutorul dat. Îi mulțumesc colaboratorului

---

meu, Tom Bromley, pentru orele petrecute în interviuri, transcriindu-mi vorbele și preluându-mi ideile pentru a pune cap la cap structura pe care eu să construiesc această carte. Mulțumiri și lui Faye Husain, soția lui Ed Husain, care mi-a spus fără să se teamă să devin mai sentimental și să renunț la nota austeră a cărții, în ciuda credinței soțului ei că „ar merge și așa”. Mulțumiri Fatimei Mullick pentru că m-a citit cu foarte multă atenție și m-a pus la locul meu când deveneam prea pretențios. Îi mulțumesc fiului meu, Ammar, pentru că a citit prologul și mi-a spus că sună chiar „mișto”. Ammar, acum poți citi și restul. Mulțumesc familiei mele că a fost atât de răbdătoare în timpul muncii nesfârșite la această carte. O mențione specială pentru mămica mea, care s-a asigurat că istoria familiei mele e corectă, și nou-născutei mele nepoate Nusaybah, pe care nu am văzut-o suficient de mult, fiind atât de ocupat cu scrisul. Această poveste nu ar fi fost completă fără numeroșii mei susținători de la început: Iqbal Wahhab, Jemima Khan, Ruth Turner, Evelyn Rothschild, Hazel Blears, Dougie Smith, Dean Godson, Catherine Fieschi, Jonty Feldman, Michael Gove și Yonca Brunini. Din Statele Unite, aș vrea să le mulțumesc în mod special lui Chad Sweet, Farah Pândith, Juan Zarate, Michael Davidson, Bailey Cuzner și echipei de la GenNext, Frank K, Jared Cohen, Dan Sutherland, Tim C, Paul D’Agostino, Truman Anderson, Mauro Lorenzo și Michael Murray.

În fine, mulțumirile mele neobositei echipe de la Quilliam, în special lui Noman și lui Harriet, care s-au ocupat ca niște experți de problemele mele, în vreme ce eu puneam pe hârtie această poveste, și curajoasei echipe de la Khudi Pakistan: Intran, Ali, Shabbir, Rab Nawaz și Umair, pentru împlinirea acestui vis.

Cuprins

Prefață de Ion Duvac 5

Cuvânt-înainte 11

Prolog 13

Partea întâi

B-BOY 25

Capitolul 1 - Mai există un Gujrat, în Pakistan 11

Capitolul 2 - Jocul ăsta nu e pentru paki 41

Capitolul 3 - Doctorul care a spus

„La naiba cu poliția” 50

Capitolul 4 - Matt, străinul înjunghiat în locul meu 64

Capitolul 5 - Rucsacul verde fără bombe 79

Capitolul 6 - Când a căzut moscheea Babri din India... 90 Capitolul 7-O țară în care feți sunt scoși cu sabia din pânțele 103

Partea a doua

ISLAMIST 115

Capitolul 8 - Preluare islamistă 117

Capitolul 9 - 12.000 de musulmani strigând

„Khilafah” pe Wembley Arena 124

Capitolul 10 - Sluga Celui-ce-Silește 133

Capitolul 11 - Pântecul care m-a purtat 141

Capitolul 12 - Un vot pentru împietrirea inimii 151

Capitolul 13 - Romantismul luptei 159

Capitolul 14 - Visând la un califat nuclear 168

Capitolul 15 - Califi în Copenhaga 183

Capitolul 16 - Diatriba 192

Capitolul 17 - Bun venit în Egipt, aici facem ce vrem noi 211

Capitolul 18 - Ghimamah nu are reguli 219

Capitolul 19 - Numărul patruzeci și doi 232

Capitolul 20 - Assalaamu alaykum, tocmai ai ieșit din iad 239

Capitolul 21 - Luxul unei audiențe 247

Capitolul 22 - Pinguinul lovit cu papuci 255

Capitolul 23 - Monocrația 267

Partea a treia

RADICAL 277

Capitolul 24 - Mintea poarte merge încotro o duce inima 279

Capitolul 25 - N-ai dreptul să taci 296

Capitolul 26 - Câți ani ai pierdut? 306

Capitolul 27 - Intimidare civico-democratică 320

<i>Capitolul 28 - Scuze după un deceniu</i>	328
<i>Capitolul 29 - Maimuțe de la zoo</i>	343
<i>Capitolul 30 - în vizită la Numărul 10</i>	352
<i>Capitolul 31 - Khudi Pakistan</i>	360
<i>Capitolul 32 - Voi vedea ziua ta când va sosi</i>	372
<i>Epilog</i>	382
<i>Glosar de termeni arabi</i>	385
<i>Bibliografie</i>	387
<i>Mulțumiri</i>	391